Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Cahier 2018-1

Monitor Jeugdcriminaliteit 2017

Ontwikkelingen in de geregistreerde jeugdcriminaliteit in de jaren 2000 tot 2017

Redactie
A.M. van der Laan
M.G.C.J. Beerthuizen

Centraal Bureau voor de Statistiek

Cahier
De reeks Cahier omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het WODC is verricht.
Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft.

Alle rapporten van het WODC zijn gratis te downloaden van www.wodc.nl

Inhoud

Samenvatting — 5

1 Inleiding — 9
André van der Laan en Marinus Beerthuizen (WODC)
1.1 Doel- en vraagstelling — 10
1.2 Ontwikkelingen in aantal jeugdigen in Nederland — 12
1.3 Bronnen om criminaliteit te meten — 14
1.4 Leeswijzer — 16
Literatuur — 17

2 Jeugdige verdachten — 19
Heike Goudriaan, Wim Vissers, Arno Sprangers en Lisanne Jong (CBS)
2.1 Inleiding — 19
2.2 Methode — 20
2.3 Langetermijnontwikkelingen (2000 tot 2017) — 21
2.3.1 Aangehouden jeugdige verdachten — 21
2.3.2 Geregistreerde jeugdige verdachten — 23
2.4 Kortetermijnontwikkelingen (2012 tot 2017) — 24
2.4.1 Individuele kenmerken — 24
2.4.2 Gezinskenmerken — 32
2.4.3 Woongemeente — 37
2.4.4 Type misdrijven — 39
2.4.5 Politierecidive — 43
2.5 Tot slot — 45
Literatuur — 46

3 Jeugdige strafrechtelijke daders — 47
Marinus Beerthuizen en André van der Laan (WODC)
3.1 Inleiding — 47
3.2 Methode — 48
3.3 Langetermijnontwikkelingen (2000 tot 2017) — 49
3.4 Kortetermijnontwikkelingen (2012 tot 2017) — 54
3.4.1 Landelijk — 54
3.4.2 Gemeente — 55
3.4.3 Geslacht — 59
3.4.4 Type misdrijven — 60
3.4.5 First offenders en meerplegers — 63
3.5 Langetermijnontwikkelingen recidive (2000 tot 2013) — 63
3.6 Kortetermijnontwikkelingen recidive (2008 tot 2013) — 64
3.6.1 Geslacht — 64
3.6.2 Type misdrijven — 65
3.7 Tot slot — 66
Literatuur 67

4 Sancties opgelegd aan jeugdigen — 69
Marinus Beerthuizen en André van der Laan (WODC)
4.1 Inleiding — 69
4.2 Methode — 70
4.3 Langetermijnontwikkelingen (2000 tot 2017) — 72

4.4 Kortetermijnontwikkelingen (2012 tot 2017) — 75
4.4.1 Landelijk — 75
4.4.2 Afzonderlijke afdoeningen — 80
4.5 Tot slot — 83
Literatuur — 85

5 *Hot spots* en jeugdige groepsplegers — 87
Bart Sleutjes (CBS) en Marinus Beerthuizen (WODC)
5.1 Inleiding — 87
5.2 Methode — 89
5.3 Hot spots — 90
5.4 Jeugdige groepsplegers — 93
5.5 Tot slot — 94
Literatuur — 95

6 Internationale ontwikkelingen in de geregistreerde jeugdcriminaliteit — 97
Josja Rokven, Marinus Beerthuizen en André van der Laan (WODC)
6.1 Inleiding — 98
6.2 Beperkingen — 99
6.3 Eerder onderzoek — 102
6.4 Methode — 103
6.5 Middellangetermijnontwikkelingen (2007 tot 2015) — 106
6.5.1 Jeugdige verdachten — 106
6.5.2 Jeugdige veroordeelden — 108
6.6 Macrofactoren gerelateerd aan internationale ontwikkelingen — 110
6.7 Tot slot — 112
Literatuur — 114

7 Ontwikkelingen in de geregistreerde jeugdcriminaliteit in de periode 2000 tot 2017: Samenvatting, discussie en conclusie — 117
André van der Laan en Marinus Beerthuizen (WODC)
7.1 Ontwikkelingen in geregistreerde jeugdcriminaliteit — 119
7.1.1 Trends: overwegend dalend maar met variatie en enkele keer geen daling — 119
7.1.2 Enkele opvallende ontwikkelingen — 123
7.2 Enkele mogelijke verklaringen voor de daling — 127
7.3 Beperkingen — 130
7.4 Conclusie — 130
Literatuur — 131

Summary — 133

Bijlagen
1 Samenstelling begeleidingscommissie — 137
2 Tabellen en figuren — 138

Samenvatting

In deze nieuwste Monitor Jeugdcriminaliteit (MJC) zijn de ontwikkelingen in de door politie en justitie geregistreerde jeugdcriminaliteit in de periode 2000 tot 2017 beschreven. De doelstelling van de huidige MJC is een 'zo breed mogelijk' overzicht te geven van de ontwikkelingen in de *geregistreerde* jeugdcriminaliteit en deze ontwikkelingen in samenhang te bespreken. Er wordt hierbij gebruikgemaakt van verschillende bronnen: politieregistraties van jeugdige verdachten, veroordelingsregistraties van jeugdige strafrechtelijke daders en ook internationale bronnen voor de ontwikkelingen in het buitenland. In de vorige meting van de MJC is ook gebruikgemaakt van een andere bron dan politie en justitie registratiegegevens, namelijk zelfrapportage van daderschap welke eens in de vijf jaar wordt gemeten onder een representatieve steekproef van Nederlandse jongeren. Jeugd heeft betrekking op 12- tot 23-jarigen. Naast de standaarddoelstelling van de MJC om de ontwikkelingen in de *geregistreerde* jeugdcriminaliteit te beschrijven, zijn toegevoegd een beschrijving van de ontwikkelingen in de geregistreerde jeugdcriminaliteit in zogeheten *hot spots* en bij jeugdige groepsplegers en een vergelijking van de ontwikkelingen in Nederland met die in omringende landen.

Opvallende ontwikkelingen in de periode 2012 tot 2017

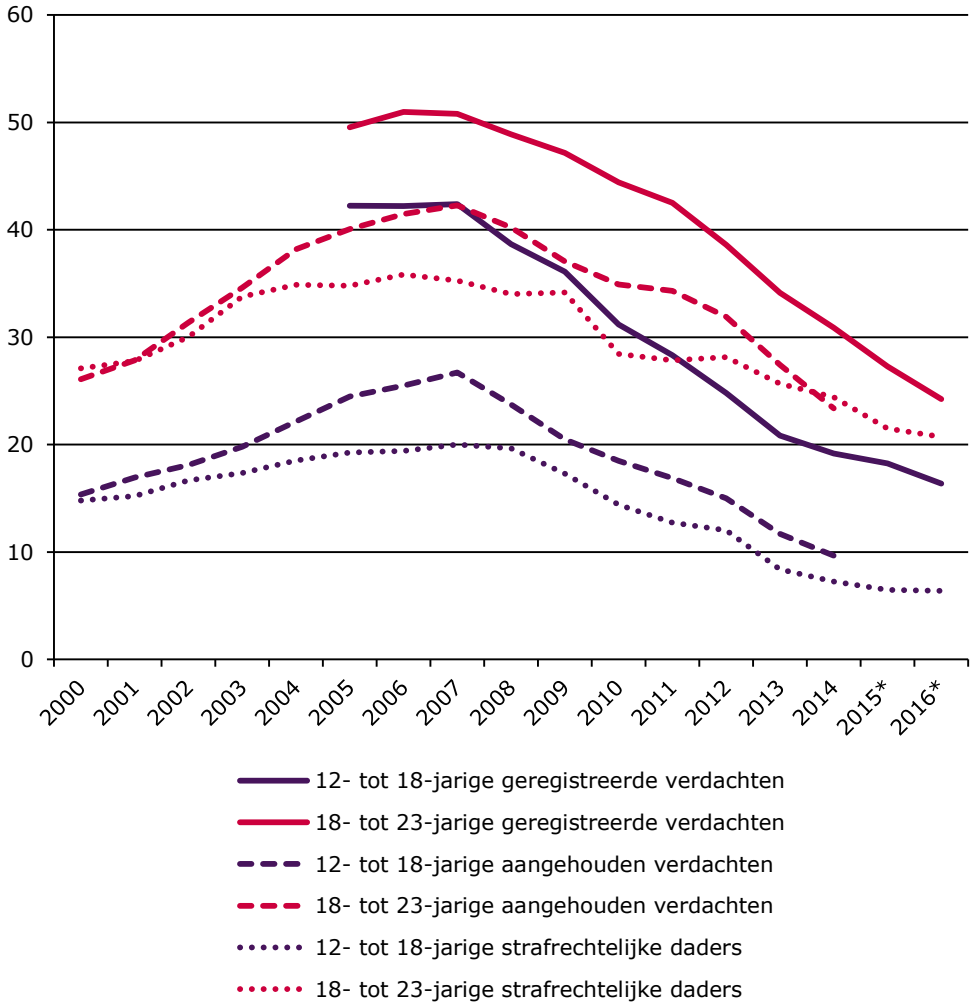
Trends in de geregistreerde jeugdcriminaliteit: overwegend dalend
Om na te gaan of de landelijke ontwikkelingen zich ook voordoen op regionaal niveau, bij specifieke subgroepen of voor diverse typen delicten, is ingegaan op ontwikkelingen in de jaren 2012 tot 2017. Als we uitsplitsen naar verschillende subgroepen of regio's is, evenals het landelijk beeld, de ontwikkeling over de tijd overwegend dalend. Het niveau in 2016 is bij het merendeel van de onderscheiden subgroepen of regio's beneden het niveau van 2012. Wel blijkt de dalende trend niet binnen alle subgroepen of alle regio's even sterk. Verder is niet bij alle groepen of in alle regio's ieder jaar sprake van een daling en is in een enkel geval het niveau van geregistreerde jeugdcriminaliteit of aan jeugdigen opgelegde sancties stabiel over de tijd of zelfs stijgend.

Daling jeugdcriminaliteit doet zich voor bij alle leeftijdsgroepen, meest delinquente groep wordt wel iets ouder
De geregistreerde criminaliteit daalt in de periode 2007 tot 2017 onder alle leeftijdsgroepen. Daar waar tot 2012 de 18- tot 21-jarigen oververtegenwoordigd zijn in de strafrechtelijke daderpopulatie, verbreedt deze oververtegenwoordiging naar de 18- tot 25-jarigen in de jaren na 2012.

Daling in jeugdcriminaliteit: landelijk jaarlijks, binnen gemeenten schoksgewijs met variatie binnen buurten
Uit deze MJC blijkt dat de landelijke daling in jeugdige geregistreerde verdachten en strafrechtelijke daders zich grotendeels voordoet ongeacht de woongemeente van de verdachten of de gemeente waarin strafrechtelijke daders het delict hebben gepleegd. We merken hierbij op dat de daling niet in alle gemeenten een jaarlijks continue daling is, maar eerder schoksgewijs.
Wel blijkt op lokaal niveau, bijvoorbeeld in buurten waar relatief veel jeugdcriminaliteit wordt geregistreerd, de zogenoemde *hot spots*, veel variatie in de sterkte van de daling. In sommige *hot spot* buurten daalt de geregistreerde jeugdcriminaliteit

sterker dan het landelijk gemiddelde, in andere minder sterk of is er nauwelijks sprake van een afname.

Figuur S1 Ontwikkelingen in geregistreerde jeugdige verdachten en strafrechtelijke daders per 1.000 12- tot 23-jarigen

* Voorlopige cijfers.

Noot. Geregistreerde verdachten betreffen personen die wegens betrokkenheid bij een misdrijf met de politie in aanraking zijn gekomen (cijfers vanaf 2005 beschikbaar); aangehouden verdachten zijn personen waarvan de politie een proces-verbaal van aangifte wegens een misdrijf heeft doorgestuurd naar het OM (cijfers tot 2015 beschikbaar); strafrechtelijke daders betreffen personen waartegen door het OM of de zittende magistratuur (ZM) een afdoening is opgelegd (cijfers beschikbaar voor 2000-2017).

Zie hoofdstukken 2 en 3 en bijlage 2, tabel B7.1 voor corresponderende cijfers.

Bron: HKS/BVH/SSB/OBJD; CBS/WODC

Aantal jeugdige veroordeelden voor cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit crime is gering en (nog steeds) niet goed in beeld in de landelijke registraties

Het aandeel jeugdigen dat veroordeeld is wegens een cyber- of gedigitaliseerd delict is *minder dan 1%* van alle jeugdige strafrechtelijke daders. Dit is een forse onderschatting van het aantal jeugdigen dat betrokken is bij cyber- en gedigitaliseerde

criminaliteit, omdat deze typen delicten nog niet goed in beeld zijn in de politie en justitie registraties op landelijk niveau.

Sterkste daling in afdoeningen tegen minderjarige strafrechtelijke daders is van 2007 tot 2013, daarna vlakt de daling af
Het aantal Halt-gestraften en het aantal afdoeningen door OM en zittende magistratuur (ZM) neemt af. De sterkste daling is voor 2013 en vlakt daarna af. Met name het aantal Halt-straffen stabiliseert in de laatste jaren. De stabiliteit in Halt-straffen tegen minderjarigen kan vanaf 2013 deels het resultaat zijn van de invoering van de zogenoemde Halt+ variant. Verder signaleren we dat de afname niet onder alle afdoeningen even sterk is. Zo daalt bijvoorbeeld het aantal transacties sterker dan het aantal strafbeschikkingen, wat kan wijzen op een vervanging van de eerstgenoemde door de tweede.

Aantal recidivisten daalt
Het aantal 12- tot 18-jarige en 18- tot 25-jarige strafrechtelijke daders uit de periode 2008 tot 2013 dat opnieuw in aanraking komt met justitie, neemt af. De recidive neemt in deze periode nauwelijks af en de meest recente recidivecijfers laten voor minderjarige daders uit 2013 zelfs een stijging zien. Er is dus een afname in het aantal delinquente jongeren dat met justitie in aanraking komt, maar degenen die overblijven lijken niet of slechts in beperkte mate minder te recidiveren.

Toepassing van jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen stijgt
Ondanks dat er een daling is in het aantal jongvolwassen strafrechtelijke daders, neemt de toepassing van het jeugdstrafrecht in eerste aanleg bij strafzaken tegen jongvolwassenen duidelijk toe.

Daling in geregistreerde jeugdcriminaliteit ook buiten Nederland
De daling in geregistreerde jeugdcriminaliteit in Nederland staat niet op zichzelf, maar doet zich ook internationaal voor in de periode 2007 tot 2015. In Nederland daalt de geregistreerde criminaliteit wel sterker dan in de ons omringende landen.

Mogelijke verklaringen dalende jeugdcriminaliteit
Een monitor als de MJC is primair bedoeld om ontwikkelingen te beschrijven en niet om deze ontwikkelingen te duiden of te verklaren. Verklaringen voor de *crime drop* richten zich vooral op de algemene daling in de criminaliteit. Onlangs zijn enkele hypothesen geopperd voor de dalende jeugdcriminaliteit. Zonder uitputtend te zijn, zijn beschreven:

- Registratie-effecten, verandering in de prioriteiten in de opsporing van jeugdcriminaliteit en veranderingen in werkprocessen bij de politie kunnen hebben bijgedragen aan de daling in de geregistreerde jeugdcriminaliteit.
- The *crime debut* hypothese welke veronderstelt dat door de toegenomen beveiliging in de samenleving de gelegenheid tot het plegen van delicten met name voor de minder ervaren potentiële daders van vermogensfeiten is afgenomen en daarmee ook criminele carrières in de kiem zijn geremd.
- De *social media* hypothese welke veronderstelt dat de daling in de (geregistreerde) jeugdcriminaliteit een resultaat kan zijn van de digitalisering in de samenleving, waaronder het social media gebruik.
- De *veranderende sociaal culturele houding* hypothese welke veronderstelt dat een veranderende sociaal culturele houding van jongeren en ouders ten aanzien van risicogedrag, zoals alcoholgebruik, voortijdig schoolverlaten of delinquentie een mogelijke verklaring biedt voor de dalende jeugdcriminaliteit.

Conclusie

Sinds 2007 daalt in Nederland de jeugdcriminaliteit. Deze daling betreft zowel de door politie en justitie geregistreerde criminaliteit, als door jongeren zelf gerapporteerde delinquentie (zie MJC 2015). Uit de gegevens van deze Monitor Jeugdcriminaliteit 2017 blijkt dat de daling in de geregistreerde jeugdcriminaliteit, welke in 2007 is ingezet, continueert tot 2017. Hoewel de daling niet in alle subgroepen, regio's of voor alle typen delicten even sterk is, niet altijd jaarlijks en continu dalend is en schoksgewijs kan verlopen, is de algemene trend dat de jeugdcriminaliteit nog steeds afneemt. Hierbij merken we op dat de registraties een deel van de werkelijke jeugdcriminaliteit meten. De geregistreerde jeugdcriminaliteit neemt hoogstwaarschijnlijk sterker af dan de werkelijke criminaliteit. De daling in de geregistreerde jeugdcriminaliteit in Nederland sluit aan bij de internationaal gesignaleerde dalende trends in de criminaliteit, waarbij wel wordt gesignaleerd dat de daling in Nederland sterker lijkt te zijn dan in andere landen.

1 Inleiding

André van der Laan en Marinus Beerthuizen (WODC)

Na een stabiele periode eind jaren negentig van de 20e eeuw, gevolgd door een toename in het begin van de 21e eeuw, neemt de (geregistreerde) jeugdcriminaliteit in Nederland in de periode 2007-2015 jaarlijks af (Van der Laan & Blom, 2010; Van der Laan & Goudriaan, 2016). Delinquent gedrag dat door jongeren zelf wordt gerapporteerd laat een vergelijkbare ontwikkeling zien; een gelijkblijvende trend in de jaren negentig en het begin van deze eeuw (Van der Laan & Blom, 2011), gevolgd door een daling in de periode 2005 tot 2015 (Van der Laan & Beerthuizen, 2016). De daling in zelfgerapporteerde jeugddelinquentie is wel minder sterk dan de daling die wordt waargenomen in de door politie en justitie geregistreerde criminaliteit.

De daling die in de jeugdcriminaliteit wordt gesignaleerd is ongeacht sekse, leeftijd, herkomst of gezinskenmerken van jeugdigen (zoals sociaal-economische status (SES), huishoudsamenstelling en opleidingsniveau) en vindt niet alleen op landelijk niveau plaats maar ook op regionaal niveau. Nederland staat hierin overigens niet alleen: in diverse omringende landen daalt de (geregistreerde) jeugdcriminaliteit in het afgelopen decennium (Eurostat, 2016). Hoewel er sprake is van een algemene daling, blijkt die daling niet onder alle groepen in de samenleving even sterk te zijn (Goudriaan & Kessels, 2016). Ook komen er uit gesprekken met deskundigen op het terrein van jeugdcriminaliteit signalen dat de jeugdcriminaliteit onder specifieke groepen of in bepaalde locaties in Nederland in de afgelopen jaren niet is afgenomen en mogelijk zelf stabiel is gebleven in de afgelopen jaren (Van Ham & Ferwerda, 2016). Volgens sommigen neemt de jeugdcriminaliteit vooral af onder de groep die makkelijk te bereiken is en die toch al een lage kans hebben op politiecontacten. De indruk bestaat dat er een kleine groep van jeugdigen resteert met dusdanige psychosociale problematiek waarbij de criminaliteit zich op lokaal niveau uit en waar nauwelijks sprake is van een afname over de tijd. Daarnaast suggereren sommigen dat er mogelijk sprake is van een verschuiving van de traditionele jeugdcriminaliteit van de straat naar de cyberwereld (The Guardian, 2015; Tcherni et al., 2016). Er is echter nog veel onbekend over deze nieuwe vormen van criminaliteit in die virtuele wereld (Leukfeldt et al., 2017).

Het terugdringen van de jeugdcriminaliteit is een belangrijk beleidsthema van het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV). Jeugdcriminaliteit is al vele jaren een aandachtspunt in beleidsprogramma's, zoals het beleidsprogramma 'Risicojeugd en jeugdgroepen', de Veiligheidsagenda 2015-2018 en het adolescentenstrafrecht. Ook voor de Nationale Politie (NP), het Openbaar Ministerie (OM) en andere ketenpartners is de aanpak van jeugdcriminaliteit relevant. In het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie (LOVP) waarin regioburgemeesters, de voorzitter van het College van Procureurs-Generaal, het ministerie van JenV en de NP zitting hebben, is de monitoring en aanpak van jeugdcriminaliteit een terugkerend agendapunt. Recent nog, in de kamerbrief van 1 maart 2016, heeft de Minister van JenV aangekondigd de kamer periodiek te informeren over ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit (TK 2015-2016, 28 684 / 28 741, nr. 462).

Voor het justitiële beleid ten aanzien van rechtshandhaving, opsporing, vervolging en aanpak is het van belang zicht te houden op de omvang en aard van de (geregistreerde) jeugdcriminaliteit en de ontwikkelingen die zich daarin voordoen. De

directie Sancties en Jeugd (DSJ) van het Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen (DGSenB) en de directie Politieel beleid en Taakuitvoering (DPBT) van het Directoraat-Generaal Politie (DGPOL) hebben het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC) gevraagd de ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit in samenhang en specifiek gericht op jeugdige verdachten en daders van misdrijven te beschrijven en te interpreteren. Dit gebeurt tweejaarlijks in de Monitor Jeugdcriminaliteit (MJC) waarvan voorliggende rapportage inmiddels de vierde editie is.

In de MJC rapporteren het WODC en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in samenwerking periodiek over de ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit (zie Van der Laan & Blom, 2011; Van der Laan, Goudriaan & Weijters, 2014; Van der Laan & Goudriaan, 2016). De MJC is een periodieke rapportage waarin op basis van meerdere bronnen de trends in de jeugdcriminaliteit op geaggregeerd niveau worden onderzocht. Daarnaast worden eens in de vijf jaar op basis van een steekproef onder Nederlandse jongeren ook gegevens over zelfgerapporteerde jeugddelinquentie verzameld en gepresenteerd (zie Van der Laan & Beerthuizen, 2016). De onderhavige rapportage betreft alleen door politie en justitie geregistreerde jeugdcriminaliteit. De MJC 2017 heeft betrekking op jeugdigen van 12 tot 23 jaar.[1] Dit is de leeftijdsgroep bij wie het jeugdstrafrecht kan worden toegepast (hoewel voor 18-23-jarigen het commune strafrecht de regel is; zie hoofdstuk 3).

In dit hoofdstuk beschrijven we de doel- en vraagstelling van de MJC 2017 (paragraaf 1.1.). Omdat ontwikkelingen in de geregistreerde jeugdcriminaliteit niet los kunnen worden gezien van ontwikkelingen in de populatie jeugdigen in Nederland wordt in paragraaf 1.2 nader ingegaan op de demografische trends. Verder staan we kort stil bij de bronnen die in de MJC 2017 worden gebruikt, in de afzonderlijke hoofdstukken zullen de bronnen nader worden beschreven (paragraaf 1.3). Tot slot volgt een leeswijzer (paragraaf 1.4).

1.1 Doel- en vraagstelling

De doelstelling van de reguliere MJC is het beschrijven van de ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit en luidt:

a Inzicht krijgen in de ontwikkelingen in de door politie en justitie geregistreerde jeugdcriminaliteit en in de afdoeningen van jeugdcriminaliteit.

Naar aanleiding van reacties op de MJC 2015 (Van der Laan & Goudriaan, 2016) die tot stand kwamen in gesprekken met experts (Van Ham & Ferwerda, 2016) zijn aan deze editie twee subdoelen[2] toegevoegd.

---

[1] In de MJC's waar ook zelfrapportage van daderschap wordt onderzocht, zijn ook ontwikkelingen onder 10- en 11-jarigen beschreven (MJC 2011, MJC 2015).

[2] In de onderzoeksopzet van deze MJC 2017 is nog een extra doel opgenomen waarin de mogelijkheden worden verkend om een inschatting te krijgen van cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit onder jeugdige verdachten op basis van politiedossiers. Uit de vorige meting van de MJC bleek dat schattingen op basis van de landelijk beschikbare kwantitatieve registraties van politie en justitie hierin geen of nauwelijks inzichten bood. Eerder onderzoek op lokaal niveau suggereert dat in de kwalitatief beschikbare politiedossiers wel meer informatie te vinden is over deze nieuwe vormen van criminaliteit (Domenie et al., 2009; Montoya, Junger & Hartel, 2003). Om de kwalitatieve informatie uit politiedossiers landelijk beschikbaar te maken is het WODC in samenwerking met de politie een separaat onderzoekstraject gestart. In dat onderzoek naar cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit in kwalita-

b Inzicht krijgen in ontwikkelingen in criminaliteit in zogenoemde *hot spots* en *hot groups* en de mate waarin deze ontwikkelingen afwijken van de landelijke ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit elders.
c Inzicht krijgen in hoe de Nederlandse geregistreerde jeugdcriminaliteit zich ontwikkelt in relatie tot de internationale ontwikkelingen.

De centrale vraagstelling van de MJC is: Welke ontwikkelingen zijn er in de omvang, aard en afdoening van de geregistreerde jeugdcriminaliteit in de periode 1997 tot 2017?

Reguliere landelijke ontwikkelingen
De eerste doelstelling betreft de reguliere metingen van de MJC. Deze doelstelling is uitgesplitst in de volgende onderzoeksvragen.

1 Welke ontwikkelingen zijn er in aantallen jeugdige verdachten van een misdrijf?
2 Welke ontwikkelingen zijn er in aantallen jeugdige strafrechtelijke daders?
3 Welke ontwikkelingen zijn er in aantallen jeugdige first offenders en jongeren die al eerder met politie/justitie in aanraking zijn geweest?
4 Welke ontwikkelingen zijn er in aantallen afdoeningen opgelegd door het OM of de ZM tegen jeugdigen?
5 Welke ontwikkelingen zijn er in de recidive onder jeugdigen?

Voor zover mogelijk wordt nagegaan welke verschillen er zijn in de ontwikkelingen naar achtergrondkenmerken (onder meer sekse, leeftijd en herkomstgroep) en naar type delict. Ook wordt nagegaan of er regionale verschillen zijn in de ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit (naar gemeente). Bij deze verdieping richten we ons op de ontwikkelingen in de laatste vijf jaren van 2012 tot 2017, hier kortetermijnontwikkelingen genoemd

De doelstellingen b en c zijn nieuw voor de MJC 2017.

Hot spots en hot groups
Naar aanleiding van de MJC 2015 werd in gesprekken met experts gesignaleerd dat de landelijke dalende trend in jeugdcriminaliteit in bepaalde delen van Nederland niet werd herkend (Van Ham & Ferwerda, 2016). Gesteld werd dat er gebieden in Nederland zijn waar de (geregistreerde) jeugdcriminaliteit, met name criminaliteit gepleegd door jongeren in groepen, niet in lijn is met de landelijk dalende trend. Er lijkt sprake te zijn van een clustering van (jeugd)criminaliteit in specifieke locaties (zogenoemde *hot spots*). Ook werd door de experts gesuggereerd dat de landelijke daling niet opging binnen bepaalde groepen delinquenten (zogenoemde *hot groups*). Daarom wordt in deze nieuwe meting van de MJC ook nagegaan of er locaties zijn waar de geregistreerde jeugdcriminaliteit afwijkt van de landelijke trend en of er specifieke groepen van jeugdige delinquenten zijn waarin de landelijke trend afwijkt. De signaleringen van de experts zijn vertaald in de volgende onderzoeksvraag.

---

tieve politiedossiers wordt gebruikgemaakt van textmining en *machine-learning* strategieën (Rokven, Macro, Beerthuizen, Tollenaar & Van der Laan, aankomend). Een op verzoek van het WODC uitgevoerde methodologische verkenning laat zien dat deze insteek veelbelovend lijkt om te komen tot schattingen over cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit (Van der Heijden, Cruyff & Van Gills, 2017). Het blijkt niet haalbaar om binnen de planning van de MJC ook de gegevens uit het separate WODC onderzoek naar cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit onder jeugdige verdachten in deze MJC te presenteren. Daarom is in overleg met de begeleidingscommissie besloten dat deze onderzoeksvraag in deze meting van de MJC niet kan worden beantwoord. Het onderzoek naar cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit onder jeugdige verdachten zal later in 2018 verschijnen.

6 In hoeverre wijken ontwikkelingen in de geregistreerde jeugdcriminaliteit in zogenoemde *hot spots* of bij zogenoemde *hot groups* af van het landelijk beeld elders?

Omdat met de beschikbare bronnen voor de MJC er geen mogelijkheid is om 'echte' *hot groups* te operationaliseren, zoals criminele jeugdbendes en gangs, kijken we in de huidige MJC naar jeugdige groepsplegers. Dat wil zeggen, jongeren die herhaaldelijk in groepsverband met andere jeugdigen misdrijven plegen. Hieronder vallen redelijkerwijs ook leden van criminele jeugdbendes of gangs, maar niet noodzakelijk.

Internationale ontwikkelingen

De daling in de (geregistreerde) jeugdcriminaliteit beperkt zich niet tot Nederland, maar is ook zichtbaar in andere landen (Berghuis & De Waard, 2017; Van der Laan, Beerthuizen & Goudriaan, 2017). Om de recente ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit in Nederland in een bredere context te plaatsen wordt in de MJC 2017 een vergelijking gemaakt met ontwikkelingen in enkele Nederland omringende Europese landen.

In de literatuur worden diverse verklaringen gegeven voor deze daling, zoals afname inflatie en minderend alcoholgebruik, een toename van politie strategieën gericht op concentraties van criminaliteit (Weerman et al., 2015) of de toegenomen digitalisering en *social media* gebruik door jongeren (Weerman, 2017). In deze MJC wordt tevens verkend of er ontwikkelingen zijn die mogelijk een verklaring kunnen bieden voor de internationale trends in de jeugdcriminaliteit. Het blijft hier bij een eerste verkenning omdat de primaire doelstelling van de MJC beschrijvend en niet verklarend van aard is. Deze doelstelling is vertaald in de volgende onderzoeksvragen.

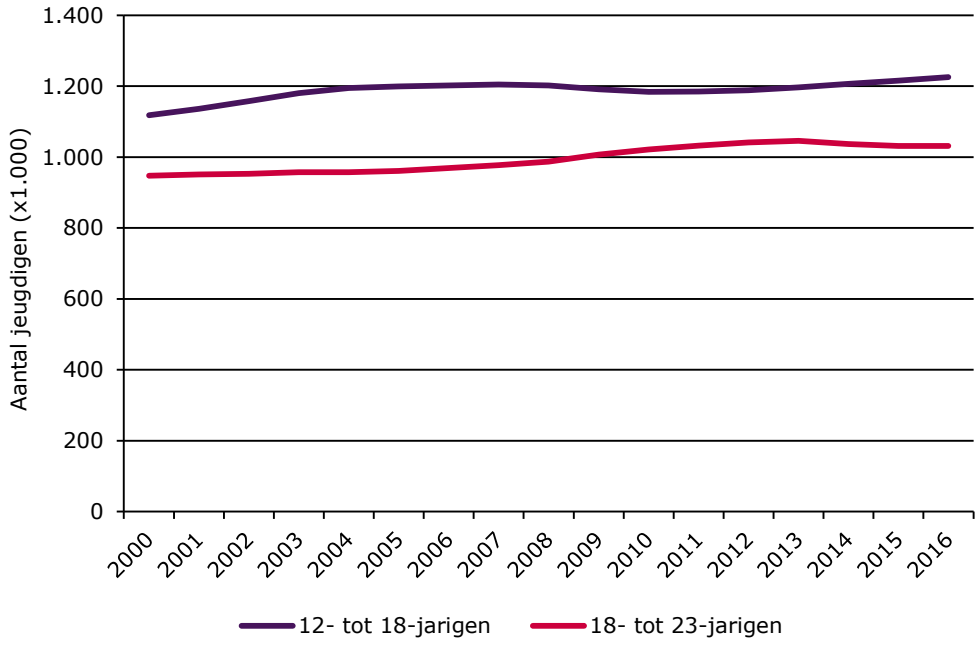
7 Welke ontwikkelingen doen zich internationaal voor in de (geregistreerde) jeugdcriminaliteit?
8 In hoeverre is het mogelijk een duiding te geven aan de (inter)nationale trends in de jeugdcriminaliteit?

1.2 Ontwikkelingen in aantal jeugdigen in Nederland

In het Nederlandse strafrecht wordt een onderscheid gemaakt tussen het jeugdstrafrecht en het volwassenenstrafrecht. Het jeugdstrafrecht heeft betrekking op jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar (minderjarigen) en het volwassenenstrafrecht betreft personen van 18 jaar en ouder. Het stafrecht biedt de mogelijkheid om 16- tot 18-jarigen volgens het volwassenenstrafrecht te berechten (artikel 77b Wetboek van Strafrecht [Sr.]) en 18- tot 23-jarigen volgens het jeugdstrafrecht (artikel 77c. Sr.). Het gaat daarbij om een flexibele toepassing van beide sanctiestelsels zoals wordt omschreven in het adolescentenstrafrecht dat op 1 april 2014 is ingevoerd. In de MJC onderscheiden we naast minderjarigen (12- tot 18-jarigen) en jongvolwassenen (18- tot 23-jarigen) ook binnen de groep minderjarigen de 12- tot 16-jarigen en de 16- tot 18-jarigen.

Figuur 1.1 Ontwikkelingen in het aantal 12- tot en met 22-jarigen, naar leeftijdsgroep

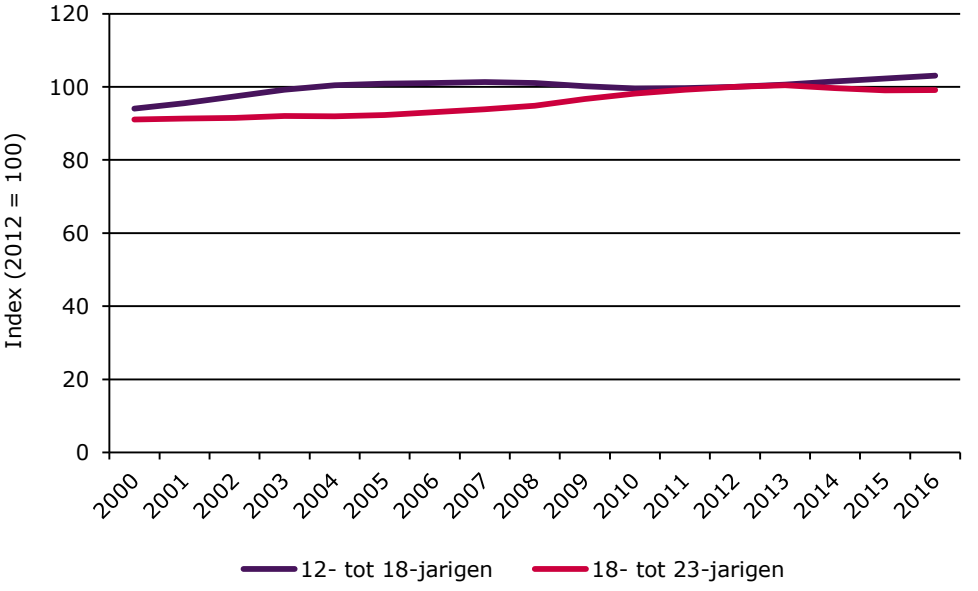
a Absolute aantallen

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B1.1.

Bron: Statline; CBS

b Indexcijfers (2012=100)

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B1.1.

Bron: Statline; CBS

Als het aantal jeugdigen in de loop van de tijd verandert, heeft dit consequenties voor het aantal jeugdige daders. Een toename van het aantal jongeren in de tijd kan een stijging van de criminaliteit tot gevolg hebben, terwijl een daling juist kan leiden tot een afname. Er zijn dan immers respectievelijk meer of minder jongeren die risicogedrag kunnen vertonen.

In 2016 telde het CBS ruim 2,2 miljoen 12- tot 23-jarigen waarvan 54% 12- tot 18-jarigen. Ten opzichte van 2000 is het aantal jongeren met 9% toegenomen. Het aantal minderjarigen is iets sterker toegenomen dan het aantal jongvolwassenen (respectievelijk 9% en +10%). In de MJC kijken we ook specifiek naar de ontwikkelingen die zich op de korte termijn hebben voorgedaan, namelijk in de afgelopen vijf jaren. Sinds 2012 is het totale aantal 12- tot 23-jarigen licht gestegen (een procentuele toename van 1%)– het aantal 12-18-jarigen is toegenomen (+3%) en het aantal 18-23-jarigen is gedaald (-1%).

1.3 Bronnen om criminaliteit te meten

De omvang van de werkelijke jeugdcriminaliteit en het aantal werkelijke jeugdige daders is onbekend. Daders worden liever niet gesignaleerd als ze delicten plegen. Niet alle jeugdcriminaliteit wordt opgemerkt door slachtoffers en politie en ook niet alle opgemerkte jeugdcriminaliteit wordt geregistreerd op een wijze zodat deze te kwantificeren is. Hierdoor blijft een (groot) deel van de jeugdcriminaliteit 'verborgen' in registratiecijfers. Een manier om met dit 'gat' om te gaan is ook jeugdigen zelf te vragen naar hun delictgedrag. Maar zelfs dan is er geen garantie dat jeugdigen eerlijk hierover willen zijn. Kortom, de werkelijke omvang van jeugdcriminaliteit zal (vooralsnog) onbekend blijven.

Er zijn wel verschillende methoden om ontwikkelingen in het aantal daders van criminaliteit bij benadering te onderzoeken. We maken daarbij een onderscheid tussen enerzijds zelfrapportage van delinquent gedrag en anderzijds politie- en justitiestatistieken. Met zelfrapportage krijgen we zicht op het aantal jongeren dat zegt zich in een bepaalde periode schuldig te hebben gemaakt aan het plegen van een delict (dat kan er één zijn of meerdere, afhankelijk van de vraagstelling). Het gaat hierbij wel over relatief lichte feiten.

Politiestatistieken geven het aantal aangehouden verdachten van een misdrijf. Dit zijn jeugdigen tegen wie een proces-verbaal van aangifte is opgemaakt en voor wie de politie meent dat strafvervolging zinvol is. Justitiële statistieken geven onder meer het aantal strafrechtelijke daders van een misdrijf tegen wie het OM strafvervolging zinvol achtte en tegen wie een strafzaak is afgedaan.
In deze MJC 2017 maken we alleen gebruik van politie- en justitieregistraties (in de MJC 2015 zijn ook cijfers beschikbaar over zelfrapportage van jeugddelinquentie). We gebruiken de volgende bronnen (tabel 1.1).

Tabel 1.1 Gebruikte databronnen in de MJC 2017

Bron	Indicator	Periode
BVH	Geregistreerde verdachten	2005 tot 2017
OBJD	Strafrechtelijke daders	2000 tot 2016/17
AuraH	Halt-straffen	2010 tot 2017
OBJD	OM- en ZM-afdoeningen	2000 tot 2016/17
RAC-min	Strafzaken in eerste aanleg	2012 tot 2017
SSB	Demografische en achtergrondkenmerken	2005 tot 2017
Statline	Diversen (waaronder de bevolkingsstatistiek)	2000 tot 2017
UNODC	Diverse internationale trends	2007 tot 2015

Iedere databron biedt voor een deel zicht op de jeugdige verdachtepopulaties en strafrechtelijke daderpopulaties. De bronnen betreffen verschillende, deels overlappende, groepen van daders of verdachten en hebben elk hun eigen mogelijkheden en beperkingen (Maguire, 2012). Politie- en justitiestatistieken betreffen alle mogelijke delicten waarvoor men strafrechtelijk kan worden vervolgd en gaan over de hele bij de politie bekend geworden populatie van verdachten of strafrechtelijke daders van delicten (in de MJC tellen we alleen misdrijven, overtredingen vallen buiten de scope van de monitor). De kracht van deze statistieken is dat de hele bij de politie bekende populatie verdachten / strafrechtelijke daders wordt geteld, inclusief de bekende misdrijven. Daarnaast zijn deze statistieken ook jaarlijks beschikbaar. De statistieken kennen echter ook belangrijke beperkingen (zie ook Algemene Rekenkamer, 2012):

Een aanzienlijk deel van de gepleegde delicten (en bijbehorende daders) wordt niet bij de politie bekend of, als ze wel bekend zijn, worden ze niet opgehelderd (dat wil zeggen dat er geen verdachte bekend is). Als er geen verdachte is, of als er geen aangifte is gedaan, ontbreken gegevens. Bij een groot deel van de bij de politie gemelde (ofwel, bekende) delicten kan geen verdachte gevonden worden. Het gemiddelde ophelderingspercentage schommelt in de periode 2007-2015 rond de 25% (Kessels & Verkleij, 2015). Het ophelderingspercentage is niet voor alle typen delicten gelijk. Zo hebben ernstige geweldsdelicten een grotere kans opgehelderd te worden dan lichtere delicten.

De werkwijze van de politie beïnvloedt de statistieken. Zo is de registratie van verdachten afhankelijk van inspanningen en prioriteiten bij de politie (bijvoorbeeld voor jeugdigen, veelplegers, specifieke vormen van criminaliteit). Ook hebben de wijze van registreren en veranderingen in de ICT-systemen effect op de statistieken (hoewel onderzoek hiernaar schaars is; zie Van Ham, Bervoets & Beke, 2015).[3]

In de strafrechtsketen is vervolgens ook sprake van een filtering van delicten, bijvoorbeeld omdat zaken worden geseponeerd wegens gebrek aan bewijs (technisch sepot) of omdat verdere vervolging niet nodig wordt geacht (beleidssepot).

De werkelijk gepleegde criminaliteit en het aantal daders is dus hoger dan blijkt uit politie- en justitiestatistieken. Dit komt omdat deze statistieken afhankelijk zijn van inspanningen van politie en justitie en prioriteiten ten aanzien van specifieke typen delicten of dadergroepen. Er is discussie over de vraag of de politiestatistiek nu vooral de productie van de politie weergeeft of dat deze ook bruikbaar zijn om de

[3] Uit de studie van Van Ham et al. (2015) waarin zowel de literatuur als experts zijn geraadpleegd, blijkt dat er in Nederland weinig onderzoek is gedaan naar de effecten van de registratie van delicten door de politie op de statistieken. Er worden wel registratie-effecten verondersteld, maar het bewijs daarvoor is mager.

werkelijke criminaliteit te duiden (zie hierover ook Van der Laan & Weijters, 2015; Van Ham et al., 2018). Een voordeel van deze registerdata is dat jaarlijks gegevens beschikbaar zijn. In de literatuur wordt over het algemeen aangenomen dat de politie en justitieregistraties wel valide zijn om trends over de tijd in de (jeugd)criminaliteit weer te geven (zie ook Van der Laan & Weijters, 2016).

In deze MJC gebruiken we de volgende indicatoren om de ontwikkelingen in de geregistreerde jeugdcriminaliteit en de verdachten en daders daarvan in beeld te brengen.

- Geregistreerde verdachten: personen tegen wie een redelijk vermoeden bestaat dat ze een misdrijf hebben gepleegd en daarvoor bij de politie staan geregistreerd.
- Aangehouden verdachten: personen tegen wie een proces-verbaal is opgemaakt omdat hij of zij wordt verdacht van een misdrijf.
- Strafrechtelijke daders: personen waartegen door het OM of de ZM een strafzaak is afgedaan betreffende een misdrijf.
- Misdrijven; overtredingen blijven buiten beschouwing.
- Afdoeningen: Halt-straf; afdoeningen door het OM en de ZM.

In de MJC onderscheiden we *lange*- van *korte*termijntrends. Uit tabel 1.1. blijkt dat de jaren waarover gegevens beschikbaar zijn per bron verschilt. Vanwege de leesbaarheid en vergelijking tussen de hoofdstukken hebben de lange termijn ontwikkelingen betrekking op de jaren 2000 tot 2017. De korte termijn trends betreffen de jaren 2012 tot 2017. In de tabellen in de bijlagen (zie tabellen MJC2017) worden de langetermijntrends gegeven voor de jaren waarvan in de betreffende bron gegevens beschikbaar zijn.

Een laatste opmerking betreft de uitsplitsingen naar verschillende subgroepen van jeugdigen die in deze MJC worden gemaakt, zoals naar leeftijd, sekse, herkomst et cetera. Doordat de politieregistraties kunnen worden gekoppeld aan het Stelsel van Sociaal Statistische Bestanden (SSB) bieden deze de mogelijkheid om ontwikkelingen binnen een breed scala aan subgroepen (naar individuele, gezins- en contextkenmerken) te beschrijven. De gegevens uit justitiële registraties kunnen (nog) niet worden gekoppeld aan het SSB waardoor de uitsplitsingen daarbij beperkt blijven tot sekse, leeftijd en regionale spreiding.

1.4 Leeswijzer

De resultaten van deze MJC worden in afzonderlijk leesbare hoofdstukken gepresenteerd. Ieder hoofdstuk heeft een samenvatting, inleiding, beschrijving van de methode en bronnen, een resultatensectie en een discussie. De empirische resultaten worden weergegeven in de hoofdstukken 2 tot 6. In hoofdstuk 7 worden de bevindingen uit de empirische hoofdstukken samen genomen (zie tabel 1.2).

Tabel 1.2 Leeswijzer MJC 2017

Hoofdstuk	Wat?	Onderzoeksvragen
1	Inleiding	
2	Ontwikkelingen jeugdige verdachten	1 & 3
3	Ontwikkelingen jeugdige daders, inclusief recidive	2 & 5
4	Ontwikkelingen sancties	4
5	Ontwikkeling *hot spots* en jeugdige groepsplegers	6
6	Internationale ontwikkelingen	7 & 8
7	Samenvatting, discussie en conclusie	

Literatuur

Algemene Rekenkamer (2012). *Prestaties in de strafrechtsketen* (Rep. Nr. TK II, vergaderjaar 2011-2012, 33 173, nr. 1). Den Haag: Algemene Rekenkamer.

Domenie, M.M.L., Leukfeldt, E.R., Toutenhoofdt-Visser, M.A., & Stol, W.Ph. (2009). *Werkaanbod cybercrime bij de politie: Een verkennend onderzoek naar de omvang van het geregistreerde werkaanbod cybercrime*. Leeuwarden: Lectoraat Cyber-safety Nederlandse Hogeschool.

Eurostat (2017), *Crime and criminal justice statistics*. Geraadpleegd op 20 maart 2017: www.eurostat.eu.

Goudriaan, H., & Kessels, R.J. (2016). Jeugdige verdachten. In A.M. van der Laan & H. Goudriaan (red.), *Monitor Jeugdcriminaliteit: Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit 1997 tot 2015* (pp. 51-78). Den Haag: WODC/CBS. Cahier 2016-1.

Ham, T. van, & Ferwerda, H. (2016). *Van cijfers naar interpretatie: Een duiding van de kwantitatieve ontwikkelingen van de jeugdcriminaliteit.* Arnhem: Beke.

Ham, T. van, Bervoets, E., & Ferwerda, H. (2015). *Papier en werkelijkheid: Een hypothesevormend onderzoek naar de invloed van registratie-effecten op de omvang van de geregistreerde jeugdcriminaliteit*. Arnhem: Beke.

Ham, T. van, Bervoets, E., Scholten, L., & Ferwerda, H. (2018). *Realiteit of registratie-effect: De invloed van registratie-effecten op de daling in de jeugdcriminaliteit*. Arnhem: Beke.

Heijden, P.G.M. van der, Cruyff, M.J.L.F., & Gils, G.H.C. van (2017). *Methodenonderzoek dark number jeugdige daders in Nederland van gedigitaliseerde criminaliteit en cyber-criminaliteit.* Utrecht: Universiteit Utrecht/BOA.

Kessels, R.J., & Verkleij, C.M.P. (2015). Misdrijven en opsporing. In S.N. Kalidien & N.E. de Heer-de Lange (red.), *Criminaliteit en rechtshandhaving 2014* (pp. 21-28). Den Haag: Boom criminologie. Justitie in statisiek 5.

Laan, A.M. van der, & Beerthuizen, M.G.C.J. (2016). Jeugdige zelfgerapporteerde daders. In A.M. van der Laan & H. Goudriaan (red.), *Monitor Jeugdcriminaliteit. Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit 1997 tot 2015* (pp. 23-50). Den Haag: WODC/CBS. Cahier 2016-1.

Laan, A.M. van der, & Blom, M. (2011). *Jeugdcriminaliteit in de periode 1996-2010: Ontwikkelingen in zelfgerapporteerde daders, door de politie aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders op basis van de Monitor Jeugdcriminaliteit 2010.* Den Haag: WODC. Cahier 2011-2.

Laan, A.M. van der, & Goudriaan, H. (2016). *Monitor jeugdcriminaliteit: Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit 1997 tot 2015*. Den Haag: WODC/CBS. Cahier 2016-1.

Laan, A.M. van der, & Weijters, G. (2015). Daling in geregistreerde jeugdcriminaliteit. Enkele mogelijke verklaringen. *Tijdschrift voor Criminologie*, *57*, 203-228.

Laan, A.M. van der, Goudriaan, H., & Weijters, G. (2014). *Monitor Jeugdcriminaliteit: Ontwikkelingen in de aantallen verdachten en strafrechtelijke daders in de periode 1997 t/m 2012*. Den Haag: WODC/CBS. Cahier 2014-7.

Maguire, M. (2012). Criminal statistics and the construction of crime. In M. Maguire, R. Morgan & R. Reiner (red.), *The Oxford handbook of criminology, 5th edition* (p. 241). Oxford: University Press.

Montoya, L., Junger, M., & Hartel, P. (2013). How 'digital' is traditional crime? *European Intelligence and Security Informatics Conference,* 31-37.

RedThe Guardian (2015, 15 oktober). *Crime rate in England and Wales soars as cybercrime is included for the first time*. Geraadpleegd op 15 december 2015: http://gu.com/p/4db24/sbl

Tcherni, M., Davies, A., Lopes, G., & Lizotte, A. (2016). The dark figure of online property crime: Is cyberspace hiding a crime wave? *Justice Quarterly, 33,* 890-911.

Weerman, F.C. (2017). Social media en smartphones als verklaring voor de daling in jeugdcriminaliteit? *Justitiële verkenningen, 43,* 71-87.

Weerman, F.C., Laan, A.M. van der, Marshall, I.H., & Pauwels, L. (2015). De bestudering van criminaliteit op macroniveau: Een inleiding. *Tijdschrift voor Criminologie, 57,* 149-169.

2 Jeugdige verdachten

Heike Goudriaan, Wim Vissers, Arno Sprangers en Lisanne Jong (CBS)

Belangrijkste bevindingen

In 2016 zijn in totaal 20.080 *minderjarige* verdachten geregistreerd op verdenking van een misdrijf.[4] In totaal gaat het om 16 minderjarige verdachten per 1.000 minderjarigen in 2016. Het relatieve aantal verdachten daalde tussen 2012 en 2017 van 25 naar 16 per 1.000 minderjarigen. Dit is een afname van 34%. Het aandeel meisjes is met ruim 22% van het totale aantal minderjarige verdachten sinds 2012 gelijk gebleven.

In 2016 zijn in totaal 25.260 *jongvolwassen* verdachten geregistreerd. Gerelateerd aan de bevolkingsomvang gaat het om 24 jongvolwassen verdachten per 1.000. Het relatieve aantal jongvolwassen verdachten is met 37% gedaald sinds 2012, toen het nog 39 per 1.000 jongvolwassenen betrof. Dit is sterker dan onder de minderjarigen. Bovendien is de procentuele afname hier sterker bij de vrouwen.
De vrouwen maken in 2016 ruim 16% uit van het totale aantal jongvolwassen verdachten. Merk op dat dit maar liefst 6%-punt lager is dan onder de minderjarigen.

In de vier grootste gemeenten worden in 2016 naar verhouding veel jongeren als verdachte geregistreerd. Dit geldt vooral voor de minderjarigen (31 per 1000, tweemaal zoveel als voor Nederland als geheel). Bij alle in deze publicatie onderscheiden migratieachtergronden zien we sinds 2012 een afname van het aantal geregistreerde verdachten. Dit geldt zowel voor de minderjarigen als de jongvolwassenen.
Zowel bij minderjarigen als bij jongvolwassenen vormen vermogensmisdrijven de belangrijkste categorie misdrijven. Minderjarige jongens worden daarnaast in verhouding vaak verdacht van een misdrijf in de sfeer van vernieling en openbare orde. Bij jongvolwassen mannen komen relatief veel registraties in verband met een geweldsmisdrijf voor.

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we de ontwikkeling van het aantal minderjarige (12 tot 18 jaar) en jongvolwassen (18 tot 23 jaar) bij de politie bekende jeugdige verdachten van een misdrijf. We presenteren de algemene trend van het aantal jeugdige *geregistreerde* verdachten – alle personen van wie een redelijk vermoeden bestaat dat zij pleger zijn van een misdrijf, maar waarbij de bewijsvoering nog niet rond hoeft te zijn – vanaf 2005. Ook maken we een uitstap naar de algemene langetermijnontwikkelingen van het aantal jeugdige *aangehouden* verdachten voor de periode 2000 tot 2015 (paragraaf 2.3). Vervolgens wordt ingegaan op verschillen in de ontwikkeling in geregistreerde verdachten de afgelopen vijf jaar (2012-2017) binnen verschillende bevolkingsgroepen (paragraaf 2.4). We beschrijven verschillen in geregistreerde verdachten naar individuele kenmerken, zoals geslacht en migratieachtergrond van de jeugdigen, daarna naar enkele gezinskenmerken en vervolgens laten we regionale verschillen zien. Tot slot worden ontwikkelingen binnen verschillende misdrijfcategorieën getoond en wordt ingegaan op jeugdigen die opnieuw wegens een misdrijf met de politie in aanraking komen – de politierecidive.

[4] Hierbij zijn alleen de verdachten geteld die als ingezetene staan geregistreerd.

Binnen elke paragraaf wordt apart aandacht besteed aan minderjarigen (12- tot 18-jarigen) en jongvolwassenen (18- tot 23-jarigen). Het hoofdstuk wordt met een korte discussie over de bevindingen afgesloten (paragraaf 2.5).

2.2 Methode

Bronnen

Voor de langetermijnontwikkelingen in dit hoofdstuk is gebruikgemaakt van informatie over *aangehouden* verdachten zoals opgenomen in het Herkenningsdienstsysteem (HKS). Hierbij gaat het om personen waarvan bij de politie een redelijk vermoeden bestaat dat hij of zij schuldig is aan een misdrijf en de zaak wordt doorgestuurd naar het OM. Het HKS werd tot enkele jaren geleden door de politie gebruikt om gegevens over verdachten op te slaan tegen wie één of meer processen-verbaal van een misdrijf zijn opgemaakt, maar het is in onbruik geraakt en dus voor de recente jaren niet meer beschikbaar. Voor de kortetermijnontwikkelingen wordt daarom gebruikgemaakt van informatie over *geregistreerde* verdachten in de Basisvoorziening Handhaving (BVH). Niet alle geregistreerde verdachten worden ook daadwerkelijk aangehouden. Hierdoor ligt het aantal aangehouden verdachten lager dan het aantal geregistreerde verdachten. Het totale aantal 12- tot 23-jarigen in het HKS ligt sinds 2005 gemiddeld 29% lager dan het totale aantal dat in het BVH-systeem is geregistreerd. Dit percentage schommelt tussen de 26% en 32%. Bij minderjarigen is dit verschil een stuk groter dan bij jongvolwassenen (resp. gemiddeld 41% en 19% sinds 2005). Dit kan deels worden verklaard doordat minderjarigen, in plaats van doorgestuurd te worden naar het OM, onder voorwaarden een Haltstraf opgelegd kunnen krijgen (zie ook hoofdstuk 4). In dat geval worden ze niet opgenomen in het HKS. Zowel het HKS als de BVH bestaat uit unieke personen. Meer informatie over de gebruikte bronnen is te vinden in de vorige MJC (Van der Laan & Goudriaan, 2016).

De in deze publicatie gebruikte gegevens over jeugdige verdachten zijn gekoppeld aan het Stelsel van Sociaal Statistische Bestanden (SSB) van het CBS. Het SSB bevat informatie over alle personen die sinds 1995 op enig moment in Nederland wonen, een uitkering of pensioen vanuit Nederland ontvangen of een werk- of opleidingsrelatie met ons land hebben. Personen die illegaal of als toerist in Nederland verblijven zijn hierin niet opgenomen.[5]

Bepaling leeftijd en andere achtergrondkenmerken die over de tijd kunnen variëren

De leeftijden waar de Monitor Jeugdcriminaliteit (MJC) zich op richt zijn 12- tot 18-jarigen (d.w.z., minderjarigen) en 18- tot 23-jarigen (d.w.z., jongvolwassenen). Daarnaast wordt bij minderjarigen nog een extra onderscheid gemaakt tussen 12- tot 16-jarigen en 16- tot 18-jarigen. Voor deze laatste groep is potentieel het volwassenenstrafrecht toe te passen bij ernstige delicten en het is hiermee een bijzondere interessegroep. Voor het bepalen van de leeftijd wordt gekeken naar de leeftijd op de laatste vrijdag van september in het jaar waarop het delict waarvan men is verdacht door de politie is geregistreerd (BVH) of het jaar waarin door de politie een proces-verbaal tegen de verdachte is opgemaakt (HKS). Dezelfde werkwijze is gehanteerd voor de koppeling van de BVH-gegevens aan andere achtergrondken-

[5] Voor een meer uitgebreide beschrijving van het SSB wordt verwezen naar www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/onderzoeksomschrijvingen/korte-onderzoeksbeschrijvingen/stelsel-van-sociaal-statistische-bestanden--ssb--.

merken die over de tijd kunnen variëren, zoals de samenstelling van het huishouden en het huishoudinkomen.

Delicten
In paragraaf 2.4.4 wordt onderscheid gemaakt tussen vermogensmisdrijven, vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag, geweldsmisdrijven, verkeersmisdrijven en drugsmisdrijven.[6] Per persoon wordt gekeken of deze in één jaar verdacht is van één of meer van deze misdrijven – wanneer meerdere type delicten voorkomen, dan telt een persoon per delict mee. Bijvoorbeeld, wanneer iemand (meermaals) van een gewelds- en vermogensmisdrijf verdacht is, dan zal hij in beide categorieën (eenmaal) meetellen.

Politierecidive
In paragraaf 2.4.5 wordt over de politierecidive gerapporteerd. Hiervoor is gekeken of men in hetzelfde kalenderjaar, of het jaar ervoor meer dan eenmaal als verdachte door de politie is geregistreerd – de tweejaars-politierecidive. Deze methodiek wijkt af van de bepaling van de strafrechtelijke recidive in het hiernavolgende hoofdstuk, waarin vanaf de uitgaanszaak juist twee jaar vooruit wordt gekeken naar het ontstaan van recidive.

2.3 Langetermijnontwikkelingen (2000 tot 2017)

2.3.1 Aangehouden jeugdige verdachten

Het absolute aantal jeugdige aangehouden verdachten dat in de Basisregistratie Personen (BRP) stond geregistreerd als inwoner van Nederland (de zogenoemde ingezetenen in de BRP; voorheen de GBA-bevolking)[7] van 12 tot 23 jaar is in 2014 gelijk aan 35.920. Daarbij gaat het om 11.680 minderjarigen en 24.240 jongvolwassenen.[8] Sinds 2007 is sprake van een jaarlijkse en continue daling.

Het is moeilijk om het verschil in de (absolute) aantallen aangehouden verdachten van 12 tot 18 en van 18 tot 23 jaar te interpreteren, omdat er minder 18- tot 23-

---

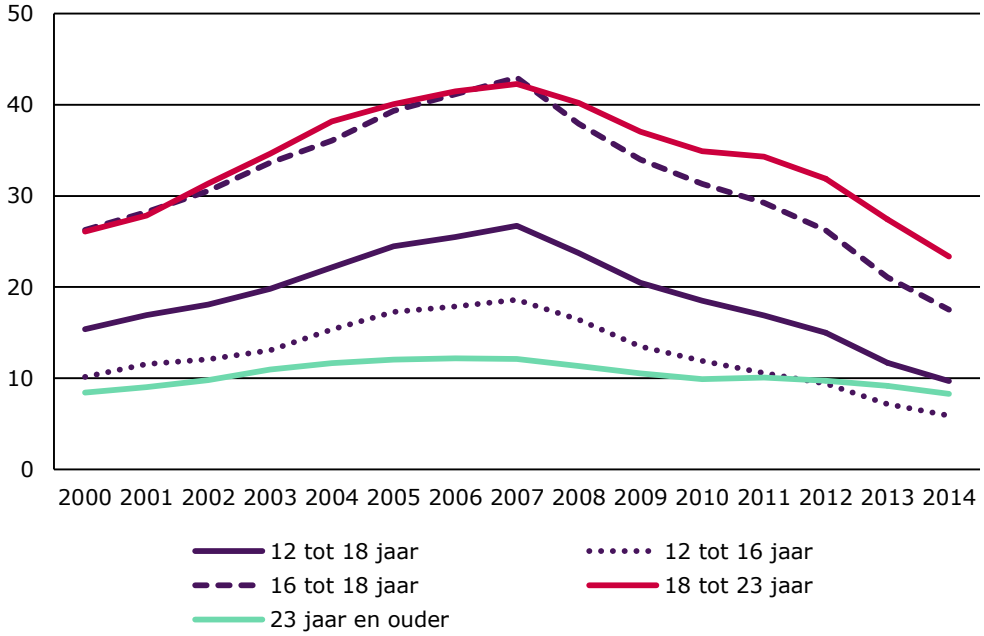
[6] Voor meer informatie over de classificering van misdrijven in dit hoofdstuk wordt verwezen naar www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/classificaties/misdrijven/standaardclassificatie-misdrijven--politie---2010. Deze classificering komt niet volledig overeen met die in de hiernavolgende hoofdstukken. Het voornaamste verschil is dat diefstal met geweld in onderhavig hoofdstuk bij vermogensmisdrijven wordt geteld (er wordt uitgegaan van de motivatie die ten grondslag ligt aan het delict), terwijl dit verderop wordt ingedeeld bij de geweldsmisdrijven. Met de indeling in onderhavig hoofdstuk wordt aangesloten bij andere publicaties over bij de politie geregistreerde verdachten.

[7] Een deel van de verdachten in het HKS behoort niet tot de ingezetenen, bijvoorbeeld omdat zij als toerist of illegaal in ons land verbleven, of er ontbreekt (correcte) informatie in het HKS om hen als zodanig te kunnen identificeren. In de jaren 2000-2015 gaat het gemiddeld om 9% van de totale groep in het HKS geregistreerde jeugdigen. De niet-geïdentificeerde personen (meestal aangeduid met de term niet-ingezetenen) worden in deze publicatie buiten beschouwing gelaten. De in deze publicatie opgenomen absolute aantallen zijn hierdoor lager dan in publicaties waarin deze niet-ingezetenen wel zijn meegenomen.

[8] Opgemerkt moet worden dat in de meest recente verslagjaren het werkelijke aantal jeugdige aangehouden verdachten vermoedelijk wordt onderschat door problemen met de betrouwbaarheid van het HKS en registratieachterstanden. Sowieso was ook in de jaren ervoor altijd sprake van een zogenaamd 'na-ijleffect' door registratieachterstanden (sinds 2000 was dit gemiddeld zo'n 3%), maar daar men vanaf 2015 is gestopt met het vullen van het HKS en er geen bijgewerkte definitieve cijfers beschikbaar zijn gekomen, kan worden verwacht dat de onderschatting over met name 2014 groter is.

jarigen dan 12- tot 18-jarigen in de samenleving zijn (zie figuur 1.1a). Omdat de aantallen in de populatie niet even groot zijn en er ook over de tijd verschillen in bevolkingsomvang binnen bepaalde groepen op kunnen treden, is in figuur 2.1 het aantal aangehouden verdachten per 1.000 leeftijdgenoten weergegeven–verder ook wel het *relatieve* aantal genoemd.[9] Hierbij is onderscheid gemaakt naar 12- tot 16-jarigen, 16- tot 18-jarigen, het totaal van 12- tot 18-jarigen en 18- tot 23-jarigen. Omdat ontwikkelingen onder jeugdige verdachten niet op zichzelf staan, is ter vergelijking tevens een lijn opgenomen voor personen van 23 jaar en ouder.

Figuur 2.1 Aangehouden verdachten naar leeftijdsgroep, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.1.

Bron: HKS/SSB; CBS

Wanneer met de omvang van de betreffende leeftijdsgroepen rekening wordt gehouden, blijken 12- tot 16-jarigen beduidend minder vaak als verdachte te worden aangehouden dan 16- tot 18-jarigen en dan 18- tot 23-jarigen. De 18- tot 23-jarigen worden tot 2008 ongeveer even vaak aangehouden als 16- tot 18-jarigen, maar in de periode erna is het relatieve aantal 16- tot 18-jarigen procentueel sterker gedaald dan het aantal jongvolwassenen. Verder is tot 2012 het relatieve aantal aangehouden 12- tot 16-jarigen hoger dan het relatieve aantal aangehouden personen van 23 jaar en ouder, maar in de laatste jaren is dit omgedraaid. Tussen 2004 en 2007 nam het relatieve aantal jeugdige verdachten sneller toe dan het relatieve aantal verdachten van 23 jaar en ouder, maar in de jaren erna nam het onder de jeugdigen ook sneller af. Hierdoor is in zijn algemeenheid het aandeel jeugdige verdachten in de verdachtenpopulatie sinds 2007 gedaald, terwijl het in de jaren ervoor toenam. In 2000 maken jeugdige aangehouden verdachten tot 23 jaar 30% uit van de totale populatie van aangehouden verdachten van 12 jaar en ouder. Tot 2008 neemt dit geleidelijk aan toe tot 32%. Sindsdien is het jaarlijks weer afgenomen, tot aan 24% in 2014.

[9] Vanwege bekende problemen met de betrouwbaarheid van HKS, door onder meer registratieachterstanden, moeten 2013 en 2014 in figuur 2.1 ook niet als definitief gezien worden.

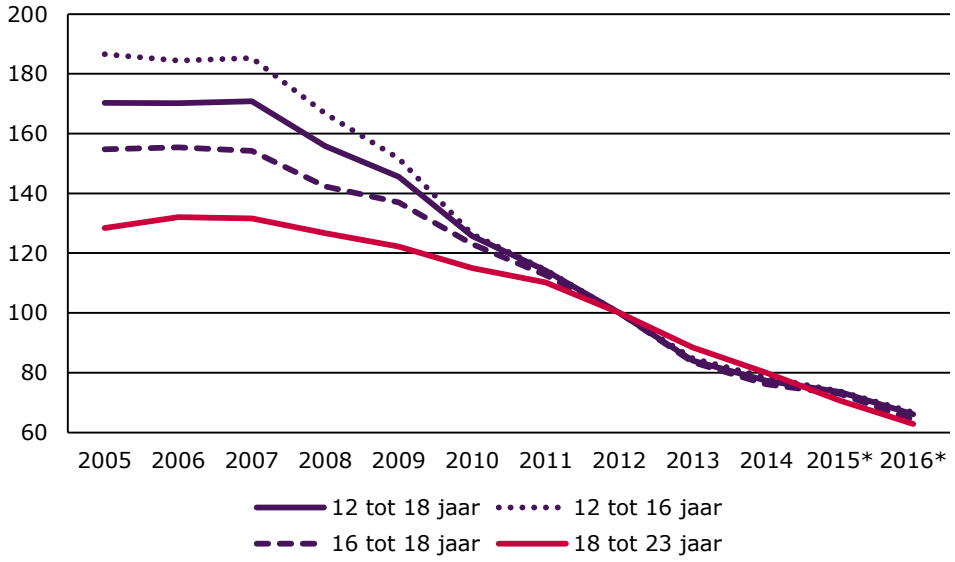
In 2000 zijn 20 van elke 1.000 jeugdige personen één of meer keer aangehouden. Onder 12- tot 16-jarigen zijn dit er 10 van elke 1.000, en onder zowel de 16- tot 18-jarigen als de 18- tot 23-jarigen zijn dit er 26. Het jaar 2007 laat niet alleen in absolute, maar ook in relatieve aantallen de hoogste cijfers zien. Dat jaar zijn 19 van elke 1.000 12- tot 16-jarigen aangehouden en respectievelijk 43 en 42 van elke 1.000 16- tot 18-jarigen en 18- tot 23-jarigen. Sindsdien neemt het relatieve aantal aanhoudingen voor de drie groepen weer af, tot respectievelijk 6, 18 en 23 op de 1.000 in 2014.[10]

Vanwege de grote verschillen tussen enerzijds de 12- tot 16-jarige en anderzijds de 16- tot 18-jarige aangehouden verdachten, geven we aan het eind van dit hoofdstuk, in box 2.1, voor de recente jaren het verschil weer tussen de *geregistreerde* verdachten in deze twee leeftijdsgroepen en de jongvolwassenen.

2.3.2 Geregistreerde jeugdige verdachten

Vanaf 2005 is informatie over *geregistreerde* jeugdige verdachten beschikbaar uit de BVH. Net als bij het aantal aangehouden jeugdige verdachten, treedt hier sinds 2007 een daling op in het aantal door de politie geregistreerde jeugdige verdachten. In figuur 2.2 zijn indexscores weergegeven, met 2012 als basisjaar. Hier is duidelijk te zien dat het aantal geregistreerde minderjarige verdachten, en dan met name het aantal 12 tot 16-jarigen, tussen 2007 en 2013 sterker is gedaald dan het aantal jongvolwassene verdachten. Het aantal geregistreerde 18- tot 23-jarige verdachten is in de gehele periode 2005 tot 2017 gehalveerd, terwijl het aantal 12- tot 16-jarigen en het aantal 16- tot 18-jarigen in dezelfde periode respectievelijk met maar liefst 64% en 58% is afgenomen. Vanaf 2011 verschillen de trends tussen de verschillende leeftijdsgroepen nauwelijks.

Figuur 2.2 Geregistreerde jeugdige verdachten, index 2012=100

* Voorlopige cijfers.

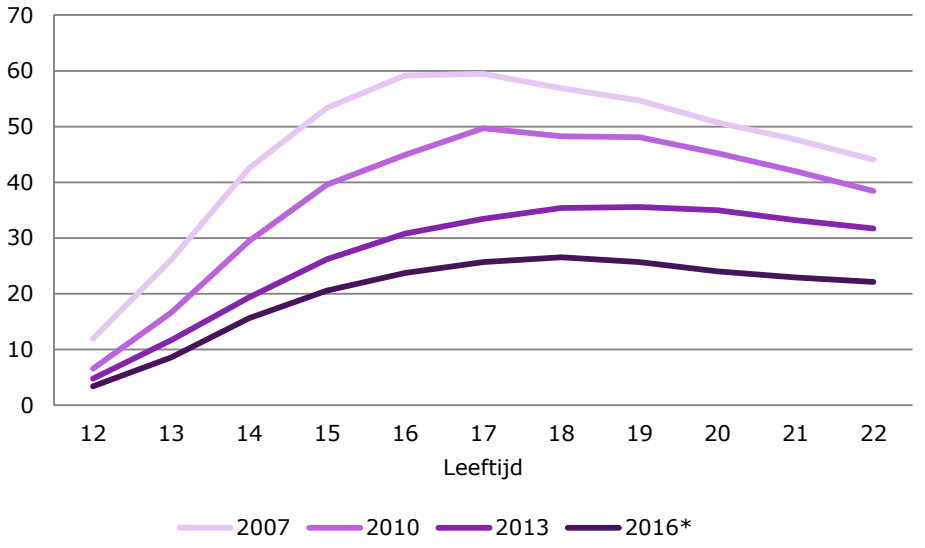
Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.2.

Bron: BVH/SSB; CBS

[10] De absolute en dus ook de relatieve aantallen in HKS opgenomen *aangehouden* verdachten zijn lager dan de aantallen in de BVH *geregistreerde* verdachten die in het vervolg van dit hoofdstuk aan bod komen.

In figuur 2.3 wordt voor het piekjaar 2007 en daarnaast voor 2010, 2013 en 2016 de zogenaamde age-crime curve gegeven voor het aantal jeugdige geregistreerde verdachten per 1.000 leeftijdsgenoten in de relevante jaren. In figuur 2.3 is dit weergegeven woord 12- tot 23-jarigen voor de situatie in bovengenoemde vier jaren. In alle vier de curves is te zien dat het aandeel jongeren dat als verdachte van een misdrijf is geregistreerd toeneemt vanaf het twaalfde jaar, een piek bereikt rond de 18 jaar en daarna weer daalt. Ook is te zien dat de curve van 2007 het hoogst ligt en dat die in de jaren erna telkens verder 'inzakt' en ook vlakker wordt. Bovendien valt op dat het piekjaar iets verschuift. In 2007 lag de piekleeftijd op 16 à 17 jaar en in de latere jaren op ongeveer 18 jaar.

Figuur 2.3 Age-crime curves voor de jaren 2007, 2010, 2013 en 2016 van geregistreerde jeugdige verdachten, per 1.000 leeftijdsgenoten

* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.3.

Bron: BVH/SSB; CBS

2.4 Kortetermijnontwikkelingen (2012 tot 2017)

2.4.1 Individuele kenmerken

In deze paragraaf wordt ingegaan op de ontwikkeling van aantallen geregistreerde verdachten voor verschillende bevolkingsgroepen vanaf 2012. Meer specifiek beschrijven we verschillen naar individuele kenmerken, namelijk geslacht, migratieachtergrond, het al dan niet voortijdig verlaten van school (d.i., school verlaten zonder startkwalificatie) en participatie school/werk van de jeugdigen.

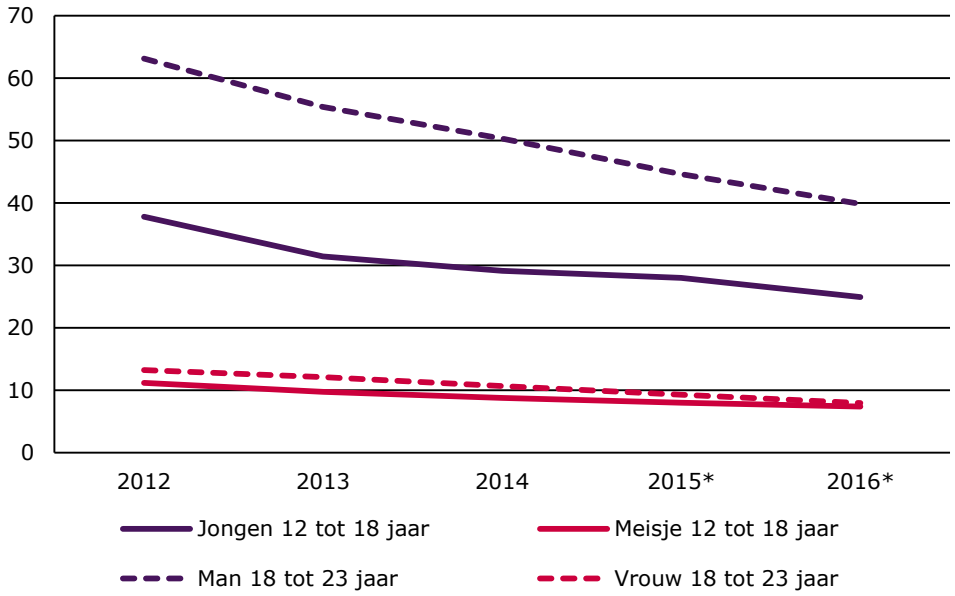
Geslacht

In 2016 zijn in totaal 20.080 *minderjarige* verdachten geregistreerd op verdenking van een misdrijf, waarvan 15.650 jongens en 4.430 meisjes.[11] De meisjes maken

[11] Let wel: hier en in het vervolg van dit hoofdstuk worden alleen de verdachten geteld die als ingezetene staan geregistreerd. Net als in het HKS behoort een deel van de verdachten in de BVH niet tot de ingezetenen, bijvoorbeeld omdat zij als toerist of illegaal in ons land verbleven, of er ontbreekt (correcte) informatie in de BVH om

hiermee in 2016 ruim 22% uit van het totale aantal minderjarige verdachten. In totaal gaat het om 16 minderjarige verdachten per 1.000 minderjarigen in 2016. Het relatieve aantal verdachte jongens daalt tussen 2012 en 2017 van 38 naar 25 per 1.000 jongens en het relatieve aantal meisjes van 11 naar 7 per 1.000 meisjes (figuur 2.4). De procentuele daling is in beide groepen 34%. Het aandeel meisjes is sinds 2012 gelijk gebleven.
In 2016 zijn in totaal 25.260 *jongvolwassen* verdachten geregistreerd. Hiervan zijn er 21.190 man en 4.070 vrouw. De vrouwen maken hiermee in 2016 ruim 16% uit van het totale aantal jongvolwassen verdachten. Merk op dat maar liefst 6%-punten lager is dan onder de minderjarigen. Gerelateerd aan de bevolkingsomvang gaat het om 24 jongvolwassen verdachten per 1.000. Het relatieve aantal mannelijke 18- tot 23-jarige verdachten neemt in de periode 2012-2017 af van 63 naar 40 per 1.000 mannen (een afname van 37%) en het relatieve aantal vrouwen van 13 naar ruim 8 (een afname van 40%). Dit is sterker dan onder de minderjarigen. Bovendien is de procentuele afname hier sterker bij de vrouwen.

Figuur 2.4 Geregistreerde jeugdige verdachten naar geslacht, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.4.

Bron: BVH/SSB; CBS

Migratieachtergrond

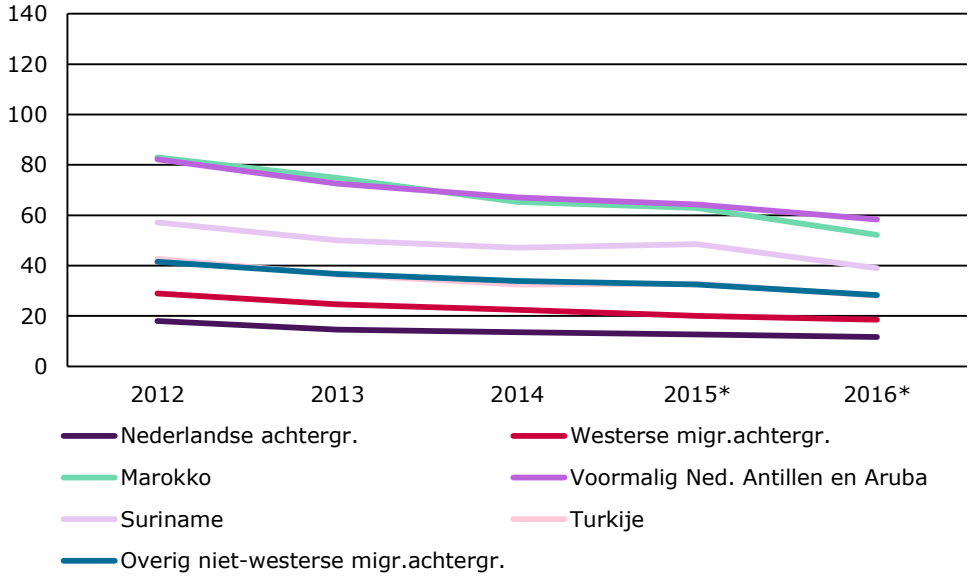
Van de in totaal 20.080 *minderjarige* verdachten in 2016 hebben er 10.890 (54%) een Nederlandse achtergrond. Van deze jeugdigen zijn beide ouders in Nederland geboren. Binnen de minderjarige verdachten met een migratieachtergrond, ofwel jongeren waarvan ten minste één ouder buiten Nederland is geboren, is in absolute aantallen Marokko het meest voorkomende herkomstland (2.330 personen; 12%

hen als zodanig te kunnen identificeren. In de jaren 2010-2015 gaat het gemiddeld om 9% van de totale groep in de BVH geregistreerde jeugdigen. De in deze publicatie opgenomen absolute aantallen wijken hierdoor af van publicaties waarin de niet-ingezetenen wel zijn meegenomen.

van de minderjarige verdachten).[12] Kijken we naar de relatieve aantallen, dan is in 2016 het aantal minderjarigen dat ten minste één keer als verdachte is geregistreerd het hoogst voor minderjarigen met als herkomstland de voormalige Nederlandse Antillen of Aruba[13], en Marokko (respectievelijk 58 en 52 van elke 1.000 minderjarigen in de betreffende herkomstgroep. Dit aantal is ongeveer twee keer zo hoog als bij minderjarigen met een Turkse migratieachtergrond (28 per 1.000), drie keer zo hoog als bij minderjarigen met een westerse achtergrond (18 per 1.000) en viereneenhalf keer zo hoog als bij minderjarigen met een Nederlandse achtergrond (12 per 1.000). De daling in het aantal minderjarige verdachten in de periode 2012 tot 2017 treedt op bij alle in figuur 2.5a onderscheiden migratieachtergronden. Procentueel de sterkste daling vanaf 2012 vindt plaats onder minderjarigen van Marokkaanse herkomst (37%), op de voet gevolgd door minderjarigen met een westerse migratieachtergrond (36%) en jongeren met een Nederlandse achtergrond (35%).

Figuur 2.5 Geregistreerde jeugdige verdachten naar migratieachtergrond, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

a 12- tot 18-jarigen

* Voorlopige cijfers.

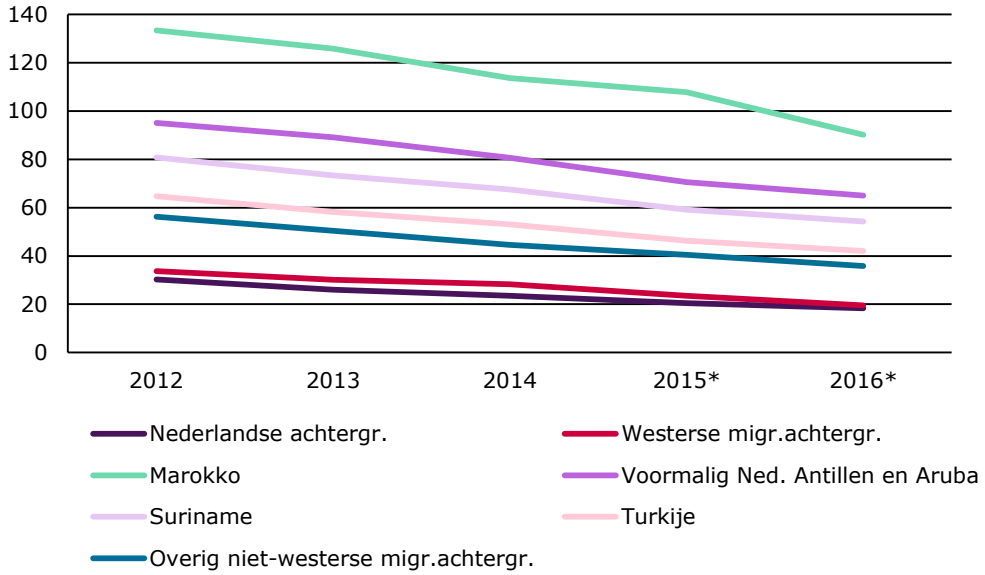
Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.5.

Bron: BVH/SSB; CBS

[12] Hierbij is het geboorteland van de moeder leidend als zij in het buitenland is geboren, anders is dat het geboorteland van de vader.

[13] Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Caribisch Nederland.

b 18- tot 23-jarigen

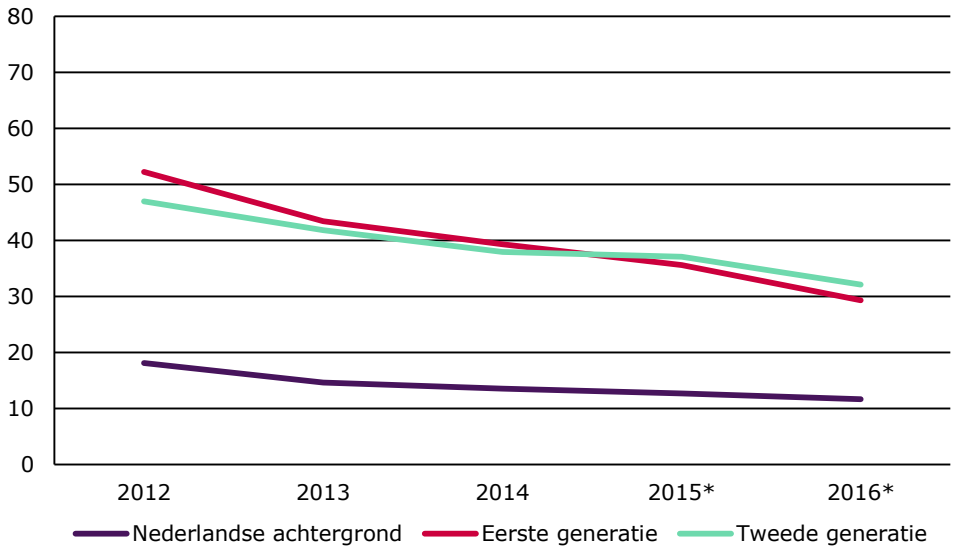
* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.5.

Bron: BVH/SSB; CBS

Figuur 2.6 Geregistreerde jeugdige verdachten naar generatie, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

a 12- tot 18-jarigen

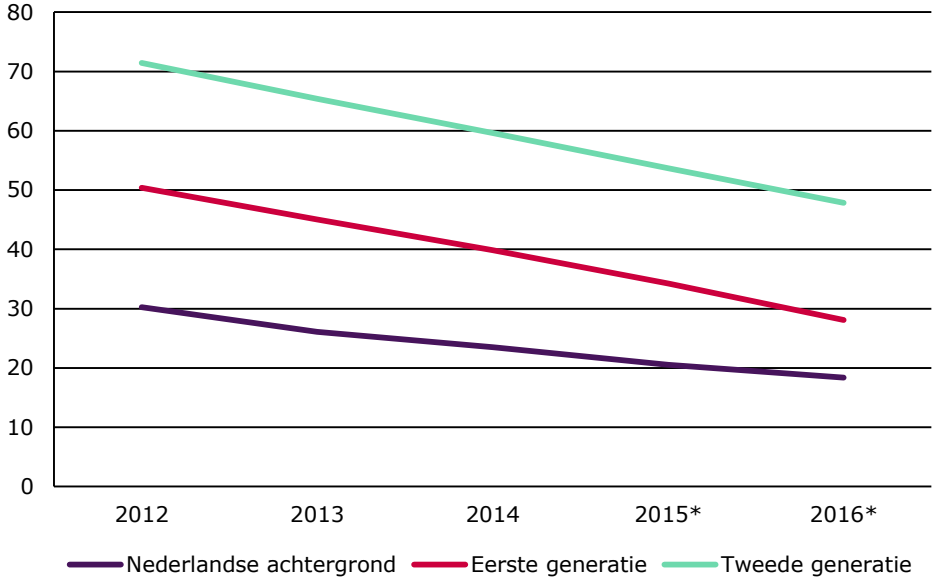

* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.6.

Bron: BVH/SSB; CBS

b 18- tot 23-jarigen

* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.6.

Bron: BVH/SSB; CBS

De afname in het aantal minderjarige verdachten in de periode 2012 tot 2017, treedt binnen de groep minderjarigen met een migratieachtergrond zowel op bij de eerste generatie als bij de tweede generatie.[14] Met 44% in de periode 2012-2017 is de daling sterker bij de eerste generatie dan bij de tweede generatie (32%) (figuur 2.6a).

Van de *jongvolwassen* verdachten in 2016 hebben 14.000 een Nederlandse achtergrond (55%). Absoluut gezien is daarna, net als bij de minderjarigen, het aantal 18- tot 23-jarige verdachten van Marokkaanse herkomst het grootst (2.850 personen; 11% van de jongvolwassen verdachten). Het relatieve aantal jongvolwassen verdachten is in 2016 het hoogst onder personen met Marokkaanse herkomst (90 van elke 1.000 jongvolwassenen met Marokko als herkomstland). Dit is vijf keer zo hoog als het relatieve aantal verdachten onder jongvolwassenen met een Nederlandse achtergrond (18 per 1.000). Op de tweede plaats komen jongvolwassenen met als herkomstland de voormalige Nederlandse Antillen of Aruba (65 per 1.000).

De relatieve afname van registraties onder 18- tot 23-jarigen in de periode 2012 tot 2017 treedt op bij alle hier onderscheiden migratieachtergronden (figuur 2.5b). De procentuele daling is het grootst onder jongvolwassenen met een Westerse migratieachtergrond (van 34 van elke 1.000 jongvolwassen in deze groep in 2012 tot 20 in 2016; een daling van 42%), gevolgd door jongvolwassenen met een Nederlandse achtergrond (39%).
De afname in het aantal geregistreerde verdachten in de periode 2012-2017, treedt binnen de groep jongvolwassenen met een migratieachtergrond zowel bij eerste als bij tweede generatie op (figuur 2.6b). Opvallend hier, is dat het relatieve aantal verdachten binnen de tweede generatie beduidend hoger is dan binnen de eerste gene-

[14] Iemand die zelf ook in het buitenland is geboren behoort tot de eerste generatie, terwijl iemand van de tweede generatie in Nederland is geboren.

ratie (in 2016 respectievelijk 48 en 28 van elke 1.000 uit de betreffende groep). Bij minderjarigen is het verschil tussen de eerste en tweede generatie veel kleiner.

Voortijdig schoolverlaten

Van de *minderjarige* verdachten in 2016, zijn 330 (bijna 2%) tussen 1 oktober 2015 en 1 oktober 2016 uitgestroomd uit het voortgezet of middelbaar beroepsonderwijs zonder startkwalificatie. Zij waren voortijdig schoolverlater. Ter vergelijking: van de algehele populatie van minderjarigen is in dezelfde periode slechts 0,3% voortijdig schoolverlater.

De overige minderjarige verdachten in 2016 waren geen voortijdig schoolverlater. Van hen stonden er 13.700 (68%) zowel op 1 oktober 2015 als op 1 oktober 2016 ingeschreven in het voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs. 70 (0%) van hen zijn in deze periode uitgestroomd met startkwalificatie, zij behaalden een havo- of vwo-diploma, of diploma op ten minste mbo-niveau 2. De overige minderjarige verdachten (30%) stonden op 1 oktober 2015 niet ingeschreven in het voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs. Deze laatste groep omvat in de eerste plaats minderjarigen (voornamelijk 12- en een deel van de 13-jarigen) die op dat moment nog stonden ingeschreven in het primair onderwijs. In de tweede plaats betreft het minderjarigen (voornamelijk 17-jarigen en een deel van de 16-jarigen) die reeds op 1 oktober 2015 in bezit waren van een startkwalificatie. En in de derde plaats gaat het om minderjarigen die op dat moment stonden ingeschreven in het praktijkonderwijs, speciaal onderwijs, de Engelse Stroom, het Internationaal Baccalaureaat en personen die op dat moment een vrijstelling van de leerplicht hadden.[15]

Het relatieve aantal verdachten is, met 80 van elke 1.000 minderjarigen in 2016, veel hoger onder de voortijdig schoolverlaters dan onder de niet-voortijdig-schoolverlaters. Bij deze laatste groep gaat het in 2016 om 16 van elke 1.000 (figuur 2.7a). Opvallend hier is dat de daling binnen de voortijdig schoolverlaters niet jaarlijks continu is in de periode 2013-2017. Het relatieve aantal verdachten onder hen neemt tussen 2013 en 2014 toe van 99 naar 111 van elke 1.000 en pas daarna zet een daling in.

Van de *jongvolwassen* verdachten in 2016, zijn 2.330 (9%) tussen 1 oktober 2015 en 1 oktober 2016 zonder startkwalificatie uitgestroomd. Van de algehele populatie van 18- tot 23-jarigen is in deze periode slechts 2% voortijdig schoolverlater. Een groot deel van de jongvolwassenen in 2016, namelijk 59%, behoorde op 1 oktober 2015 niet meer tot de leerplichtigen, waardoor zij geen voortijdig schoolverlater meer kunnen worden. Met 101 geregistreerde verdachten onder elke 1.000 jongvolwassen voortijdig schoolverlaters in 2016 en 23 geregistreerde verdachten onder elke 1.000 de niet-voortijdig-schoolverlaters (figuur 2.7b), kan het verschil tussen deze twee groepen aanzienlijk worden genoemd. Beide groepen laten een continue daling zien in de periode 2013-2017. De daling is procentueel gezien sterker onder de niet-voortijdig-schoolverlaters dan onder de voortijdig schoolverlaters (respectievelijk 29% en 19%).

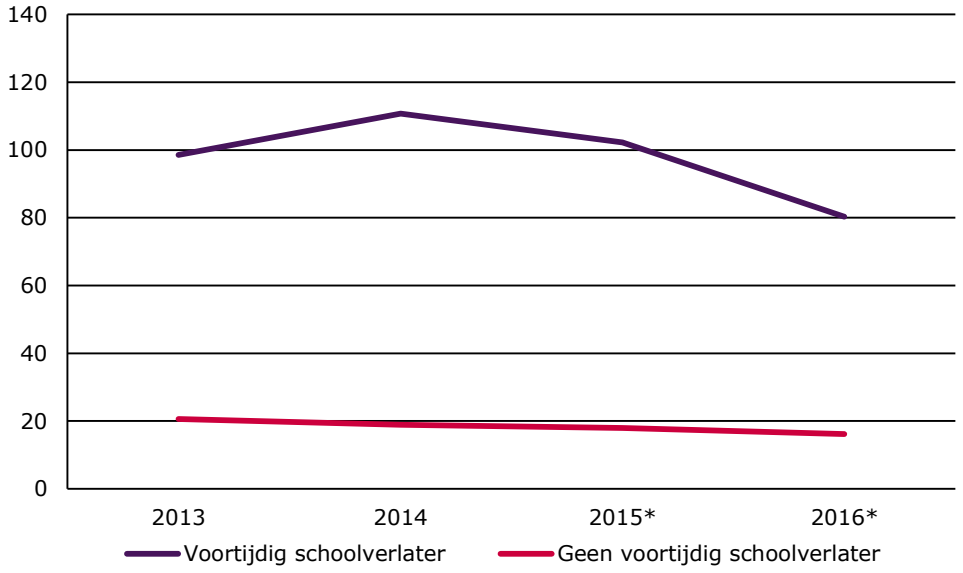
Doordat jongeren tot en met 17 jaar leerplichtig zijn zolang zij nog geen startkwalificatie hebben gehaald (een diploma op minimaal mbo-niveau 2 of havo), ontstaat op dit kenmerk pas spreiding vanaf 16-jarige leeftijd. Daarom geven we bij de *minderjarigen* alleen de 16- tot 18-jarigen weer. Verder wordt de categorie uitkering niet meegenomen bij de minderjarigen, omdat dit niet of nauwelijks voorkomt.

[15] Voor een methodenbeschrijving van de afbakening voortijdig schoolverlaters wordt verwezen naar https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/onderzoeksomschrijvingen/aanvullende%20onderzoeksbeschrijvingen/methodebeschrijving-afbakening-voortijdig-schoolverlaters

Van de 11.350 16- tot 18-jarige verdachten is bijna 95% in 2015 schoolgaand. Van deze groep verdachten is in 2015 bijna 2% werkend zonder dat zij schoolgaand zijn. Deze relatief kleine groep heeft wel een hogere kans op registratie bij de politie (40 per 1.000 in 2015) dan de schoolgaande 16- tot 18-jarigen (21 per 1.000 schoolgaanden met inkomen en 35 per 1.000 schoolgaanden zonder inkomen in 2015) (figuur 2.8a). De kans op registratie als verdachte is echter het hoogst voor de groep overig of onbekend, met 70 per 1.000 in 2015. Van de 16- tot 18-jarigen zit bijna 4% in deze groep. Het relatieve aantal schoolgaande verdachten met inkomen is onder 16- tot 18-jarigen in de periode 2012 tot 2016 gedaald van 28 naar 21 per 1.000 (een afname van 25%) en het relatieve aantal schoolgaande verdachten zonder inkomen is in deze periode met 25% relatief even snel gedaald (van 46 naar 35 per 1.000). Het relatieve aantal 16- en 17-jarige verdachten in de groep overig of onbekend daalde wat sneller, met 35%. De sterkste daling is te zien onder werkende 16- tot 18-jarige verdachten, dit relatieve aantal daalde met 39%.

Figuur 2.7 Geregistreerde jeugdige verdachten naar wel/geen voortijdig schoolverlater, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep[a]

a 12- tot 18-jarigen

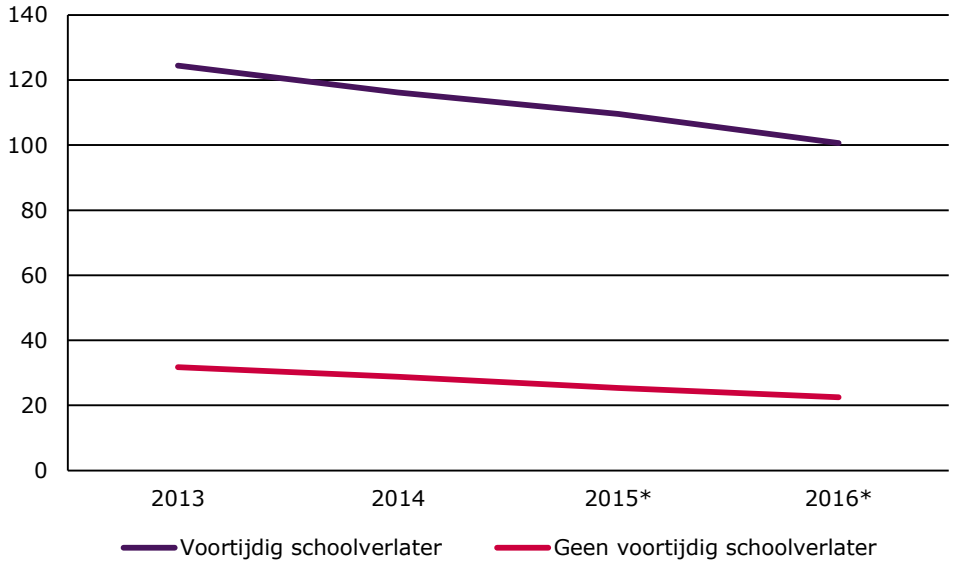
[a] De figuur toont de cijfers vanaf 2013. Dit betreft jongeren die op 1 oktober 2012 stonden ingeschreven in het voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs. Vanwege een breuk in de definitie van voortijdig schoolverlaten (zie www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/onderzoeksomschrijvingen/aanvullende%20onderzoeksbeschrijvingen/methodebeschrijving-afbakening-voortijdig-schoolverlaters voor een beschrijving van de afbakening van voortijdig schoolverlaters) wordt het jaar ervoor hier niet getoond.

* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.7.

Bron: BVH/SSB; CBS

b 18- tot 23-jarigen

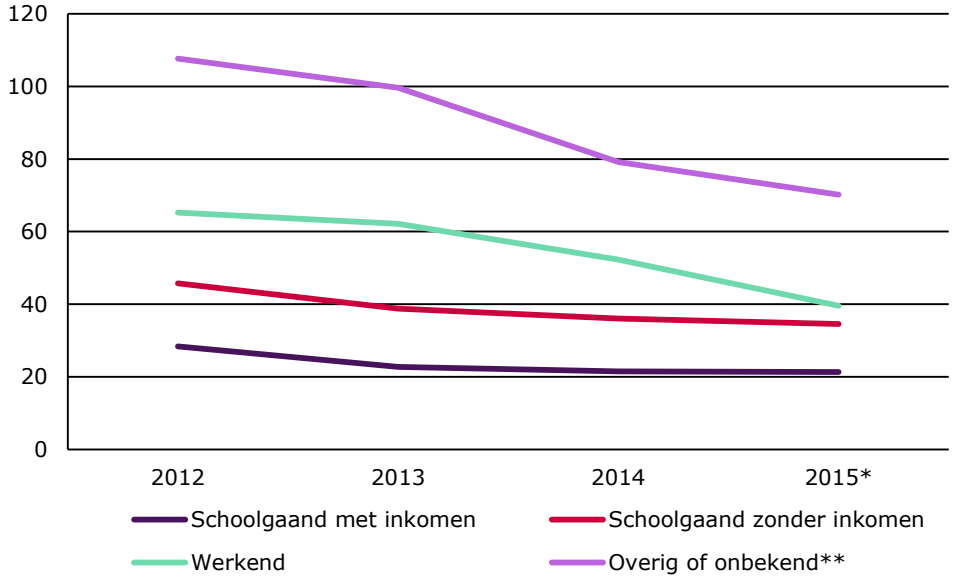
* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.7.

Bron: BVH/SSB; CBS

Figuur 2.8 Geregistreerde jeugdige verdachten naar participatie school/werk, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

a 16- tot 18-jarigen

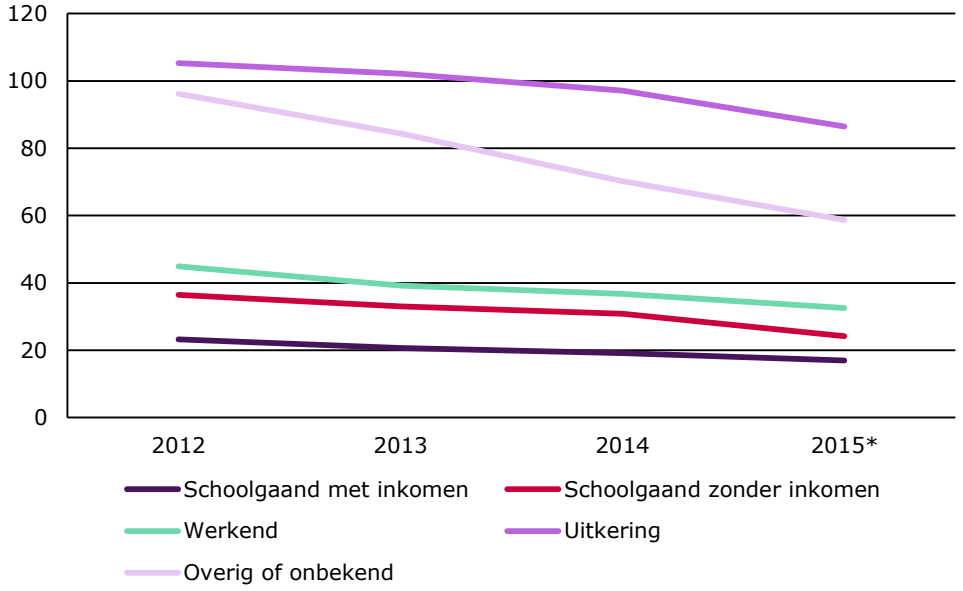
* Voorlopige cijfers.

** Inclusief uitkering.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.8.

Bron: BVH/SSB; CBS

b 18- tot 23-jarigen

* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.8.

Bron: BVH/SSB; CBS

Participatie school/werk

Van de 28.150 *jongvolwassen* verdachten is 41% in 2015 schoolgaand, 30% is werkend zonder een opleiding te volgen en 14% heeft een uitkering. In de algehele populatie van jongvolwassenen in 2015 was deze verhouding respectievelijk 64%, 25% en 4%. De ondervertegenwoordiging van het aantal schoolgaande jongvolwassenen en de oververtegenwoordiging van het aantal jongvolwassenen met een uitkering is te zien in figuur 2.8b, waarin het relatieve aantal verdachten in deze groepen in de periode van 2012 tot 2016 is weergegeven. Met 105 geregistreerde verdachten in 2012 en 86 in 2015 is het relatieve aantal per 1.000 jongvolwassen verdachten met een uitkering 'slechts' 18% gedaald. Het relatieve aantal jongvolwassen verdachten is, net als bij de 16- tot 18-jarigen, over de gehele periode het laagst onder schoolgaanden met inkomen (23 per 1.000 in 2012 en 17 per 1.000 in 2015; een afname van 27%), schoolgaanden zonder inkomen (36 per 1.000 in 2012 en 24 per 1.000 in 2015; een afname van 34%) en werkenden(45 per 1.000 in 2012 en 33 per 1.000 in 2015; een afname van 28%).

2.4.2 Gezinskenmerken

In deze paragraaf wordt ingegaan op de ontwikkeling van aantallen geregistreerde verdachten voor enkele huishoudkenmerken, waarbij we opnieuw apart ingaan op de ontwikkelingen voor minderjarigen en jongvolwassenen.

Huishoudinkomen

In figuur 2.9a is een negatief verband te zien tussen het huishoudinkomen van gezinnen en de kans dat *minderjarige* gezinsleden worden geregistreerd als verdachte door de politie: het relatieve aantal verdachten is hoger in gezinnen met een lager

huishoudinkomen.[16, 17] Met name bij minderjarige jongeren bestaat het huishoudinkomen veelal uit het inkomen van de ouders van de jongere. Met 42 per 1.000 in 2015 is dit aantal het hoogst in de 20% huishoudens met de laagste inkomens. In de 20% huishoudens met de hoogste inkomens is het relatieve aantal minderjarige verdachten met 8 per 1.000 minderjarigen het laagst. De verschillen zijn groter bij de 2 quintielen met de laagste inkomens dan bij de overige quintielen. Hoewel het relatieve aantal minderjarige verdachten tussen 2012 en 2015 voor iedere inkomensgroep afnam, lijkt deze trend in 2015 gestagneerd te zijn. Voor de 20% huishoudens met de laagste inkomens, neemt het relatieve aantal verdachten zelfs toe met bijna 6% tussen 2014 en 2015. In de periode 2012 tot 2016 was de afname van het relatieve aantal verdachte minderjarigen het grootst onder de hoogste en één na hoogste inkomensgroepen (respectievelijk 31% en 35%). Ook onder de middelste (29%), één na laagste (21%) en laagste inkomensgroepen (15%) nam het relatieve aantal verdachten af tussen 2012 en 2016.

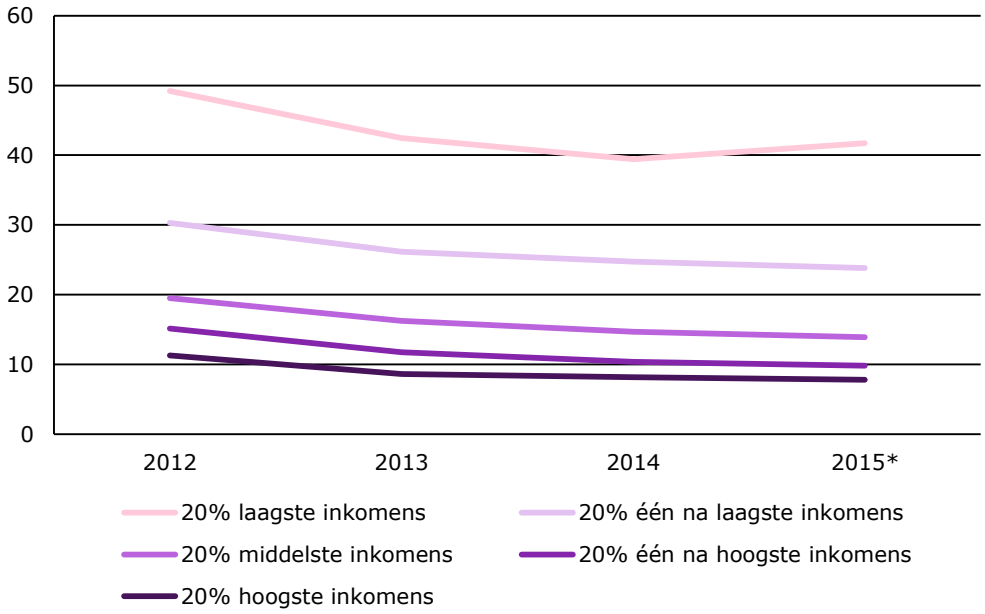
Bij *jongvolwassenen* is er een iets ander verband tussen huishoudinkomen en de kans op registratie door de politie te zien dan bij minderjarigen (figuur 2.9b). Het relatieve aantal jongvolwassen verdachten is wel hoger in huishoudens met een lager inkomen, maar het verschil tussen met name de twee laagste inkomensgroepen is zeer klein. Hierbij is het belangrijk rekening te houden met het feit dat relatief veel jongvolwassenen (namelijk 25,3% in 2015) deel uitmaken van de 20% huishoudens met de laagste inkomens. Een aanzienlijk deel van deze groep voert zelfstandig een (éénpersoons)huishouden, vaak ook als student. Dit is een heel andere situatie dan minderjarigen die onderdeel uitmaken van een huishouden met ouders die in de laagste inkomensgroep vallen. Het relatieve aantal jongvolwassen verdachten is het hoogst in de quintielen met de laagste en één na laagste inkomens (respectievelijk 38 en 39 op de 1.000 in 2015); dit aantal is het laagst in de hoogste en één na hoogste inkomensgroepen (respectievelijk 18 en 19 op de 1.000 in 2015). Tussen 2012 en 2016 is het aandeel jongvolwassen verdachten, net als bij de minderjarigen, voor alle inkomensgroepen afgenomen. De afname was met 38% het sterkst bij het quintiel met de één na hoogste inkomens (van 31 op de 1.000 in 2012 naar 19 op de 1.000 in 2015) en met 19% het minst sterk bij de 20% met de één na laagste inkomens (van 48 op de 1.000 in 2012 naar 39 op de 1.000 in 2015).

[16] Alle Nederlandse huishoudens zijn naar oplopend inkomen onderverdeeld in vijf even grote groepen van elk 20%; zogenoemde quintielen. Van bijna 3% van de jeugdigen is geen huishoudinkomen bekend. Deze groep is in de analyses buiten beschouwing gelaten.

[17] Gegevens over 2016 zijn nog niet beschikbaar.

Figuur 2.9 Geregistreerde jeugdige verdachten naar huishoudinkomen, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

a 12- tot 18-jarigen

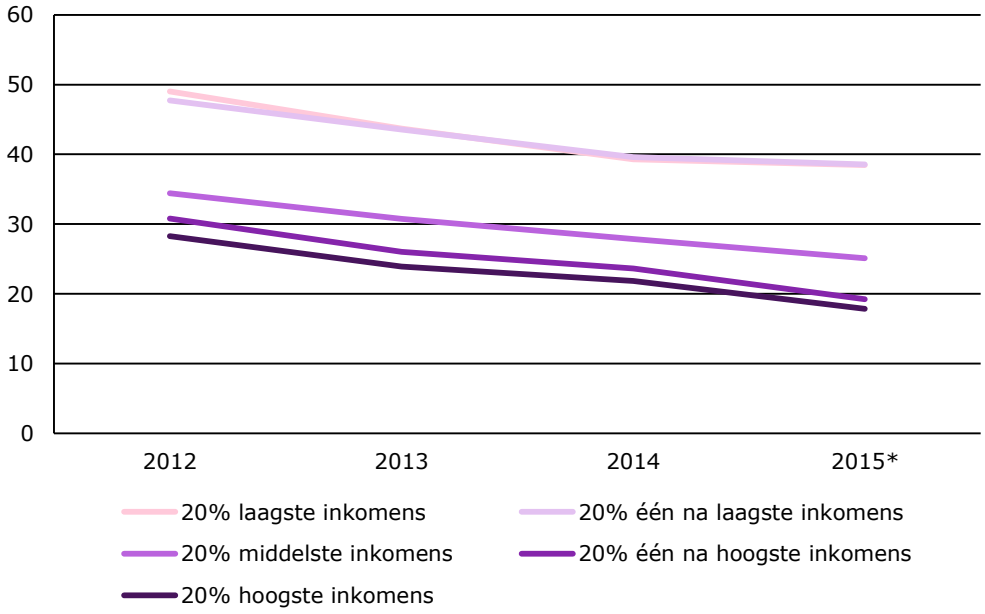

* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.9.

Bron: BVH/SSB; CBS

b 18- tot 23-jarigen

* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.9.

Bron: BVH/SSB; CBS

Huishoudsamenstelling
Van de in totaal 20.080 *minderjarige* verdachten in 2016 is 53% een thuiswonend kind in een tweeoudergezin en 36% een thuiswonend kind in een eenoudergezin. Bijna 5% woont in een instelling.[18] Van de algehele bevolking woont in 2016 78% van de 12- tot 18-jarigen in een tweeoudergezin, 19% in een eenoudergezin en minder dan 1% in een instelling. Het relatieve aantal verdachten is dan ook beduidend hoger onder minderjarigen in een instelling (125 per 1.000 in 2016) dan onder thuiswonenden, en onder de thuiswonenden is het hoger in de eenoudergezinnen (31 per 1.000) dan in de tweeoudergezinnen (11 per 1.000) (zie figuur 2.10a).[19] Over de periode 2012 tot 2017 is de procentuele afname van het relatieve aantal minderjarige verdachten het sterkst onder thuiswonenden in een tweeoudergezin, gevolgd door kinderen in een eenoudergezin. De daling is het zwakst onder minderjarigen in een instelling (respectievelijk 39%, 32% en 23%).

Van de in totaal 25.260 *jongvolwassen* verdachten in 2016 woont 45% nog bij de ouders (thuiswonend kind in een tweeoudergezin), 25% woont nog thuis in een eenoudergezin en 16% is uitwonend en alleenstaand zonder kind. Voor de totale bevolking is dit respectievelijk 54%, 15% en 19%. Ruim 4% van de jongvolwassen verdachten woont zonder kinderen samen en eenzelfde percentage woont in een instelling[20] (respectievelijk ruim 6% en 1% van de bevolking). Het relatieve aantal 18- tot 23-jarige verdachten is in 2016, met 79 per 1.000, het hoogst onder jongvolwassenen die in een instelling wonen (zie figuur 2.10b). De oververtegenwoordiging van bewoners van instellingen is bij de jongvolwassenen wel minder sterk dan onder minderjarigen. Alleenstaanden met een kind, gevolgd door thuiswonende kinderen in een eenoudergezin, kennen, met respectievelijk 42 en 40 verdachten per 1.000 uit de betreffende bevolkingsgroep in 2016, ook een verhoogde kans op registratie als verdachte. De laagste relatieve aantallen verdachten vinden we in 2016 onder jongvolwassenen die zonder kinderen samenwonen, kinderen die in een tweeoudergezin wonen en alleenstaanden zonder kind. (in 2016 respectievelijk 16, 20 en 21 per 1.000 uit de betreffende bevolkingsgroep). Over de gehele periode 2012 tot 2017 gaan alleenstaande jongvolwassenen (zonder kind) gelijk op met thuiswonende jongvolwassenen in een tweeoudergezin als het om de kans op registratie als verdachte gaat. De sterkste procentuele daling in de periode 2012 tot 2017 zien we onder jongvolwassen alleenstaanden met een kind (44%). De afname is bij de samenwonenden met een kind met 22% het geringst, gevolgd door de jongvolwassenen in een instelling (29%).

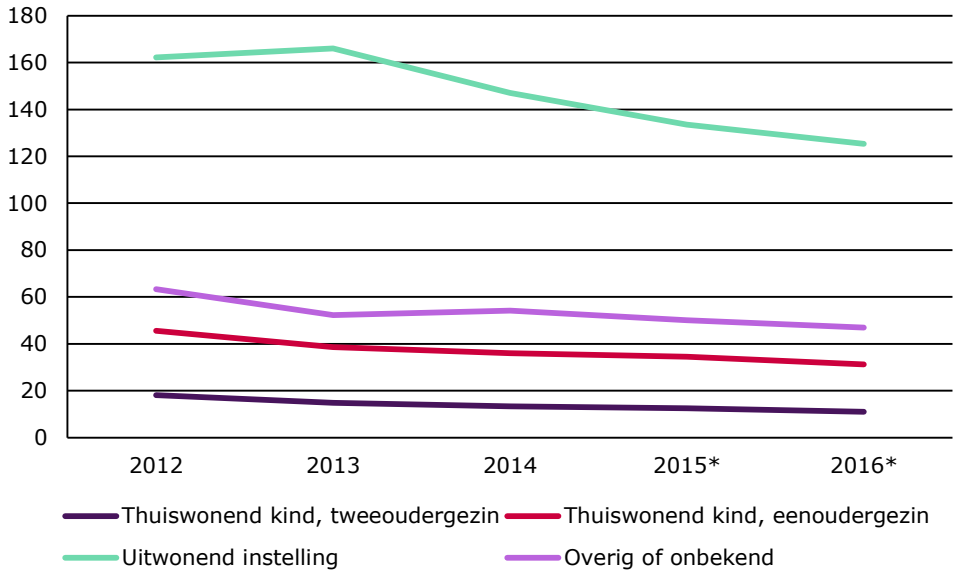
[18] Onder instellingen vallen onder meer verpleeg- en verzorgingstehuizen, inrichtingen voor verstandelijk gehandicapten, gezinsvervangende tehuizen, psychiatrische ziekenhuizen, revalidatiecentra en penitentiaire inrichtingen, waarin de personen in principe voor langere tijd zullen verblijven. Bij minderjarigen gaat het in ongeveer 80% van de gevallen om gezinsvervangende tehuizen, jeugdinternaten en inrichtingen voor verstandelijk gehandicapten.

[19] Andere huishoudsamenstellingen zijn in deze figuur buiten beschouwing gelaten, omdat zij voor minder dan 1% van de 12- tot 18-jarige bevolking van toepassing zijn. In bijlage 2, tabel B2.10 zijn de categorieën opgenomen onder 'overig of onbekend'. Het gaat om uitwonend alleenstaand (0,5% van de 12- tot 18-jarigen in de algehele bevolking), uitwonend samenwonend, samenwonend met kind en alleenstaand met kind (gezamenlijk 0,1% van de 12- tot 18-jarigen in de algehele bevolking).

[20] Bij jongvolwassenen gaat het vooral om gezinsvervangende tehuizen, opvangcentra, inrichtingen voor verstandelijk gehandicapten en internaten.

Figuur 2.10 Geregistreerde jeugdige verdachten naar huishoudsamenstelling, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

a 12- tot 18-jarigen

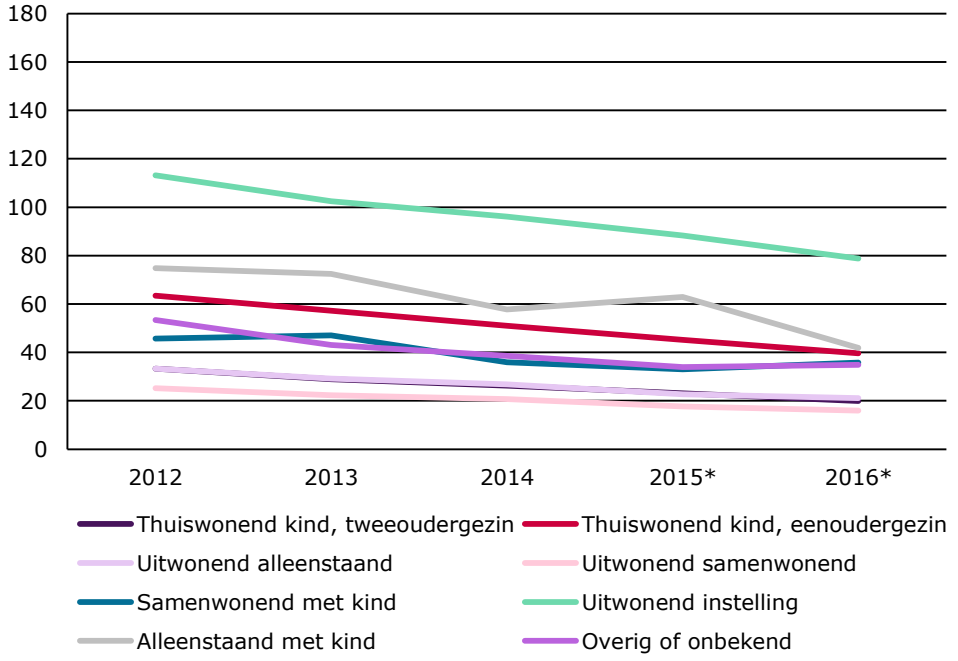

* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.10.

Bron: BVH/SSB; CBS

b 18- tot 23-jarigen

* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.10.

Bron: BVH/SSB; CBS

2.4.3 Woongemeente

In 2016 is bijna 8% van alle *minderjarige* verdachten woonachtig in Amsterdam, gevolgd door Rotterdam met 6,5%, Den Haag met bijna 5% en Utrecht met ruim 2%. In totaal is in 2016 ruim 21% van alle minderjarige verdachten woonachtig in één van de 4 grootste gemeenten (de zogenaamde G4). In 2012 was dit iets minder dan 20%. Wanneer we rekening houden met het aantal minderjarige inwoners van de betreffende gemeenten, dan kent Amsterdam in 2016, met 36 per 1.000 12- tot 18-jarigen, het grootste aantal minderjarige verdachten, gevolgd door Rotterdam met 34 verdachten per 1.000 minderjarigen (zie figuur 2.11a). Den Haag en Utrecht tellen in 2016 respectievelijk 27 en 22 verdachten per 1000.

Gemiddeld is over de gehele periode 2012 tot 2017 het relatieve aantal minderjarige verdachten in de G4 met een derde afgenomen. Dit is minder dan de afname voor heel Nederland (39%). De daling is in de G4 met 42% het grootst in Utrecht. In Amsterdam en Rotterdam was de daling van het relatieve aantal minderjarige verdachten met 28% duidelijk minder.

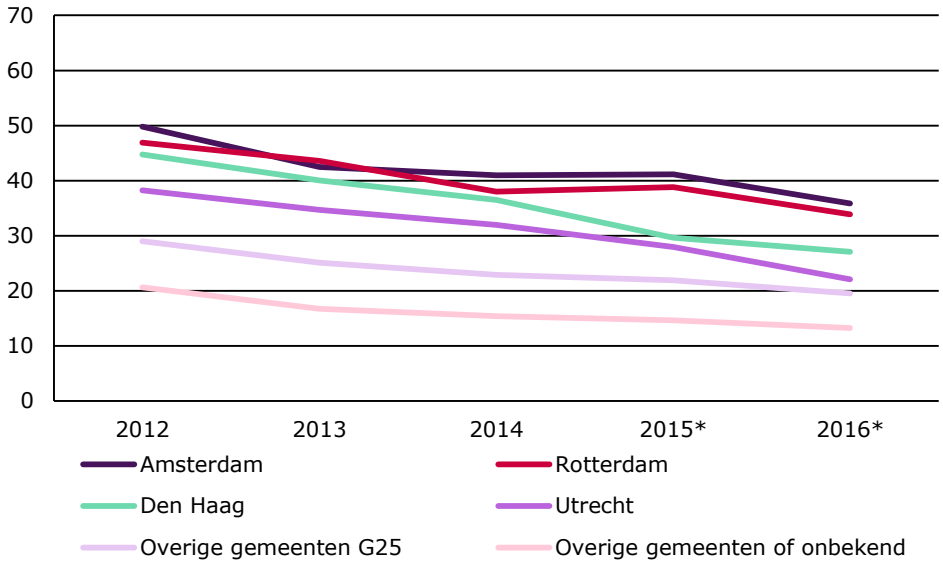
Ruim 42% van alle minderjarige verdachten in 2016 woont in één van de 25 grootste gemeenten (de G25). Ter vergelijking: 29% van de totale bevolking van 12 tot 18 jaar woont in de G25. Er is dus sprake van een oververtegenwoordiging van minderjarige verdachten woonachtig in de G25. In G4 is het relatieve aantal geregistreerde minderjarige verdachten gemiddeld genomen hoger dan in de 21 overige gemeenten van de G25, maar in de 21 overige gemeenten van de G25 is het wel hoger dan in de rest van de Nederlandse gemeenten. In de meeste van deze 21 gemeenten is het relatieve aantal minderjarige verdachten in 2016 maximaal 25 per 1.000 minderjarigen, met Groningen als uitzondering (26 per 1.000). De laagste relatieve aantallen binnen de G25 vinden we in Breda en Haarlemmermeer (beiden 14 per 1000). In alle gemeenten binnen de G25 is sprake van een daling in het relatieve aantal geregistreerde minderjarige verdachten in de periode 2012 tot 2017. De sterkste daling zien we in Breda, Haarlemmermeer, Den Bosch, Dordrecht en Maastricht (respectievelijk 48%, 43%, 43% en 42%) en de zwakste daling in Nijmegen en Zwolle (15%; zie tabellen MJC2017 voor meer details).

In 2016 is ruim 7% van alle *jongvolwassen verdachten* woonachtig in Amsterdam, gevolgd door Rotterdam met ruim 6%, Den Haag met ruim 5% en Utrecht met ruim 2%. In totaal is in 2016 21% van alle jongvolwassen verdachten woonachtig in één van de vier grootste gemeenten. Sinds 2012 is dit niet veranderd. Wanneer we rekening houden met het totale aantal 18- tot 23-jarige inwoners van de betreffende gemeenten, dan kent niet Amsterdam, maar Den Haag – met 41 per 1.000 jongvolwassenen – het grootste aantal jongvolwassen verdachten, gevolgd door Rotterdam – met 36 verdachten per 1.000. Amsterdam blijkt dan, met 34 per 1.000 jongvolwassenen op de 3e plek te komen, gevolgd door Utrecht (20 per 1.000; zie figuur 2.11b).

Gemiddeld is over de gehele periode 2012 tot 2017 het relatieve aantal jongvolwassen verdachten in de G4 met 38% afgenomen. Dit is ongeveer gelijk aan de afname voor heel Nederland (37%). De daling is Rotterdam (35%) iets minder sterk dan in de andere drie grootste steden.

Figuur 2.11 Geregistreerde jeugdige verdachten naar woongemeente, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

a 12- tot 18-jarigen

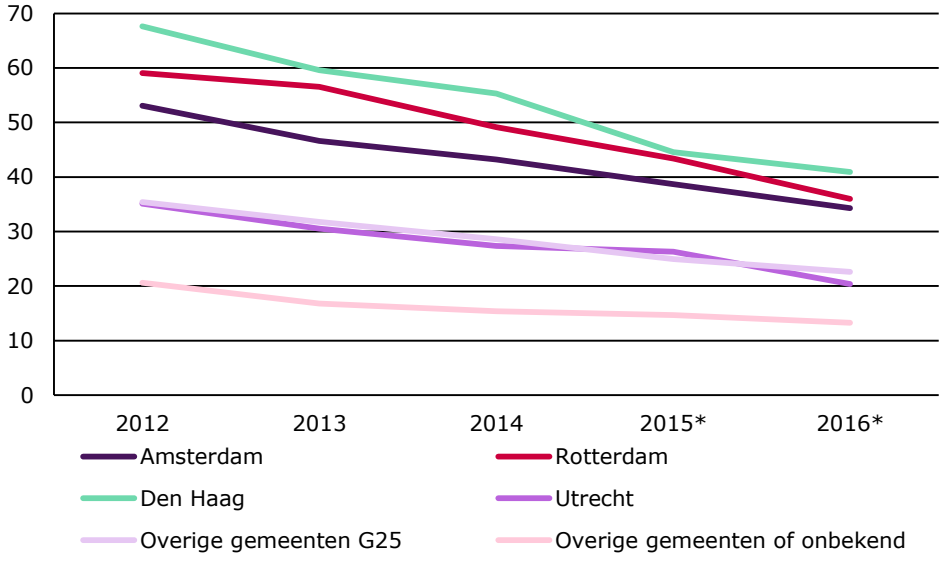

* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.11.

Bron: BVH/SSB; CBS

b 18- tot 23-jarigen

* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.11.

Bron: BVH/SSB; CBS

Ongeveer 23% van de jongvolwassen verdachten is in 2016 woonachtig in één van de overige 25 grootste gemeenten (G25) – in totaal woont in 2016 43% van alle minderjarige verdachten in de G25. Ter vergelijking: 39% van de totale bevolking van 18 tot 23 jaar woont in de G25. Er is dus sprake van een kleine oververtegen-

woordiging van jongvolwassen verdachten woonachtig in de G25. Uit figuur 2.11b valt af te lezen dat dit volledig wordt veroorzaakt door een oververtegenwoordiging van jongvolwassen verdachten in Den Haag, Rotterdam en Amsterdam. Utrecht en de overige gemeenten van de G25 hebben over de gehele periode 2012 tot 2017 jaarlijks ongeveer een even hoog relatief aantal verdachten en dit is tevens ongeveer gelijk aan het gemiddelde over de rest van de Nederlandse gemeenten; in Utrecht is het relatieve aantal jongvolwassen verdachten in 2016 zelfs iets lager dan het gemiddelde van de overige gemeenten.

Het hoogste relatieve aantal jongvolwassen verdachten in de overige 21 grootste gemeenten in 2016 woont in Almere (37 per 1.000), Den Bosch (35), Arnhem en Dordrecht (32). Het laagste aantal binnen de G25 vinden we in Groningen en Maastricht (respectievelijk 13 en 12 per 1.000). Dat het relatieve aantal jongvolwassen verdachten woonachtig in Groningen en Maastricht zo laag is, hangt samen met het feit dat dit studentensteden zijn. Er woont een relatief grote groep jongvolwassen studenten in deze steden die weinig criminaliteit plegen. Ook de andere universiteitssteden, waaronder Utrecht, Nijmegen, Leiden en Enschede, zien we er gunstig uitspringen met betrekking tot het relatieve aantal jongvolwassen verdachten. In Groningen en Utrecht bijvoorbeeld is het relatieve aantal minderjarige verdachten hoger dan het relatieve aantal jongvolwassen verdachten In Groningen is dit relatieve aantal bij de minderjarigen zelfs tweemaal zo hoog in vergelijking met de jongvolwassenen (26 respectievelijk 13). In alle gemeenten binnen de G25 is sprake van een daling in het relatieve aantal geregistreerde jongvolwassen verdachten in de periode 2012 tot 2017. De sterkste daling zien we in Zoetermeer (47%) en de zwakste daling in Den Bosch en Ede (24%). De daling is, net als bij de minderjarigen, niet overal jaarlijks (zie tabellen MJC2017 voor meer details).

2.4.4 Type misdrijven

Wanneer we onderscheid maken naar het type misdrijf waarvan men wordt verdacht, dan zien we dat zowel *minderjarige* jongens als meisjes het vaakst worden geregistreerd voor een vermogensmisdrijf (respectievelijk 13 en 5 per 1.000 minderjarigen in de betreffende groep in 2016; zie figuur 2.12a en 2.12b). Bij de jongens komen daarna registraties in verband met een vernieling- en openbare-ordemisdrijf het vaakst voor (7 per 1.000 jongens), gevolgd door de geweldsmisdrijven (5). Bij meisjes komen deze beide typen misdrijven naar verhouding weinig voor (1 per 1.000). Verkeersmisdrijven[21] en drugsmisdrijven komen onder minderjarige verdachten slechts sporadisch voor. Opgemerkt moet worden dat men in een jaar van meerdere misdrijven verdacht kan worden, waardoor een persoon bij meerdere typen misdrijven kan worden meegeteld.
In de periode 2012 tot 2017 zien we een afname in het relatieve aantal verdachten van alle typen misdrijven, zowel bij jongens als meisjes. Bij de (slechts sporadisch onder minderjarigen voorkomende) drugsmisdrijven is, zowel bij jongens als meisjes, de afname echter naar verhouding gering (respectievelijk 16% en 13%). Ook de daling van 12% van het relatieve aantal van verkeersmisdrijven verdachte meisjes is naar verhouding gering. Zowel bij de jongens als bij de meisjes zijn de vernieling- en openbare-orde-misdrijven en de geweldsmisdrijven in de periode 2012-2017 procentueel de grootste dalers (voor de jongens respectievelijk 44% en 39%; bij de meisjes 51% en 45%).

[21] Bij minderjarigen veelal rijden onder invloed en in mindere mate doorrijden na ongeval.

Ook bij de *jongvolwassenen* zien we de meeste verdachtenregistraties in verband met een vermogensmisdrijf en dit geldt zowel voor 18- tot 23-jarige mannen als vrouwen (in 2016 respectievelijk 13 en 4 per 1.000; zie figuur 2.12c en 2.12d). Bij de mannen komen daarna registraties in verband met een geweldsmisdrijf het meest voor (11 per 1.000), gevolgd door vernieling- en openbare-orde- en verkeersmisdrijven (8 per 1.000). Minderjarige mannen worden juist vaker verdacht van misdrijven in de sfeer van vernieling en openbare orde dan van geweldsmisdrijven. Bij jongvolwassen vrouwen komen, na vermogensmisdrijven, geweldsmisdrijven en verkeersmisdrijven het meest voor (beiden 2 per 1.000). Registraties met betrekking tot drugsmisdrijven komen bij zowel de jongvolwassen mannen als vrouwen het minst voor (respectievelijk 4 en 0 per 1.000 in 2016).
Van alle misdrijftypen neemt het aantal registraties met jongvolwassen verdachte mannen en vrouwen in de periode 2012 tot 2017 af. Bij de mannen daalt in deze periode het aantal registraties van vernieling en openbare orde procentueel het sterkst (respectievelijk 44%). Bij de vrouwen zien we de grootste afname bij de verdachten van vermogensmisdrijven en vernieling en openbare orde (44% respectievelijk 45%).

Dat met name misdrijven gepleegd door minderjarigen en jongvolwassenen binnen de categorie vernieling en openbare orde sterk afnemen is een trend die we al langer waarnemen. Onder zowel minderjarige als jongvolwassen mannen kwam deze categorie in de periode 2005 tot 2010 nog overwegend het meeste voor; pas vanaf 2010 komen binnen alle hier onderscheiden groepen de vermogensmisdrijven het meeste voor (zie tabellen MJC2017 voor meer details).

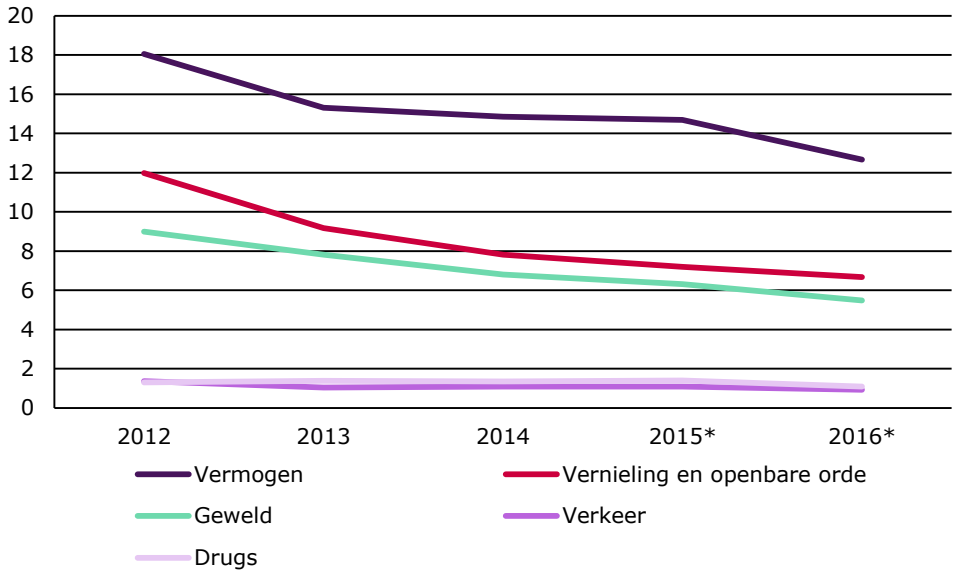
Meest voorkomende misdrijven in 2016
Wanneer voor 2016 nog een nadere opsplitsing wordt gemaakt van veelvoorkomende geregistreerde misdrijven binnen de hiervoor genoemde hoofdgroepen, waarbij één of meer verdachten zijn geregistreerd, zien we dat onder *minderjarigen* het meest voorkomende geregistreerde misdrijf winkeldiefstal is, met 5.250 incidenten (18% van alle misdrijven waarbij een minderjarige verdachte is geregistreerd; zie de tabellen MJC2017 voor meer details). Daarna volgen mishandeling en misdrijven tegen de openbare orde en gezag met respectievelijk 3.460 en 3.320 incidenten (beiden 12% van alle misdrijven met een minderjarige verdachte).

Het meest voorkomende geregistreerde misdrijf onder *jongvolwassenen* is, wanneer de hoofdgroepen nader worden opgesplitst, in 2016 mishandeling, met 5.310 incidenten (14% van alle misdrijven waarbij een jongvolwassen verdachte is geregistreerd; zie tabellen MJC2017 voor meer details). Daarna volgen misdrijven tegen de openbare orde en gezag met 3.720 incidenten (10% van alle misdrijven met een jongvolwassen verdachte).

Verkeers- en drugsmisdrijven kennen verder beduidend vaker een jongvolwassen verdachte dan een minderjarige verdachte, winkeldiefstallen kennen juist vaak een minderjarige verdachte.

Figuur 2.12 Geregistreerde jeugdige verdachten naar type misdrijf en geslacht, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

a 12- tot 18-jarige jongens

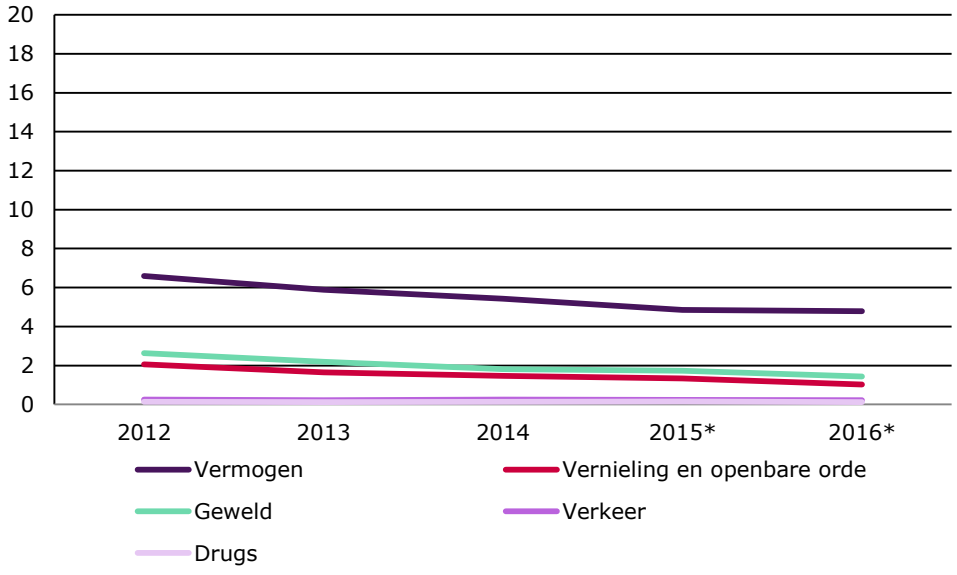

* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.12.

Bron: BVH/SSB; CBS

b 12- tot 18-jarige meisjes

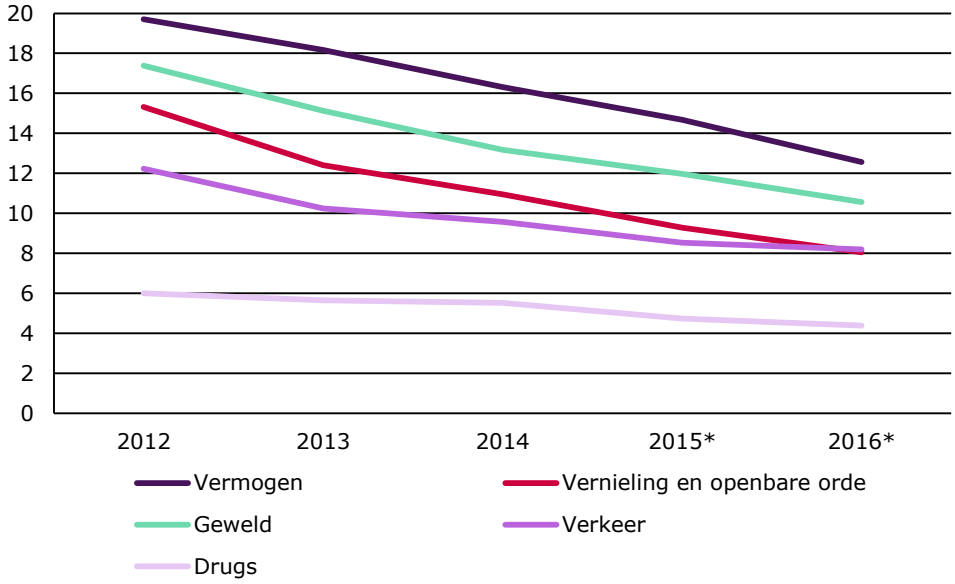

* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.12.

Bron: BVH/SSB; CBS

c 18- tot 23-jarige mannen

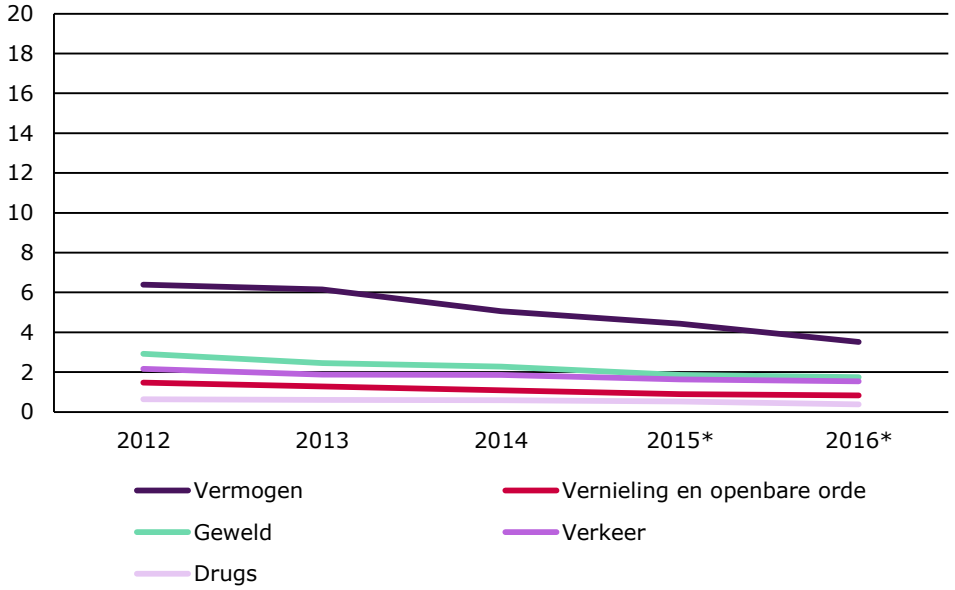

* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.12.

Bron: BVH/SSB; CBS

d 18- tot 23-jarige vrouwen

* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.12.

Bron: BVH/SSB; CBS

2.4.5 Politierecidive

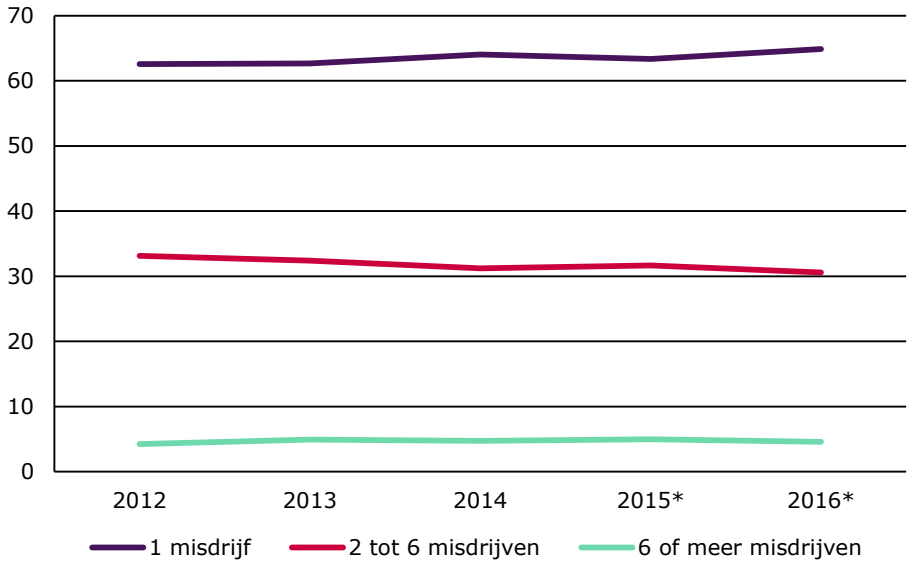
Personen kunnen binnen enkele jaren meerdere keren als verdachte van een misdrijf door de politie worden geregistreerd. In deze paragraaf gaan we nader in op de ontwikkelingen onder jeugdigen die binnen twee kalenderjaren meer dan eenmaal als verdachte zijn geregistreerd.[22]

Van de in 2016 geregistreerde *minderjarige* verdachten is in datzelfde jaar en het voorafgaande jaar 65% in totaal éénmaal geregistreerd als verdachte van een misdrijf. 31% van de in 2016 geregistreerde minderjarige verdachten is in dezelfde tweejaarsperiode twee- tot zesmaal als zodanig geregistreerd en 5% zelfs zesmaal of vaker. Over de periode 2012-2017 vertoont het aandeel minderjarige 'veelplegers' weinig ontwikkeling. Het aandeel dat van twee tot zes misdrijven is verdacht is in deze periode gedaald van 33% tot 31%,terwijl het aandeel van zes of meer misdrijven verdachte minderjarigen tussen 2012 en 2017 toenam van 4% tot 5%

Een meerderheid van 59% van de in 2016 als verdachte geregistreerde *jongvolwassenen* is in dat jaar en het voorafgaande jaar in totaal eenmaal als verdachte van een misdrijf geregistreerd. Dit is een stijging ten opzichte van 2012 toen dit aandeel nog 55% was. Het aandeel van de in 2016 geregistreerde verdachten van 18-23 jaar die twee- tot zesmaal als verdachte van een misdrijf zijn geregistreerd over de tweejaarsperiode bedraagt 34%, een daling ten opzichte van 2012 toen dit aandeel nog 37% was. 7% van de jongvolwassen verdachten is zesmaal of meer verdacht van een misdrijf. Het aandeel van deze categorie is sinds 2012 nauwelijks veranderd.

Figuur 2.13 Geregistreerde jeugdige verdachten naar aantal misdrijven in twee kalenderjaren, procentuele verdeling

a 12- tot 18-jarigen

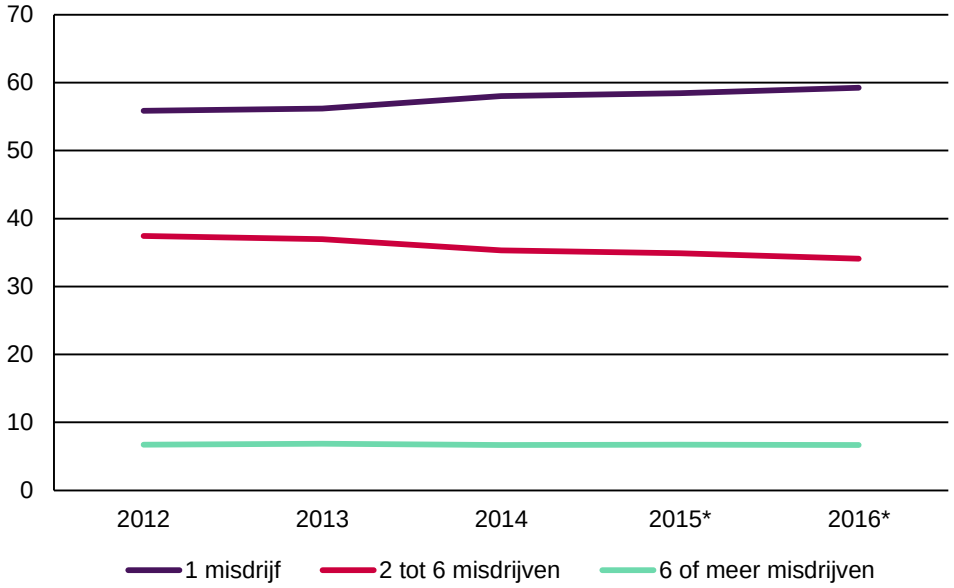
* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.13.

Bron: BVH/SSB; CBS

[22] Deze methodiek wijkt af van de bepaling van de strafrechtelijke recidive in het hiernavolgende hoofdstuk, waarin vanaf de uitgaanszaak juist twee jaar vooruit wordt gekeken naar het ontstaan van recidive.

b 18- tot 23-jarigen

* Voorlopige cijfers.

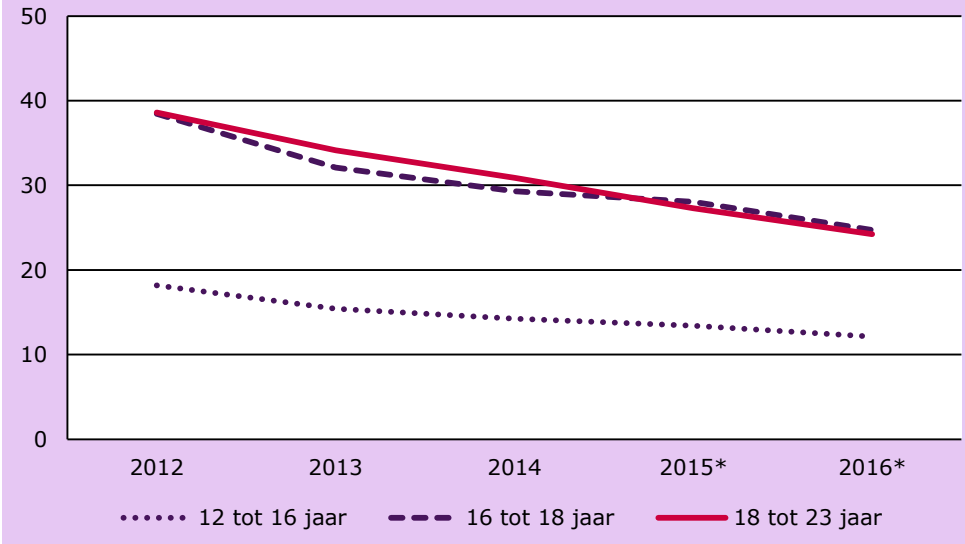
Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.13.

Bron: BVH/SSB; CBS

Box 2.1 12- tot 16-jarigen versus 16- tot 18-jarigen

Het aantal per 1.000 minderjarigen dat door de politie wordt geregistreerd als verdachte van een misdrijf neemt sterk toe naarmate personen meer richting de jongvolwassenheid gaat. Dit staat bekend als de *age-crime curve* (zie ook paragraaf 2.3.2, figuur 2.3).

Figuur 2.14 Geregistreerde jeugdige verdachten naar leeftijdsgroep, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

* Voorlopige cijfers.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B2.14.

Bron: BVH/SSB; CBS

De 16- tot 18-jarigen lijken, qua aantal verdachten per 1.000 leeftijdsgenoten, meer op de jongvolwassenen dan op 12- tot 16-jarigen. Het relatieve aantal 16- tot 18-jarige verdachten is – met 38,5 verdachten per 1.000 16- tot 18-jarigen in 2012 en met 24,7 in 2016 – vergelijkbaar met het relatieve aantal 18- tot 23-jarige verdachten (38,6 in 2012 en 24,2 in 2016), maar ongeveer twee keer zo hoog als het relatieve aantal 12- tot 16-jarige verdachten (18,2 in 2012 en 12,1 in 2016).

2.5 Tot slot

Het relatieve aantal jeugdige verdachten is over de hele linie dalend. Deze daling is ingezet na 2007 en zet door tot aan 2017. In dit hoofdstuk is die dalende ontwikkeling voor diverse subgroepen in de afgelopen vijf jaar, vanaf 2012, nader bekeken. Hierbij is geconstateerd dat over de gehele linie een daling plaatsvindt. Wel zijn er verschillen gevonden binnen subgroepen en binnen regio's in de sterkte van die daling.

In 2016 zijn over het geheel genomen 16 van elke 1.000 *minderjarigen* als verdachte geregistreerd. Van de *jongvolwassenen* zijn het er in hetzelfde jaar 24 van elke 1.000 – anderhalf keer zoveel als bij de minderjarigen. De afname in de afgelopen vijf jaar, dus in de periode 2012-2017, is met 37% iets sterker onder de jongvolwassenen dan onder de minderjarigen, waar dit 34% is.

Onder minderjarigen is de daling in het relatieve aantal geregistreerde verdachten even sterk onder meisjes als onder jongens, maar bij de jongvolwassenen blijkt de daling sterker onder de meisjes (respectievelijk 40% en 37%).

Bij jeugdige verdachten met een migratieachtergrond valt op dat bij minderjarigen het relatieve aantal verdachten binnen de eerste en tweede generatie niet ver van elkaar afwijkt, maar dat bij jongvolwassenen het relatieve aantal verdachten binnen de tweede generatie ongeveer anderhalf keer zo hoog is als binnen de eerste generatie. Anders dan bij de rest van de jeugdigen, is het relatieve aantal verdachten binnen de groep jeugdigen die zelf niet in Nederland zijn geboren (dus jeugdigen met een eerste-generatiemigratieachtergrond) bij de jongvolwassenen ongeveer even hoog (en dus niet circa anderhalf keer zo hoog) als bij de minderjarigen. Verder is de afname in de periode 2012-2017 het sterkst onder de jeugdigen uit de eerste generatie, gevolgd door jeugdigen zonder migratieachtergrond en het zwakst voor jeugdigen uit de tweede generatie.

Voortijdig schoolverlaters worden beduidend vaker als verdachte geregistreerd dan de overige jeugdigen. Dit geldt zowel voor minderjarigen als jongvolwassenen. De afname in de afgelopen jaren is bovendien zwakker binnen de voortijdig schoolverlaters. Onder minderjarige voortijdig schoolverlaters neemt het aandeel verdachten van 2013 op 2014 zelfs eerst toe en daalt daarna conform de algemene landelijke ontwikkeling.

Binnen de vier grootste gemeenten is het relatieve aantal minderjarige geregistreerde verdachten in 2016 het hoogst in Amsterdam en Rotterdam (respectievelijk 36 en 34 per 1.000 12- tot 18-jarigen). Voor jongvolwassenen is dit het hoogst in Den Haag en Rotterdam (respectievelijk 41 en 36 per 1.000 18- tot 23-jarigen). De procentuele daling in de periode 2012-2017 is onder zowel minderjarigen als jongvolwassenen in de G4 ongeveer gelijk aan de overige 21 grootste gemeenten als aan het landelijke beeld.

Wanneer onderscheid word gemaakt naar verschillende typen misdrijven, valt op dat de dalende ontwikkeling over de periode 2012-2017 sterker is onder vernielingen en openbare-orde-misdrijven en ook onder geweldsmisdrijven dan onder vermogensmisdrijven en drugsmisdrijven. Dit geldt zowel voor minderjarige verdachten als voor de jongvolwassenen en zowel onder mannen als onder vrouwen.

In het hiernavolgende hoofdstuk wordt bekeken of een vergelijkbare dalende trend zich voordoet onder strafrechtelijke daders. En in hoofdstuk 6 worden de ontwikkelingen in Nederland in internationaal perspectief geplaatst.

Literatuur

Laan, A.M. van der, & Goudriaan, H. (2016). *Monitor jeugdcriminaliteit: Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit 1997 tot 2015*. Den Haag: WODC/CBS. Cahier 2016-1.

3 Jeugdige strafrechtelijke daders

Marinus Beerthuizen en André van der Laan (WODC)

Belangrijkste bevindingen

In 2016 zijn er in Nederland 7.830 minderjarige strafrechtelijke daders (dat wil zeggen, 12- tot 18-jarigen). Tegen deze personen is door het Openbaar Ministerie of de zittende magistratuur een strafzaak afgedaan wegens een misdrijf. In de periode 2012 tot 2017 is het aantal minderjarige strafrechtelijke daders afgenomen. Waar in 2012 er nog 12 minderjarige strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdsgenoten zijn, zijn dat er in 2016 iets meer dan 6 per 1.000 leeftijdsgenoten – een daling van bijna 50%. Voor minderjarigen is de daling het sterkst tot 2013, waarna de daling stagneert.

Het aantal jongvolwassen strafrechtelijke daders in Nederland betreft 21.390 in 2016 (dat wil zeggen, 18- tot 23-jarigen). Ook bij deze leeftijdsgroep is het aantal daders afgenomen in de periode 2012 tot 2017. De daling gaat van 28 per 1.000 leeftijdsgenoten in 2012 naar 21 per 1.000 leeftijdsgenoten in 2016 – een daling van 25%. Voor jongvolwassenen is er sprake van een continue jaarlijkse daling in deze periode.

Hoewel bij vrijwel alle onderscheiden groepen strafrechtelijke daders, type delicten en binnen de tien grootste gemeentes ook een daling zichtbaar is in het aantal jeugdige strafrechtelijke daders (absoluut en per 1.000 leeftijdsgenoten), is de sterkte en continuïteit van de daling niet overal of voor iedere groep hetzelfde. Zo daalt het aantal jongvolwassen first offenders minder sterk dan de meerplegers en daalt de jeugdcriminaliteit in sommige gemeentes minder sterk dan het landelijk beeld of is de daling niet jaarlijks. De recidiveprevalentie van jeugdige daders neemt tussen 2012 en 2017 iets af. Tot slot, er worden jaarlijks slechts enkele tientallen jeugdigen veroordeeld voor cyber- of gedigitaliseerde criminaliteit.

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de trends beschreven in aantallen minderjarigen en jongvolwassenen dat in Nederland door het Openbaar Ministerie (OM) zijn vervolgd en gesanctioneerd wegens een misdrijf, of veroordeeld zijn door de zittende magistratuur (ZM) voor een misdrijf. Anders gezegd, we richten ons op jeugdige *strafrechtelijke daders*. Jeugdigen die wel verdachte waren, maar niet vervolgd en veroordeeld zijn, worden niet meegerekend. Dit geldt ook voor degenen die met de politie wegens een overtreding in aanraking zijn gekomen. Er wordt gekeken naar langetermijnontwikkelingen (d.w.z., vanaf 2000 tot 2017) en meer specifiek en in detail naar de laatste vijf jaar (d.w.z., 2012 tot 2017). Voor deze kortetermijnontwikkelingen wordt er onderscheid gemaakt tussen mannelijke en vrouwelijke daders en wordt er uitgesplitst naar verschillende type daders (d.w.z., onderscheid tussen dieven, geweldplegers, etc.). Afsluitend wordt de strafrechtelijke recidive van jeugdige daders besproken.

3.2 Methode

Bron
De bron die gebruikt wordt om de aantallen jeugdige strafrechtelijke daders te bepalen is de Onderzoeks- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD; Wartna, Blom & Tollenaar, 2011). De OBJD is een gepseudonomiseerde variant van het Justitiële Documentatie Systeem (JDS) en bevat alle gerechtelijke uitspraken in Nederland en de daarbij horende informatie (bijv., daderkenmerken, de gepleegde delicten en opgelegde sancties). De OBJD biedt geen zicht op misdrijven en daders die buiten het vizier van politie en justitie blijven en ook niet op zaken die nog in hoger beroep lopen – daarvoor moeten andere bronnen geraadpleegd worden. Jeugdigen die wel vervolgd zijn, maar zijn vrijgesproken door de ZM of door andere overwegingen van het OM en de ZM niet schuldig zijn verklaard (bijvoorbeeld, door gebrek aan bewijs, in een zogeheten technisch sepot of technische uitspraak) worden ook niet meegeteld.
De OBJD en het JDS worden beheerd door de Justitiële Informatiedienst (JustID) en de OBJD, zoals deze beschikbaar is bij het WODC, wordt ieder kwartaal ververst. Gezien er enige tijd nodig is om strafzaken te verwerken in het JDS (en dus de OBJD), is een wachtperiode van een half tot twee jaar nodig om een volledig beeld te krijgen van alle gerechtelijke beslissingen in een bepaald jaar. Voor de huidige meting kan 2016 als het meest compleet recente jaar gezien worden. De tijdseenheid van de monitoring is een jaar en wordt geijkt op het *beslisjaar* van de gerechtelijke beslissing. Daarnaast is de teleenheid *personen* – wanneer iemand binnen één jaar meerdere beslissingen tegen zich heeft, telt hij alsnog maar eenmaal mee. De aantallen personen worden afgezet tegen de populatie relevante jeugdigen (d.w.z., aantal strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdsgenoten).

Leeftijdsbepaling
De leeftijden waar de Monitor Jeugdcriminaliteit (MJC) zich op richt zijn 12- tot 18-jarigen (d.w.z., minderjarigen) en 18- tot 23-jarigen (d.w.z., jongvolwassenen). Daarnaast wordt bij minderjarigen nog een extra onderscheid gemaakt tussen 1 2- tot 16-jarigen en 16- tot 18-jarigen. Voor deze laatste groep is potentieel het volwassenenstrafrecht toe te passen bij ernstige jeugddelicten (toepassing artikel 77b Sr.).
Hoewel het beslisjaar van een strafzaak uitgangspunt is voor in welk jaar een strafzaak meetelt in de monitor, wordt voor de leeftijd van de dader gekeken naar de leeftijd tijdens het *plegen van het delict* waarover de beslissing gaat. De leeftijd wordt bepaald door de tijd te berekenen tussen de geboortedatum van de dader en de datum van het gepleegde delict binnen een strafzaak. Omdat vanuit privacyoverwegingen alleen geboortejaar en -maand bekend zijn in de OBJD, is er een foutmarge van ongeveer één maand. Wanneer geen geboortedatum bekend is, dan wordt een dader geëxcludeerd van de monitoring, omdat van deze persoon geen (pleeg)leeftijd te berekenen valt (<1% van alle personen in de OBJD). Wanneer er geen pleegdatum bekend is, dan wordt de inschrijfdatum van de strafzaak gebruikt. Indien een persoon binnen één jaar met meerdere strafzaken of misdrijven voorkomt, dan wordt de *jongste* pleegleeftijd gehanteerd voor deze persoon binnen dat jaar.

Delicten
Er wordt onderscheid gemaakt tussen een aantal groepen misdrijven: geweldsmisdrijven (inclusief zeden en vermogensmisdrijven met geweld[23]), vermogensmisdrijven (bijv., diefstal en heling), vandalisme en misdrijven tegen de openbare orde en gezag (bijv., vernieling en schennis der eerbaarheid). Voor minderjarigen is daarnaast de categorie overig samengesteld uit drugs-, verkeers- en overige misdrijven. Voor jongvolwassenen bestaat de categorie overig uit alleen drugs- en overige misdrijven, en is de categorie verkeersmisdrijven wel apart genomen. Per persoon wordt gekeken of deze in één jaar veroordeeld is voor deze misdrijven – wanneer meerdere type delicten voorkomen, dan telt een persoon per delict mee. Bijvoorbeeld, wanneer iemand voor een gewelds- en vermogensmisdrijf veroordeeld is, dan zal hij of zij in beide categorieën worden meegeteld.

Recidive
Recidive wordt bepaald via de methodiek[24] van de Recidivemonitor van het WODC (zie voor meer informatie Wartna et al., 2011). In het kort wil dit zeggen dat er wordt onderzocht of sinds de beslisdatum van een uitgangszaak (vaak de eerste afgedane strafzaak binnen een peiljaar) binnen een periode een nieuw geldig justitiecontact zich heeft voorgedaan. Dit heet de recidiveprevalentie – het percentage personen dat recidiveert. In dit hoofdstuk beperken we ons tot een periode van twee jaar. Vanwege deze observatieperiode van twee jaar kan voor de meest recente cohortjaren (nog) geen recidive berekend worden. De recidivegegevens zijn verkregen via de internetapplicatie REPRIS[25] van de Recidivemonitor en zijn verkregen in de periode april tot en met juli 2017.

In de volgende paragrafen worden korte- en langetermijnontwikkelingen beschreven in de aantallen jeugdige strafrechtelijke daders, vervolgd in Nederland. Bij de langetermijnontwikkelingen wordt alleen de totale aantallen daders in diverse leeftijdscategorieën beschreven. Bij de kortetermijnontwikkelingen wordt ook uitgesplitst naar geslacht en typen delict.

3.3 Langetermijnontwikkelingen (2000 tot 2017)

In figuur 3.1 zijn de aantallen jeugdige strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdsgenoten weergegeven van 2000 tot 2017[26]. Voor beide leeftijdsgroepen neemt het aantal strafrechtelijke daders toe van 2000 tot en met 2006 en 2007 – respectievelijk de piekjaren voor jongvolwassenen en minderjarigen. In de jaren erna nemen de aantallen af. Meer specifiek zijn er drie opeenvolgende fases te identificeren – een stijging, een plateau en een daling.

Voor minderjarigen vindt de sterkste stijging plaats van 2000 tot en met 2005, waarna vier jaar het aantal minderjarige strafrechtelijke daders rond de 20 per 1.000 leeftijdsgenoten ligt – het plateau. Daarna meer dan halveert het aantal min-

[23] In dit hoofdstuk worden vermogensmisdrijven met geweld gerekend onder de noemer geweldsmisdrijf, terwijl in hoofdstuk 2 over politieverdachten vermogensmisdrijven met geweld worden gerekend onder vermogensmisdrijven.

[24] Deze methode om recidive te berekenen verschilt van de methode om politierecidive te berekenen, zoals deze in hoofdstuk 2 wordt toegepast.

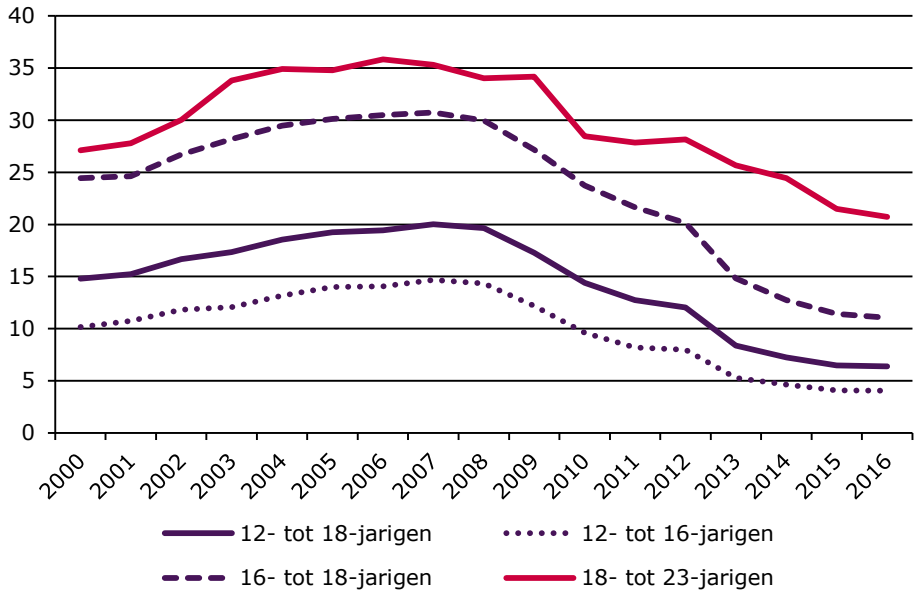
[25] https://wodc-repris.nl/Repris.html

[26] Voor andere langetermijnontwikkelingen dan totale aantallen strafrechtelijke daders (bijv., uitgesplitst naar geslacht of daderschap), zie tabellen MJC2017.

derjarige strafrechtelijke daders van 20 per 1.000 in 2008 naar 6 per 1.000 in 2016. Ten opzichte van het piekjaar 2007 is dit een afname van bijna 70%. Wanneer 12- tot 16-jarigen en 16- tot 18-jarigen onderscheiden worden, zien wij, gecorrigeerd voor het aantal leeftijdsgenoten, dat er altijd meer 16- en 18-jarige strafrechtelijke daders zijn dan hun jongere metgezellen. De individuele ontwikkelingen van deze twee leeftijdssubgroepen wijken amper af van de totale groep.

Onder de groep jongvolwassenen vindt initieel een stijging plaats van 2000 tot en met 2004. In de daaropvolgende plateaufase zijn er ongeveer 35 jongvolwassen strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdsgenoten. De daling zet voor deze leeftijdsgroep pas in na 2009, van 34 naar 21 strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdsgenoten in 2016. Ten opzichte van het piekjaar 2006 is dit een daling van ruim 40%. Er is niet sprake van een jaarlijks continue daling. In de jaren 2010 tot en met 2012 blijft het aantal jongvolwassen strafrechtelijke daders constant. In de jaren erna zet de daling weer door.

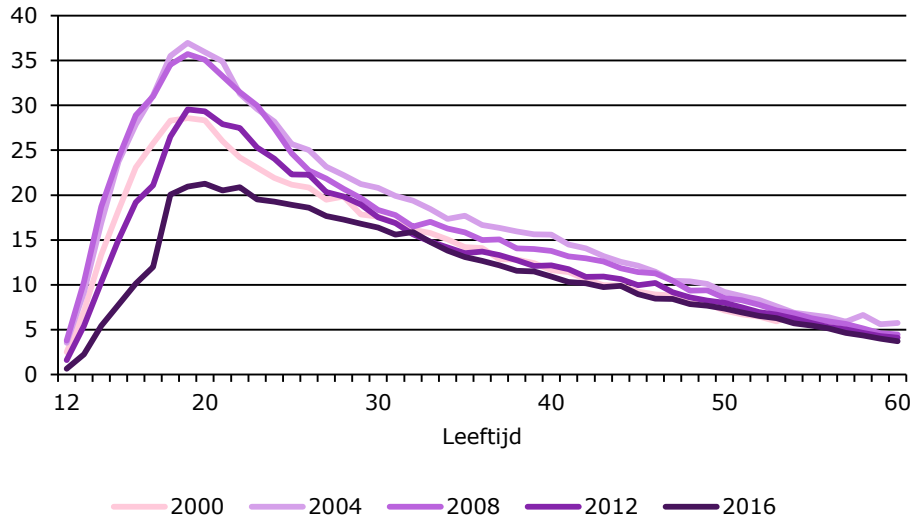
Figuur 3.1 Jeugdige strafrechtelijke daders, per 1.000 leeftijdsgenoten

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B3.2.

Bron: OBJD; WODC

Figuur 3.2 *Age-crime curve* strafrechtelijke daders, per 1.000 leeftijdgenoten

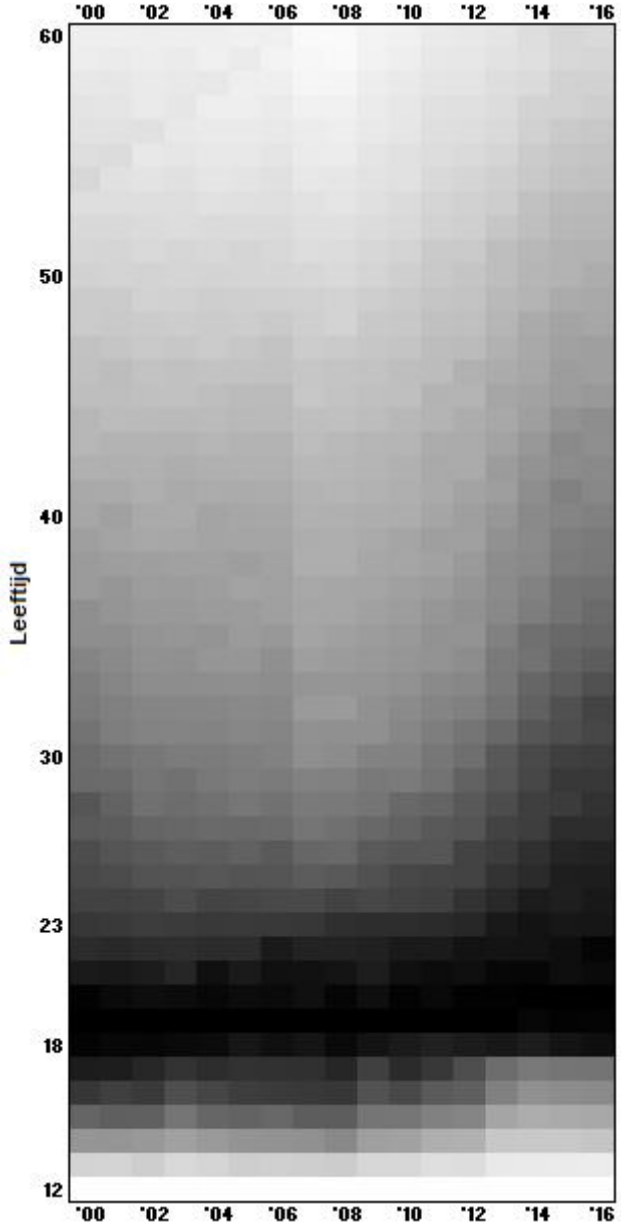

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B3.3.

Bron: OBJD; WODC

De *age-crime curve* is een visuele weergave van de aantallen criminelen uitgesplitst naar iedere individuele leeftijdsjaar per 1.000 leeftijdsgenoten. In figuur 3.2 is deze weergegeven voor de Nederlandse situatie (op basis van veroordelingsgegevens) betreffende 12- tot en met 60-jarigen voor de situatie in 2000 en iedere vier jaar daarna. Ook in de *age-crime curve* is de toename van 2000 tot 2008, gevolgd door de afname in de jaren erna goed te zien. De piek in de age crime curve geeft aan welke leeftijdsgroep is oververtegenwoordigd als strafrechtelijke dader. Opvallend om te zien in de trend is dat de piek in 2016 sterk is afgevlakt. Er is dan ook niet meer echt sprake van een piek, maar meer een plateau die loopt van 17 tot 23 jaar. Welke verandering is er nu over de tijd in welke leeftijdsgroep is oververtegenwoordigd? Dit kan worden gevisualiseerd in een zogenoemde *heatmap* waarin naarmate leeftijdsgroepen meer zijn oververtegenwoordigd ze een steeds donkerdere tint krijgen op een wit-zwart schaal. De leeftijden binnen een observatiejaar met de minste strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdsgenoten zijn dan wit of lichtgrijs en de leeftijden met de meeste strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdsgenoten zijn donkergrijs of zwart. In figuur 3.3 is de *age-crime curve* weergegeven als *heatmap*.

Figuur 3.3 *Age-crime heatmap* strafrechtelijke daders

Bron: OBJD; WODC

Tabel 3.1 Jeugdige strafrechtelijke daders naar leeftijd, geslacht, delict en daderschap, absolute aantallen, per 1.000 van dezelfde leeftijdsgroep en in index (2012=100)

	Absoluut (x1.000)		Relatief (per 1.000 leeftijdsgenoten)					Index relatief (index=2012)
	'12	'16	'12	'13	'14	'15	'16	'16
12- tot 18-jarigen								
Totaal	14,3	7,8	12,0	8,4	7,3	6,5	6,4	53
Naar geslacht								
Mannen	11,6	6,5	19,1	13,5	11,7	10,4	10,3	54
Vrouwen	2,7	1,4	4,7	3,0	2,6	2,4	2,3	49
Naar delict								
Geweld	4,9	2,7	4,1	3,0	2,7	2,4	2,2	54
Vermogen	5,4	3,1	4,5	3,2	2,9	2,5	2,5	56
VLAOO	4,2	2,1	3,5	2,3	1,9	1,7	1,7	48
Overig	3,1	2,0	2,6	1,8	1,5	1,5	1,5	59
Naar daderschap								
First offender	9,8	5,4	8,3	5,5	4,7	4,3	4,4	53
Meerpleger	4,5	2,4	3,8	2,9	2,5	2,2	2,0	52
12- tot 16-jarigen								
Totaal	6,3	3,3	8,0	5,3	4,6	4,1	4,1	51
Naar geslacht								
Mannen	5,0	2,6	12,2	8,2	7,2	6,3	6,3	51
Vrouwen	1,4	0,7	3,6	2,2	1,9	1,8	1,8	50
Naar delict								
Geweld	2,4	1,2	3,0	2,0	1,8	1,6	1,5	50
Vermogen	2,5	1,3	3,2	2,0	1,9	1,6	1,6	51
VLAOO	1,9	0,9	2,4	1,6	1,3	1,2	1,1	46
Overig	0,9	0,7	1,1	0,8	0,7	0,8	0,9	77
Naar daderschap								
First offender	5,1	2,6	6,4	4,1	3,5	3,1	3,2	50
Meerpleger	1,3	0,7	1,6	1,2	1,1	0,9	0,9	53
16- tot 18-jarigen								
Totaal	8,0	4,5	20,1	14,8	12,8	11,4	11,1	55
Naar geslacht								
Mannen	6,6	3,8	32,8	24,4	21,0	18,9	18,3	56
Vrouwen	1,3	0,7	6,9	4,7	4,1	3,7	3,4	49
Naar delict								
Geweld	2,5	1,5	6,4	5,1	4,4	3,9	3,6	57
Vermogen	2,9	1,8	7,3	5,6	5,1	4,5	4,4	60
VLAOO	2,2	1,1	5,7	3,9	3,2	2,8	2,8	49
Overig	2,2	1,3	5,5	3,7	3,2	3,1	2,8	51
Naar daderschap								
First offender	4,8	2,8	12,1	8,3	7,3	6,7	6,9	57
Meerpleger	3,2	1,7	8,1	6,5	5,5	4,8	4,2	52

	Absoluut (x1.000)		Relatief (per 1.000 leeftijdsgenoten)					Index relatief (index=2012)
	'12	'16	'12	'13	'14	'15	'16	'16
18- tot 23-jarigen								
Totaal	29,3	21,4	28,2	25,7	24,4	21,5	20,7	74
Naar geslacht								
Mannen	24,7	17,8	46,6	41,8	39,9	35,0	33,8	73
Vrouwen	4,7	3,6	9,0	9,0	8,4	7,5	7,1	78
Naar delict								
Geweld	6,4	4,3	6,1	5,6	5,5	4,8	4,2	69
Vermogen	8,8	6,0	8,5	8,0	7,7	6,5	5,8	69
VLAOO	5,8	3,5	5,5	4,7	4,5	3,7	3,4	62
Verkeer	7,0	4,8	6,7	5,9	5,3	4,8	4,6	69
Overig	6,2	6,1	6,0	5,8	5,6	5,1	5,9	99
Naar daderschap								
First offender	14,0	11,3	13,5	12,0	11,6	10,6	10,9	81
Meerpleger	15,3	10,1	14,6	13,7	12,8	10,9	9,8	67

Noot. De termen first offender en meerpleger verwijzen, respectievelijk, naar jeugdigen die voor het eerst veroordeeld zijn en jeugdigen die al eerder voor een misdrijf zijn veroordeeld.

Bron: OBJD; WODC

In alle jaren komen grofweg de meeste strafrechtelijke daders voor bij 19- tot 21-jarigen. Vanaf 2012 komen minderjarigen ten opzichte van andere leeftijden minder vaak voor als strafrechtelijke dader. Dit is te zien doordat vanaf dat jaar bij de 12- tot 18-jarigen de kleur steeds lichter wordt. Deze trend komt overeen met de sterke daling in geregistreerde jeugdcriminaliteit ten opzichte van een zwakkere daling in de (jong)volwassenencriminaliteit. In dezelfde periode zien wij ook dat de leeftijden met de meeste strafrechtelijke daders zich uitbreidt van 18- tot 21-jarigen in de jaren 2000 tot en met 2011 naar 18- tot 25-jarigen in de jaren 2012 en later.

3.4 Kortetermijnontwikkelingen (2012 tot 2017)

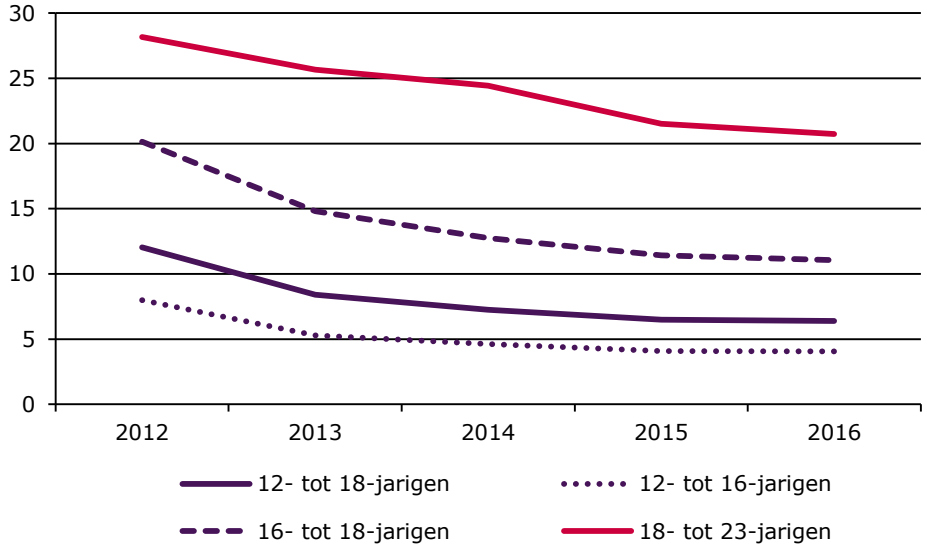
In tabel 3.1 zijn de aantallen jeugdige strafrechtelijke daders in 2012 tot 2017 weergegeven, in zowel absolute (voor 2012 en 2016) als relatieve aantallen en indices en uitgesplitst naar geslacht, gepleegde delicten en daderschap (*first offender* versus meerpleger). Voor alle leeftijdsgroepen is er sprake van een daling in deze vijfjaarsperiode (zie ook figuur 3.4).

3.4.1 Landelijk

In 2016 zijn 7.830 minderjarigen veroordeeld voor een misdrijf, terwijl in 2012 dit er nog 14.320 zijn. Gerelateerd aan de bevolkingsomvang komt dit neer op 12 minderjarige strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdsgenoten in 2012 naar 6 minderjarige strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdsgenoten in 2016. Dit betreft een procentuele daling van 50%. Dat gezegd hebbende, voor minderjarigen vindt de daling vooral plaats tot aan 2013. Daarna zet de daling wel door, maar minder sterk en lijkt de daling in 2016 ook te stoppen. Wanneer 12- tot 16-jarigen en 16- tot 18-jarigen apart van elkaar bekeken worden, dan zien wij bij beide leeftijdsgroepen de algemene daling ook. Echter, de initiële daling van 2012 naar 2013 is sterker voor 12- tot 16-jarigen ten opzichte van de 16- tot 18-jarigen.

Ook het aantal jongvolwassen strafrechtelijke daders neemt af in de periode 2012 tot 2017. In 2016 zijn er 21.390 jongvolwassenen vervolgd en veroordeeld, terwijl dit er in 2012 nog 29.320 waren. Per 1.000 leeftijdsgenoten zijn dit er 28 in 2012 en 21 in 2016 (een procentuele daling van bijna 25%). In vergelijking met de minderjarigen is deze afname voor jongvolwassenen meer geleidelijk over de jaren heen en minder sterk . Waar voor minderjarigen de aantallen bijna halveren is er voor jongvolwassenen sprake van een kwart minder strafrechtelijke daders. Over het algemeen lijkt de rond 2007 ingezette daling van geregistreerde jeugdcriminaliteit ook voor jongvolwassenen door te zetten.

Figuur 3.4 Jeugdige strafrechtelijke daders naar leeftijd, per 1.000 leeftijdsgenoten

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B3.2.

Bron: OBJD; WODC

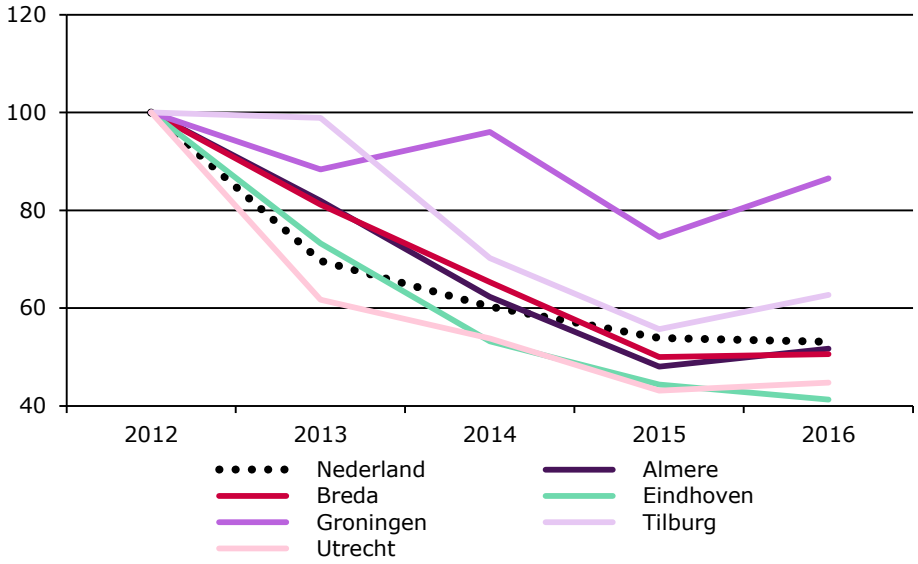
3.4.2 Gemeente

Hoewel er landelijk sprake kan zijn van een algemene daling in de jeugdcriminaliteit, hoeft dit niet noodzakelijk ook te betekenen dat deze daling overal in Nederland even sterk is. Het kan zelfs zijn dat er geen daling is (zie ook hoofdstuk 5). In de volgende paragrafen kijken wij daarom naar de ontwikkelingen op de korte termijn in aantallen en aandelen strafrechtelijke daders, uitgesplitst naar de gemeentes waarin zij actief waren, welke wij de pleeggemeente noemen. Wij richten ons op hierbij op de tien grootste gemeentes van Nederland. Deze tien gemeentes zijn de G4 – Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht – en Almere, Breda, Eindhoven, Groningen, Nijmegen en Tilburg.

In figuren 3.5 en 3.6 zijn de ontwikkelingen in aantallen strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdgenoten per gemeente weergegeven in indices, maar alleen voor de gemeentes waarvan de ontwikkelingen in *ten minste één jaar met meer dan 10%-punten afwijkt* van de landelijke trend. Hoewel er in de meeste gemeentes voor beide leeftijdsgroepen sprake is van een daling in het aantal strafrechtelijke daders (zie tabel 3.2), benadrukken wij in de bespreking van de gemeentelijke trends de

gemeentes die afwijken van de algemene Nederlands ontwikkeling. Zie voor het volledige overzicht van de tien gemeentes tabel 3.2.

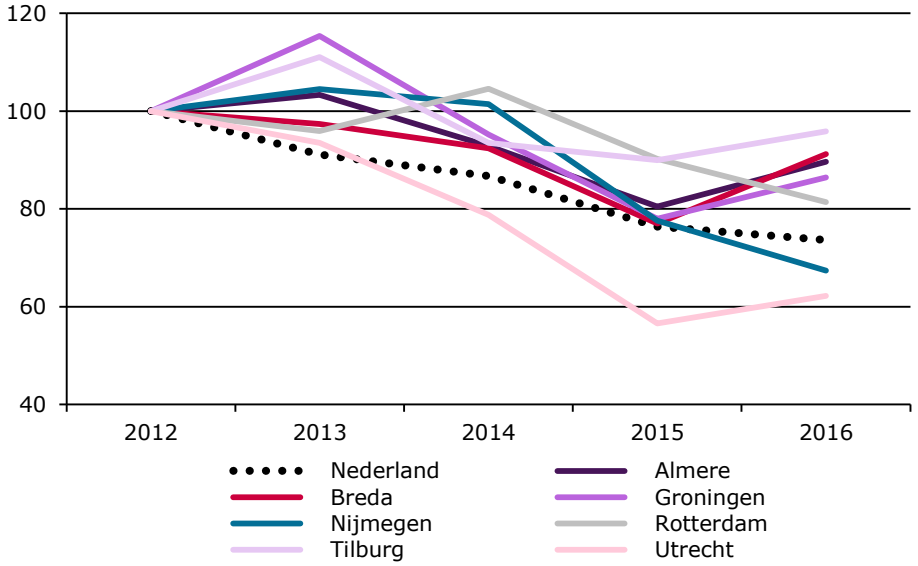
Figuur 3.5 12- tot 18-jarige strafrechtelijke daders binnen gemeentes afwijkend van landelijke trend, in indices (2012=100)

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B3.4.

Bron: OBJD; WODC

Figuur 3.6 18- tot 23-jarige strafrechtelijke daders binnen gemeentes afwijkend van landelijke trend, in indices (2012 = 100)

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B3.4.

Bron: OBJD; WODC

Voor 12- tot 18-jarigen is de landelijke ontwikkeling nagenoeg gelijk in richting en sterkte aan de individuele ontwikkelingen binnen de gemeentes Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Nijmegen. Voor 18- tot 23-jarigen zijn dit Amsterdam, Den Haag en Eindhoven. Binnen deze gemeentes is er, respectievelijk, sprake van ongeveer

40-50% minder minderjarige strafrechtelijke daders in de periode 2012 tot 2017 en 20-30% minder jongvolwassen strafrechtelijke daders. Landelijk zijn deze ontwikkelingen, ongeveer en respectievelijk, 50% en 25% minder minderjarige en jongvolwassen strafrechtelijke daders.

Twee van de gemeentes waar de trends afwijken van het landelijk gemiddelde zijn Utrecht en Eindhoven. Het aantal strafrechtelijke minderjarige daders laat van 2012 tot en met 2014 een parallelle trend zien in richting en sterkte vergeleken met de landelijk ontwikkeling, maar voor Utrecht in 2015 en voor Eindhoven in 2016 ligt de index met meer dan 10%-punten lager dan de landelijke ontwikkeling. De daling is dus sterker dan landelijk in deze gemeentes.

Een drietal gemeentes – Almere, Breda en Tilburg – wijken alleen in 2013 af van de landelijke trend minderjarige daders met een minder sterke daling, waarna in 2014 tot en met 2016 dit bijtrekt. In Groningen is voor alle jaren een afwijkende ontwikkeling zichtbaar. In die gemeente is de daling minder sterk en in 2014 en 2016 neemt zelfs het aantal strafrechtelijke minderjarige daders tijdelijk toe ten op zichten van de eerdere jaren.

Tabel 3.2 Jeugdige strafrechtelijke daders naar gemeente, per 1.000 leeftijdsgenoten en in index (2012=100)

	Relatief (per 1.000 leeftijdsgenoten)					Index relatief (index = 2012)
	'12	'13	'14	'15	'16	'16
12- tot 18-jarigen						
Almere	15,9	13,0	9,9	7,6	8,2	52
Amsterdam	28,4	17,0	15,5	16,2	14,0	49
Breda	13,9	11,3	9,1	7,0	7,0	51
Den Haag	24,4	17,1	16,4	14,9	11,7	48
Eindhoven	18,6	13,6	9,9	8,2	7,7	41
Groningen	20,9	18,5	20,1	15,6	18,1	87
Nijmegen	14,1	8,6	8,0	8,5	8,4	60
Rotterdam	27,0	19,7	18,1	15,7	16,5	61
Tilburg	15,7	15,6	11,1	8,8	9,9	63
Utrecht	20,7	12,8	11,1	8,9	9,3	45
18- tot 23-jarigen						
Almere	31,3	32,4	29,1	25,2	28,1	90
Amsterdam	50,9	45,6	43,4	39,5	41,4	81
Breda	32,3	31,5	29,8	24,9	29,5	91
Den Haag	53,4	46,7	44,2	38,5	40,3	75
Eindhoven	47,6	47,0	37,7	32,8	33,6	71
Groningen	16,2	18,7	15,4	12,6	14,0	86
Nijmegen	20,5	21,4	20,8	15,9	13,8	67
Rotterdam	47,8	45,8	49,9	43,1	38,9	81
Tilburg	24,3	27,0	22,7	21,9	23,3	96
Utrecht	29,5	27,6	23,2	16,7	18,3	62

Bron: OBJD; WODC

Ook de ontwikkeling in jongvolwassen strafrechtelijke daders in Utrecht laat eerst een parallelle en daarna een sterkere afname zien dan de landelijk ontwikkeling – in 2015 en 2016 ligt de index, respectievelijk, 20%- en 11%-punten lager dan landelijk. Ook voor jongvolwassenen neemt het aantal strafrechtelijke daders in deze gemeente in 2016 iets toe.

Voor een viertal gemeentes – Almere, Groningen, Nijmegen en Tilburg – vindt in 2013 een stijging plaats van de aantallen jongvolwassen daders ten opzichte van 2012, terwijl deze landelijk afneemt. Van deze vier gemeentes blijven op de langere termijn Groningen, Almere en Tilburg afwijken van de landelijke ontwikkeling. In 2016 vindt een stijging van het aantal jongvolwassenen strafrechtelijke daders plaats in deze gemeentes, terwijl er landelijk sprake is van een lichte daling of stabilisatie in de jaren 2015 en 2016. Rotterdam daalt in eerste instantie mee met de landelijke ontwikkeling, om vervolgens in 2014 weer toe te nemen en daarna boven de landelijke trend te blijven. Breda wijkt alleen in 2016 af, waar na jarenlang de landelijk ontwikkeling te spiegelen het aantal jongvolwassen strafrechtelijke daders plots toeneemt.
Dat in diverse gemeentes het aantal strafrechtelijke daders in 2016 toeneemt, voor zowel minderjarigen als jongvolwassenen, moet voorzichtig geïnterpreteerd worden. Een stijging van het ene op het andere jaar binnen een beperkte regio hoeft niet noodzakelijk te betekenen dat de jeugdcriminaliteit op houdt met dalen. Of deze, meer lokale, initiële stijgingen door zullen zetten zal pas met een volgende meting van de MJC bekend worden.

In tabel 3.3 is de oververtegenwoordiging van jeugdige strafrechtelijke daders per gemeente uiteengezet. De oververtegenwoordiging geeft aan of binnen een gemeente buitenproportioneel veel of weinig daders actief zijn, door rekening te houden met de omvang van het aantal jeugdige inwoners binnen een gemeente.

Ter illustratie – als binnen een gemeente 10% van alle minderjarige Nederlanders wonen en ook 10% van alle Nederlandse minderjarige daders actief zijn, dan is er geen sprake van over- of ondervertegenwoordiging. Het aandeel minderjarigen en strafrechtelijke daders binnen de gemeente, ten opzichte van het landelijk beeld, komt exact overeen (beide 10%). Echter, als binnen deze gemeente nu 20% van alle minderjarige daders in Nederland actief zouden zijn, dan zou er sprake zijn van een oververtegenwoordiging van factor 2 (dat wil zeggen, 20% van de Nederlandse strafrechtelijke daders gedeeld door 10% van de landelijke minderjarigen). Dit betekent dat er twee keer zoveel jeugdige daders actief zijn dan op basis van de jeugdige inwoneraantallen verwacht zou mogen worden. Een factor van rond de 1 geeft aan dat er geen onder- of oververtegenwoordiging is en een factor van (veel) kleiner dan 1 geeft een ondervertegenwoordiging aan – er zijn minder jeugdige daders actief dan op basis van de gemeente-omvang verwacht zou mogen worden.

Voor minderjarige daders zijn er een viertal gemeentes binnen de tien grootste gemeentes waar over het algemeen er (veel) meer daders actief zijn dan op basis van de leeftijdssamenstelling verwacht zou worden – Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Groningen (dat wil hier zeggen, factor ≥ 2,0). Echter, ook in de andere grote gemeentes is er in meerdere jaren sprake van enige oververtegenwoordiging (dat wil hier zeggen, factor ≥ 1,3).

Voor jongvolwassen daders zijn er ook een viertal gemeentes met een sterkere oververtegenwoordiging – net als bij minderjarigen zijn dit Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, en daarnaast nog Eindhoven. Voor de andere gemeentes is er geen constante sterke oververtegenwoordiging of zelfs een ondervertegenwoordiging. Dit laatste is het geval voor Groningen en Nijmegen (en Utrecht in 2015).

Tabel 3.3 Over- en ondervertegenwoordiging 12- tot 23-jarige strafrechtelijke daders, naar pleeggemeente

	'12	'13	'14	'15	'16		'12	'13	'14	'15	'16
12- tot 18-jarigen						18- tot 23-jarigen					
Amsterdam	2,4	2,0	2,1	2,5	2,2	Amsterdam	1,8	1,8	1,8	1,8	2,0
Rotterdam	2,2	2,4	2,5	2,4	2,6	Rotterdam	1,7	1,8	2,0	2,0	1,9
Den Haag	2,0	2,0	2,3	2,3	1,8	Den Haag	1,9	1,8	1,8	1,8	1,9
Utrecht	1,7	1,5	1,5	1,4	1,4	Utrecht	1,0	1,1	0,9	0,8	0,9
Almere	1,3	1,6	1,4	1,2	1,3	Almere	1,1	1,3	1,2	1,2	1,4
Breda	1,2	1,3	1,3	1,1	1,1	Breda	1,2	1,2	1,2	1,2	1,4
Eindhoven	1,5	1,6	1,4	1,3	1,2	Eindhoven	1,7	1,8	1,5	1,5	1,6
Groningen	1,7	2,2	2,8	2,4	2,8	Groningen	0,6	0,7	0,6	0,6	0,7
Nijmegen	1,2	1,0	1,1	1,3	1,3	Nijmegen	0,7	0,8	0,9	0,7	0,7
Tilburg	1,3	1,9	1,5	1,4	1,5	Tilburg	0,9	1,1	0,9	1,0	1,1

Factor van onder- of oververtegenwoordiging

0,5 | 0,7 | 0,8 | 1,0 | 1,3 | 1,5 | 2,0

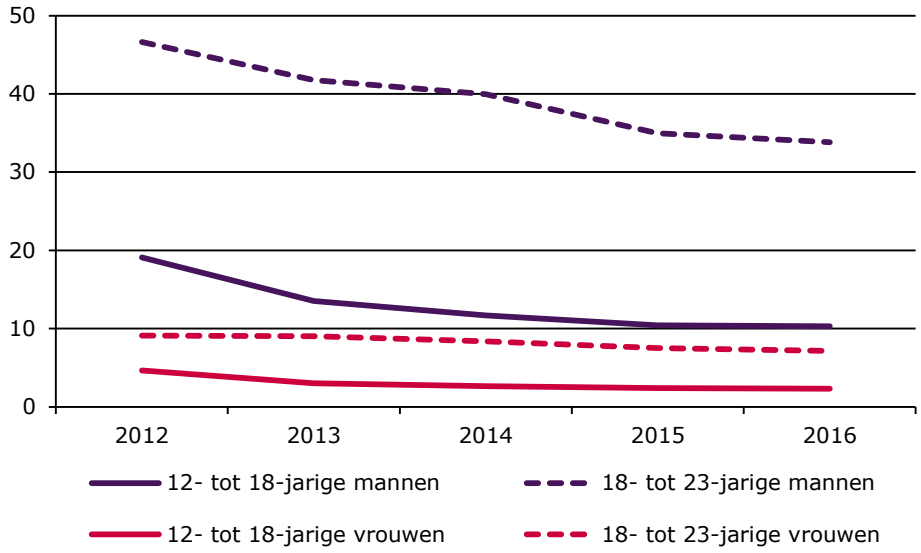
Bron: OBJD; WODC

3.4.3 Geslacht

Wanneer de landelijke ontwikkelingen uitgesplitst worden naar geslacht, zien wij de algemeen dalende trend terug bij beide geslachten in alle leeftijdscategorieën (zie figuur 3.7). Bij minderjarigen waren 6.450 mannelijke en 1.380 vrouwelijke strafrechtelijke daders in 2016, ten opzichte van, respectievelijk, 11.610 en 2.710 daders in 2012. Per 1.000 leeftijdsgenoten gaat het voor mannen om, respectievelijk, 19 en 10 strafrechtelijke daders in 2012 en 2016 en voor vrouwen, respectievelijk, 5 en 2 daders. Als we de daling in percentages uitdrukken dan is het aantal mannelijke strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdsgenoten in 2016 met ruim 45% afgenomen ten opzichte van 2012 en voor vrouwen is het percentage daders afgenomen met ruim 50%.

Bij jongvolwassenen strafrechtelijke daders waren er 17.780 mannen en 3.610 vrouwen geregistreerd als strafrechtelijke daders in 2016 en, respectievelijk, 24.660 en 4.660 daders in 2012. Per 1.000 leeftijdsgenoten zijn dit voor mannen, respectievelijk, 47 en 34 strafrechtelijke daders in 2012 en 2016. Voor vrouwen gaat het om, respectievelijk, 9 en 7 daders per 1.000 leeftijdsgenoten in dezelfde jaren. Bij jongvolwassen mannen is het aantal strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdsgenoten dus met ruim 25% afgenomen in 2016 ten opzichte van 2012 en bij vrouwen met ruim 20%.

Figuur 3.7 Jeugdige strafrechtelijke daders naar leeftijd en geslacht, per 1.000 leeftijdsgenoten

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B3.5.

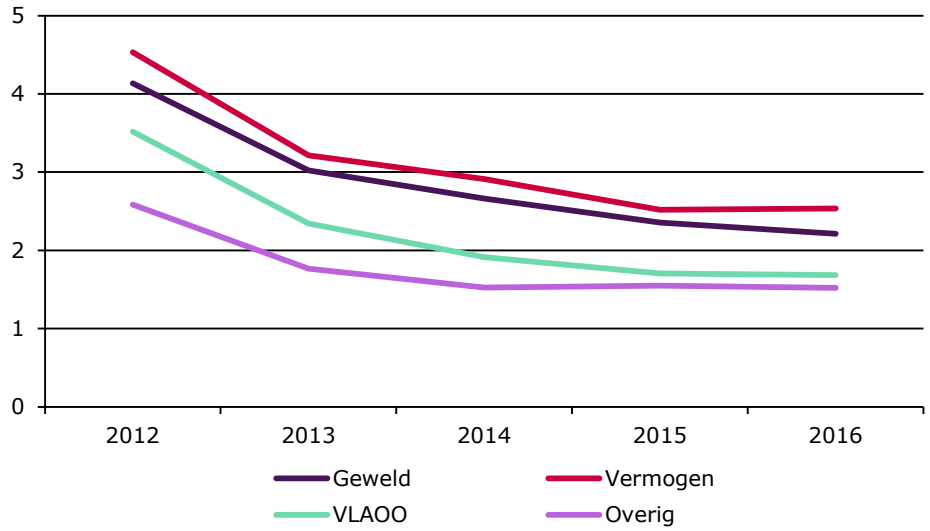
Bron: OBJD; WODC

3.4.4 Type misdrijven

Ook uitgesplitst naar delict is de algemene daling terug te vinden in de jaren 2012 tot 2017, maar ook hier enkele afwijkingen daar gelaten. In 2016 zijn er 2.710 minderjarige daders van een geweldsdelict, 3.110 strafrechtelijke daders van een vermogensdelict zonder geweld, 2.070 daders van vernieling en soortgelijke delicten (VLAOO) en 1.860 strafrechtelijke daders van een overig delict. Deze aantallen opgeteld lopen hoger op dan het totale aantal strafrechtelijke daders, omdat sommige daders voor meer dan één type delict zijn veroordeeld. In 2012 zijn waren deze aantallen nog, respectievelijk, 4.920, 5.390, 4.180 en 3.070. Door de jaren zijn dus de meeste door OM en/of ZM gesanctioneerde minderjarigen daders van vermogens- of geweldsdelicten – beide categorieën beslaan ongeveer 35-40% van de daders. Vernieling, vandalisme en overige delicten komen minder vaak voor – deze categorieën beslaan ongeveer 20-30%. Deze hiërarchie blijft onveranderd door de jaren heen.

In 2016 waren er 4.320 jongvolwassen strafrechtelijke daders van een geweldsdelict, 6.020 daders van een vermogensdelict zonder geweld, 3.530 daders van een VLAOO delict, 4.780 daders van een verkeersdelict en 6.100 daders van een overig delict. In 2012 waren dit er nog, respectievelijk, 6.360, 8.830, 5.770, 6.990 en 6.220. In tegenstelling tot bij de minderjarigen, is bij de jongvolwassenen wel een verschuiving zichtbaar in de hiërarchie van welke delicten het meest voorkomen. In 2012 waren de twee meest voorkomende delicten vermogens- en verkeersdelicten (25-30%), terwijl dit in 2016 nog steeds vermogens-, maar nu overige delicten zijn (beide bijna 30%) in plaats van verkeersdelicten.

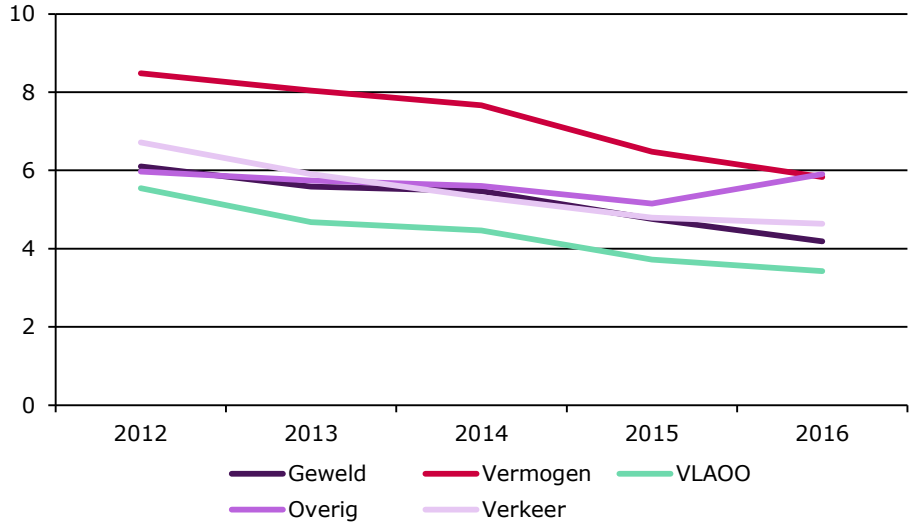
Figuur 3.8 12- tot 18-jarige strafrechtelijke daders, naar delict, per 1.000 leeftijdsgenoten

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B3.6.

Bron: OBJD; WODC

Figuur 3.9 18- tot 23-jarige strafrechtelijke daders, naar delict, per 1.000 leeftijdsgenoten

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B3.6.

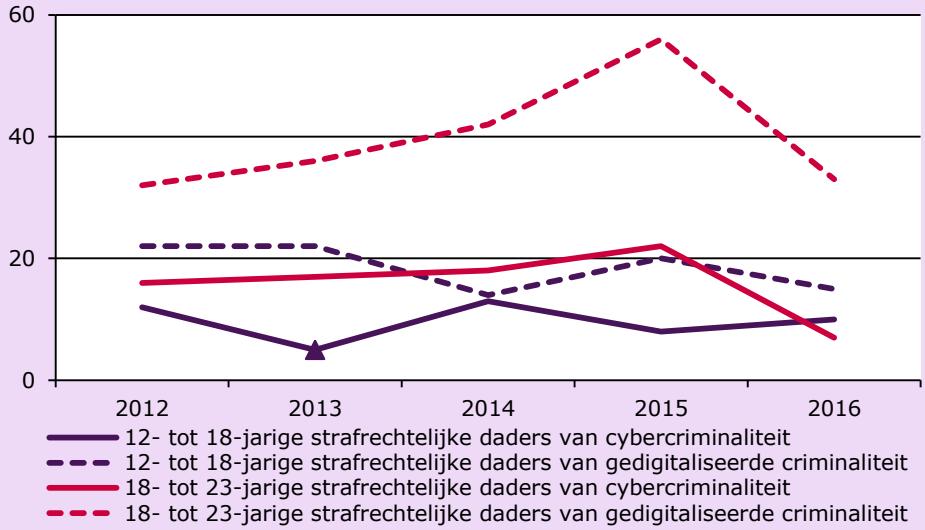
Bron: OBJD; WODC

De enkele afwijkingen ten opzichte van de algemeen dalende trend landelijk zijn dat het aantal minderjarigen dat een overig delict heeft gepleegd niet jaarlijks afneemt – voor 12- tot 18-jarigen blijft dit aantal in 2014-2016 gelijk of neemt het zelfs toe (zie figuur 3.8). Voor jongvolwassenen neemt het aantal overige delicten plegers t.o.v. de andere type delicten minder sterk af en in 2016 zelfs toe ten opzichte van 2015 (zie figuur 3.9). Gewelds-, vermogens-, VLAOO en verkeersdelicten spiegelen wel sterker de algemene trend.

Box 3.1 Cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit

Online criminaliteit wordt vaak in twee typen ingedeeld. Ten eerste, cybercriminaliteit. Dit betreft crimineel gedrag dat ICT-middelen zowel als doelwit heeft en als instrument hanteert (bijv., hacken). Ten tweede is er gedigitaliseerde criminaliteit. Dit betreft traditionele criminaliteit uitgevoerd met behulp van ICT-middelen (bijv., kinderpornografie – het verspreiden/bezitten van dergelijk beeldmateriaal gebeurt nu vrijwel altijd via een computer, in plaats van het bezit van en handel in fysiek beeldmateriaal, zoals foto's). Op basis van enkele wetsartikelen die relevant worden geacht voor deze twee vormen van crimineel gedrag (zie bijlage 2, tabel B3.1), is het aantal jeugdigen dat veroordeeld is voor dergelijk gedrag uiteengezet in figuur 3.10.

Figuur 3.10 Jeugdige strafrechtelijke daders van cyber- of gedigitaliseerde criminaliteit, in absolute aantallen

Noot. Het driehoekje geeft aan dat het aantal personen daar minder dan 5 betreft.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B3.7.

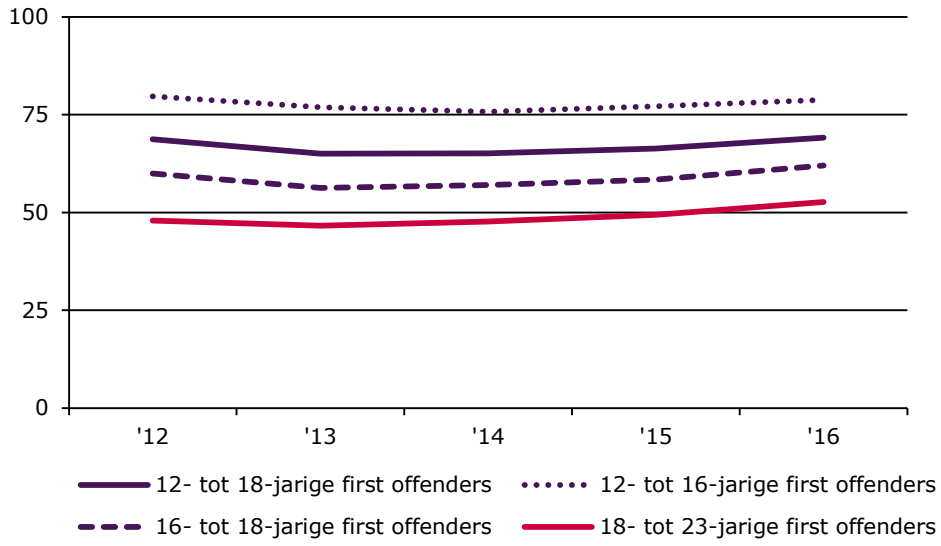
Bron: OBJD; WODC

Het aantal jeugdigen dat is gesanctioneerd voor een cyber- of gedigitaliseerd misdrijf is laag. Enkele tot hooguit tientallen jongeren worden ieder jaar voor dergelijke misdrijven gesanctioneerd. Dit betreft minder dan 1% van alle door OM of ZM *gesanctioneerde* jongeren. Op landelijk niveau is vooralsnog weinig bekend over het aantal jeugdige *verdachten* van cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit waardoor we ook geen uitspraken kunnen doen over landelijke trends in jeugdige verdachten van dit type delicten. Dit lage aandeel staat namelijk wel in schil contrast met het aantal jongeren van 12 tot 23 jaar dat zelf zegt een cyber- of gedigitaliseerd misdrijf of delict te hebben gepleegd (respectievelijk, 17-22% en 14-22%; Van der Laan & Goudriaan, 2016). Deze lage aantallen veroordelingen in contrast tot de relatief hoge zelfrapportage benadrukken het belang om via of uit alternatieve methoden of bronnen inzicht te krijgen in cyber- en gedigitaliseerd gedragingen door jongeren. Daarom moeten ontwikkelingen of verschillen tussen groepen ook voorzichtig geïnterpreteerd worden. Dat gezegd hebbende, voor minderjarigen lijkt een meer stabiele trend te zijn voor online criminaliteit. Voor jongvolwassenen neemt het aantal strafrechtelijke daders (licht) toe in de periode 2012-2015 om vervolgens in 2016 weer te dalen.

3.4.5 First offenders en meerplegers

Hier bespreken we de verhouding jeugdigen die voor het eerst gesanctioneerd zijn (dat wil zeggen, first offenders) versus jeugdigen die al vaker zijn gesanctioneerd (dat wil zeggen, meerplegers). Wanneer wordt gekeken naar de verhouding tussen deze groepen over de tijd zijn er in de jaren 2012 tot 2017 weinig veranderingen in de samenstelling. Het aandeel first offenders is over de tijd redelijk stabiel voor alle leeftijdsgroepen, hoewel het percentage first offenders wel licht aan het stijgen is (zie figuur 3.11). Deze relatieve stabiliteit suggereert dat de daling in de jeugdcriminaliteit zich niet beperkt tot alleen 'verse' aanwas of oud-gegadigden. Wel zijn er duidelijk verschillen in het aandeel first offenders tussen de leeftijdsgroepen. Het hoogste percentage first offenders bevindt zich in de leeftijdscategorie 12- tot 16-jarigen met ongeveer 75-80%. Naarmate de leeftijdsselectie hoger ligt, dan neemt het aandeel van first offenders af. Bij jongvolwassenen is de verdeling first offenders versus meerplegers ongeveer 50/50.

Figuur 3.11 Jeugdige 'first offender' strafrechtelijke daders, naar leeftijd, in percentages

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B3.8.

Bron: OBJD; WODC

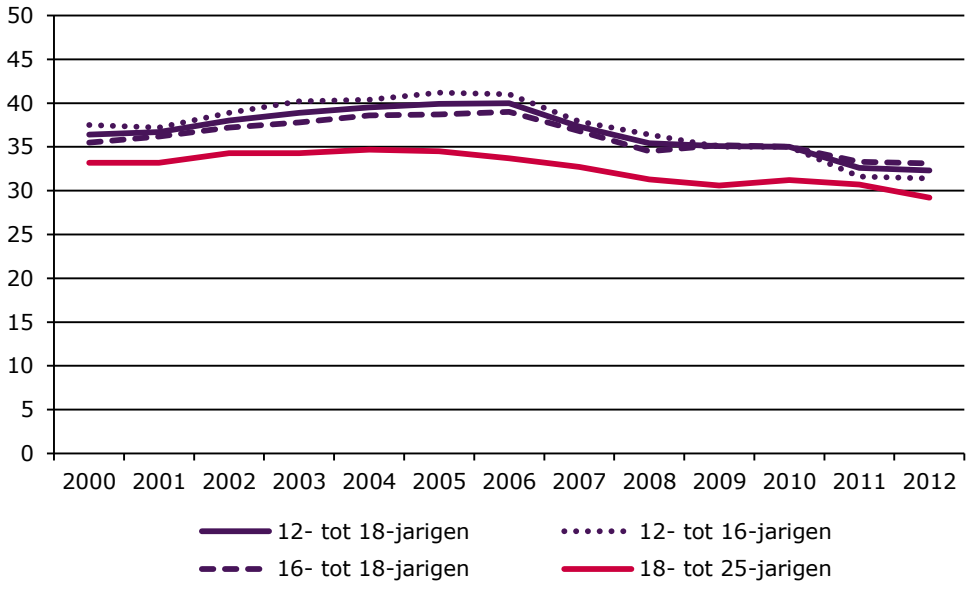
3.5 Langetermijnontwikkelingen recidive (2000 tot 2013)

In deze paragraaf beschrijven we de trends onder de jeugdigen die binnen twee jaar opnieuw met justitie in aanraking komen, de recidivisten. We beschrijven eerst de trends in het percentage jeugdigen dat binnen twee opnieuw met justitie te maken krijgt, dan splitsen we uit naar sekse en vervolgens naar type delict.

In figuur 3.12 is de tweejaarsrecidiveprevalentie van 12- tot 18-jarigen en 18- tot 25-jarigen weergegeven voor de (uitstroom)periode 2000 tot 2013. Bij de jongvolwassenen is de leeftijdsgrens voor recidivecijfers anders dan voor de andere statistieken in dit hoofdstuk, vanwege de standaardinstellingen van de gebruikte bron (REPRIS). Het gaat hier om *ruwe* recidivecijfers, wat betekent dat er niet gecorrigeerd is voor mogelijke veranderingen in de populatie van recidivisten.

In de periode 2000 tot en met 2004 en 2006 is er sprake van toenemende recidiveprevalentie bij, respectievelijk, jongvolwassenen en minderjarigen. Voor minderjarigen piekt de recidive in 2006. Van de minderjarigen die in dat jaar zijn gesanctioneerd komt 40% binnen twee jaar opnieuw met justitie in aanraking. Bij jongvolwassenen is de piek in 2004, van de jongvolwassenen die in dat jaar zijn gesanctioneerd komt 35% binnen twee jaar opnieuw in aanraking met justitie. Voor beide leeftijdsgroepen neemt de tweejaarsrecidive in de jaren daarna af tot en met het jaar 2009, gevolgd door één jaar relatieve stabilisatie in 2010, waarna de recidive weer verder daalt.27 Minderjarige strafrechtelijke daders uit 2012 vertonen iets meer recidivegedrag dan jongvolwassenen – zo recidiveert 32% van de minderjarigen binnen twee jaar tegenover 29% van de jongvolwassenen. Wanneer de 12- tot 16-jarigen en 16- tot 18-jarigen apart bekeken worden, zien wij dat voorafgaand aan 2009 dat 12- tot 16-jarigen meer recidiveren, maar dat vanaf 2009 het juist de 16- tot 18-jarigen zijn die meer recidiveren.

Figuur 3.12 Tweejaarlijkse strafrechtelijke recidive van jeugdigen, in percentages

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B3.9.

Bron: OBJD; WODC

3.6 Kortetermijnontwikkelingen recidive (2008 tot 2013)

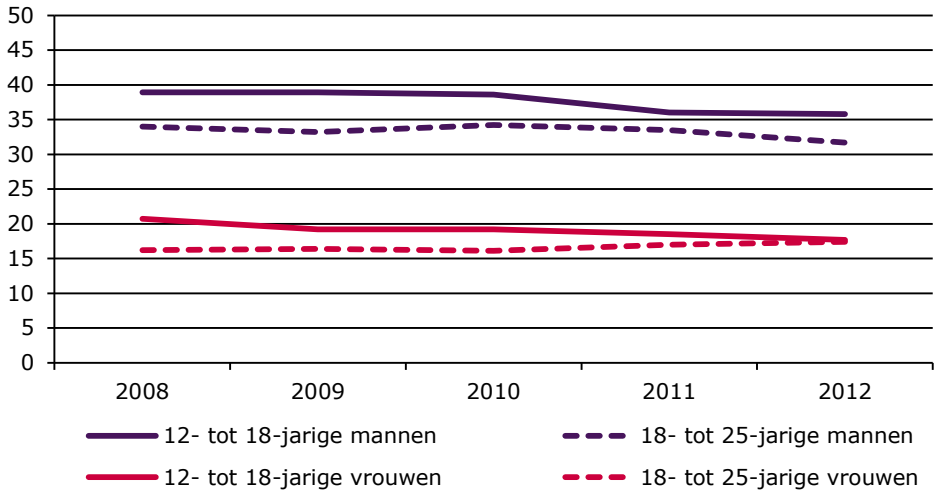
3.6.1 Geslacht

Voor minderjarige mannen en vrouwen neemt in 2008 tot 2013 de recidive af van, respectievelijk, 39% naar 36% en van 21% naar 18% (zie figuur 3.13). Voor jongvolwassen mannen is de de tweejaarsrecidiveprevalentie over de hele periode

[27] De meest recente recidivecijfers uitgesplitst naar leeftijdsgroep, sekse of type delict konden helaas niet worden meegenomen in deze MJC. Uit de meest recente factsheet van de Recidivemonitor blijkt wel dat de tweejaarsrecidiveprevelantie van de totale groep minderjarigen daders uit 2013 enigszins toeneemt (Weijters, Verweij & Tollenaar, 2017).

relatief stabiel, rond de 33% recidiveert binnen twee jaar, waarna in 2012 dit percentage daalt naar iets beneden de 32%. Bij jongvolwassen vrouwen is sprake van een kleine stijging van 16% recidive binnen twee jaar voor de groep gesanctioneerd in 2008 naar 17% voor de groep gesanctioneerd in 2012.

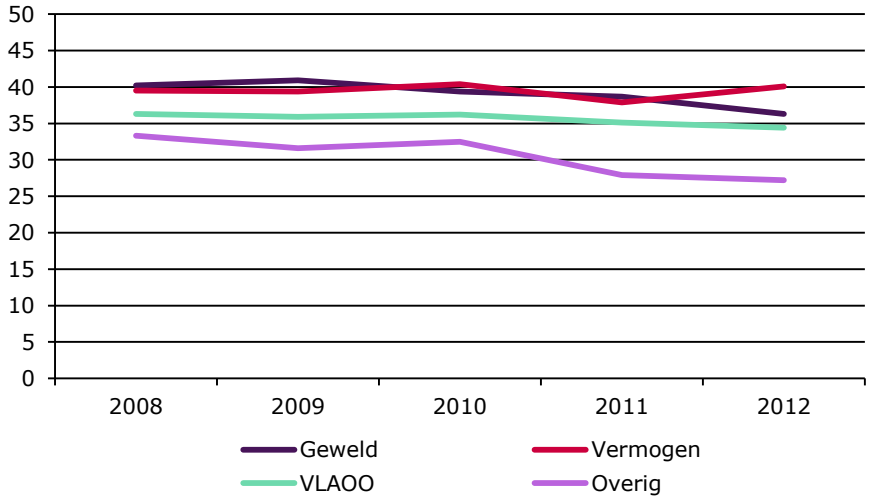
Figuur 3.13 Tweejaarlijkse strafrechtelijke recidive van jeugdigen in 2008 tot 2013, naar geslacht, in percentages

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B3.10.

Bron: OBJD; WODC

Figuur 3.14 Tweejaarlijkse strafrechtelijke recidive van 12- tot 18-jarigen in 2008 tot 2013, naar delict, in percentages

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B3.11.

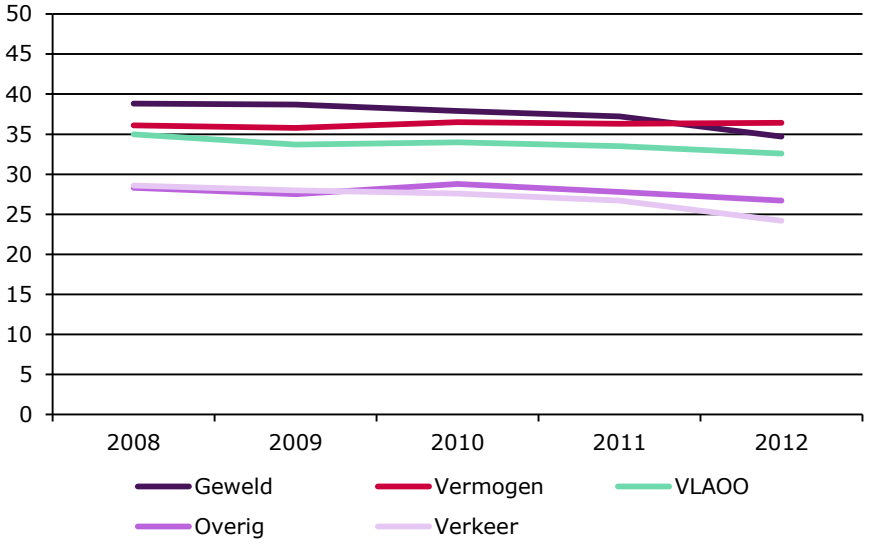
Bron: OBJD; WODC

3.6.2 Type misdrijven

De recidivepercentages voor minderjarige en jongvolwassen daders van diverse delicten zijn weergegeven in, respectievelijk, figuur 3.14 en figuur 3.15. Voor beide

leeftijdscategorieën is de recidive het hoogst na het plegen van een gewelds- of vermogensdelict (35-40%) en het laagst na het plegen van een overig (of verkeers-) delict (25-35%). Hoewel de meeste delicten een dalende trend laten zien in recidive in de periode 2008 tot 2013, zien wij dat voor vermogensdelicten een gelijkblijvende ontwikkeling bij beide leeftijdsgroepen.

Figuur 3.15 Tweejaarlijkse strafrechtelijke recidive van 18- tot 25-jarigen in 2008 tot 2013, naar delict, in percentages

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B3.11.

Bron: OBJD; WODC

3.7 Tot slot

De jeugdcriminaliteit in Nederland neemt af in de periode 2012 tot 2017. Het aantal strafrechtelijke daders onder zowel minderjarigen (d.w.z., 12- tot 18-jarigen) als jongvolwassenen (d.w.z., 18- tot 23-jarigen) is afgenomen. Voor minderjarigen gaat het om ongeveer een halvering in het aantal strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdgenoten in deze periode, terwijl bij de jongvolwassenen in deze periode het aantal strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdgenoten met ongeveer 25% gedaald is. De ingezette daling van de jeugdcriminaliteit in 2007 lijkt dan ook gecontinueerd te worden in de periode 2012 tot 2017. Echter, de sterkste daling vond tot aan 2013 plaats en daarnaast lijkt de daling te stoppen in 2016 voor beide leeftijdsgroepen. Of deze stop betekent dat de 'bodem' bereikt is qua jeugdcriminaliteit of dat er sprake is van een tijdelijk oponthoud kan pas in een volgende meting van de MJC bekeken worden.

De daling is ook te zien ongeacht de sekse van de strafrechtelijke daders en voor alle type delicten (met een enkele uitzondering daar gelaten), bij zowel first offenders als oude bekenden van justitie, en ook binnen de tien grootste gemeentes van Nederland. De daling is niet overal even sterk. Als belangrijkste verschil kan opgemerkt worden dat de daling in de aantallen strafrechtelijke daders onder minderjarigen twee keer zo sterk is als onder jongvolwassenen. Op gemeenteniveau is de daling binnen een aantal grote gemeentes niet jaarlijks continue en ook verschilt de sterkte in de afname tussen de gemeenten. Zo neemt, bijvoorbeeld, in Groningen

het aantal actieve minderjarige strafrechtelijke daders 'maar' met ongeveer 15% af, terwijl dit landelijk bijna 50% is. Ook zijn er gemeentes die het 'beter' doen dan de landelijk trend, zoals Utrecht en Eindhoven, waar de daling in jeugdcriminaliteit ieder jaar sterker is dan de landelijke ontwikkeling. Dat de statistieken een overrepresentatie van jeugdcriminaliteit suggereren in de tien grootste gemeentes van Nederland is geen verrassing, gezien dit gegeven al langer bekend is bij experts uit zowel de praktijk als wetenschap.

De algemene daling onder jeugdige strafrechtelijke daders is in lijn met de gevonden ontwikkeling bij politieverdachten, waar ook over het algemeen en binnen diverse subgroepen een daling werd gevonden (zie hoofdstuk 2). Maar, de daling verschilde daar ook qua sterkte per specifieke subgroep.

De tweejaarsrecidiveprevalentie voor minderjarige en jongvolwassen daders laat over de periode 2008 tot 2013 een minder sterke daling zien dan de ontwikkelingen in aantallen strafrechtelijke daders. Dit kan erop wijzen dat hoewel de jeugdcriminaliteit in zijn geheel afneemt het recidivegedrag van de groep die overblijft niet noodzakelijk beperkter wordt. De nieuwste recidivecijfers voor minderjarige daders uit 2013 laten een lichte toename zien ten opzichte van het jaar ervoor (Weijters et al., 2017). Uit nieuwe metingen moet blijken of deze trend doorzet of dat het slechts een eenmalige opleving was.

Wat betreft cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit laten de statistieken zien dat deze nog steeds amper voorkomen in de justitiële statistieken. Het gaat om enkele of tientallen personen per jaar, terwijl, bijvoorbeeld, zelfrapportage een veel grotere prevalentie suggereert (zie bijv., Van der Laan & Goudriaan, 2016). Deze resultaten benadrukken dan ook de behoefte om ook andere bronnen te onderzoeken, zoals (semi-)ongestructureerde politiedossiers, om schattingen te kunnen geven van ontwikkelingen op het gebied van dergelijke criminaliteit.

Literatuur

Laan, A.M., van der, & Goudriaan, H. (2016). *Monitor Jeugdcriminaliteit:Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit 1997 tot 2015*. Den Haag: WODC/CBS. Cahier 2016-1.

Wartna, B.S.J., Blom, M., & Tollenaar, N. (2011). *De WODC-Recidivemonitor: 4e, herzien versie.* Den Haag: WODC. Memorandum 2011-3.

Weijters, G., Verweij, S., & Tollenaar, N. (2017). *Recidive onder justitiabelen in Nederland: Een verslag over de periode 2004 tot en met 2016.* Den Haag: WODC. Factsheet 2017-5.

4 Sancties opgelegd aan jeugdigen

Marinus Beerthuizen en André van der Laan (WODC)

Belangrijkste bevindingen

In 2016 hebben 6.660 minderjarigen een Halt-straf gekregen voor een misdrijf. Daarnaast heeft het Openbaar Ministerie (OM) 4.760 afdoeningen opgelegd aan minderjarigen (dat wil zeggen, 12- tot 18-jarigen) en heeft de zittende magistratuur (ZM) in datzelfde jaar 6.390 afdoeningen opgelegd aan deze leeftijdsgroep voor een misdrijf. In de periode 2012 tot 2017 is het aantal Halt-gestraften per 1.000 leeftijdsgenoten relatief stabiel over de jaren heen en neemt maar met ongeveer 10% af. Het aantal OM- en ZM-afdoeningen tegen minderjarigen is ook afgenomen in deze periode. Het OM legt in 2012 nog 8 afdoeningen per 1.000 leeftijdsgenoten op aan minderjarigen, terwijl dit er in 2016 nog maar 4 zijn – een daling van 50%. Voor de aantallen ZM-afdoeningen tegen minderjarigen is ook een halvering zichtbaar, van 10 afdoeningen per 1.000 leeftijdsgenoten in 2012 naar 5 in 2016.

Aan jongvolwassenen zijn in 2016 door het OM 14.730 afdoeningen opgelegd (d.w.z., 18- tot 23-jarigen). Door de ZM zijn dit er 15.400. Ook bij jongvolwassenen neemt het aantal OM-afdoeningen per 1.000 leeftijdsgenoten af, van 19 in 2012 naar 14 in 2016, wat neerkomt op een afname van ongeveer 25% minder afdoeningen. Bij ZM afdoeningen tegen jongvolwassenen is een daling van 30% minder opleggingen te zien, van 21 per 1.000 leeftijdsgenoten in 2012 naar 15 in 2016.

Wanneer alle type afdoeningen samengenomen worden (dat wil zeggen, Halt-gestraften en OM- en ZM-afdoeningen), dan neemt het aantal samengenomen afdoeningen voor misdrijven af met ongeveer 40% voor minderjarigen in de periode 2012 tot 2017. Voor jongvolwassenen gaat het om bijna 30% minder afdoeningen. Voor minderjarigen is de daling het sterkst tot aan 2013, terwijl voor jongvolwassenen de daling meer geleidelijk is.

Deze daling is niet voor iedere type afdoeningen aanwezig of even sterk. Zo daalt, bijvoorbeeld, het aantal transacties (zowel financieel, werk- en leerstraf) veel sterker dan het aantal strafbeschikkingen door het OM. Deze laatste type afdoening stijgt zelfs in het aantal opleggingen in een paar gevallen. Verder is sinds de invoering van het adolescentenstrafrecht in 2014 het percentage strafzaken tegen jongvolwassenen waar het jeugdstrafrecht wordt toegepast toegenomen – in 2012 wordt nog geen procent van de strafzaken tegen 18- tot 21-jarigen binnen het jeugdstrafrecht gevoerd, maar in 2016 is dat meer dan 7%. Het aandeel strafzaken waarbij het jeugdstrafrecht tegen 21- tot 23-jarigen is toegepast blijft echter klein met ongeveer 1% in de jaren 2014 tot 2017.

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de trends beschreven in aantallen jeugdigen die zijn bestraft door Halt en de opgelegde afdoeningen door het Openbaar Ministerie (OM) en de zittende magistratuur (ZM) naar aanleiding van een misdrijf. Straffen en sancties naar aanleiding van een overtreding niet worden meegeteld, evenals afdoeningen door de politie (bijv., sepots of waarschuwingen). Er wordt gekeken naar langetermijnontwikkelingen (d.w.z., vanaf 2000 tot 2017) en meer specifiek en in detail

naar de laatste vijf jaar (d.w.z., 2012 tot 2017). Voor deze laatste vijf jaren worden de ontwikkelingen in de afzonderlijke sancties beschreven.

4.2 Methode

Bron

Voor de aantallen Halt-gestraften wordt gebruikgemaakt van het AuraH registratiesysteem van Halt, beschikbaar gesteld door het CBS, en het meetniveau betreft personen in plaats van afdoeningen. Gegevens over Halt-gestraften zijn gekoppeld aan het Stelsel van Sociaal Statistische Bestanden (SSB) van het CBS[28]. Halt-straffen zijn voorwaardelijke politiesepots, met als bijzondere voorwaarde een taakstraf, waardoor deze buiten het strafrechtelijk justitieel systeem vallen. Echter, indien een jongere zich niet aan de voorwaarden houdt, dan kan deze alsnog strafrechtelijk vervolgd worden.

De bron die gebruikt wordt om de aantallen afdoeningen tegen jeugdige strafrechtelijke daders te bepalen, is de Onderzoeks- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD; Wartna, Blom & Tollenaar, 2011). De OBJD is een gepseudonomiseerde variant van het Justitiële Documentatie Systeem (JDS) en bevat alle gerechtelijke uitspraken in Nederland en de daarbij horende informatie (bijv., daderkenmerken, de gepleegde delicten en opgelegde sancties). De OBJD biedt geen zicht op misdrijven en daders die buiten het vizier van politie en justitie blijven en ook niet op zaken die nog in hoger beroep lopen – daarvoor moeten andere bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast wordt er niet gekeken naar technische sepots, technische uitspraken of vrijspraken. Wanneer een dergelijke afhandeling plaatsvindt is de jeugdige niet schuldig bevonden, bijvoorbeeld omdat bewezen is dat de jeugdige het misdrijf niet heeft gepleegd of bij gebrek aan bewijs.

De OBJD en het JDS worden beheerd door de Justitiële Informatiedienst (JustID) en de OBJD, zoals deze beschikbaar is bij het WODC, wordt ieder kwartaal ververst. Gezien er enige tijd nodig is om strafzaken te verwerken in het JDS (en dus de OBJD), is een wachtperiode van een half tot twee jaar nodig om een volledig beeld te krijgen van alle gerechtelijke beslissingen in een bepaald jaar. Voor de huidige meting kan 2016 als het meest compleet recente jaar gezien worden. De tijdseenheid van de monitoring is een jaar en wordt geijkt op het *beslisjaar* van de gerechtelijke beslissing. Wanneer iemand binnen één jaar meerdere strafzaken tegen zich heeft, dan worden de straffen en maatregelen binnen deze strafzaken allemaal los meegeteld. Bijvoorbeeld, als iemand in twee strafzaken een vrijheidsstraf krijgt opgelegd, dan tellen deze tweemaal mee. Maar ook wanneer iemand een deels voorwaardelijke en deels onvoorwaardelijke vrijheidsstaf opgelegd krijgt binnen één strafzaak, dan telt deze eenmaal mee als voorwaardelijke vrijheidsstraf en eenmaal als onvoorwaardelijke vrijheidsstraf. De aantallen sancties worden afgezet tegen de populatie relevante jeugdigen (d.w.z., aantal sancties per 1.000 leeftijdsgenoten).

Voor de box omtrent de toepassing van het jeugd- en volwassenenstrafrecht door de rechter bij, respectievelijk, jongvolwassenen en minderjarigen (d.w.z., de toepassing van, respectievelijk, artikelen 77c en 77b uit het Wetboek van Strafvordering; zie ook Van der Laan, Beerthuizen, Barendregt & Beijersbergen, 2016) is gebruikgemaakt van RAC-min. RAC-min is een landelijk bestand voor beleid en beheer van het Parket Generaal en bevat alle justitiële beslissing in eerste aanleg.

[28] www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/onderzoeksomschrijvingen/korte-onderzoeksbeschrijvingen/stelsel-van-sociaal-statistische-bestanden--ssb-- .

Leeftijdsbepaling
De leeftijden waar de Monitor Jeugdcriminaliteit (MJC) zich op richt zijn 12- tot 18-jarigen (dat wil zeggen, minderjarigen) en 18- tot 23-jarigen (dat wil zeggen, jongvolwassenen). Daarnaast wordt bij minderjarigen nog een extra onderscheid gemaakt tussen 12- tot 16-jarigen en 16- tot 18-jarigen. Voor deze laatste groep is potentieel het volwassenenstrafrecht toe te passen bij ernstige jeugddelicten (toepassing artikel 77b Sr.).
Voor de leeftijdsbepaling van de Halt-gestraften wordt uitgegaan van de pleegleeftijd van de dader en hier is een foutmarge van één maand aanwezig uit privacyoverwegingen, omdat alleen het geboortejaar en -maand bekend zijn binnen het SSB.
Hoewel het beslisjaar van een strafzaak uitgangspunt is voor in welk jaar een afdoening door het OM of de ZM meetelt in de monitor, wordt voor leeftijd gekeken naar de leeftijd tijdens het *plegen van het delict* waarover de beslissing gaat. De leeftijd wordt bepaald door de tijd te berekenen tussen de geboortedatum van de dader en de datum van het eerst gepleegde delict binnen een strafzaak. Omdat hier ook vanuit privacyoverwegingen alleen het geboortejaar en -maand bekend zijn in de OBJD, is hier ook een foutmarge van ongeveer één maand. Wanneer geen geboortedatum bekend is, dan wordt een dader geëxcludeerd van de monitoring, omdat van deze persoon geen (pleeg)leeftijd te berekenen valt (<1% van alle personen in de OBJD). Wanneer er geen pleegdatum bekend is, dan wordt de inschrijfdatum van de strafzaak gebruikt.
Binnen RAC-min wordt gekeken naar de minimaal en maximaal geregistreerde pleegleeftijd voor alle feiten binnen een strafzaak (inclusief de pleegleeftijden van feiten geregistreerd in zover bekende voegingen).

Sancties en maatregelen
Er wordt onderscheid gemaakt tussen drie instanties en hun bijbehorende sancties: Halt, het OM en de ZM. Van Halt is maar één enkele afdoening beschikbaar: de Haltstraf.
De verschillende OM-afdoeningen zijn: (1) beleidssepot, (2) werkstraf, (3) leerproject, (4) financiële transactie, (5) strafbeschikking en (6) overige afdoeningen. Dit zijn afdoeningen die het OM kan opleggen of aanbieden aan een verdachte, zonder dat er een rechter aan te pas komt. Bij het beleidssepot wordt door de Officier van Justitie bepaalt dat er wel sprake is van strafrechtelijke schuld, maar wordt de strafzaak niet meer met een verdere transactie of straf afgedaan. Een reden hiervoor kan zijn, bijvoorbeeld, dat de dader al op een andere manier gestraft is voor het gepleegde delict (bijv., ontslagen door zijn werkgever als gevolg van het misdrijf). Wanneer voor een technisch sepot wordt gekozen, bijvoorbeeld bij gebrek aan bewijs, dan is er geen sprake van strafrechtelijke schuld en zal de strafzaak ook niet meegeteld worden. Sinds februari 2008 is de strafbeschikking gefaseerd ingevoerd in Nederland, waarmee het OM nu zelf straffen kan opleggen aan volwassenen (transacties zijn namelijk geen straffen). In 2011 is deze straf ook ingevoerd voor minderjarigen.
De verschillende ZM-afdoeningen zijn: (1) Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen (PIJ-) en soortgelijke maatregels, (2) gedragsbeïnvloedende maatregel (GBM), (3) korte onvoorwaardelijke vrijheidsstraf (d.w.z., tot drie maanden), (4) lange onvoorwaardelijke vrijheidsstraf (d.w.z., drie maanden of meer), (5) voorwaardelijke vrijheidsstraf, (6) werkstraf[29], (7) leerstraf, (8) boete en (9) overige afdoeningen. Technische uitspraken, zoals wanneer het OM niet ontvankelijk is, en vrijspraken,

[29] Wanneer binnen een strafzaak een taakstraf is opgelegd, maar het onduidelijk is of er sprake is van een werk- of leerstraf, dan wordt deze afdoening als werkstraf geteld.

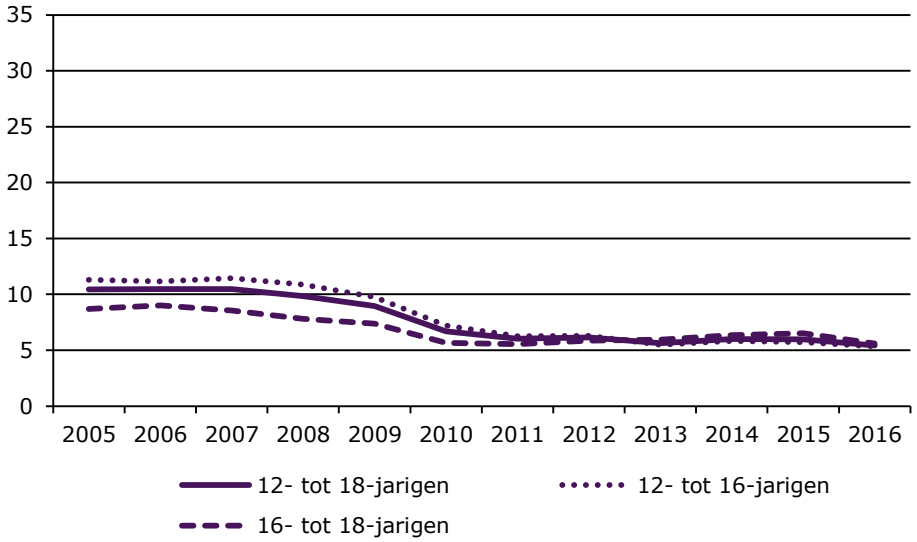
wanneer de dader onschuldig wordt bevonden, leiden niet tot schuldvaststelling en worden daarom niet meegenomen.
Of er jeugd- of volwassenenstrafrecht is toegepast, wordt bepaald aan de hand van de in RAC-min bestaande indicatoren 'toepassing jeugdstrafrecht' en 'oplegging jeugdsanctie' – indien ten minste één van deze twee op 'ja' staat, dan is er sprake van het jeugdstrafrecht. Als beide op 'nee' staan, dan is er sprake van het volwassenenstrafrecht (zie ook Van der Laan et al., 2016; Barendregt, Beerthuizen, Vink, Leertouwer & Van der Laan, 2016).

In de volgende paragrafen worden korte- en langetermijnontwikkelingen beschreven in de aantallen afdoeningen tegen jeugdige strafrechtelijke daders. Bij de langetermijnontwikkelingen wordt alleen gekeken naar de totale aantallen Halt-gestraften en OM- en ZM-afdoeningen en in diverse leeftijdscategorieën, waar bij de kortetermijnontwikkelingen ook gekeken wordt naar de specifieke en afzonderlijke afdoeningen door het OM en de ZM.

4.3 Langetermijnontwikkelingen (2000 tot 2017)

In figuren 4.1 tot en met 4.3 de aantallen jeugdigen met een Halt-straf en de aantallen afdoeningen tegen jeugdigen door het OM en de ZM weergegeven, gecorrigeerd voor de populatie van de relevante leeftijdsgroepen.[30]

Figuur 4.1 Aantallen jeugdigen met een Halt-straf, per 1.000 leeftijdsgenoten

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B4.1.

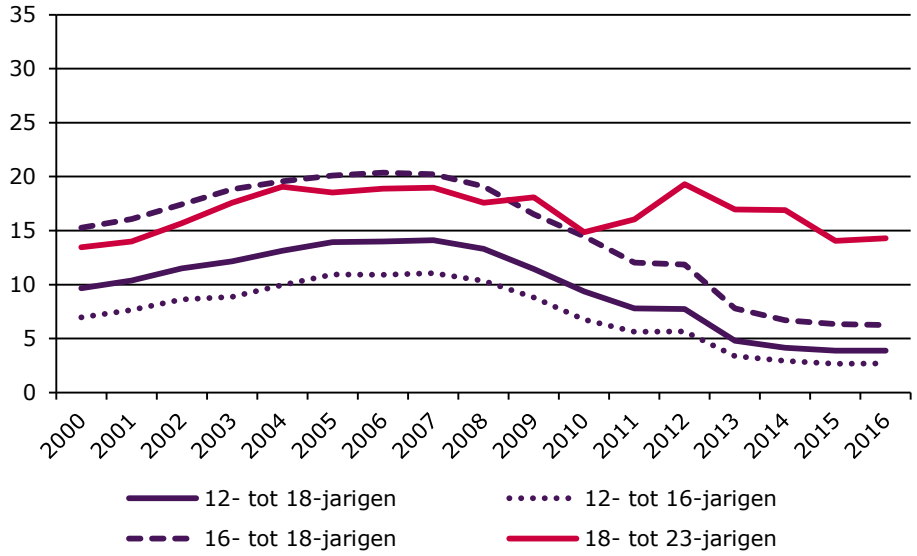
Bron: AuraH; CBS

Voor de Halt-gestraften zijn alleen gegevens vanaf 2005 beschikbaar (zie figuur 4.1). Het aantal minderjarigen per 1.000 12- tot 18-jarigen met een Halt-straf halveert ongeveer in de periode 2005 tot 2017, van 11 minderjarigen per 1.000 leeftijdsgenoten in 2005 naar 5 in 2016. Echter, de daling vindt niet geleidelijk

[30] Voor andere langetermijnontwikkelingen dan totale aantallen opgelegde sancties (bijv., uitgesplitst naar specifieke type afdoening), zie tabellen MJC2017.

plaats, maar beperkt zich tot de jaren 2007 tot 2011, waarna de aantallen Halt-gestraften stabiliseert rond de 5-6 minderjarigen per 1.000 leeftijdsgenoten. In eerdere jaren zijn er per 1.000 leeftijdsgenoten meer 12- tot 16-jarigen die een Halt-straffen krijgen dan 16- tot 18-jarigen, vanaf 2011 komen deze cijfers echter dichter bij elkaar.

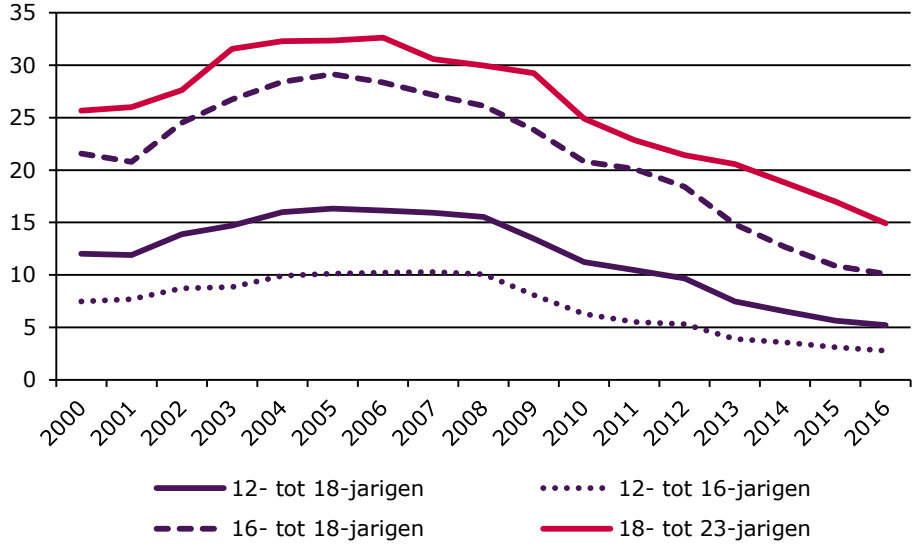
Figuur 4.2 Aantallen OM-afdoeningen tegen jeugdigen, per 1.000 leeftijdsgenoten

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B4.2.

Bron: OBJD; WODC

Figuur 4.3 Aantallen ZM-afdoeningen tegen jeugdigen, per 1.000 leeftijdsgenoten

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B4.3.

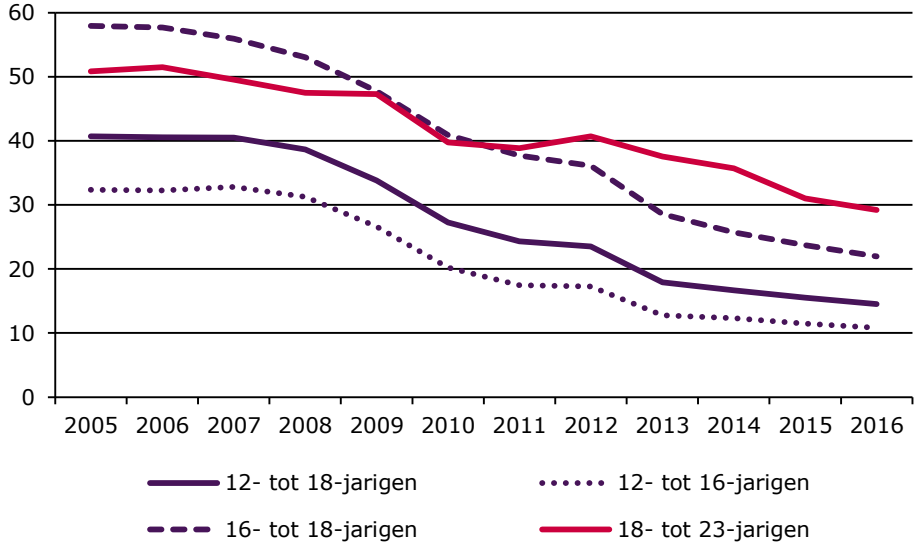
Bron: OBJD; WODC

Bij het OM is er voor minderjarigen opeenvolgend sprake van een stijging in het aantal afdoeningen per 1.000 leeftijdsgenoten in de jaren 2000 tot 2005, een plateauperiode van 2005 tot en met 2007, waarna het aantal afdoeningen weer afneemt tot het laagst gemeten niveau binnen de monitor (zie figuur 4.2). Deze daling stopt tijdelijk in 2011 en 2012, waarna de daling doorzet. Wanneer uitgesplitst wordt naar 12- tot 16-jarigen en 16- tot 18-jarigen, spiegelen grofweg beide leeftijdsgroepen de trend van alle minderjarigen.

Voor jongvolwassenen is de ontwikkeling anders. Hoewel daar ook een initiële stijging is in het aantal OM-afdoeningen, loopt deze echter in de jaren 2000 tot 2004. Daarna is gedurende een langere periode van enkele jaren sprake van 18-19 afdoeningen per 1.000 leeftijdsgenoten per jaar. In 2010 neemt het aantal OM-afdoeningen per 1.000 18-tot 23-jarigen tijdelijk af, waarna dit aantal in 2012 weer naar het oude niveau is gestegen. Daarop volgt een daling tot 14 OM-afdoeningen tegen jongvolwassenen per 1.000 leeftijdsgenoten in 2015 en 2016.

Bij de ZM en minderjarigen is van 2001 tot 2004 een stijging van de aantallen afdoeningen te zien, gevolgd door een plateauperiode van vier jaar welke weer opgevolgd wordt door een relatief constante jaarlijkse daling tot 2017 (zie figuur 4.3). Voor 12- tot 16-jarigen is deze ontwikkeling vrijwel gelijk, hoewel bij 16- tot 18-jarigen er geen sprake is van een plateauperiode. Bij hen zet de daling na 2005 direct in en blijft deze constant tot 2017. Voor de jongvolwassenen is ook sprake van drie fases – stijging, plateau en daling. De stijging vindt plaats van 2000 tot 2003, het plateau van 2003 tot 2009 (hoewel het plateau wel 'inzakt' in 2007), gevolgd door een daling.

Figuur 4.4 Gecombineerde aantallen afdoeningen (Halt, OM en ZM), per 1.000 leeftijdsgenoten

Noot. Halt-straffen alleen voor 12- tot 18-jarigen geïncludeerd.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B4.4.

Bron: AuraH/OBJD; CBS/WODC

In figuur 4.4 zijn de aantallen Halt-gestraften en OM- en ZM-afdoeningen bij elkaar opgeteld om een kijk op de ontwikkeling te geven van afdoeningen uit verschillende fasen van het justitieel traject gezamenlijk . Hierbij dient wel rekening gehouden te

worden met het feit dat de teleenheden van de Halt-gestraften en OM- en ZM-afdoeningen verschillen (d.w.z., aantallen personen versus personen – hoewel het niet gebruikelijk is, is het mogelijk om meer dan één Halt-straf per jaar te krijgen). Voor het gemak spreken we hier over afdoeningen, wanneer we deze gecombineerde ontwikkelingen beschrijven. Daarnaast zijn voor 18- tot 23-jarigen alleen de OM- en ZM-afdoeningen opgeteld, aangezien zij geen Halt-straf kunnen krijgen. De ontwikkeling wordt weergegeven vanaf 2005, omdat vanaf dat jaar Halt-gegevens beschikbaar zijn.

Het aantal afdoeningen tegen minderjarigen blijft in 2005 tot en met 2007 vrijwel gelijk met 41 afdoeningen per 1.000 leeftijdsgenoten. In de jaren daarna neemt dit aantal geleidelijk en jaarlijks af, met uitzondering van 2012. Voor 12- tot 16-jarigen en 16- tot 18-jarigen is deze ontwikkeling grotendeels gelijk. Hoewel voor jongvolwassenen er ook sprake is van een dalende trend, is deze 'schokkerig' en kent een aantal periodes van stabilisatie of zelfs stijging ten opzichte van de voorgaande jaren. Over het algemeen kan er gezegd worden dat het aantal afdoeningen in de periode 2005 tot 2017 afneemt.

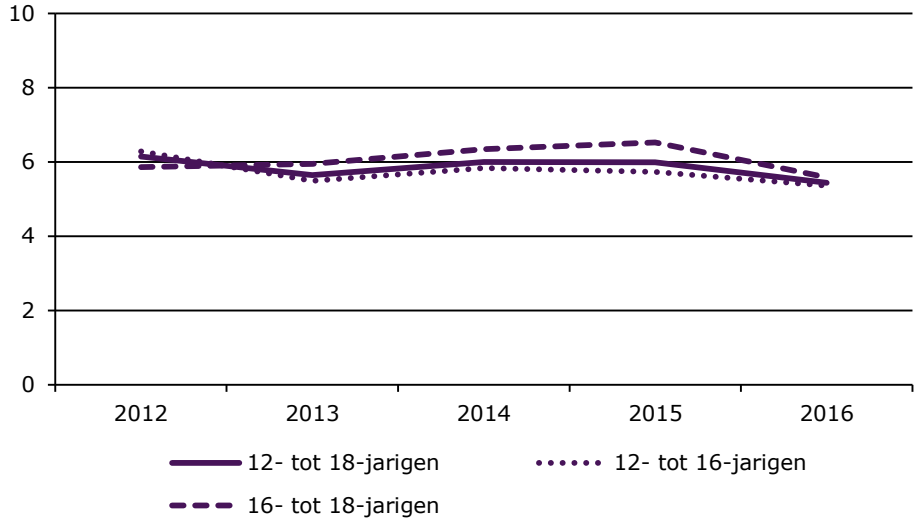
4.4 Kortetermijnontwikkelingen (2012 tot 2017)

In tabel 4.1 zijn de aantallen Halt-gestraften en OM- en ZM-afdoeningen tegen jeugdigen weergegeven in 2012 tot 2017, in zowel absolute (voor 2012 en 2016) als relatieve aantallen en indexcijfers. Voor alle leeftijdsgroepen neemt het aantal Halt-gestraften en OM- en ZM-afdoeningen af in deze periode (zie figuren 4.5 tot en met 4.7).

4.4.1 Landelijk

Het aantal Halt-gestraften per 1.000 leeftijdsgenoten is in de periode 2012 tot 2017 min of meer stabiel. In absolute aantallen is wel sprake van een daling. In 2012 zijn er in totaal 7.300 minderjarigen met een Halt-straf en in 2016 zijn dit er nog maar 6.660. Echter, gerelateerd aan de bevolkingsomvang, zijn de aantallen over de jaren heen redelijk stabiel (zie figuur 4.5). Ook wanneer uitgesplitst wordt naar 12- tot 16-jarigen en 16- tot 18-jarigen zien wij deze stabiele trend terug.

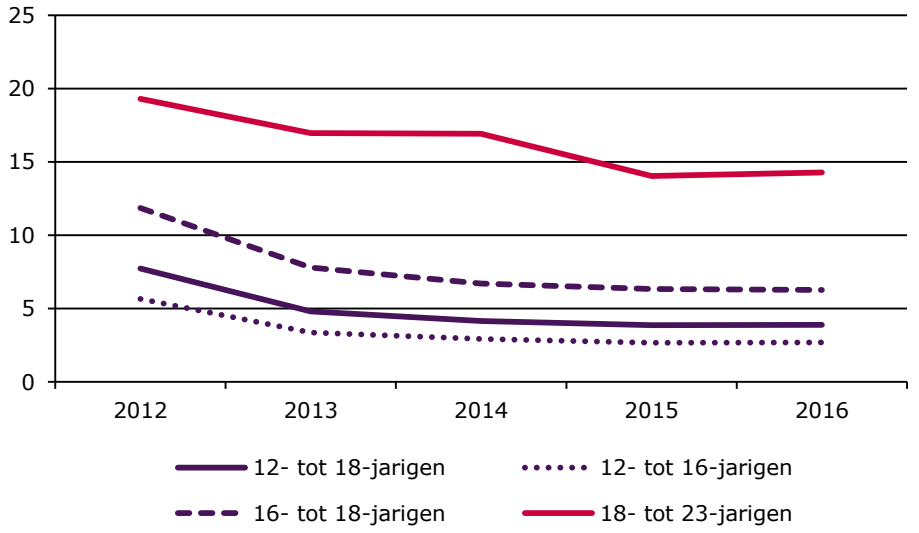
Figuur 4.5 Aantallen Halt-gestraften, naar leeftijdsgroep, per 1.000 leeftijdsgenoten

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B4.1.

Bron: AuraH; CBS

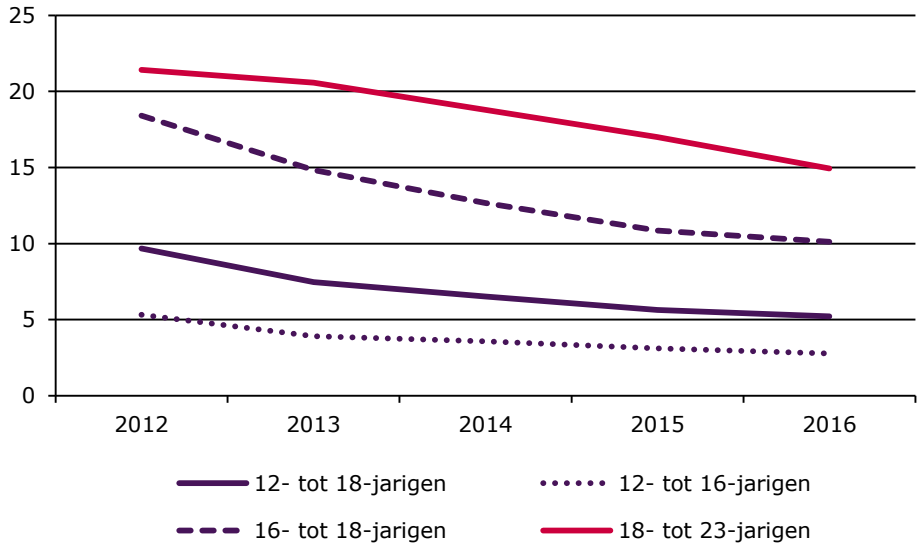
Figuur 4.6 Aantallen OM-afdoeningen tegen jeugdige strafrechtelijke daders, per 1.000 leeftijdsgenoten

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B4.2.

Bron: OBJD; WODC

Figuur 4.7 Aantallen ZM-afdoeningen tegen jeugdige strafrechtelijke daders, per 1.000 leeftijdsgenoten

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B4.3.

Bron: OBJD; WODC

Het aantal OM-afdoeningen in 2016 tegen minderjarigen betreft 4.760 en tegen jongvolwassenen 14.730. In 2012 waren dit er nog, respectievelijk, 9.180 en 20.090. Per 1.000 leeftijdsgenoten is dit voor minderjarigen afgenomen van, respectievelijk, 8 naar 4 en voor jongvolwassenen van 19 naar 14 (zie figuur 4.6). Als deze afname in 2012 tot 2017 in percentages wordt aangeduid, dan is het aantal opgelegde OM-afdoeningen per 1.000 leeftijdsgenoten met 50% afgenomen voor minderjarigen en met ruim 25% voor jongvolwassenen. Voor minderjarigen is de sterkste daling van OM-afdoeningen tot aan 2013. Daarna zijn de aantallen stabiel. Voor jongvolwassenen is de daling niet jaarlijks continue, maar eerder schoksgewijs.

Tabel 4.1 Aantal Halt-gestraften en OM- en ZM-afdoeningen tegen jeugdige daders, naar type afdoening (deel 1 van 2), in absolute aantallen, per 1.000 leeftijdsgenoten en in indices (2012=100)

	Absoluut (x1.000)		Relatief (per 1.000 leeftijdsgenoten)					Index relatief (index = 2012)
	'12	'16	'12	'13	'14	'15	'16	'16
12- tot 18-jarigen								
Aantal Halt-gestraften	7,3	6,7	6,1	5,6	6,0	6,0	5,4	89
Aantal OM-afdoeningen	9,2	4,8	7,7	4,8	4,2	3,9	3,9	50
Beleidssepot	2,4	2,3	2,0	1,3	1,9	2,0	1,9	91
Financiële transactie	1,2	0,4	1,0	0,6	0,4	0,3	0,3	30
Werkstraf transactie	4,1	1,3	3,4	2,2	1,3	1,0	1,1	31
Leerstraf transactie	0,4	0,1	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	32
Financiële strafbeschikking	0,2	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4	191
Werkstrafbeschikking	.	.	.	.	.	.	.	.
Overig	0,9	0,2	0,7	0,4	0,2	0,2	0,2	27
Aantal ZM-afdoeningen	11,5	6,4	9,7	7,5	6,5	5,6	5,2	54
PIJ- en soortgelijke maatregelen	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	42
Gedragsbeïnvloedende maatrgl.	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	49
Vrijheidsstraf (vanaf drie mnd.)	0,3	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	43
Vrijheidsstraf (t/m drie mnd.)	0,8	0,1	0,6	0,5	0,4	0,3	0,3	54
Voorwaardelijke vrijheidsstraf	1,4	0,6	1,2	0,9	0,7	0,5	0,5	44
Werkstraf	5,7	3,2	4,8	3,7	3,2	2,8	2,6	54
Leerstraf	0,7	0,5	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4	63
Boete	1,8	1,2	1,5	1,3	1,1	1,0	1,0	62
Overig	0,6	0,3	0,5	0,4	0,5	0,4	0,2	51
12- tot 16-jarigen								
Aantal Halt-gestraften	5,0	4,4	6,3	5,5	5,8	5,7	5,4	85
Aantal OM-afdoeningen	4,5	2,2	5,7	3,4	2,9	2,7	2,7	48
Beleidssepot	1,2	1,0	1,5	0,9	1,3	1,4	1,2	80
Financiële transactie	0,4	0,1	0,5	0,3	0,2	0,2	0,2	33
Werkstraftransactie	2,1	0,6	2,7	1,6	1,0	0,7	0,8	30
Leerstraftransactie	0,2	0,1	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	34
Financiële strafbeschikking	0,1	0,3	0,1	0,2	0,1	0,2	0,3	230
Werkstrafbeschikking	.	.	.	.	.	.	.	.
Overig	0,5	0,1	0,6	0,3	0,2	0,1	0,1	22
Aantal ZM-afdoeningen	4,2	2,3	5,3	3,9	3,6	3,1	2,8	52
PIJ- en soortgelijke maatregelen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	42
Gedragsbeïnvloedende maatrgl.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	.	0,0	43
Vrijheidsstraf (vanaf drie mnd.)	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	51
Vrijheidsstraf (t/m drie mnd.)	0,2	0,1	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	51
Voorwaardelijke vrijheidsstraf	0,4	0,2	0,6	0,4	0,3	0,2	0,2	38
Werkstraf	2,3	1,2	2,9	2,1	1,8	1,6	1,5	51
Leerstraf	0,3	0,2	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3	65
Boete	0,6	0,4	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5	62
Overig	0,2	0,1	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2	51

Noot. Een punt geeft aan dat de statistiek minder dan 5 observaties betreft.

Bron: OBJD; WODC

Tabel 4.1 Aantal Halt-gestraften en OM- en ZM-afdoeningen tegen jeugdige daders, naar type afdoening, in absolute aantallen, per 1.000 leeftijdsgenoten en in indices (2012=100)

	Absoluut (x1.000)		Relatief (per 1.000 leeftijdsgenoten)					Index relatief (index = 2012)
	'12	'16	'12	'13	'14	'15	'16	'16
16- tot 18-jarigen								
Aantal Halt-gestraften	2,3	2,3	5,9	5,9	6,3	6,5	5,6	95
Aantal OM-afdoeningen	4,7	2,6	11,9	7,8	6,7	6,3	6,3	53
Beleidssepot	1,2	1,3	3,1	2,2	3,0	3,3	3,2	101
Financiële transactie	0,8	0,2	2,1	1,2	0,8	0,7	0,6	28
Werkstraftransactie	2,0	0,7	5,0	3,5	2,0	1,6	1,6	33
Leerstraftransactie	0,2	0,0	0,4	0,2	0,1	0,1	0,1	30
Financiële strafbeschikking	0,1	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	152
Werkstrafbeschikking	.	.	.	.	.	.	.	.
Overig	0,4	0,1	1,0	0,6	0,4	0,3	0,3	32
Aantal ZM-afdoeningen	7,3	4,1	18,4	14,8	12,7	10,9	10,1	55
PIJ- en soortgelijke maatregelen	0,1	0,0	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	42
Gedragsbeïnvloedende maatrgl.	0,1	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,1	50
Vrijheidsstraf (vanaf drie mnd.)	0,2	0,1	0,6	0,5	0,3	0,3	0,3	50
Vrijheidsstraf (t/m drie mnd.)	0,5	0,3	1,3	1,1	0,8	0,7	0,7	55
Voorwaardelijke vrijheidsstraf	0,9	0,4	2,4	1,9	1,5	1,2	1,1	47
Werkstraf	3,4	2,0	8,7	6,9	6,1	5,1	4,8	55
Leerstraf	0,4	0,3	1,0	0,8	0,7	0,7	0,6	61
Boete	1,2	0,8	3,1	2,7	2,3	1,9	2,0	63
Overig	0,3	0,2	0,9	0,6	0,8	0,8	0,4	51
18- tot 23-jarigen								
Aantal OM-afdoeningen	20,1	14,7	19,3	17,0	16,9	14,0	14,3	74
Beleidssepot	3,4	3,9	3,3	3,2	4,1	3,8	3,8	115
Financiële transactie	3,3	0,5	3,2	2,0	1,7	1,1	0,5	14
Werkstraftransactie	1,2	0,4	1,2	1,0	1,1	0,8	0,4	37
Leerstraftransactie	0,0	.	0,0	0,0	0,0	.	.	.
Financiële strafbeschikking	10,1	8,3	9,7	8,8	8,2	6,9	8,1	83
Werkstrafbeschikking	0,3	0,5	0,3	0,4	0,3	0,3	0,5	189
Overig	1,7	1,1	1,6	1,6	1,5	1,2	1,0	64
Aantal ZM-afdoeningen	22,3	15,4	21,4	20,6	18,8	17,0	14,9	70
PIJ- en soortgelijke maatregelen	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	120
Gedragsbeïnvloedende maatrgl.	.	0,0	.	.	.	0,0	0,0	.
Vrijheidsstraf (vanaf drie mnd.)	1,4	2,1	1,4	1,2	1,0	0,8	0,7	49
Vrijheidsstraf (t/m drie mnd.)	2,2	0,7	2,2	2,3	2,3	2,1	2,0	94
Voorwaardelijke vrijheidsstraf	3,6	2,6	3,4	3,4	3,1	2,9	2,5	74
Werkstraf	7,1	4,7	6,8	6,3	5,8	5,1	4,5	67
Leerstraf	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	254
Boete	7,1	4,5	6,8	6,3	5,5	4,9	4,4	64
Overig	0,9	0,6	0,8	0,9	1,0	1,1	0,6	76

Noot. Een punt geeft aan dat de statistiek minder dan vijf observaties betreft.

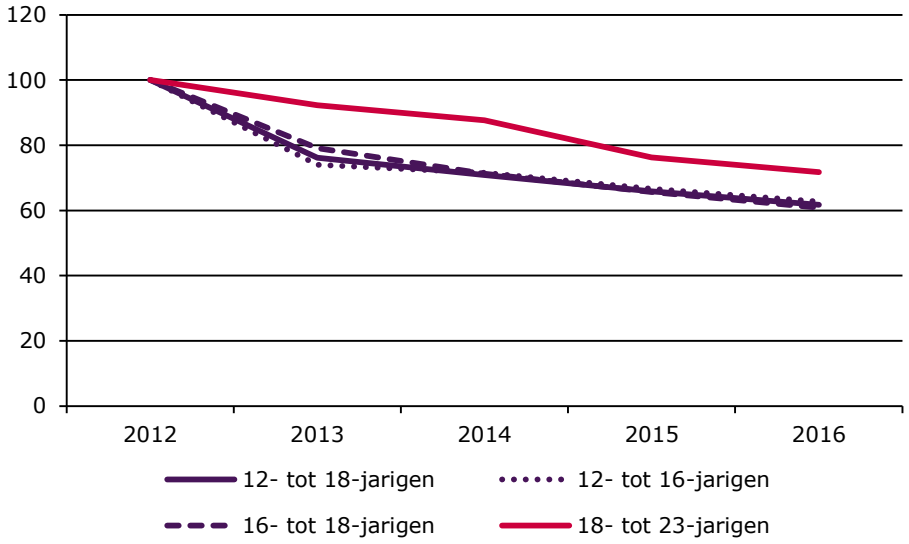
Bron: OBJD; WODC

Voor de ZM-afdoeningen is ook een afname merkbaar. In 2016 zijn er 6.390 afdoeningen door het ZM opgelegd aan minderjarigen, terwijl in 2012 dit er nog 11.500 waren. Bij jongvolwassenen gaat het om, respectievelijk, 14.730 en 20.090. Per 1.000 leeftijdsgenoten gaat het om een daling van 10 naar 5 afdoeningen voor

minderjarigen en van 21 naar 15 voor jongvolwassenen (zie figuur 4.7). Respectievelijk is er sprake van een relatief continue daling van ongeveer 45% en 30%.

In figuur 4.8 zijn de ontwikkelingen van Halt-gestraften, OM- en ZM-afdoeningen per 1.000 leeftijdsgenoten voor 12- tot 18-jarigen en voor 18- tot 23-jarigen samengenomen en weergegeven in indices. De ontwikkeling is voor 18- tot 23-jarigen nagenoeg gelijk aan de individuele trends van de OM- en ZM-afdoeningen. In 2016 is de index net boven de 70, net als de indices van de losse OM- en ZM-afdoeningen. Echter, voor minderjarigen is de geaggregeerde dalende trend minder sterk met een index van net boven de 60 in 2016 in vergelijking met de losse OM- en ZM-ontwikkelingen, waar de index ongeveer 50-55 is in 2016. Dit komt door de veel minder sterke daling van het aantal Halt-gestraften, welke toch een aanzienlijk deel van de minderjarigen vormt die geregistreerd is als zijnde een misdrijf te hebben gepleegd.

Figuur 4.8 Gecombineerde aantallen afdoeningen (Halt, OM en ZM), per 1.000 leeftijdsgenoten, in indices (2012=100)

Noot. Halt-straffen alleen voor 12- tot 18-jarigen geïncludeerd.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B4.4.

Bron: AuraH/OBJD; CBS/WODC

4.4.2 Afzonderlijke afdoeningen

Niet alle afdoeningen worden even vaak opgelegd door zowel OM en ZM als bij minderjarigen en jongvolwassenen (zie tabel 4.1). Zo wordt door het OM bij minderjarigen in 2016 het vaakst gekozen voor een beleidssepot, gevolgd door een werkstraftransactie. In 2012 waren dit ook al de twee meest voorkomende OM-afdoeningen binnen deze leeftijdsgroep, maar toen was de hiërarchie nog omgedraaid – de werkstraf transactie werd toen het meest opgelegd. Bij jongvolwassenen is ook de beleidssepot één van de meest voorkomende afdoeningen in 2016, hoewel binnen deze leeftijdsgroep de financiële strafbeschikking de nummer één OM–afdoening is. Deze hiërarchie bestond voor jongvolwassenen ook al in 2012, hoewel de financiële transactie toen de tweede plaats deelde met het beleidssepot.

Bij ZM-strafzaken tegen minderjarigen wordt de werkstraf het meest opgelegd gevolgd door de boete, dit geldt zowel in 2012 als in 2016. Door de jaren heen is er vrijwel geen veranderde ontwikkeling in het aandeel individuele straffen. De meest voorkomende straffen in 2012 zijn dit nog steeds in 2016. Ook blijven weinig voorkomende straffen in 2012 (bijv., PIJ-maatregel en leerstraf) weinig voorkomen in 2016.

Bij jongvolwassenen zien wij een gelijksoortige hiërarchie, want ook bij hen zijn de werkstraf en de boete de twee 'top' afdoeningen in 2015 en daarvoor. De voorwaardelijke vrijheidsstraf en de onvoorwaardelijke vrijheidsstraf tot en met drie maanden wordt relatief veel opgelegd in ZM-strafzaken tegen jongvolwassenen. Ook bij deze leeftijdsgroep is de onderlinge verdeling van afdoeningen stabiel in de periode 2012 tot 2017.

Wanneer naar de afzonderlijke afdoeningen gekeken wordt, zien wij dat de meeste OM- en ZM-afdoeningen de algehele dalende trend in strafzaken volgen. Echter, de daling is niet voor iedere individuele afdoening even sterk en sommige afdoeningen laten juist een stijgende ontwikkeling zien (zie tabel 4.1). Zo neemt het aantal OM-afdoeningen tegen minderjarigen per 1.000 leeftijdsgenoten met 50% af in de periode 2012 tot 2017, maar kan deze daling vooral toegeschreven worden aan het sterk dalende aantal transacties (zowel financieel, werk- en leerstraf) en overige afdoeningen – al deze afdoeningen komen ongeveer 70% minder voor in 2016 ten opzichte van 2012. Beleidssepots dalen daarentegen met 'maar' ongeveer 10% en laten financiële strafbeschikkingen bijna een verdubbeling zien. Bij 12- tot 16-jarigen en 16- tot 18-jarigen afzonderlijk zijn soortgelijke trends te zien. De ZM-afdoeningen tegen minderjarigen spiegelen meer alle individuele afdoeningen de algemene trend van ruim een halvering – de afname per individuele afdoening valt ongeveer tussen de 40% en 60% minder opleggingen. Ook hier volgen 12- tot 16-jarigen en 16- tot 18-jarigen de algemene trend.

Bij OM-afdoeningen tegen jongvolwassenen per 1.000 leeftijdsgenoten zien we ook verschillende trends per afdoening in de periode 2012 tot 2017. Transacties (zowel financieel, werk- als leerstraf) dalen met ongeveer 60-85% minder opleggingen veel sterker dan de algemene trend van een kwart minder opleggingen. De overige afdoeningen dalen iets sterker met ruim 35% en financiële strafbeschikkingen minder sterk met ruim 15% minder opleggingen. Het aantal beleidssepots stijgt daarentegen met 15% en het aantal opgelegde werkstrafbeschikkingen verdubbelt bijna.

Voor de ZM-afdoeningen tegen jongvolwassenen volgen een drietal afdoeningen de algemene trend van ongeveer 30% minder opleggingen – voorwaardelijke vrijheidsstraffen, werkstraffen en boetes. Het aantal opgelegde korte onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen stabiliseert in de periode 2012 tot 2017, terwijl het aantal langere onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen juist halveert. Afsluitend groeit het aantal opgelegde leerstraffen, GBM'en en PIJ-maatregels (sterk). Echter, gezien de (zeer) lage absolute aantallen moet deze groei voorzichtig geïnterpreteerd worden. Een stijging van enkele opleggingen per jaar naar enkele tientallen opleggingen per jaar is procentueel groot, maar hoeft niet noodzakelijk een relevante verandering te zijn.

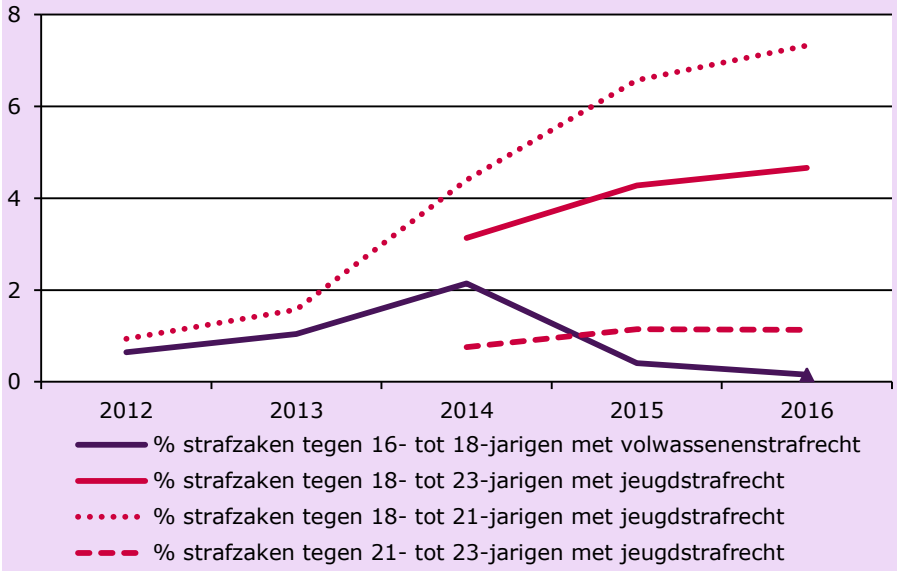
Box 4.1 Toepassing 77b Sr. bij 16- tot 18-jarigen en toepassing 77c Sr. bij 18- tot 23-jarigen

In april 2014 is het zogeheten adolescentenstrafrecht (ASR) ingevoerd in Nederland. Een belangrijk doel van het ASR is betreft de flexibele inzet van het sanctiestelsel rond de leeftijd van 18 jaar, waaronder de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen en het volwassenenstrafrecht bij minderjarigen. Eén van de centrale veranderingen van het ASR is dat de toepassing van het jeugdstrafrecht is uitgebreid tot de leeftijd van 23 jaar. In deze box bekijken wij de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen in eerste aanleg. Daarnaast bekijken wij ook de toepassing van het volwassenenstrafrecht bij 16- tot 18-jarigen.

Voorafgaand aan de invoering van het ASR wordt in 2012 en 2013 bij 1-2% van de strafzaken tegen 18- tot 21-jarigen het jeugdstrafrecht toegepast (zie figuur 4.9). In het jaar van invoering van het ASR neemt dit percentage toe tot 4% en stijgt in 2015 en 2016 verder tot boven de 7%. De toepassing van het jeugdstrafrecht bij 21- tot 23-jarigen ligt beduidend lager. In 2014 betreft deze toepassing ongeveer driekwart procent van de strafzaken en in de jaren erna stijgt dit tot ongeveer 1% van de zaken. Voor de gehele groep 18- tot 23-jarigen neemt de toepassing van het jeugdstrafrecht toe in 2014 tot 2017 – van 3% in 2014 naar 5% in 2016. Het lijkt er wel op dat de relatief sterke initiële stijging in 2016 al afvlakt.

De toepassing van het volwassenenstrafrecht bij 16- tot 18-jarigen komt in de meeste jaren niet boven de 1% uit, met als uitzondering 2014 – het jaar waarin het adolescentenstrafrecht is ingevoerd – waar de toepassing op iets meer dan 2% ligt. Na deze opleving zakt de toepassing echter in, waarbij deze in 2016 zelfs niet boven de vijf absolute opleggingen uitkomt.

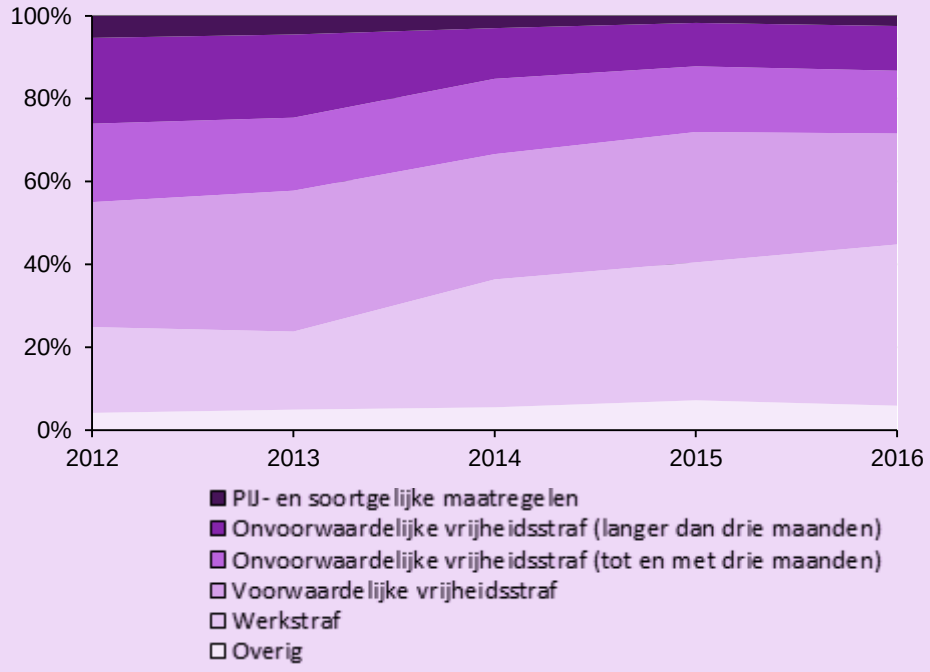
Figuur 4.9 Toepassing in eerste aanleg 77b Sv bij 16- tot 18-jarigen en toepassing in eerste aanleg 77c Sv bij 18- tot 23-jarigen, in percentages

Noot. Het driehoekje geeft aan dat het aantal strafzaken daar minder dan 5 betreft; voor percentages waarin 21- tot 23-jarigen betrokken zijn is voor deze leeftijden in 2014 alleen gekeken naar strafzaken na de invoering van het ASR.
Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B4.5.
Bron: RACMIN; WODC

Als we kijken naar welke type afdoeningen het meest worden opgelegd bij jongvolwassenen voor wie gekozen is het jeugdstrafrecht toe te passen, dan is de verdeling naar type afdoening niet stabiel in de jaren 2012 tot 2017 (zie figuur 4.10). In 2012 en 2013 is 75% van de afdoeningen een vrijheidsbenemende straf of maatregel, dan wel voorwaardelijk of onvoorwaardelijk. Een kwart van de afdoeningen betreft een werkstraf of andere afdoening (bijv., leerstraf of boete). Na de invoering van het ASR in 2014 neemt het aandeel van de werkstraf toe naar ongeveer 30-40%, terwijl het aandeel van vrijheidsbenemende straffen en maatregelen inkrimpt naar 55-60%. Het aandeel overige afdoeningen blijft relatief stabiel. Dat gezegd hebbende, de 'zwaardere' straffen blijven de meest opgelegde afdoening binnen het jeugdstrafrecht tegen jongvolwassenen.

Figuur 4.10 Verdeling afdoeningen binnen het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen

Noot. Onder jongvolwassenen vallen 18- tot 21-jarigen tot april 2014 en 18- tot 23-jarigen vanaf april 2014.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B4.6.

Bron: RACMIN; WODC

4.5 Tot slot

Het aantal personen dat wordt gestraft door Halt en de afdoeningen die worden opgelegd door het OM of de ZM neemt af in de periode 2012 tot 2017 voor zowel minderjarigen als jongvolwassenen. Maar deze dalende trend is niet voor iedere organisatie of voor beide leeftijdsgroepen even sterk. Het aantal minderjarige Haltgestraften neemt het minst sterk af – in 2016 zijn er ruim 10% minder jongeren die een Halt-straf kregen ten opzichte van 2012. Daarnaast halveert ongeveer het aantal opgelegde OM- en ZM-afdoeningen tegen minderjarigen, terwijl het aantal opgelegde OM- en ZM-afdoeningen tegen jongvolwassenen met ongeveer 25-30% afneemt.

Wanneer de individuele trends samengenomen worden (Halt, OM en ZM), dan neemt het aantal afdoeningen tegen minderjarigen af met ongeveer 40% in de periode 2012 tot 2017. Het relatief stabiele aantal Halt-gestraften en de sterke daling van OM- (en ZM-)afdoeningen in de periode 2012 tot 2017 zouden deels voort kunnen komen uit de invoering van Halt+, welke stimuleert dat het OM, naast de politie, minderjarige verdachten doorstuurt naar Halt. Om een beter beeld te krijgen van de dalende jeugdcriminaliteit is het dus van belang om verder te kijken dan louter veroordelingsgegevens.

De hierboven beschreven ontwikkelingen van steeds minder afdoeningen door de jaren heen, wat impliceert dat de geregistreerde jeugdcriminaliteit afneemt, spiegelen de ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit in de hoofdstukken 2 en 3. Daar wordt ook een constatering van afnemende jeugdcriminaliteit gedaan, omdat het aantal jeugdige verdachten en strafrechtelijke daders afneemt in dezelfde periode.

De transactie die het OM kan aanbieden zou met de invoering van de strafbeschikking vrijwel geheel vervangen worden door deze nieuw straf (Van der Leij, 2013). Echter, deze twee vormen van afdoening worden in de periode 2012 tot 2017 nog steeds naast elkaar opgelegd, iets wat in MJC 2015 ook al wat werd geconstateerd (Van der Laan & Goudriaan, 2016). Het aantal transacties neemt wel sterk af in deze periode, terwijl de financiële strafbeschikking en werkstrafbeschikking een meer stabiele of groeiende trend laten zien in beide leeftijdsgroepen. Hoewel er dus nog geen sprake is van volledige 'vervanging' van de transactie door de strafbeschikking, zal dit wellicht niet lang meer duren als de geobserveerde trends blijven aanhouden.

De gedragsbeïnvloedende maatregel (GBM) is in 2008 ingevoerd als 'tussenoptie' tussen lichte en zware afdoeningen (*Kamerstukken II* 2005/06, 30 332, nr. 3). Echter, snel na invoering van de GBM werd al duidelijk dat deze erg weinig werd opgelegd en de huidige monitor laat zien dat deze situatie niet is veranderd – bij minderjarigen wordt hij minder dan 100 keer per jaar opgelegd en bij jongvolwassenen zelfs bijna helemaal niet. Er zijn vooralsnog geen aanwijzingen dat de GBM bijdraagt aan het terugdringen van recidive onder jongeren (Verweij, Tollenaar, Wartna & Weijters, 2017).

In de vroege evaluatie van het adolescentenstrafrecht (ASR; Van der Laan et al., 2016) werd geconstateerd dat de toepassing van het jeugdstrafrecht bij 18- tot 23-jarigen sinds de invoering van het ASR in 2014 van minder dan een procent omhoog schoot naar meer dan 4% in het eerste semester van 2015. In de huidige monitor zien wij dat dit percentage in 2016 naar bijna 5% doorgroeit. Hoewel er dus nog wel sprake is van groei, neemt de sterkte van deze groei wel af – de meeste winst is al behaald in 2014, het jaar waarin het ASR werd ingevoerd. Door strafzaken tegen 18- tot 21-jarigen en 21- tot 23-jarigen uit te splitsen wordt ook duidelijk dat de toename van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen hem vooral zit in de toepassing bij 18- tot 21-jarigen en niet zozeer bij 21- tot 23-jarigen. De toepassing van het jeugdstrafrecht onder 18- tot 21-jarigen is zeven keer zo groot als bij de oudere jongvolwassenen (respectievelijk, 7% versus 1% in 2016). Hoewel met de invoering van het ASR sprake is van een uitbreiding van de leeftijd waar het jeugdstrafrecht toegepast kan worden, lijkt van deze uitbreiding in de praktijk relatief weinig gebruikgemaakt te worden.

Literatuur

Barendregt, C.S., Beerthuizen, M.G.C.J., Vink, M., Leertouwer, E., & Laan, A.M. van der (2016). *Identificatie van 18- tot 23-jarigen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht: Een pilot naar de toepassing van artikel 77c Sr.* Den Haag: WODC. Cahier 2016-10.

Laan, A.M. van der, Beerthuizen, M.G.C.J., Barendregt, C.S., & Beijersbergen, K. (2016). *Adolescentenstrafrecht: Beleidstheorie en eerste empirische bevindingen*. Den Haag: Boom criminologie. Onderzoek en beleid 317.

Laan, A.M. van der, & Goudriaan, H. (2016). *Monitor Jeugdcriminaliteit. Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit 1997 tot 2015*. Den Haag: WODC/CBS. Cahier 2016-1.

Leij, J.B.J. van der (2013). Het Nederlandse strafrechtssysteem. In S.N. Kalidien, & N.E. de Heer-de Lange (red.), *Criminaliteit en Rechtshandhaving 2012: Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: Boom Lemma. Justitie in statistiek 2.

Verweij, S., Tollenaar, N., Wartna, B.S.J., & Weijters, G. (2017). *Recidive tijdens en na de GBM: Vergelijkend recidiveonderzoek naar het effect van de gedragbeïnvloedende maatregel uitgevoerd in de periode 2008-2013.* Den Haag: WODC. Cahier 2017-11.

Wartna, B.S.J., Blom, M., & Tollenaar, N. (2011). *De WODC-Recidivemonitor: 4e, herzien versie*. Den Haag: WODC. Memorandum 2011-3.

5 *Hot spots* en jeugdige groepsplegers

Bart Sleutjes (CBS) en Marinus Beerthuizen (WODC)

Belangrijkste bevindingen

In 2015 waren er landelijk 60.360 incidenten geregistreerd door de politie, waarbij ten minste één 12- tot 23-jarige als verdachte bij betrokken was. In 2011 waren dit er nog 81.730 – een daling van ongeveer 25% in het aantal incidenten van jeugdcriminaliteit. Ook wanneer specifiek gekeken wordt naar jeugdige groepsplegers, is een daling in de jeugdcriminaliteit te zien. Echter, deze landelijke daling is op lokaal niveau niet overal in dezelfde mate terug te vinden voor de periode 2011 tot 2016.

Zo zijn in de buurten die in 2011 als *hot spots* gezien kunnen worden, ten opzichte van de landelijke trend, sterkere dalingen in jeugdcriminaliteit geregistreerd met ongeveer 30-40% minder incidenten. In de *hot spots* van 2015 zijn daarentegen minder sterke dalingen geregistreerd, met ongeveer 15% minder incidenten of zelfs geen daling. Er is op lokaal niveau dus grote diversiteit in de mate waarin de geregistreerde jeugdcriminaliteit is afgenomen en in sommige buurten is zelfs geen sprake van een daling.

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk heeft twee doelen. Ten eerste wordt de ontwikkeling van jeugdcriminaliteit op *buurtniveau* beschreven aan de hand van het aantal door de politie geregistreerde incidenten waarbij jeugdige verdachten in de leeftijd van 12 tot 23 jaar bij betrokken waren. Ten tweede worden ontwikkelingen onderzocht in het aantal geregistreerde jeugdige verdachten die in groepsverband delicten plegen. Er wordt hier enkel ingegaan op de kortetermijnontwikkelingen in de jaren 2011 tot 2016.

In reacties op de *Monitor Jeugdcriminaliteit 2015* kwam naar voren dat experts uit zowel de praktijk als de wetenschap zich niet altijd konden vinden in de geconstateerde daling van jeugdcriminaliteit op basis van registratiegegevens, welke voornamelijk betrekking had op het landelijk beeld (Van Ham & Ferwerda, 2016). De opmerking was dat in specifieke (probleem)buurten of binnen hardnekkig criminele groepen jongeren de criminaliteit helemaal niet zou dalen. Op lokaal niveau zou een daling in jeugdcriminaliteit niet overal te merken zijn.

Bovenstaande observatie is niet onwaarschijnlijk, aangezien meerdere studies hebben aangetoond dat criminaliteit zich vaak concentreert op specifieke plaatsen, die ook wel *hot spots* genoemd worden. Dit in tegenstelling tot *cold spots*, waar veel minder of zelfs helemaal geen criminaliteit plaatsvindt. Omdat er ook aanwijzingen zijn dat *hot spots* afwijken van *cold spots* (bijv., meer sociale discohesie), is het niet onaannemelijk dat trends binnen deze *hot spots* dan ook afwijken van meer landelijke beelden. Immers, veranderingen in factoren die de jeugdcriminaliteit stimuleren of drukken, hoeven niet overal aanwezig te zijn of voor iedereen geldig te zijn (zie bijv. ook, Van der Laan, Rokven, Weijters & Beerthuizen, 2018).

Eerder onderzoek naar hot spots

Eén van de eerste onderzoeken naar *hot spots* was een onderzoek in Amerika, waaruit bleek dat de helft van alle telefoongesprekken met de politie voortkwamen uit slechts 3% van alle adressen in de stad Minneapolis (Sherman, Gartin & Buerger, 1989). Ander onderzoek vond in de stad Seattle vergelijkbare resultaten, waar de helft van alle geregistreerde criminaliteitsincidenten in 4% van de straten bleek te zijn (Weisburd, Bushway, Lum & Yang, 2004). Daarnaast bleek dat deze concentratie door de tijd heen stabiel was, de meeste *hot spots* bleven *hot spots*. Andere studies, waaronder ook in Nederland en in andere landen dan de Verenigde Staten, laten vergelijkbare resultaten zien (bijv., Steenbeeck & Weisburd, 2016).
Bij bovengenoemd en soortgelijke onderzoeken ligt de nadruk vaak op criminaliteit door volwassenen of is het onderscheid tussen volwassenen en jeugdigen niet duidelijk gemaakt. Bij vroege studies naar de geografie van (jeugd)criminaliteit is weinig tot geen aandacht geweest voor concentratie op geografisch microniveau. De *routine activity theory* (RAT; Cohen & Felson, 1979) wordt in dit type onderzoek vaak als theoretisch raamwerk toegepast. De theorie stelt dat criminaliteit, waaronder jeugdcriminaliteit ook impliciet valt, vooral zal plaatsvinden op plekken waar een combinatie van geschikte doelwitten en gemotiveerde daders aanwezig zijn, terwijl capabele beschermers juist afwezig zijn. Voor daders zijn dit vaak plaatsen die zij dagelijks bezoeken en waarmee zij dus ook bekend zijn. Voor jeugdigen is het aantal van dergelijke plaatsen doorgaans relatief beperkt, waardoor op RAT een sterke concentratie van jeugdcriminaliteit verwacht mag worden (Weisburd, Morris & Groff, 2009).

Een eerste context/geografische studie waarbij op microniveau specifiek naar jeugdcriminaliteit gekeken is, betreft onderzoek van Weisburd en collega's (2009). In deze studie werd onderzocht in hoeverre geregistreerde jeugdcriminaliteit plaatsvindt in *hot spots*, waarbij het meetniveau straatblokken betreft. De resultaten waren vergelijkbaar met die van onderzoek naar volwassenencriminaliteit. In minder dan 1% van de straten vond de helft van alle jeugdcriminaliteit plaats en in minder dan 5% van de straatblokken *alle* jeugdcriminaliteit. Dit patroon was relatief stabiel over een periode van veertien jaar en de *hot spots* vertoonde grote overlap met locaties waar veel jongeren tijd doorbrengen (zogeheten *activity spaces*).
In onderzoek van Steenbeek en Weisburd (2016) werd de concentratie van *algemene* criminaliteit bekeken binnen de Nederlandse context, namelijk in Den Haag. In het onderzoek werden verschillende niveaus gehanteerd: wijken, buurten en straatsegmenten. De resultaten toonden aan dat 100% van de criminaliteit plaatsvond in 100% van de wijken en in 99% van de buurten, maar in slechts 52% van de straatsegmenten. Kortom, de helft van alle straten kende geen geregistreerde criminaliteit, hoewel op een hoger niveau vrijwel alle buurten en wijken ten minste één delict ondervonden. Daarnaast bleven deze percentages stabiel voor de observatieperiode 2001 tot en met 2009. Verder vond de helft van alle criminaliteit plaats in slechts 20% van de wijken en buurten en in 7% van alle straatsegmenten. Ook deze concentratie bleef stabiel door de jaren heen.
Een ander opmerkelijk resultaat was dat de straatsegmenten zelf over de tijd heen een steeds belangrijkere statistische voorspeller werden van criminaliteit (ten opzichte van de wijk of buurt). Dit zou erop kunnen wijzen dat een geïsoleerde daling van criminaliteit in specifieke straatsegmenten zorgt voor een verhoogde concentratie van criminaliteit in andere straatsegmenten, indien in deze straten de criminaliteit niet of minder sterk daalt. Deze bevinding, hoewel een andere tijdsperiode betreffend, ondersteunt de observatie die eerder gemaakt werd over dat een daling in jeugdcriminaliteit niet overal merkbaar zou hoeven zijn (Van Ham & Ferwerda, 2016).

Huidig onderzoek
Het huidige hoofdstuk beschrijft of de landelijk geconstateerde daling in jeugdcriminaliteit (Van der Laan & Goudriaan, 2016; en zie ook andere hoofdstukken horend bij de MJC 2017) ook gevonden wordt in de zogeheten *hot spots* van de Nederlandse jeugdcriminaliteit. Daarnaast zal gekeken worden of deze daling gevonden kan worden bij jongeren die herhaaldelijk in groepsverband delicten plegen.
Hoewel er landelijk en op Europees niveau veel aandacht is voor jeugdbendes (zie bijv., Leerdam, 2017, en het Eurogang project) biedt de huidige data geen mogelijkheid criminele groepen te identificeren. Bijvoorbeeld, een belangrijk kenmerk van een jeugdbende is dat jongeren zich ook als zodanig identificeren. Dergelijke informatie is niet in registratiesystemen te vinden. Daarbij komt dat de omschrijvingen van wat een criminele jeugdgroep is, in de tijd regelmatig verandert wat onderzoek naar ontwikkelingen over de tijd bemoeilijkt. Wij richten ons daarom op jongeren die herhaaldelijk in groepsverband met andere jongeren delicten plegen, zogenoemde jeugdige groepsplegers.

5.2 Methode

Bron
Dit hoofdstuk maakt gebruik van de *Basisvoorziening Handhaving* (BVH) welke gecombineerd is met het *Stelsel van Sociaal Statische Bestanden* (SSB) van het CBS[31]. De politiedata bevat gegevens van alle geregistreerde aanhoudingen en incidenten en verdachten, waaronder de pleegdatum van het incident, aard van het incident, betrokken verdachten en de locatie van incident – het adres en de daarbij horende buurt (volgens het CBS). Er wordt gekeken naar de jaren 2011 tot 2016 voor *hot spots* en de jaren 2010 tot 2016 voor de jeugdige groepsplegers. Deze laatst observatieperiode wijkt af, omdat er telkens gekeken wordt naar periodes van twee opeenvolgende jaren (zie definitie van jeugdige groepspleger). Informatie over de incidentlocatie, waarbij de in BVH beschikbare adresinformatie is omgezet naar CBS-buurten, is op het moment van het schrijven van dit hoofdstuk beschikbaar tot 2016.

Leeftijdsbepaling
De incidenten die hier worden onderzocht hebben alleen betrekking op incidenten waar ten minste één jeugdige verdachte bij betrokken was (d.w.z., in de leeftijd van 12 tot 23 jaar). Minderjarigen (12- tot 18-jarigen en jongvolwassenen (18- tot 23-jarigen) worden niet apart onderscheiden. Het gaat hier om de pleegleeftijd ten tijde van het incident.

Definitie van hot spots
In eerste instantie wordt gekeken naar de jeugdcriminaliteit in de vorm van aantal geregistreerde incidenten als geheel voor Nederland. Voor het bepalen van *hot spots* worden de incidenten gesommeerd per CBS buurt. Dit zijn administratieve eenheden waarvan de grenzen zijn vastgelegd door gemeenten en deels kunnen samenvallen met natuurlijke grenzen, hoofdwegen en spoorverbindingen. In 2015 telde Nederland ruim 12.000 dergelijke buurten. Het inwoneraantal en oppervlakte van deze buurten verschillen sterk. In stedelijke gebieden is de oppervlakte per buurt kleiner met een hogere bevolkingsdichtheid, dan in landelijke gebieden. Om deze reden is het aantal incidenten ook afgezet tegen het inwoneraantal, om zo te corrigeren voor

[31] www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/onderzoeksomschrijvingen/korte-onderzoeksbeschrijvingen/stelsel-van-sociaal-statistische-bestanden--ssb--.

het feit dat meer inwoners logischerwijs ook voor meer incidenten kunnen zorgen. Vervolgens zijn de buurten geordend naar het aantal incidenten per inwoner en is gekeken naar, respectievelijk, de top-1%, top-5%, top-10% en top-20% buurten met meest jeugdincidenten per inwoner. Wij zullen in de rest van dit hoofdstuk naar deze buurten verwijzen als de 1-5-10-20% *hot spots*. Dit is afzonderlijk gedaan voor het jaar 2011 en het jaar 2015. Ook wordt gekeken naar de buurten die in beide jaren *hot spots* waren.

Definitie van jeugdige groepspleger
Het operationaliseren van de jeugdige groepspleger gebeurt in twee stappen. Ten eerste is bepaald of een geregistreerd incident een jeugdig groepsincident was, welke in dit hoofdstuk geoperationaliseerd is als zijnde een incident waar ten minste *drie* jeugdige verdachten bij betrokken zijn. Het kan zijn dat er in werkelijkheid meer (of minder) personen bij betrokken waren en we moeten dan ook spreken van geregistreerd samenplegen. Ten tweede is gekeken per verdachte of hij of zij bij ten minste twee jeugdige groepsincidenten betrokken was in een periode van twee jaar. In tegenstelling tot de *hot spots* wordt er telkens gerapporteerd over twee opeenvolgende peiljaren, in plaats van één peiljaar (d.w.z., de meetpunten zijn 2010-2011, 2012-2013 en 2014-2015). Dit omdat de periode waarin incidenten plaats kunnen vinden twee jaar betreft.

5.3 *Hot spots*

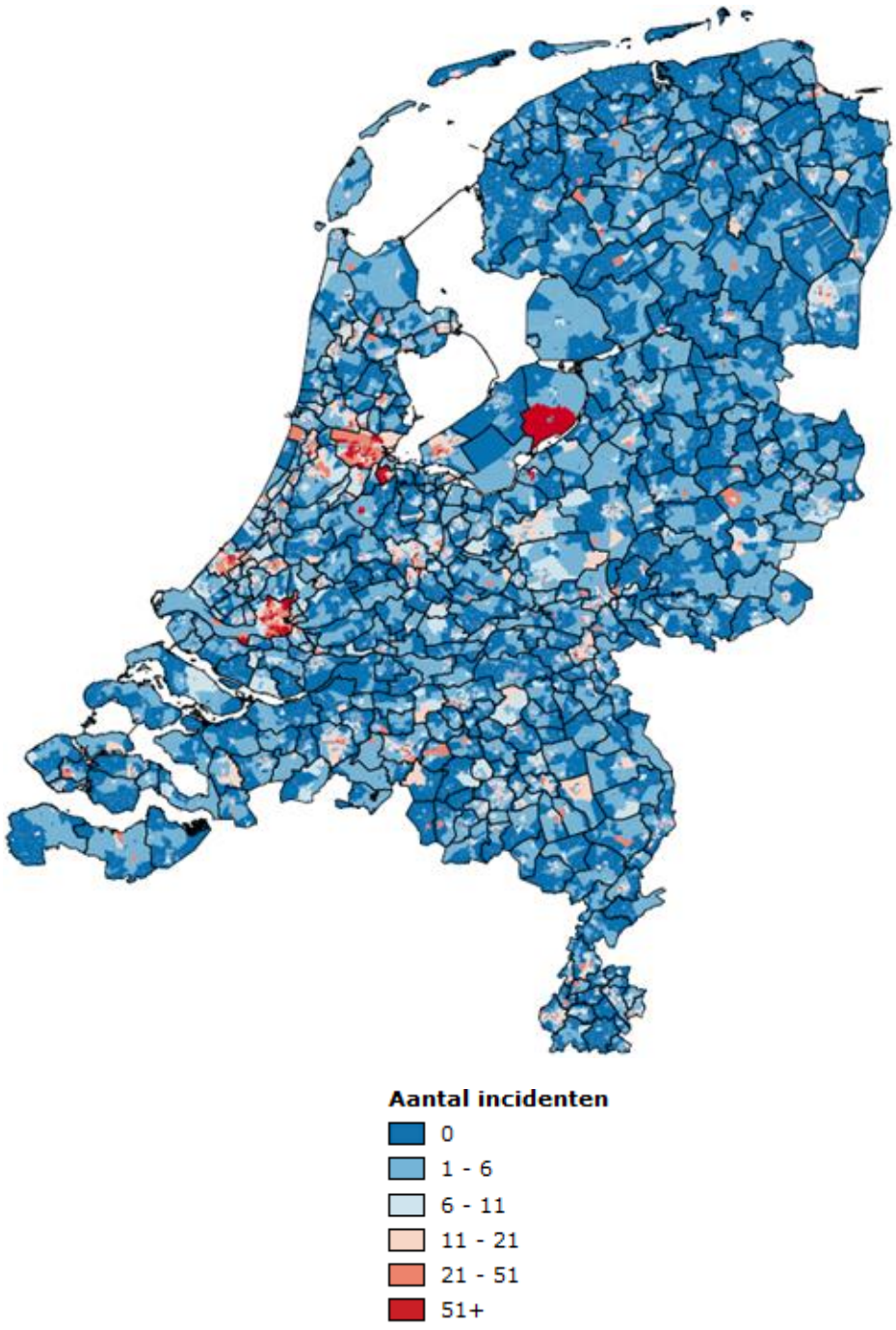
In het vergelijken van criminaliteitsniveaus in *hot spots* over de tijd heen kijken we naar de buurten die in 2011 en/of in 2015 tot de *hot spots* van jeugdcriminaliteit behoorden. Deze ontwikkelingen worden dan afgezet tegen de landelijke trend.

Tabel 5.1 Aantallen incidenten jeugdcriminaliteit binnen *hot spots* uit 2011 en 2015

Hot spots	Absoluut		Percentage (t.o.v. landelijk)		Relatief (per inwoner)		Index absoluut (index = 2011)	Index relatief (index = 2011)
	2011	2015	2011	2015	2011	2015	2015	2015
Landelijk								
	81.730	60.360	100%	100%	0,005	0,004	74	73
2011								
1%	2.590	1.650	3%	3%	0,380	0,242	64	64
5%	20.230	12.490	25%	21%	0,064	0,039	62	62
10%	31.130	18.680	38%	31%	0,034	0,021	60	60
20%	51.280	30.360	63%	50%	0,018	0,010	59	59
2015								
1%	1.900	1.970	2%	3%	0,281	0,291	104	104
5%	15.940	13.770	20%	23%	0,059	0,051	86	86
10%	24.960	21.080	31%	35%	0,033	0,028	84	84
20%	41.200	35.110	50%	58%	0,014	0,012	85	85
2011 en 2015								
1%	1.680	1.390	2%	2%	0,420	0,348	83	83
5%	15.200	10.690	19%	18%	0,079	0,055	70	70
10%	23.930	16.660	29%	28%	0,044	0,031	70	70
20%	38.130	26.460	47%	44%	0,020	0,014	69	69

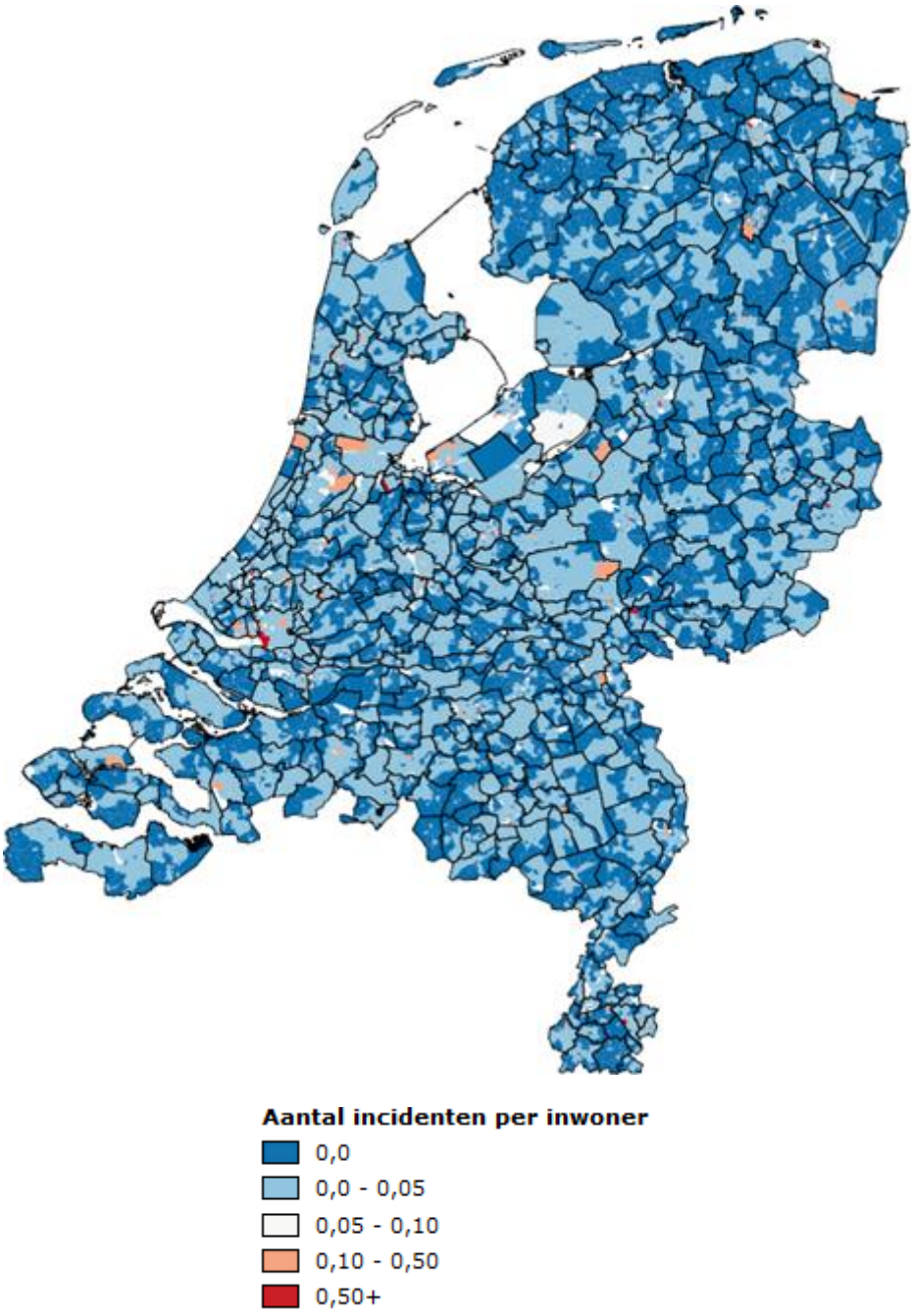
Bron: BVH/SSB; CBS

Figuur 5.1 Visuele weergave jeugdcriminaliteit in absolute aantallen incidenten in 2015, naar buurten

Bron: BVH/SSB; CBS

Figuur 5.2 Visuele weergave jeugdcriminaliteit in aantallen incidenten per inwoner in 2015, naar buurten

Bron: BVH/SSB; CBS

In 2011 waren er in Nederland 81.730 incidenten van jeugdcriminaliteit geregistreerd door de politie, terwijl dit in 2015 is gedaald tot 60.360. Het gaat om een daling van ongeveer een kwart minder incidenten. Dat jeugdcriminaliteit zich clustert in een beperkt aantal gebieden wordt duidelijk in figuren 5.1 en 5.2, waar de landelijke situatie in 2015 in absolute aantallen jeugdincidenten en in relatieve aantallen jeugdincidenten per inwoner zijn weergegeven. Het aantal roze- en rood-

gekleurde gebieden, welke buurten met relatief hogere jeugdcriminaliteit weergeven, is beperkt. Wanneer wij ons alleen richten op de ontwikkelingen binnen de *hot spots* uit 2011, dan zien we de landelijke daling grotendeels terug (zie tabel 5.1). Dit geldt ook als we terugkijken naar de situatie in 2011 binnen de *hot spots* uit 2015. Echter, de daling is niet in alle buurten even sterk.

De absolute afname binnen de *hot spots* uit 2011 is met ongeveer 35-40% sterker dan de landelijke afname in de periode 2011 tot 2016. Maar als we terugkijken, dan is binnen de *hot spots* van 2015 een absolute daling alleen te vinden bij de 5-10-20% *hot spots* binnen dezelfde periode. Deze daling is ook nog eens minder sterk dan de landelijke daling met een afname van ongeveer 15%. Binnen de 1% *hot spots* van 2015 is zelfs geen daling te zien in 2015 ten opzichte van 2011.
In de *hot spots* van 2011 is dus een sterkere daling te zien dan in het landelijk beeld voor de periode 2011 tot 2016, maar in de *hot spots* van 2015 is de daling minder sterk of zelfs niet aanwezig voor deze periode. Ook zien wij in de *hot spots* van 2011 de concentratie van incidenten teruglopen, terwijl bij de *hot spots* van 2015 juist de concentratie oploopt.

Hoewel er gesteld kan worden dat binnen de *hot spots* van Nederland de jeugdcriminaliteit is afgenomen, hebben zich er wel verschuivingen voorgedaan welke buurten tot *hot spots* gerekend kunnen worden. Van de 1% *hot spots* in 2011 is in 2015 nog 52% van deze buurten een 1% *hot spot* in 2015. Met andere woorden, voor de helft van deze buurten was de daling in criminaliteit sterker dan het landelijk beeld, waardoor zij niet langer tot de *hot spots* van Nederland behoorden (hoewel zij nog wel als 5-10-20% *hot spot* konden voorkomen). Van de 5-10-20% *hot spots* in 2011 waren, respectievelijk, 54%, 38% en 30% nog een gelijke *hot spot* in 2015. Kortom, is er sprake van een relatief sterke transitie van *hot spot* naar *cold spot* en andersom.

Wanneer gekeken wordt naar buurten die zowel in 2011 en 2015 *hot spots* waren, dan is de daling met ongeveer 20-30% dichter in de buurt van de landelijke trend. Echter, hier is ook in de 1% *hot spots* een zwakkere daling te zien dan het landelijk beeld. Wanneer rekening gehouden wordt met het aantal inwoners in een buurt, dan zijn de ontwikkelingen in absolute en relatieve aantallen incidenten gelijk voor alle *hot spots*. De concentratie van jeugdcriminaliteit is hier stabiel over de tijd.
Opgemerkt moet worden dat deze persistente *hot spots* niet louter een stedelijk fenomeen zijn. Bijvoorbeeld, in de persistente 5% en 10% *hot spots* kan, volgens CBS-richtlijnen, ongeveer 45% van de buurten gerekend worden tot een niet-stedelijke of licht-stedelijke omgeving. In de top 1%-buurten ligt het percentage niet- of licht stedelijk met minder dan 40% iets lager.

5.4 Jeugdige groepsplegers

In tabel 5.2 zijn de aantallen jeugdige groepsplegers voor de peiljaren 2010-11, 2012-13 en 2014-15 weergegeven. In de politieregistraties zijn in Nederland in 2014-15 iets minder dan 5.000 jeugdige groepsplegers geregistreerd, namelijk 4.730. Dit komt neer op 2,1 groepspleger per 1.000 12- tot 23-jarigen. In 2010-11 waren dit nog 3,8 jeugdige groepsplegers per 1.000 12- tot 23-jarigen. Dit betekent bijna een halvering van het aantal absolute en relatieve jeugdige groepsplegers in de periode 2010 tot 2016. Jaarlijks maken jeugdige groepsplegers, volgens onze definitie, ongeveer 5% uit van alle geregistreerde jeugdige verdachten. Ook wanneer uitgesplitst wordt naar groepsplegers van gewelds-, vermogens- en vernie-

lingsdelicten zien wij deze daling terug, hoewel voor gewelds- en vernielingsplegers de daling sterker is dan voor groepsplegers van vermogensdelicten.

De geregistreerde jeugdige groepsplegers zijn voornamelijk mannen. In alle observatiejaren is dit percentage ruim 90%. Ze zijn gemiddeld rond de 17 jaar oud en een aanzienlijk gedeelte heeft een migratieachtergrond. Zo is in 2010-11 bijna 50% van de jeugdige groepsplegers van niet-Nederlandse herkomst en neemt dit percentage in 2012-13 en 2014-15 toe tot, respectievelijk, 53% en 56%.

Tabel 5.2 Aantal jeugdige groepsplegers in 2011 en 2015

	Absoluut			Relatief (per 1.000 jeugdigen)			Index relatief ('10-'11=100)	Index absoluut ('10-'11=100)
	'10-'11	'12-'13	'14-'15	'10-'11	'12-'13	'14-'15	'14-'15	'14-'15
Totaal	8.450	6.310	4.730	3,8	2,8	2,1	56	55
Geweld	1.110	850	560	0,5	0,4	0,3	50	50
Vermogen	3.850	3.090	2.340	1,7	1,4	1,0	61	61
Vernieling	2.980	1.990	1.540	1,3	0,9	0,7	52	51

Bron: BVH/SSB; CBS

5.5 Tot slot

Het aantal door de politie geregistreerde incidenten betreffende jeugdcriminaliteit (d.w.z., incidenten, waar op zijn minst één 12- tot 23-jarige als verdachte bij betrokken was) is afgenomen in de periode 2011 tot 2016. In 2011 zijn meer dan 80.000 incidenten geregistreerd, in 2015 zijn dit er iets meer dan 60.000. Gecorrigeerd voor verandering in de leeftijdssamenstelling van de Nederlandse bevolking gaat het om een daling van een kwart minder geregistreerde incidenten. Wanneer gekeken wordt naar jeugdige groepsplegers zien wij een daling van bijna 45% in de aantallen personen binnen deze specifieke dadergroep in de periode 2011 tot 2016.

Deze dalingen zijn conform aan andere eerdere bevindingen (bijv., Van der Laan & Goudriaan, 2016) en andere hoofdstukken van de MJC 2017, waar een algehele daling in de jeugdcriminaliteit gevonden is. Dat gezegd hebbende, deze daling in geregistreerde jeugdcriminaliteitsincidenten is op lokaal niveau niet overal even sterk terug te vinden en is in een enkel geval zelfs afwezig. Deze constatering nuanceert de algehele daling en is in lijn met reacties van experts op de vorige MJC (Van Ham & Ferwerda, 2016).

Wanneer buurten worden ingedeeld naar *hot spots*, dan blijkt er overwegend wel een daling te zijn binnen de *hot spots*, maar de sterkte van de daling is afhankelijk van het moment van de observatie. In buurten die in 2011 tot *hot spots* gerekend kunnen worden is de daling in incidenten in de jaren 2011 naar 2015 sterker dan het landelijk gemiddelde. In buurten die in 2015 tot *hot spots* gerekend kunnen worden is de daling in incidenten in deze jaren juist minder sterk dan de landelijke trend. In 1% *hot spots* van 2015 is zelfs helemaal geen daling merkbaar van de jeugdcriminaliteit. Kortom, er is op lokaal niveau best wel wat verschil in de mate waarin de criminaliteit afneemt. De geluiden dat niet iedereen overal de landelijk geconstateerde daling in jeugdcriminaliteit even sterk terug ziet of voelt worden hiermee gesteund door politiestatistieken.

Het is voor het eerst dat voor heel Nederland de geografische concentratie van geregistreerde jeugdcriminaliteit is onderzocht. Een vraag die vooralsnog onbeant-

woord blijft is om wat voor buurten gaat het dan, deze *hot spots* waar de jeugdcriminaliteit minder sterk afneemt of zelfs gelijk blijft? We weten al dat het niet noodzakelijk een stedelijk fenomeen is, aangezien bijna de helft van de buurten als licht stedelijke omgevingen of zelfs landelijke omgevingen beschreven kunnen worden. Vervolgonderzoek is wenselijk om hier meer informatie over te verkrijgen. Gaat het, bijvoorbeeld, voornamelijk om sociaaleconomisch zwakkere buurten? Of is gericht politieoptreden binnen buurten ook van invloed op de ontwikkelingen? En wat zijn verklaringen voor de relatief sterke afwisseling van *hot spot* naar *cold spot* in Nederland? Immers, van de 20% *hot spots* in 2011 is maar liefst 70% in 2015 niet langer een *hot spot*, contrasterend aan eerder onderzoeken die een relatieve stabiliteit vonden van *hot spots* (bijv., Weisburd et al., 2004).

Als laatste moet een kanttekening geplaatst worden bij de lokalisatie van de geregistreerde jeugdcriminaliteit. Namelijk, incidenten hebben een geografisch kenmerk, welke de basis vormt voor de statistieken in dit hoofdstuk, maar incidenten hebben ook een temporeel kenmerk welke nu achterwege gelaten is. Hoge concentraties van jeugdcriminaliteit op sommige plekken komen niet alleen door locatie, maar ook door een combinatie van locatie en (niet-meteorologische) seizoensfactoren. Bijvoorbeeld, de rode vlek op de landkaart in Flevoland betreft de gemeente Biddinghuizen (zie figuur 5.1), waar jaarlijks meerdere festivals georganiseerd worden die vermoedelijk veel jongeren aantrekken. De hoge aantallen geregistreerde incidenten in Biddinghuizen hebben dan ook vooral te maken met incidenten op deze festivals en niet zozeer of noodzakelijk met eventuele sterke criminaliteit onder de lokale jeugd.

Literatuur

Bakker, B.F.M., Rooijen, J. van, & Toor, L. van (2014). The system of social statistical datasets of Statistics Netherlands: An integral approach to the production of register-based social statistics. *Statistical Journal of the IAOS, 30,* 411-424.

Cohen, L.E., & Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: A routine activity approach. *American Sociological Review, 44,* 588-608.

Ham, T. van, & Ferwerda, H. (2016). *Van cijfers naar interpretatie: Een duiding van de kwantitatieve ontwikkelingen van de jeugdcriminaliteit*. Arnhem: Bureau Beke.

Laan, A.M. van der, & Goudriaan, H. (2016). *Monitor Jeugdcriminaliteit: Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit 1997 tot 2015.* Den Haag: WODC. Cahier 2016-1.

Laan, A.M. van der, Rokven, J.J., Weijters, G., & Beerthuizen, M.G.C.J. (2018). De daling in jeugddelinquentie: Minder risico, meer bescherming? *Tijdschrift voor Criminologie, 60*(1).

Sherman, L.W., Gartin, P.R., & Beurger, M.E. (1989). Hot spots of predatory crime: Routine activities and the criminology of place. *Criminology, 27*(1)*,* 27-55.

Steenbeeck, W., & Weisburd, D. (2016). Where the action is in crime? An examination of variability of crime across different spatial units in The Hague, 2001-2009. *Journal of Quantitative Criminology, 32*(3)*,* 449-469.

Weisburd, D., Bushway, S., Lum, C., & Yang, S. (2004). Trajectories of crime at places: A longitudinal study of street segments in the city of Seattle. *Criminology, 42*(2), 283-321.

Weisburd, D., Morris, N.A., & Groff, E.R. (2009). Hot spots of juvenile crime: A longitudinal study of arrest incidents at street segments in Seattle, Washington. *Journal of Quantitative Criminology, 25,* 443-467.

6 Internationale ontwikkelingen in de geregistreerde jeugdcriminaliteit

Josja Rokven, Marinus Beerthuizen en André van der Laan (WODC)

Belangrijkste bevindingen

In dit hoofdstuk zijn de ontwikkelingen in de geregistreerde jeugdcriminaliteit in internationaal perspectief onderzocht. De trends in Nederland zijn vergeleken met die in meerdere Nederland omringende Europese landen. De gegevens zijn afkomstig van UNODC en betreffen minderjarigen (12- tot 18-jarigen) en gaan over de periode 2007 tot 2015.

De dalende trend in geregistreerde jeugdcriminaliteit doet zich niet alleen voor in Nederland. Met uitzondering van het aantal jeugdige verdachten in Luxemburg, is ook in de nabijgelegen Europese landen en de vier Europese regio's (Noord-, Oost-, Zuid- en West-Europa) het aantal jeugdige verdachten en veroordeelden van criminaliteit afgenomen.

Er zijn duidelijke verschillen in de sterkte van de daling. Wat daarbij in het bijzonder opvalt, is dat, met uitzondering van het aantal jeugdige veroordeelden in Engeland, de daling in geregistreerde jeugdcriminaliteit tussen 2007 en 2014 relatief het sterkst is in Nederland. Er is een daling zichtbaar in de geregistreerde jeugdcriminaliteit in Nederland. Het aantal jeugdige verdachten daalde in deze periode met 59% en het aantal jeugdige veroordeelden met 53%.De daling is relatief het minst sterk in Zuid-Europa, waar het percentage jeugdige verdachten en veroordeelden met respectievelijk 10% en 7% is afgenomen tussen 2007 en 2014.

Naast verschillen in sterkte, zijn er ook verschillen tussen Nederland en de andere Europese landen in het verloop van de dalende trends. Zo is er in Nederland, België, Duitsland en Oost-Europa sprake van een jaarlijkse afname in het aantal jeugdige verdachten van criminaliteit, terwijl in de overige nabijgelegen landen en regio's er ook achtereenvolgende jaren zijn waarin het aantal jeugdige verdachten van criminaliteit stabiel blijft of zelfs stijgt.

Ook het aantal veroordeelde jongeren neemt, na een lichte stijging in 2008, in Nederland jaarlijks af. Met uitzondering van Denemarken en Zuid-Europa, zien we deze jaarlijkse afname ook terug in de andere Europese landen en regio's.

Naast een beschrijving van de internationale trends in jeugdcriminaliteit, zijn in dit hoofdstuk ook - voor zover de gegevens toereikend zijn - enkele mogelijke verklaringen verkend voor de internationale dalende trends. Aangezien de hoofddoelstelling van de MJC beschrijvend en niet verklarend van aard is, blijft het hier bij een eerste verkenning.

Voor een vijftal macrofactoren zijn we nagegaan of deze in de tijd samenhangen met ontwikkelingen in het aantal jeugdige verdachten van criminaliteit voor de periode 2007-2014. Op basis van de multivariate tijdreeksanalyses vonden we dat een toename van het aantal jongeren dat dagelijks gebruikmaakt van het internet gepaard gaat met een afname in het aantal jongeren dat verdacht wordt van criminaliteit.

6.1 Inleiding

Na een stijging sinds het begin van deze eeuw tot en met het piekjaar 2007, laat de geregistreerde criminaliteit onder Nederlandse jongeren in de jaren daarna jaarlijks een sterke afname zien. In bijna tien jaar tijd is het aantal minderjarige verdachten en veroordeelden van criminaliteit met ruim de helft afgenomen (Van der Laan, Beerthuizen & Goudriaan, 2017). De daling in geregistreerde jeugdcriminaliteit beperkt zich niet alleen tot Nederland. Ook in andere landen is er een daling in de jeugdcriminaliteit zichtbaar (Andersen, Anker & Andersen, 2016; Van der Laan et al., 2017). In dit hoofdstuk gaan we dieper in op deze internationale ontwikkelingen en vergelijken we Nederland met de nabijgelegen Europese landen België, Luxemburg, Duitsland, Frankrijk, Engeland, en Denemarken[32]. Daarnaast zullen de ontwikkeling in Nederland ook vergeleken worden met geaggregeerde ontwikkelingen in Noord-, Oost-, Zuid- en West-Europa[33] (UNODC, 2017). Jeugd heeft in dit hoofdstuk betrekking op minderjarigen in de leeftijd 12- tot 18 jaar, omdat in de verschillende landen enkel deze jeugdige leeftijdsgroep als aparte leeftijdscategorie wordt onderscheiden in de criminaliteitscijfers.

Naast een beschrijving van de internationale trends in jeugdcriminaliteit, worden in dit hoofdstuk ook - voor zover de gegevens toereikend zijn - enkele mogelijke verklaringen verkent voor de internationale dalende trends. Hiervoor zullen we eerst op basis van de literatuur een (niet uitputtende) beschrijving geven van factoren die een verklaring kunnen bieden voor deze veranderingen. Daarnaast wordt nagegaan of er ook statistisch bewijs te vinden is voor enkele van deze verklaringen. Het blijft hier bij een eerste verkenning aangezien de hoofddoelstelling van de MJC beschrijvend en niet verklarend van aard is. Daarbij komt dat er in andere landen unieke ontwikkelingen zijn in beleid en rechtshandhavingsstrategieën welke niet op internationaal vergelijkbare wijze (kunnen) worden geregistreerd.

De onderzoeksvragen van dit hoofdstuk zijn: 'Welke ontwikkelingen doen zich internationaal voor in de (geregistreerde) jeugdcriminaliteit?' en 'In hoeverre is het mogelijk om duiding te geven aan de (inter)nationale trends in de jeugdcriminaliteit?' Om deze vragen te beantwoorden maken we gebruik van meerdere informatiebronnen. De ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit van de verschillende landen worden beschreven aan hand van de '*United Nations Survey on Crime Trends and Operations of Criminal Justice Systems* (UNODC, 2017). Om inhoudelijke duiding te geven aan de veranderingen in jeugdcriminaliteit maken we naast internationale literatuur hoofdzakelijk gebruik van gegevens van Eurostat (2017).

Het maken van internationale vergelijkingen wat betreft criminaliteitscijfers is vanwege verschillen in registratie en praktijk niet zonder problemen. In paragraaf 6.2 gaan we in op de beperkingen bij het maken van internationale vergelijkingen. Vervolgens wordt in paragraaf 6.3 ingegaan op eerdere studies die de ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit tussen landen vergelijken, en beschrijven we factoren die mogelijk een verklaring kunnen bieden voor de veranderingen. In paragraaf 6.4 gaan we in op de gebruikte data en de gehanteerde methoden van dit onderzoek. In paragraaf 6.5 worden voor de verschillende landen de trends beschreven in het aantal jeugdige verdachten van criminaliteit en het aantal veroordeelde jongeren. Ten slotte wordt voor een aantal mogelijke verklaringen de samenhang getoetst met de internationale trends in jeugdcriminaliteit (paragraaf 6.6). We besluiten dit hoofdstuk

[32] Het gaat om landen die liggen in een straal van 500 kilometer van Amsterdam.

[33] De indeling in vier Europese regio's is gebaseerd op de indeling van het UNODC.

met een beknopte discussie over de belangrijkste bevindingen. Daarbij wordt ook ingegaan op de wetenschappelijke en maatschappelijke betekenis van de resultaten.

6.2 Beperkingen

Het ontbreken van uniforme definities, gestandaardiseerde instrumenten en gemeenschappelijke methodologie maakt het vergelijken van criminaliteitscijfers tussen landen onderling complex. Zo bestaan er landelijke verschillen in definities, categorisering van delicten, aangiftebereidheid, rechtssystemen, vervolgingsbeleid, gehanteerde leeftijdsgrenzen en verwerking van gegevens (European Commission, 2012). In deze paragraaf gaan we dieper in op de beperkingen en bespreken we hoe er, ondanks deze landelijke verschillen, toch een vergelijking kan worden gemaakt tussen de landen.

Verschillen in definities van strafbare feiten
Een eerste beperking bij het vergelijken van criminaliteitscijfers tussen landen is dat er verschillen bestaan in de definities van strafbare feiten. Dit komt voort uit het feit dat ieder land zijn eigen strafrecht heeft, waardoor sommige gedragingen in het ene land wel strafbaar zijn en in het andere land niet (Smit & Goudriaan, 2014). Zo is bijvoorbeeld het bezit van kleine hoeveelheden drugs strafbaar in Hongarije, terwijl kleine hoeveelheden voor persoonlijk gebruik in Nederland en België zijn toegestaan (European Monitoring Centre of Drugs and Drug Addiction, 2017[34]).

Classificatie van strafbare feiten
Naast verschillen in definities, bestaan er ook verschillen in de categorisering van delicten. In de meeste landen, waaronder Nederland, wordt een onderscheid gemaakt tussen relatief lichte (overtredingen) en relatief zware delicten (misdrijven). Er bestaan echter verschillen tussen landen over welke gedragingen tot misdrijven worden gerekend en welke tot overtredingen. Daarnaast zijn er landen die een driedeling hanteren. In België en Frankrijk, bijvoorbeeld, wordt een onderscheid gemaakt tussen overtredingen, wanbedrijven en misdrijven. Verder gelden sommige delicten in een aantal landen alleen voor specifieke bevolkingsgroepen. Zo is in het Engeland bijvoorbeeld voor minderjarigen verboden om sterke drank te nuttigen. De verschillen in indelingen maakt dat de criminaliteitscijfers tussen landen onderling niet zondermeer vergelijkbaar zijn.

Verschillen in aangiftebereidheid
De aangiftebereidheid van slachtoffers van misdrijven verschilt per land (Bruinsma & de Keijser, 2002). Dit kan komen doordat er verschillen zijn in ernst van criminaliteit, gevoelens van (on)veiligheid, vertrouwen in het rechtssysteem, mate van formele controle of de mate van eigenrichting binnen een gemeenschap. Verschillen tussen landen in deze factoren maken dat de misdrijven die bij de politie worden aangegeven moeilijk met elkaar te vergelijken zijn en heeft dus effect op het niveau van de door politie geregistreerde criminaliteit.

Verschillen in rechtssystemen
De rol van politie en justitie in de opsporing en vervolging speelt bij het registreren van delicten belangrijke rol. Er zijn landen waar de politie onder nauw toezicht staat van de officier van justitie of de rechtbank, terwijl in andere landen opsporing en vervolging relatief onafhankelijk van elkaar opereren. Dit is van invloed op het aan-

[34] Zie www.emcdda.europa.eu/topics/law/penalties-at-a-glance.

tal geregistreerde delicten binnen een land (European Sourcebook of Crime and Criminal Justice, 2014). Zo heeft de politie in sommige landen de verplichting om misdrijven voor te leggen aan de vervolgingsautoriteiten, terwijl dit in andere landen niet zo is (Smit & Goudriaan, 2014). In dergelijke landen zal het criminaliteitsniveau hoger kunnen liggen. Tegelijkertijd zijn er ook landen waar de vervolgingsautoriteiten direct een stafprocedure kunnen instellen zonder dat er sprake is van een politierapport of waar andere instanties dan de politie (zoals bijvoorbeeld de douane, de belastingdienst of zelfs rechters) de bevoegdheid hebben om direct een klacht in te dienen bij de vervolgingsautoriteiten of de rechtbank (European Sourcebook of Crime and Criminal Justice, 2014). In deze laatste gevallen worden de feiten niet geregistreerd in de politiestatistieken, wat het criminaliteitsniveau voor wat betreft verdachten kan drukken. In de vervolgingsstatistieken komen deze gegevens wel naar voren.

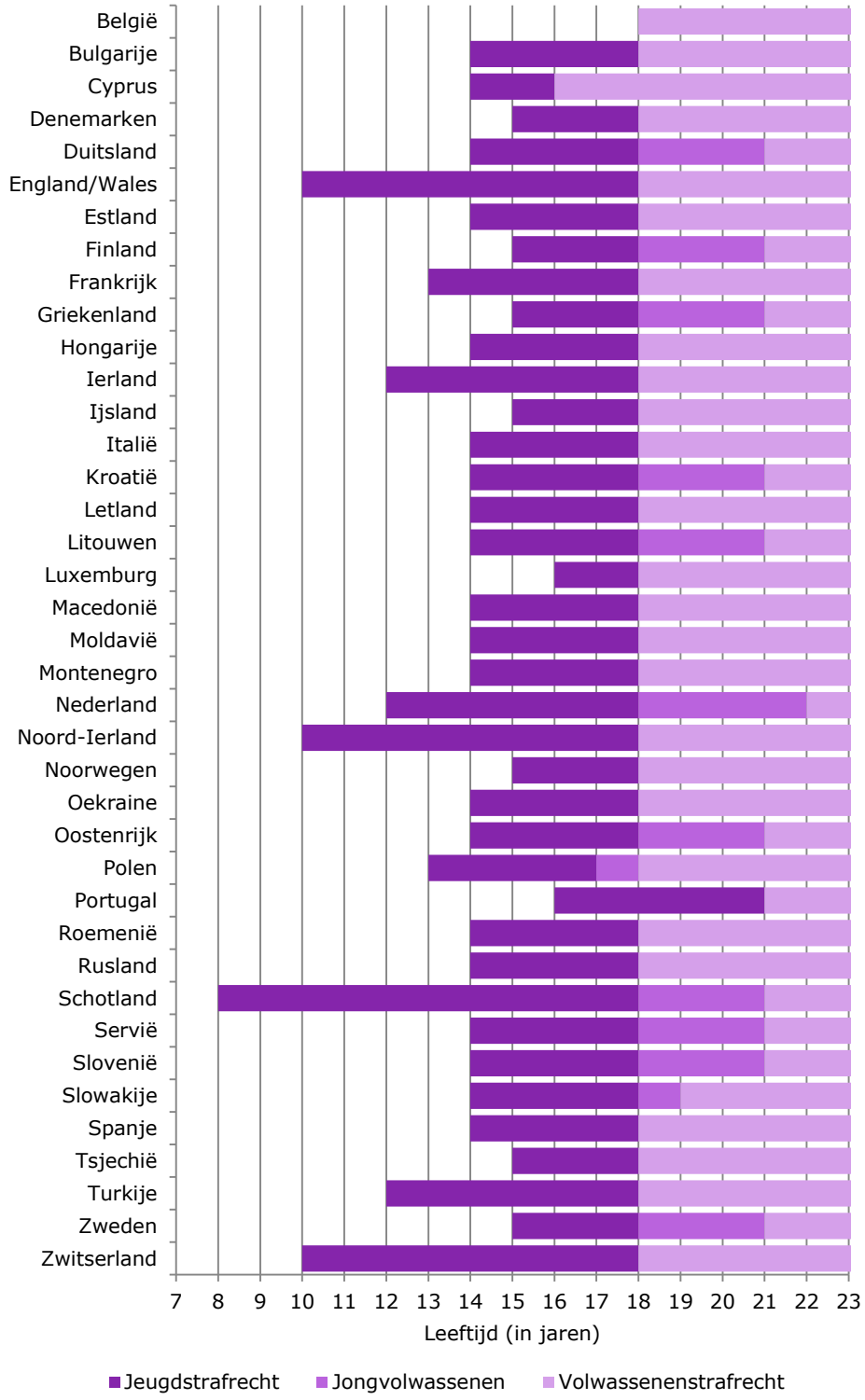
Verschillen in vervolgingsbeleid

Met uitzondering van een aantal ernstige misdrijven, wordt het merendeel van de delicten gepleegd door jongeren in Europa afgehandeld door middel van informele maatregelen, zonder dat daarbij een rechter aan te pas komt (Dünkel, 2014). Voorbeelden hiervan zijn sociale opleidingen (Duitsland) of Halt-straffen (Nederland). Ook bestaan er verschillen in de manier waarop jongeren in de verschillende landen vervolgd kunnen worden. Zo is er in Nederland sprake van een jeugdstrafrecht ten opzichte van een volwassenenstrafrecht. Het jeugdstrafrecht geldt in Nederland in de regel voor 12- tot 18-jarigen; jongeren van 18 tot 23 kunnen onder bepaalde condities volgens het jeugdstrafrecht gesanctioneerd worden (artikel 77c Sr.; zie ook in deze MJC hoofdstuk 4). Er zijn ook landen waar geen sprake is van een onafhankelijke jeugdstrafrecht, zoals in Finland en Denemarken. Wanneer er voor jongeren in deze landen een strafrechtelijke aanpak nodig is, wordt de zaak voorgelegd aan een gewone strafrechter. Landen met een speciaal systeem om jeugdigen te behandelen buiten het strafrecht om zullen minder jeugdcriminaliteit rapporteren.

Leeftijdsgrenzen

Een andere beperkingen bij het maken van internationale vergelijkingen in jeugdcriminaliteit is dat landen verschillende leeftijdsgrenzen hanteren voor wat betreft strafrechtelijke verantwoordelijkheid en de vervolging van jongeren. De minimumleeftijd voor strafrechtelijke verantwoordelijkheid varieert in Europa tussen de 8 (Schotland) en 18 jaar (België). Wel geldt voor Schotland dat jongeren pas vervolgd kunnen worden vanaf hun 12e levensjaar; jongeren tussen de 8 en 12 jaar kunnen alleen doorgestuurd worden naar een maatschappelijk werker of een speciale kinderzitting. In de meeste andere landen is de minimum leeftijd voor strafrechtelijke verantwoordelijkheid 14 jaar (zie figuur 6.1). Naast minimumleeftijden voor wat betreft strafrechtelijke verantwoordelijkheid, zijn er ook verschillen tussen landen als het gaat om de maximumleeftijd waarop het jeugdstrafrecht van kan worden toegepast. In de meeste landen is de maximumleeftijd waarop het jeugdstrafrecht kan worden toegepast 17 jaar; vanaf het 18e levensjaar worden jongeren in deze landen als volwassen beschouwd. Er zijn echter ook landen met een aparte status voor jongvolwassenen. Zo kunnen in onder andere Nederland en Duitsland jongeren rond het 20e levensjaar volgens het jeugdstrafrecht gesanctioneerd worden, terwijl in andere landen deze leeftijdsgroep volgens het commune strafrecht worden berecht. Wanneer een relatief brede leeftijdsgroep als jeugdig vervolgbaar wordt geacht, kan dit een hoger niveau van jeugdcriminaliteit tot gevolg hebben.

Figuur 6.1 Strafrechtelijke verantwoordelijkheid: jeugdstrafrecht, jongvolwassenen en volwassenenstrafrecht

Bron: Campistol en Aebi (2017; p5), bewerking WODC

De verwerking van gegevens
Een laatste beperking bij het maken van internationale vergelijkingen is dat er landelijke verschillen bestaan in de verzameling en verwerking van criminaliteitscijfers. Waar in sommige landen de data afkomstig zijn van onafhankelijke instanties, zijn de gegevens in andere landen afkomstig van belanghebbende instanties, zoals bijvoorbeeld het ministerie van Justitie (Smit & Goudriaan, 2014). Ook passen de verschillende landen verschillende telregels toe om criminaliteit te meten. Zo is de teleenheid in sommige landen verdachten, terwijl andere landen delicten of strafzaken als teleenheid hanteren. Daarnaast verschilt vaak het tijdstip waarop gegevens over strafbare tijdstippen worden geregistreerd (European Commission, 2012). Zo kan een delict in de politiestatistieken worden geregistreerd zodra er een proces-verbaal is opgemaakt, maar zijn er ook landen waar de strafbare feiten pas worden geteld als het volledige politie onderzoek is afgehandeld. Dit alles is van invloed op de vergelijkbaarheid van criminaliteitscijfers tussen landen onderling.

De mogelijkheden voor internationale vergelijkingen
De verschillen in criminaliteitsstatistieken maakt dat de criminaliteitscijfers tussen landen moeilijk vergelijkbaar zijn en volgens sommigen zelfs niet mogelijk (Campistol & Aebi, 2017). Het is dan ook niet zinvol om niveauverschillen tussen landen te vergelijken. Ontwikkelingen over de tijd (trends) kunnen wel worden vergeleken – ervan uitgaande dat de kenmerken van het registratieproces binnen landen redelijk constant blijven over de tijd. In het huidig empirische onderzoek is hiermee rekening gehouden. Hiervoor wordt eerst voor elk land per jaar nagegaan hoeveel jeugdige verdachten/veroordeelden er zijn per 100.000 leeftijdsgenoten. Vervolgens worden deze cijfers voor elk land geïndexeerd ten opzichte van de eigen situatie in een bepaald jaar, waardoor relatieve stijgingen/dalingen in jeugdcriminaliteit zichtbaar worden. We gaan daarbij specifiek in op ontwikkelingen in het aantal jeugdige verdachten en het aantal jeugdige veroordeelden van criminaliteit. In paragraaf 6.4 wordt dieper ingegaan op de gebruikte data en de gehanteerde methoden van dit onderzoek.

6.3 Eerder onderzoek

Er bestaan weinig studies die op de internationale ontwikkelingen in *jeugd*criminaliteit ingaan. Pas recentelijk zijn er aantal studies die de ontwikkelingen in Nederland hebben vergeleken met de ontwikkelingen in andere landen. Zo hebben Berghuis en De Waard (2017) laten zien dat er in Duitsland en een aantal Angelsaksische landen, zoals het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten, een vergelijkbare daling in de jeugdcriminaliteit zichtbaar is als in Nederland. Opvallend daarbij is dat in alle onderzochte landen de daling inzet rond 2007. Van der Laan en collega's (2017) laten verder zien dat, met uitzondering van Luxemburg, ook in andere West-Europese landen, sprake is van een daling in het aandeel jeugdige verdachten. Anders dan in het onderzoek van Berghuis en De Waard (2017) hebben zij zich gericht op de periode 2010-2014. Ondanks dat de onderzochte periodes niet volledig overlappen, blijkt uit beide studies dat de daling in jeugdcriminaliteit niet uniek is voor Nederland, maar zich ook op internationaal niveau voordoen (zie ook Andersen et al., 2016; Youth Justice Board, 2017). Dit wijst erop dat ook voor wat betreft de oorzaken van de daling niet alleen gekeken moet worden naar verklaringen op nationaal niveau, maar er ook internationale ontwikkelingen zijn die de daling in jeugdcriminaliteit zouden moeten kunnen verklaren.

Er is veel onderzoek gedaan naar de relatie tussen macrofactoren en (jeugd)criminaliteit, maar slechts een beperkt aantal studies richt zich op effecten van macrofactoren op *ontwikkelingen* in jeugdcriminaliteit (zie Van der Laan & Weijters, 2015). Macrofactoren die gerelateerd zijn aan verschillen in criminaliteitsniveaus zijn te onderscheiden in sociaal-demografische, economische en rechtshandhavingsfactoren (Pratt & Cullen, 2005).

Sommige theorieën veronderstellen een directe relatie tussen demografische veranderingen en ontwikkelingen in criminaliteitsniveaus over de tijd. Zo hebben volgens Easterlin (1987) veranderingen in de aantallen personen uit hoogrisicogroepen direct effect op criminaliteitsniveaus (zie ook Levitt, 2004; Zimring, 2007). Het aandeel jeugdige mannen en het aandeel mannen uit etnische minderheidsgroepen zijn bijvoorbeeld demografische factoren die samenhangen met criminaliteitsniveaus (Pratt & Cullen, 2005). Anderen stellen dat demografische veranderingen indirect via sociale veranderingen effect hebben op ontwikkelingen in de criminaliteit (Cohen & Felson, 1979; Sampson & Groves, 1989). Indicatoren daarvan zijn bijvoorbeeld het aandeel eenoudergezinnen. Verder kan opleiding op verschillende manieren effect hebben op criminaliteitsniveaus. Ten eerste worden effecten verwacht als er meer jongeren een opleiding volgen of juist meer jongeren voortijdig school verlaten. Ten tweede is het afronden van een opleiding negatief gerelateerd aan criminaliteit (Pratt & Cullen, 2005).

Ook van economische factoren zoals werkloosheid of lonen worden effecten verwacht op criminaliteitsniveaus (Allan & Steffensmeier, 1989; Gould et al., 2002; Levitt, 1998; Mustard, 2010). Uit diverse studies blijken effecten van veranderingen in economische factoren (werkloosheid of lonen) onder jeugdigen op criminaliteit, hoewel de resultaten niet consistent zijn (Mustard, 2010).

Veranderingen in geregistreerde (jeugd)criminaliteit kunnen ook het resultaat zijn van veranderingen in rechtshandhaving. Rechtshandhavingsfactoren die effect kunnen hebben op deze veranderingen zijn bijvoorbeeld het aantal politieagenten op straat of een op specifieke situaties of dadergroepen gerichte politiestrategie (*hot spot* of *hot shot policing*).

Een relatief nieuwe verklaring is dat de jeugdcriminaliteit afneemt door de digitalisering in de samenleving (Van der Laan et al., 2017; Weerman, 2017). Zo oppert Weerman (2017) bijvoorbeeld dat het toegenomen gebruik van sociale media ertoe kan hebben bijgedragen dat de traditionele jeugdcriminaliteit is afgenomen. In paragraaf 6.6 wordt, afhankelijk van de beschikbaarheid van gegevens, voor enkele van deze macrofactoren nagegaan of er statistisch bewijs is voor de invloed op de ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit.

6.4 Methode

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden, wordt gebruikgemaakt van meerdere databronnen. In de volgende paragraaf beschrijven we allereerst de data die gebruikt wordt voor de beschrijving van ontwikkelingen in geregistreerde jeugdcriminaliteit voor de verschillende landen. Vervolgens beschrijven we de gegevens die gebruikt worden voor het verklaren van de internationale ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit. We besluiten deze paragraaf met de gehanteerde onderzoeksmethoden.

Trends in geregistreerde jeugdcriminaliteit

Om de trends in geregistreerde jeugdcriminaliteit voor verschillende landen te vergelijken, wordt gebruikgemaakt van gegevens afkomstig van de '*United Nations Survey on Crime Trends and Operations of Criminal Justice Systems* (UNODC, 2017)[35]. De UN-CTS survey brengt sinds 1970 de geregistreerde criminaliteit in kaart van alle deelnemende landen binnen de United Nations.[36] De gegevens hebben betrekking op vier onderdelen van het strafrechtelijk systeem (politie, OM, rechtbanken en gevangenissen) en worden verzameld door middel van vragenlijsten gericht aan de statistische verantwoordelijken van de verschillende landen (in Nederland, bijvoorbeeld, door het CBS). Tussen 1970 en 1994 werd de survey elke vijf jaar uitgevoerd door de '*United Nations Centre for International Crime Prevention'* (Newman, 1999). Sinds 1995 wordt de survey tweejaarlijks uitgevoerd en voor de periode 2003 tot en met 2014 zijn de gegevens jaarlijks beschikbaar.[37] In de loop der jaren zijn de vragenlijsten enkele keren herzien en zijn er kleine wijzigingen doorgevoerd om de vergelijkbaarheid tussen landen te vergroten. Ook het aantal deelnemende landen is over de jaren toegenomen. Zo namen er in 2014 in totaal 103 landen deel aan de survey, terwijl dit aantal in 2003 nog 75 betrof.

In dit hoofdstuk ligt de nadruk op ontwikkelingen in het aantal jeugdige verdachten en het aantal jeugdige veroordeelden van misdrijven. Onder jeugdige verdachten worden jongeren onder de 18 jaar verstaan die in aanraking zijn geweest met politie en/of justitie. Hieronder vallen personen die verdacht, gearresteerd of gewaarschuwd zijn voor een misdrijf. Jeugdige veroordeelden zijn jongeren onder de 18 jaar die daarnaast ook nog formeel schuldig bevonden zijn aan een misdrijf. Overtredingen en veroordelingen voor kleine verkeersmisdrijven zijn niet meegenomen. De cijfers omtrent het aantal jeugdige verdachten en veroordeelden zijn uitgedrukt per 100.000 leeftijdsgenoten.

We vergelijken eerst de ontwikkelingen in Nederland met de ontwikkelingen in nabije landen die in een straal van 500 kilometer van Amsterdam liggen: België, Luxemburg, Duitsland, Frankrijk, Engeland[38] en Denemarken (zie figuur B6.1 in bijlage 2 voor een grafische weergave hiervan). De keus is gebaseerd op een afweging tussen voldoende geografische nabijheid en afdoende verschillen in rechtssystemen. Voor een aantal landen begint de reeks al vanaf 2003. Echter, vanwege het grote aantal ontbrekende gegevens in de beginjaren en omdat dit hoofdstuk vooral gericht is op de vergelijking met Nederland, waar de jeugdcriminaliteit piekt rond 2007 en daarna jaarlijks afneemt, richten we ons in dit hoofdstuk op de periode 2007 tot en met 2014.[39] In deze periode zijn gegevens over het aantal jeugdige verdachten en het aantal jeugdige veroordeelden voor de meeste van deze landen (per 100.000 leeftijdsgenoten) volledig beschikbaar. Alleen voor Denemarken en Engeland ontbreken de gegevens over het aantal jeugdige verdachten en voor België en Luxemburg de gegevens over het aantal veroordeelde jeugdigen. Deze landen worden bij de betreffende vergelijkingen niet meegenomen. Om de trends tussen landen te beschrijven, hebben we cijfers voor elk land dat in de vergelijking is meegenomen geïndexeerd ten opzichte van de eigen situatie in 2007.

Naast een vergelijking met nabijgelegen landen, zullen de ontwikkelingen in Nederland ook vergeleken worden met de landenclusters Noord-, Oost-, Zuid- en West Europa. De indeling in vier Europese regio's is gebaseerd op de indeling van het

---

[35] De gegevens van het UNODC zijn vergelijkbaar met de gegevens van Eurostat. De keus voor de gegevens van het UNODC komt voort uit het feit dat de gegevens van het UNODC beschikbaar zijn over een langere periode.

[36] Ook niet-deelnemende landen zijn benaderd voor het invullen van de survey.

[37] Zie www.unodc.org/: 'data & indicators'.

[38] Wanneer over Engeland gesproken wordt, bedoelen we Engeland en Wales.

[39] Gegevens na 2014 zijn vooralsnog niet beschikbaar.

UNODC en ziet er als volgt uit: Noord-Europa (Denemarken, Finland, Letland, Litouwen en Zweden), Oost-Europa (Bulgarije, Hongarije, Polen, Roemenië, Rusland, Slowakije, Tsjechië en Wit-Rusland), Zuid-Europa (Albanië, Bosnië en Herzegovina, Griekenland, Italië, Kroatië, Macedonië, Malta, Montenegro, Portugal, Servië, Slovenië en Spanje) en West-Europa (België, Duitsland, Frankrijk, Luxemburg en Oostenrijk). Om de regio's met elkaar te kunnen vergelijken, hebben we de cijfers voor elk land geïndexeerd ten opzichte van de eigen situatie in 2007. Vervolgens is over deze indexcijfers het gemiddelde per regio berekend. Welke landen er worden meegenomen in de beschrijvingen, hangt af van welke informatie beschikbaar is en kan dus per tabel of figuur verschillen. De corresponderende indexcijfers per land worden telkens weergegeven in bijlage 2, tabel B6.1 en B6.2.

Mogelijke verklaringen voor jeugdcriminaliteit

Om meer inzicht te krijgen in mogelijke verklaringen voor de internationale veranderingen in jeugdcriminaliteit, wordt voor een aantal macrofactoren nagegaan of deze in de tijd samenhangen met ontwikkelingen in het aantal jeugdige verdachten van criminaliteit voor de periode 2007-2014. De keus voor macrofactoren is gebaseerd op basis van verklaringen uit de literatuur en hangt daarnaast af van de beschikbaarheid van gegevens. Om de ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit te kunnen duiden is het noodzakelijk om ook voor de macrofactoren over trendgegevens te beschikken. Omdat deze gegevens niet voor alle mogelijke verklaringen beschikbaar zijn, is het vooralsnog niet mogelijk om een uitputtende verklaring te geven voor de internationale veranderingen in jeugdcriminaliteit. Zo hebben we bijvoorbeeld geen gegevens over beleidswijzigingen die van invloed kunnen zijn op deze ontwikkelingen. Dit deel van het hoofdstuk dient daarmee te worden gezien als een eerste aanzet voor het geven van een verklaring voor internationale ontwikkelingen in de geregistreerde jeugdcriminaliteit.

De volgende macrofactoren worden in dit onderzoek meegenomen: (1) het percentage jongeren dat dagelijks gebruik maakt van het internet,[40] (2) het percentage inactieve jongeren,[41] (3) het aantal eenoudergezinnen, (4) de uitgave aan veiligheid en (5) de politiesterkte van landen. De omschrijvingen van de variabelen en de bronbestanden staan weergegeven in tabel 6.1. In de tabel is te zien dat de leeftijden waarop de verschillende macrofactoren betrekking hebben niet volledig overeenkomen met elkaar en met de operationalisatie van het aantal jeugdige verdachten van criminaliteit, waarbij het gaat om jongeren onder de 18 jaar. De macrofactoren dienen dan ook als proxy-variabelen te worden beschouwd. In totaal zijn er voor 23 landen[42] gegevens beschikbaar over zowel de macrofactoren als het aantal jeugdige verdachten van criminaliteit voor de periode 2007-2014. In tabel B6.3 in bijlage 2 staan de beschrijvende statistieken van de onafhankelijke variabelen voor alle landen weergegeven. Uit de tabel blijkt dat met uitzondering van de variabele *dagelijks internetgebruik* (waarvan voor alle landen informatie over 2006 ontbreekt), er nauwelijks missende waarden zijn op de macrofactoren. Voor slechts

[40] Er is ook gekeken naar het percentage huishoudens met toegang tot het internet en het percentage individuen die in het afgelopen jaar gebruik hebben gemaakt van het internet. De correlaties met de variabele *dagelijks internetgebruik* waren echter zeer hoog (>0,95). We hebben daarom gekozen voor de theoretisch best passende variabele.

[41] Er is ook gekeken naar gegevens over jeugdwerkloosheid (ten opzichte van de totale populatie en ten opzichte van de actieve populatie jongeren). De correlaties met de variabele *inactieve jongeren* waren echter hoog (>0,80). We hebben daarom gekozen voor de theoretisch best passende variabele.

[42] België, Bulgarije, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Italië, Kroatië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië en Zweden.

een vijftal landen geldt dat zij ook op één van de andere factoren observaties missen.[43]

Tabel 6.1 Onafhankelijke variabelen

Variabelen	Omschrijving	Bronbestand
Dagelijks internetgebruik (%)	Percentage jongeren in de leeftijd van 16 tot en met 24 jaar die dagelijks gebruik maken van het internet.	European ICT Surveys, Eurostat
Inactieve jongeren (%)	Percentage jongeren in de leeftijd van 15 tot en met 19 jaar die niet werkzaam waren en niet betrokken waren bij een studie of opleiding in de vier weken voorafgaand aan de enquête. De cijfers zijn uitgedrukt als percentage van het totale aantal leeftijdsgenoten.	EU Labour Force Survey (EU LFS), Eurostat
Eenoudergezinnen	Het aantal eenoudergezinnen. De cijfers zijn uitgedrukt als het aantal eenoudergezinnen per 1.000 huishoudens.	EU Labour Force Survey (EU LFS), Eurostat
Uitgave aan veiligheid (%)	Overheidsuitgave aan openbare orde en veiligheid. De cijfers zijn uitgedrukt als percentage van het Bruto Binnenlands Product (BBP).	Eurostat
Politiesterkte	Personeelsleden van overheidsinstellingen met als functie het voorkomen, opsporen en onderzoeken van misdrijven, alsmede het aanhouden van verdachten. Ondersteunend personeel valt hier niet onder. De cijfers zijn uitgedrukt als aantal per 100.000 inwoners.	UNODC

Methode

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden, wordt eerst een beschrijving gegeven van de trends in het aantal jeugdige verdachten en de trends in het aantal jeugdige veroordeelden van criminaliteit. Vervolgens gaan we met behulp tijdreeksanalyses na welke onafhankelijke variabelen samenhangen met ontwikkelingen in het aantal jeugdige verdachten. Bij deze analyses zijn de trends gestandaardiseerd binnen de landen en is er gewogen naar land. Alle tijdreeksen zijn jaarlijks beschikbaar voor de periode 2007 tot en met 2014. Aangezien de tijdreeksen niet onafhankelijk van elkaar zijn, hebben we gecontroleerd voor autoregressie, waarbij gekeken is naar de Durbin-Watson-statistiek. Hierbij geldt dat wanneer de Durbin-Watson-statistiek tussen de 1,5 en 2,5 ligt, er geen sprake is van autoregressie. Wanneer er wel sprake is van autoregressie, dan betekent dit dat de tijdreeks uit 'zichzelf' al een ontwikkeling laat zien, omdat de observaties niet onafhankelijke van elkaar zijn (eerdere observaties kunnen van invloed kunnen zijn op de huidige observaties). Wanneer autoregressie zich voordoet, is het van belang hiervoor te controleren om zo zuiverder de invloed van diverse factoren te evalueren. De analyses zijn uitgevoerd in eViews (versie 9).

6.5 Middellangetermijnontwikkelingen (2007 tot 2015)

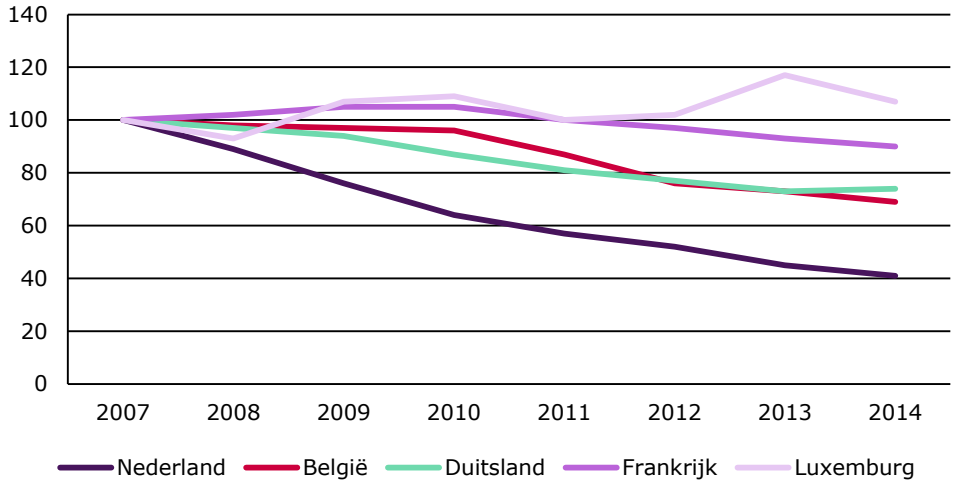
6.5.1 Jeugdige verdachten

In figuur 6.2 worden de trends in het aantal jeugdige verdachten per 100.000 leeftijdsgenoten voor Nederland en vier nabijgelegen landen weergegeven. De cijfers zijn uitgedrukt in indices (2007=100). We zien bij de meeste landen een daling in het percentage jeugdige verdachten. In Nederland daalde het percentage jeugdige

[43] Voor Duitsland, Letland en Italië ontbreekt één observatie voor politiesterkte. Voor Bulgarije ontbreken twee observaties voor politiesterke, en voor Zweden drie observaties voor eenoudergezinnen.

verdachten relatief het sterkst: in 2014 ligt dit percentage bijna 60% lager dan in 2007. In België en Duitsland daalde het percentage jeugdige verdachten met ruim een kwart en in Frankrijk met ongeveer 10%. Alleen in Luxemburg is geen sprake van een daling in het aantal jeugdige verdachten van criminaliteit. Sinds 2007 is het aandeel jeugdige verdachten in Luxemburg met 7% toegenomen. Uit de figuur blijkt verder dat het verloop van de ontwikkelingen niet in alle landen hetzelfde is. Zo zien we in Nederland, België en Duitsland een jaarlijkse daling van het aantal jeugdige verdachten van criminaliteit, terwijl in Luxemburg en Frankrijk er ook periodes te zien zijn waarin het aantal jeugdige verdachten van criminaliteit is toegenomen. Kortom, hoewel in bijna alle nabijgelegen landen het aantal jeugdige verdachten van criminaliteit is afgenomen tussen 2007 en 2014, is het verloop van deze trends niet voor alle landen hetzelfde, evenals dat er tussen de landen verschillen zijn in de sterkte van de daling.

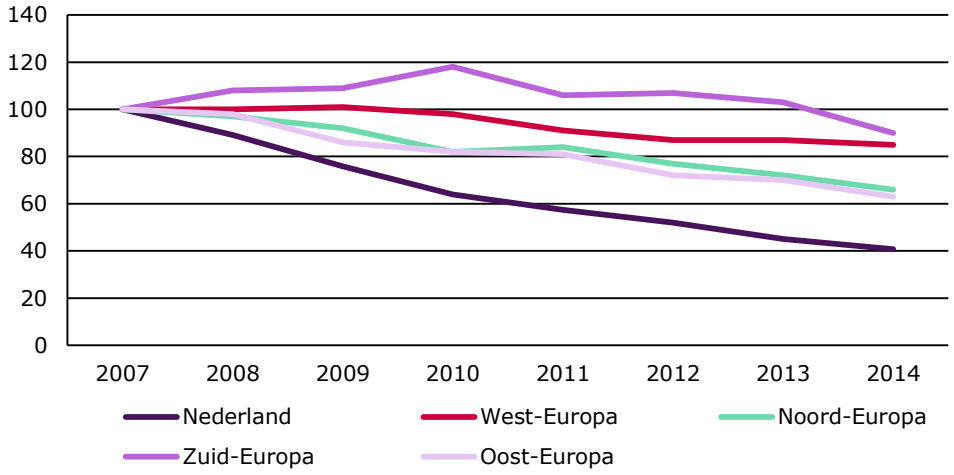
Figuur 6.2 Trends in aantal jeugdige verdachten voor Nederland en vier omringende landen, in indices (2007=100)

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B6.1.

Bron: UNODC

Figuur 6.3 Trends in aantal jeugdige verdachten voor Nederland en vier Europese regio's (Noord-, Oost-, Zuid-, en West-Europa), in indices (2007=100)

Noot. Bij de berekening voor West-Europa zijn de gegevens van Nederland niet meegenomen.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B6.1.

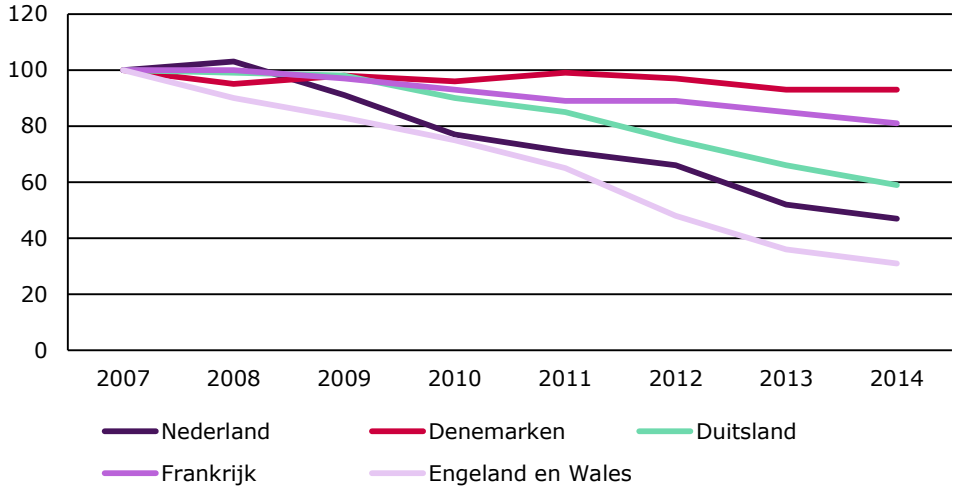
Bron: UNODC

In figuur 6.3 worden de ontwikkelingen in het aantal jeugdige verdachten in Nederland vergeleken met de ontwikkelingen in vier Europese regio's (Noord-, Oost, Zuid- en West-Europa) (2007=100). Uit de figuur blijkt dat in alle vier de Europese regio's het aantal jeugdige verdachten van criminaliteit is afgenomen sinds 2007. Opnieuw is de daling het sterkst in Nederland (59%), gevolgd door Oost- en Noord-Europa (respectievelijk 37% en 34%). De daling is het minst sterk in West- en Zuid-Europa. Sinds 2007 is het aantal jeugdige verdachten in deze regio's met respectievelijk 15% en 10% afgenomen. Naast verschillen in de sterkte van de daling zien we ook verschillen in het verloop van de ontwikkelingen. Zo is in Nederland en Oost-Europa sprake van een jaarlijkse afname van het aantal jeugdige verdachten van criminaliteit, terwijl in de overige Europese regio's er ook periodes te zien zijn waarin de criminaliteit stabiel blijft of zelfs stijgt.

6.5.2 Jeugdige veroordeelden

In figuur 6.4 staan de trends in het aantal jeugdige veroordeelden per 100.000 leeftijdsgenoten voor Nederland en vier nabijgelegen landen weergegeven (index=2007). Zowel in Nederland als in de nabijgelegen landen is er een daling zichtbaar in het aantal jeugdige veroordeelden van criminaliteit. De daling is relatief het sterkst in Engeland: sinds 2007 is deze groep met bijna 70% afgenomen. In Nederland is het aantal jeugdige veroordeelden met iets meer dan de helft afgenomen (53%) en in Duitsland met 41%. De afname van het aantal veroordeelden is minder sterk in Frankrijk (19%) en Denemarken (7%). Als we kijken naar het verloop van de dalende trends, dan zien we voor de meeste landen een jaarlijkse afname van het aantal veroordeelden jongeren. In Nederland zien we echter een lichte toename in 2008, waarna het percentage jaarlijks afneemt. Ook in Frankrijk zien we dat de daling pas inzet vanaf 2008, terwijl in Denemarken het percentage jeugdige veroordeelden over de hele periode rond hetzelfde niveau schommelt.

Figuur 6.4 Trends in aantal jeugdige veroordeelden voor Nederland en vier omringende landen, in indices (2007=100)

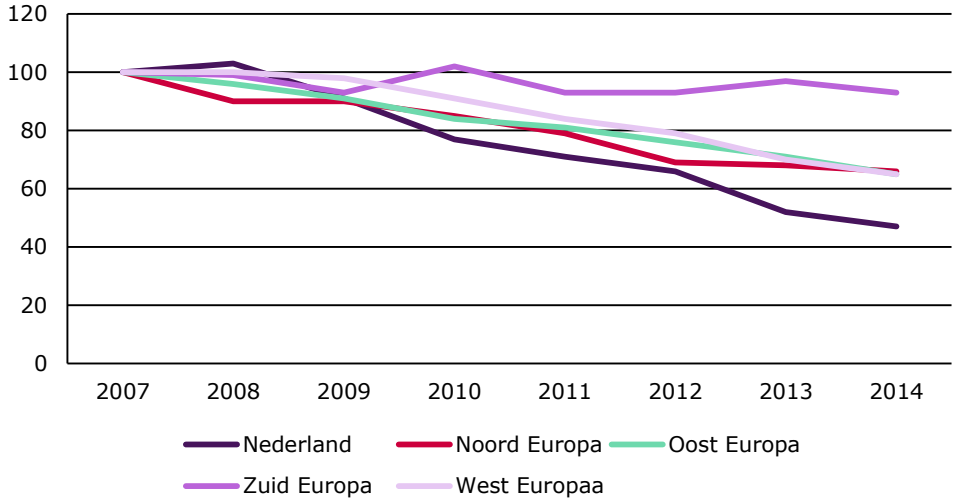

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B6.2.

Bron: UNODC

In figuur 6.5 wordt de ontwikkeling in het aantal jeugdige veroordeelden in Nederland vergeleken met de ontwikkelingen in vier Europese regio's (Noord-, Oost-, Zuid- en West-Europa). Uit de figuur blijkt dat er in alle vier de Europese regio's sprake is van een daling van het aantal jeugdige veroordeelden van criminaliteit. In Nederland daalde dit percentage relatief het sterkst tussen 2007 en 2014 (met 53%). Maar ook in Noord-, Oost- en West-Europa daalde het percentage jeugdige verdachten relatief sterk: in de periode tussen 2007 tot en met 2014 is het aantal jeugdigen verdachten in deze regio's met ongeveer een derde gedaald (respectievelijk 34%, 35% en 35%). In overeenstemming met de ontwikkelingen van het aantal jeugdige verdachten van criminaliteit, zien we dat de daling van het aantal jeugdige veroordeelden het minst sterk is in Zuid-Europa: sinds 2007 is het percentage jeugdige veroordeelden in deze regio met 7% afgenomen. Als we kijken naar het verloop van deze ontwikkelingen, dan valt verder op dat, met uitzondering van Zuid-Europa, er in alle regio's sprake is van een jaarlijkse afname van het aantal veroordeelden van criminaliteit. Ook is te zien dat de daling niet in alle regio's op exact hetzelfde tijdstip is ingezet. Zo neemt de jeugdcriminaliteit in West-Europa pas af vanaf 2008.

Figuur 6.5 Trends in aantal jeugdige veroordeelden voor Nederland en vier Europese regio's (Noord-, Oost-, Zuid-, en West-Europa), in indices (2007=100)

Noot. Bij de berekening voor West-Europa zijn de gegevens van Nederland niet meegenomen.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2, tabel B6.2.

Bron: UNODC

6.6 Macrofactoren gerelateerd aan internationale ontwikkelingen

In deze paragraaf wordt aan de hand van tijdreeksanalyses voor enkele macrofactoren nagegaan of deze in de tijd samenhangen met de internationale dalende trends in jeugdcriminaliteit. Hiermee wordt een poging ondernomen meer inzicht te geven in een mogelijke verklaring voor de internationale veranderingen in geregistreerde jeugdcriminaliteit

Afzonderlijke samenhang tussen macrofactoren en het aantal jeugdige verdachten

Eerst wordt voor elke macrofactor afzonderlijk de samenhang getoetst met ontwikkelingen in aantal jeugdige verdachten van criminaliteit, waarbij rekening is gehouden met autoregressie.[44] In tabel 6.2 staan de resultaten hiervan weergegeven. Uit de tabel blijkt dat de ontwikkelingen in het aantal jongeren dat dagelijks gebruikmaakt van het internet en de politiesterkte in de tijd negatief samenhangen met ontwikkelingen in het aantal jeugdige verdachten van criminaliteit. Dit betekent dat een toename van het aantal jongeren dat dagelijks gebruikmaakt van het internet en de politiesterkte gepaard gaat met een afname van het aantal jeugdige verdachten van criminaliteit. Het aantal inactieve jongeren, de uitgave aan veiligheid en het aantal eenoudergezinnen hangen niet significant samen met ontwikkelingen in het aantal jeugdige verdachten van criminaliteit.

[44] We hebben ook gekeken naar het 'lag-effect' van de onafhankelijke variabelen; dat wil zeggen dat we voor de onafhankelijke variabele gebruik hebben gemaakt van informatie van één jaar eerder dan de informatie van de afhankelijke variabele. De resultaten hiervan weken niet af van de resultaten zoals gepresenteerd in tabel 6.2.

Tabel 6.2 Bivariate tijdreeksanalyses afzonderlijke samenhang macrofactoren met aantal jeugdige verdachten van criminaliteit over de periode 2007-2014, rekening houdend met autoregressie

Variabelen	B	Std. Error	T-waarde	Sig.
Dagelijks internetgebruik	-0,009	0,002	-4,125	***
Uitgave aan veiligheid	0,012	0,063	0,186	
Inactieve jongeren	-0,006	0,009	-0,673	
Politiesterkte	-0,001	0	-2,184	**
Eenoudergezinnen	0	0	-1,389	

*** p<0,01;** p<0,05;* p<0,1.

Multivariate samenhang tussen macrofactoren en het aantal jeugdige verdachten

Vervolgens gaan we na of de verbanden, zoals gevonden in de bivariate tijdreeksanalyses, standhouden nadat we ze tegelijkertijd in een model stoppen. Maar voordat wordt ingegaan op de resultaten van de multivariate tijdsreeksanalyse, bespreken we eerst de correlaties tussen de onafhankelijke factoren onderling. Dit is van belang aangezien te hoge correlaties tussen factoren mogelijk kunnen leiden tot onbetrouwbare schattingen in de multivariate analyses.

De gemiddelde correlaties tussen de macrofactoren onderling over alle landen heen staan weergegeven in tabel 6.3. Uit de tabel blijkt dat de samenhang tussen de onafhankelijke variabelen gering is (r<0,28) waardoor er geen gevaar is voor multicollineariteit.

Tabel 6.3 Correlaties tussen de onafhankelijke variabelen

	1	2	3	4
1 Dagelijks internetgebruik	0,14	0,28	0,17	-0,03
2 Inactieve jongeren		-0,08	0,09	-0,07
3 Eénoudergezinnen			0,1	0,12
4 Uitgaven aan veiligheid				0,13

Tabel 6.4 Tijdreeksanalyses multivariate samenhang macrofactoren en het aandeel jeugdige verdachten van criminaliteit over de periode 2007-2014 (23 landen; 154 observaties)

Variabelen	B	Std. Error	T-waarde	Sig.
Constante	7,091	0,277	25,562	***
Dagelijks internetgebruik	-0,009	0,002	-4,065	***
Uitgave aan veiligheid	0,055	0,083	0,663	
Inactieve jongeren	-0,01	0,012	-0,88	
Politiesterkte	0	0	0,661	
Eenoudergezinnen	0	0	-1,239	
AR(1)	0,627	0,062	10,052	***
R-squared	0,993			
Adjusted R-squared	0,992			
S.E. of regression	0,141			
F-statistic	0,671			
Prob(F-statistic)	0			
Durbin-Watson-Statistiek	1,787			

*** p<0,01.

De resultaten van de multivariate tijdreeksanalyse staan weergegeven in tabel 6.4. Na controle voor de overige macrofactoren, blijkt alleen een toename van het aantal jongeren dat dagelijks gebruikmaakt van het internet gepaard te gaan met een afname in het aantal jeugdige verdachten van criminaliteit. De overige verbanden blijken niet (langer) significant samen te hangen met ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit. Wel is er een significante autoregressie, wat betekent dat de opeenvolgende waarnemingen met betrekking tot de jeugdcriminaliteit niet onafhankelijk zijn van eerdere waarnemingen.

6.7 Tot slot

In dit hoofdstuk zijn de internationale ontwikkelingen in geregistreerde jeugdcriminaliteit in de periode 2007 tot en met 2014 onderzocht. Hiervoor hebben we allereerst voor een aantal landen de trends in jeugdcriminaliteit beschreven, waarbij in het bijzonder aandacht is besteed aan de vergelijking tussen Nederland en de nabijgelegen landen België, Luxemburg, Duitsland, Frankrijk, Engeland, en Denemarken. Daarnaast zijn de ontwikkelingen in Nederland vergeleken met de gemiddelde trends in Noord-, Oost-, Zuid- en West-Europa.

Uit de resultaten blijkt dat de dalende trend in jeugdcriminaliteit niet uniek is voor Nederland. Met uitzondering van het aantal jeugdige verdachten in Luxemburg, is ook in andere Europese landen sprake van een afname van het aantal jeugdige verdachten en veroordeelden van criminaliteit in de periode van 2007 tot en met 2014. Deze bevindingen zijn in lijn met ander (internationaal) onderzoek waaruit blijkt dat in heel Europa sprake is van een daling in de jeugdcriminaliteit (Andersen et al., 2016; Van der Laan et al., 2017; Youth Justice Board, 2016). Kortom, de daling in geobserveerde jeugdcriminaliteit is niet specifiek voor Nederland maar is ook zichtbaar in andere landen. Wel zien we duidelijke verschillen in de sterkte van de daling. Wat daarbij in het bijzonder opvalt, is dat, met uitzondering van het aantal jeugdige veroordeelden in Engeland, de daling in jeugdcriminaliteit relatief het sterkst is in Nederland.

Vervolgens zijn we nagegaan of er maatschappelijke ontwikkelingen zijn die gepaard gaan met de geconstateerde internationale veranderingen in jeugdcriminaliteit. Eerder onderzoek heeft laten zien dat meerdere ontwikkelingen een rol kunnen spelen bij de ontwikkeling in (jeugd)criminaliteit (Van der Laan & Weijters, 2015; Zimring, 2007), waaronder ontwikkelingen in sociaal-demografische, economische en rechtshandhavingsfactoren. Zo vonden Van der Laan en Weijters (2015), bijvoorbeeld, associaties met ontwikkelingen in aantal wijkagenten, het aandeel eenoudergezinnen en voortijdige schoolverlaters in Amsterdam. In het huidige onderzoek vonden we geen significante associaties met soortgelijke macrofactoren. De uitgave aan veiligheid, het aandeel inactieve jongeren, de politiesterkte en het aandeel eenoudergezinnen bleken niet significant samen te hangen met ontwikkelingen in de internationale geregistreerde jeugdcriminaliteit. Een verklaring voor het verschil in resultaten kan zijn dat we in het huidige onderzoek voor het eerst gebruik hebben kunnen maken van multivariate tijdreeksanalyses. Daarnaast kijken we in dit onderzoek naar verschillende landen, terwijl Van der Laan en Weijters (2015) zich hebben gericht op één Nederlandse stad.

Op basis van de multivariate tijdreeksanalyses vonden we wel dat een toename in het aantal jongeren dat dagelijks gebruikmaakt van het internet gepaard gaat met een afname in het aantal jongeren dat verdacht wordt van criminaliteit. De toename

in internetgebruik zorgt er mogelijk voor dat jongeren minder tijd op straat rondhangen, waardoor ze minder vaak in de gelegenheid komen om delicten te plegen. Deze bevinding ondersteunt het idee van Weerman (2017), die recentelijk heeft betoogd dat de opkomst van sociale media en smartphones een belangrijke verklaring zou kunnen bieden voor de daling in jeugdcriminaliteit. Voor het eerst is er nu ook statistische ondersteuning gevonden voor dit verband. Deze bevinding kan bovendien ook een verklaring vormen voor het feit dat in Nederland de jeugdcriminaliteit relatief gezien het sterkst daalt: in Nederland wordt gemiddeld genomen meer gebruikgemaakt van het internet dan in andere Europese landen (Eurostat, 2017).

De resultaten van dit onderzoek behoeven wel enige een nuancering. Zo waren we voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen afhankelijk van de beschikbaarheid van gegevens voor alle meetmomenten en -niveaus. Dit heeft ertoe geleid dat we maar voor een beperkt aantal factoren betrouwbare en zo volledig mogelijke indicatoren hebben gevonden voor de onderzoeksperiode. We hadden bijvoorbeeld geen informatie over ontwikkelingen in beleid en rechtshandhavingsstrategieën voor de verschillende landen, hetgeen van invloed kan zijn op de geobserveerde ontwikkelingen. Zo is er in Nederland sinds 2007 veel aandacht voor de aanpak van problematische jeugdgroepen in het algemeen en criminele jeugdgroepen in het bijzonder. Het is denkbaar dat deze landelijke aanpak heeft bijgedragen aan de daling in geregistreerde jeugdcriminaliteit. Omdat gekwantificeerde gegevens over beleids- en rechtshandhavingsstrategieën ontbreken voor de verschillende landen, was het vooralsnog niet mogelijk om rekening te houden met de effecten van dergelijke beleidsmaatregelen. Om dit te bewerkstellingen zijn uniforme registraties van beleidsontwikkelingen noodzakelijk.

Ook voor wat betreft de mogelijke verklaringen voor de internationale trends in jeugdcriminaliteit spelen beperkingen van de beschikbaarheid van gegevens een rol. In dit onderzoek hebben we gekeken naar de invloed van een vijftal macrofactoren. Uit de literatuur blijkt echter dat ook andere, hier niet onderzochte, verklaringen een rol kunnen spelen bij de daling in jeugdcriminaliteit. Een voorbeeld hiervan is de toenemende mate van preventie in de vorm van beveiliging, ook wel bekend als de 'beveiligingshypothese' (Farrell et al., 2011). Volgens deze hypothese zijn zowel burgers als bedrijven hun eigendommen beter gaan beveiligen, hetgeen gepaard zou gaan met een afname in criminaliteit. Of denk aan de geobserveerde afname in alcoholgebruik onder jongeren, een factor die vaak gerelateerd wordt aan delinquent en crimineel gedrag. Om meer inzicht te krijgen in de internationale daling in jeugdcriminaliteit, is het zaak voor toekomstige onderzoekers om ook andere factoren die kunnen bijdragen aan de ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit in kaart te brengen.

Een laatste beperking van dit onderzoek is dat de cijfers omtrent de ontwikkelingen zijn gebaseerd op geregistreerde criminaliteit. Uit eerder onderzoek blijkt dat om meerdere redenen niveaus van geregistreerde criminaliteit tussen landen niet vergelijkbaar zijn (Campistol & Aebi, 2017; Eurostat, 2012). Daarom hebben we ons in dit hoofdstuk enkel gericht op ontwikkelingen over de tijd met als aanname dat de problemen die zich binnen een land voordoen bij de registraties van criminaliteit en aanpak van verdachten, over de tijd vergelijkbaar zijn (hoewel op deze aanname nog wel wat is af te dingen).

Afsluitend, in dit onderzoek vonden we dat de jeugdcriminaliteit in diverse Europese landen is afgenomen. In dit hoofdstuk is tevens een eerste aanzet gegeven voor een

mogelijke verklaring voor de geobserveerde daling in de internationaal geregistreerde jeugdcriminaliteit. Voor een aantal macrofactoren is nagegaan of deze in de tijd samenhangen met de afname in jeugdcriminaliteit. Uit de resultaten van deze verkennende analyses blijkt dat de afname in de internationaal geregistreerde jeugdcriminaliteit gepaard gaat met een toename van het aantal jongeren dat dagelijks gebruikmaakt van het internet. Hiermee is een eerste stap gezet richting het verklaren van de internationaal waarneembare dalende trends in de geregistreerde jeugdcriminaliteit onder 12- tot 18-jarigen.

Literatuur

Allan, E.A., & Steffensmeier, D.J. (1989). Youth, underemployment, and property crime: Differential effects of job availability and job quality on juvenile and young adult arrest rates. *American Sociological Review, 54*, 107-123.

Andersen, L.H., Anker, A.S.T., & Andersen, S.H. (2016). A formal decomposition of declining youth crime in Denmark. *Demographic Research, 35*(44), 1303-1326.

Berghuis A.C., & Waard, J. de (2017). Verdampende jeugdcriminaliteit. Verklaringen van de internationale daling. *Justitiële verkenningen, 43*(1), 8-30.

Bruinsma, G.J.N., & Keijser, J.W. de (2002). Potentials and pitfalls of aggregated data in comparative victimology. In P. Nieuwbeerta (red.), *Crime victimization in comparative perspective: Results from the International Crime Victims Survey, 1989-2000* (pp. 375-390). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

Campistol, C., & Aebi, M.F. (2017). Are juvenile criminal justice statistics comparable across countries? A study of the data available in 45 European nations. *European Journal of Criminal Policy Research,* online first, doi: 10.1007/s10610-017-9345-2

Cohen, L.E., & Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: A routine activity approach. *American Sociological Review, 44*, 588-608.

Dünkel, F. (2014). Juvenile justice systems in Europe: Reform developments between justice, welfare and 'new punitiveness'. *Kriminologijos studijos*, *1*, 31-76.

Easterlin, R.A. (1987). *Birth and fortune: The impact of numbers on personal welfare*. Chicago: University of Chicago.

European Commission (2012). *Measuring crime in the EU: Statistics action plan 2011-2015*. Brussel: European Commission. Communication from the commission to the European parliament and the council.

European Monitoring Centre of Drugs and Drug Addiction (2017). Geraadpleegd op 20 maart 2017: www.emcdda.europa.eu/topics/law/penalties-at-a-glance.

Eurostat (2017), *Crime and criminal justice statistics*. Geraadpleegd op 20 maart 2017: www.eurostat.eu.

Farrell, G., Tseloni, A., Mailey, J., & Tilley, N. (2011). The crime drop and the security hypothesis. *Journal of Research in Crime and Delinquency, 48*(2), 147-175.

Gould, E.D., Weinberg, B.A., & Mustard, D.B. (2002). Crime rates and local labor market opportunities in the United States: 1979-1997. *The Review of Economics and Statistics, 84*(1), 45-61.

HEUNI (2014). *European sourcebook of crime and criminal justice statistics* (5th edition). Helsinki: HEUNI.

Laan, A.M. van der, Beerthuizen, M.G.C.J., & Goudriaan, H. (2017). Ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit, 1997 tot 2015. *Justitiële verkenningen, 43*(1), 28-49.

Laan, A.M. van der, & Weijters, G. (2015). Daling in geregistreerde jeugdcriminaliteit: Enkele mogelijke verklaringen. *Tijdschrift voor Criminologie, 57*(2), 203-228.

Levitt, S.D. (1998). Juvenile crime and punishment. *The Journal of Political Economy*, *106*, 1156-1185.

Levitt, S.D. (2004). Understanding why crime fell in the 1990s. *Journal of Economic Perspectives*, *18*, 163-190.

Mustard, D.B. (2010). *How do labor markets affect crime?* Bonn: Institute for the Study of Labor (IZA).

Newman, G., (1999) *Global report on crime and justice*. New York / Oxford: Oxford University Press.

Pratt, T.C., & Cullen, F.T. (2005). Assessing macro-level predictors and theories of crime: A meta-analysis. In M. Tonry (red.), *Crime and justice: A review of research: Volume 32* (pp. 373-450). Chicago: University of Chicago Press.

Sampson, R.J., & Groves, W.B. (1989). Community structure and crime: Testing social disorganization theory. *American Journal of Sociology, 97*, 774-802.

Smit, P.R., & Goudriaan, H. (2014). Nederland in internationaal perspectief. In N.E. Heer-de Lange, & S.N. Kalidien (red*.), Criminaliteit en rechtshandhaving 2013: Ontwikkelingen en samenhangen* (pp. 255-282). Den Haag: Boom Lemma. Justitie in statistiek 4.

UNODC (2017). Geraadpleegd op 20 maart 2017: www.unodc.org.

Weerman, F.M. (2017). Social media en smartphones als verklaring voor de daling in jeugdcriminaliteit? *Justitiële verkenningen, 43*(1)*,* 71-87.

Zimring, F.E. (2007). *The great American crime decline*. Oxford: Oxford University Press.

7 Ontwikkelingen in de geregistreerde jeugdcriminaliteit in de periode 2000 tot 2017: Samenvatting, discussie en conclusie

André van der Laan en Marinus Beerthuizen (WODC)

De (geregistreerde) jeugdcriminaliteit in Nederland daalt in het afgelopen decennium. De conclusie uit de vorige Monitor Jeugdcriminaliteit dat er overwegend sprake is van een algemene daling in jeugdcriminaliteit volgens de statistieken (MJC 2015; Van der Laan & Goudriaan, 2016), hoewel niet door een ieder herkend (zie Van Ham & Ferwerda, 2016), wordt in deze nieuwe meting opnieuw getrokken. Landelijk, regionaal en in meerdere subgroepen daalt de (geregistreerde) jeugdcriminaliteit de afgelopen tien jaar, hoewel er uiteraard wel uitzonderingen zijn. Deze daling staat niet op zichzelf, ook onder volwassenen en internationaal blijkt een afname in de (geregistreerde) criminaliteit, een daling die al langer plaatsvindt.

In deze nieuwste Monitor Jeugdcriminaliteit (MJC) zijn de meest recente ontwikkelingen in de door politie en justitie geregistreerde jeugdcriminaliteit in de periode 2000 tot 2017 beschreven. De doelstelling van de MJC is een 'zo breed mogelijk' overzicht te geven van de ontwikkelingen in (de geregistreerde) jeugdcriminaliteit en deze ontwikkelingen in samenhang te bespreken. Er is gebruikgemaakt van verschillende bronnen: politieregistraties van jeugdige verdachten, veroordelingsregistraties van jeugdige strafrechtelijke daders en ook internationale bronnen voor de ontwikkelingen in het buitenland. Jeugd heeft betrekking op 12- tot 23-jarigen, ofwel de leeftijdsgroep die in aanmerking kan komen voor berechting volgens het jeugdstrafrecht (artikelen 77a Sr. & 77c Sr.). Minderjarigen (12 tot 18 jaar) worden onderscheiden van jongvolwassenen (18 tot 23 jaar). Daarnaast worden binnen de groep minderjarigen 12- tot 16-jarigen en 16- tot 18-jarigen (waar mogelijk) ook separaat onderscheiden.

Enerzijds wil 'zo breed mogelijk' zeggen dat in de MJC een overzicht wordt gegeven van ontwikkelingen in de hele strafrechtelijke keten: van opsporing en afhandeling door de politie, via vervolging door het Openbaar Ministerie (OM) tot de afdoening van sancties door de zittende magistratuur (ZM), ofwel de rechterlijke macht. Om de ontwikkelingen in geregistreerde jeugdcriminaliteit te meten worden als indicatoren gebruikt het aantal jeugdige verdachten, strafrechtelijke daders, de misdrijven waarvan ze zijn verdacht en de afdoeningen door HALT, OM en ZM. Vanwege jaarlijkse fluctuaties in de bevolkingsomvang is gecorrigeerd voor de aantallen jeugdigen in de totale populatie binnen een peiljaar. Immers, als het aantal jeugdigen over de tijd heen toe- of afneemt, dan zal dit ook zijn invloed uitoefenen op de (geregistreerde) jeugdcriminaliteit. Hierdoor wordt beter duidelijk of jeugdigen wel of niet meer betrokken raken bij criminaliteit door de jaren heen dan wanneer alleen naar absolute aantallen wordt gekeken.

Anderzijds heeft 'zo breed mogelijk' betrekking op de vraag of de *landelijke* ontwikkelingen in de geregistreerde jeugdcriminaliteit zich ook voordoen bij diverse jeugdige subgroepen in de samenleving en op een meer lokaal niveau en in hoeverre er afwijkingen zijn binnen deze groepen en plekken van de landelijke trends. Daarom worden de ontwikkelingen ook onderzocht uitgesplitst naar individuele kenmerken

(zoals sekse, leeftijd of herkomst), gezinskenmerken, opleiding en arbeidskenmerken, type delicten en voor verschillende regionale gebieden (gemeentes).

Aan de standaardmetingen zijn aan deze MJC 2017 twee nieuwe onderwerpen toegevoegd.[45] Ten eerste zijn de ontwikkelingen in de geregistreerde jeugdcriminaliteit onderzocht die zich in zogeheten *hot spots* en bij jeugdige groepsplegers hebben voorgedaan. Naar aanleiding van de MJC 2015 (Van der Laan & Goudriaan, 2016) werd door sommige experts uit de praktijk opgemerkt dat de daling in jeugdcriminaliteit niet in alle gebieden in Nederland werd herkend. Met name op plekken waar sprake is van een hoge concentratie van jeugdcriminaliteit zou in de loop van de jaren weinig zijn veranderd (Van Ham & Ferwerda, 2016). Volgens sommige deskundigen zou lokaal zelfs gesproken kunnen worden van een toename van jeugdcriminaliteit. Die signaleringen vormden aanleiding om in deze MJC ook te kijken naar meer lokale ontwikkelingen en of op deze lokale niveaus misschien andere ontwikkelingen merkbaar zijn. Niet alleen zijn variaties in ontwikkelingen naar stedelijkheidsgraad of gemeente onderzocht, ook de ontwikkelingen in buurten met relatief veel jeugdcriminaliteitsincidenten per inwoner, in deze publicatie *hot spots* genoemd, zijn bestudeerd. Tevens werd door deskundigen opgemerkt dat de daling in criminaliteit bij een kleine groep jeugdigen niet werd herkend, namelijk degene die in groepsverband delicten plegen (Van Ham & Ferwerda, 2016). Om die reden zijn ook ontwikkelingen beschreven in de aantallen jeugdigen die samen met andere jeugdigen misdrijven hebben gepleegd, zover dit bij de politie bekend was. In deze publicatie noemen we deze jongeren jeugdige groepsplegers. Hierbij merken we op dat het in deze MJC niet gaat over criminele jeugdgroepen of *gangs* omdat de benodigde informatie om deze groepen te identificeren in de registraties niet beschikbaar is.

Een tweede tevens nieuw onderwerp is dat ook de ontwikkelingen in Nederland zijn vergeleken met ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit in omringende landen. In de literatuur (onder meer Van Dijk et al., 2011; Tonry et al., 2014) werd erop gewezen dat de daling in de Nederlandse (jeugd)criminaliteit niet op zichzelf staat in Europa of de wereld: internationaal is er ook sprake van een afname in de (geregistreerde jeugd)criminaliteit. Daarom zijn in deze MJC de Nederlandse ontwikkelingen in de geregistreerde *jeugd*criminaltieit vergeleken met die in enkele omringende landen.

Ook is een bescheiden poging gedaan om enkele mogelijke verklaringen te geven voor de dalende trends in de (inter)nationale geregistreerde jeugdcriminaliteit. Het gaat dan om meer internationaal geldende trends die in de afgelopen jaren tien jaren parallel liepen met de dalende (geregistreerde) jeugdcriminaliteit. Verklaringen die alleen binnen één land van toepassing zouden zijn, zoals bijvoorbeeld nationale veranderingen in hoe de politie criminaliteit registreert, zijn niet bestudeerd. Aangezien een monitor vooral tot doel heeft om ontwikkelingen te *beschrijven* en niet direct deze ook te verklaren, blijft het bij een *zeer bescheiden* poging waarbij recente (inter)nationale literatuur is geraadpleegd.

De MJC is een samenwerking tussen het WODC en het CBS en wordt uitgevoerd op verzoek van het Directoraat Generaal Straffen en Bescherming en het Directoraat Generaal Politie (DGSenB en DGPOL) van het ministerie van Justitie en Veiligheid

[45] De wens was ook een derde nieuw thema toe te voegen, namelijk de door politie geregistreerde cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit door jeugdigen. Hierover wordt in een aparte publicatie gerapporteerd (Rokven et al., aankomend) aangezien het niet haalbaar was deze gelijktijdig met het opleveren van deze MJC gereed te hebben.

(JenV). In dit hoofdstuk worden de bevindingen uit de voorgaande empirische hoofdstukken samengenomen. Eerst beschrijven we de meest opvallende trends in de geregistreerde jeugdcriminaliteit in Nederland en daarbuiten (paragraaf 7.1). Vervolgens geven we enkele verklaringen voor de ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit, waarbij we meteen opmerken dat het een verkenning betreft en daarin niet uitputtend te zijn (paragraaf 7.2). Na enkele opmerkingen over de beperkingen van de MJC (paragraaf 7.3) volgt de conclusie (paragraaf 7.4).

7.1 Ontwikkelingen in geregistreerde jeugdcriminaliteit

In deze paragraaf worden eerst de trends in de geregistreerde jeugdcriminaliteit zoals die blijkt uit de hoofdstukken 2 tot en met 6 van deze MJC kort beschreven. Daarna gaan we nader in op enkele opvallende trends.

7.1.1 Trends: overwegend dalend maar met variatie en enkele keer geen daling

De in 2007 ingezette landelijke daling van geregistreerde jeugdcriminaliteit zet door

In figuur 7.1 zijn de langetermijnontwikkelingen weergegeven van de in Nederland geregistreerde jeugdcriminaliteit voor de jaren 2000 tot 2017. Het betreft de aantallen jeugdigen die zijn geregistreerd en aangehouden als verdachte van een misdrijf en de aantallen strafrechtelijke daders van misdrijven, per 1.000 leeftijdgenoten. Na een initiële stijging van 2000 tot 2006/07, daalt in de jaren daarna het aantal jeugdige verdachten en strafrechtelijke daders jaarlijks, zowel in absolute aantallen als per 1.000 leeftijdgenoten. De daling is zowel bij de minderjarigen als de jongvolwassenen.

Om de ontwikkelingen voor diverse subgroepen nader te bestuderen, zijn de ontwikkelingen in de vijf meest recente jaren onderzocht – de periode 2012 tot 2017. Het aantal jeugdige verdachten en jeugdige strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdgenoten neemt van 2012 tot 2017 jaarlijks af. Dit is ongeacht leeftijdsgroep. De daling in strafrechtelijke daders onder minderjarigen vlakt in de laatste jaren van de meting af.

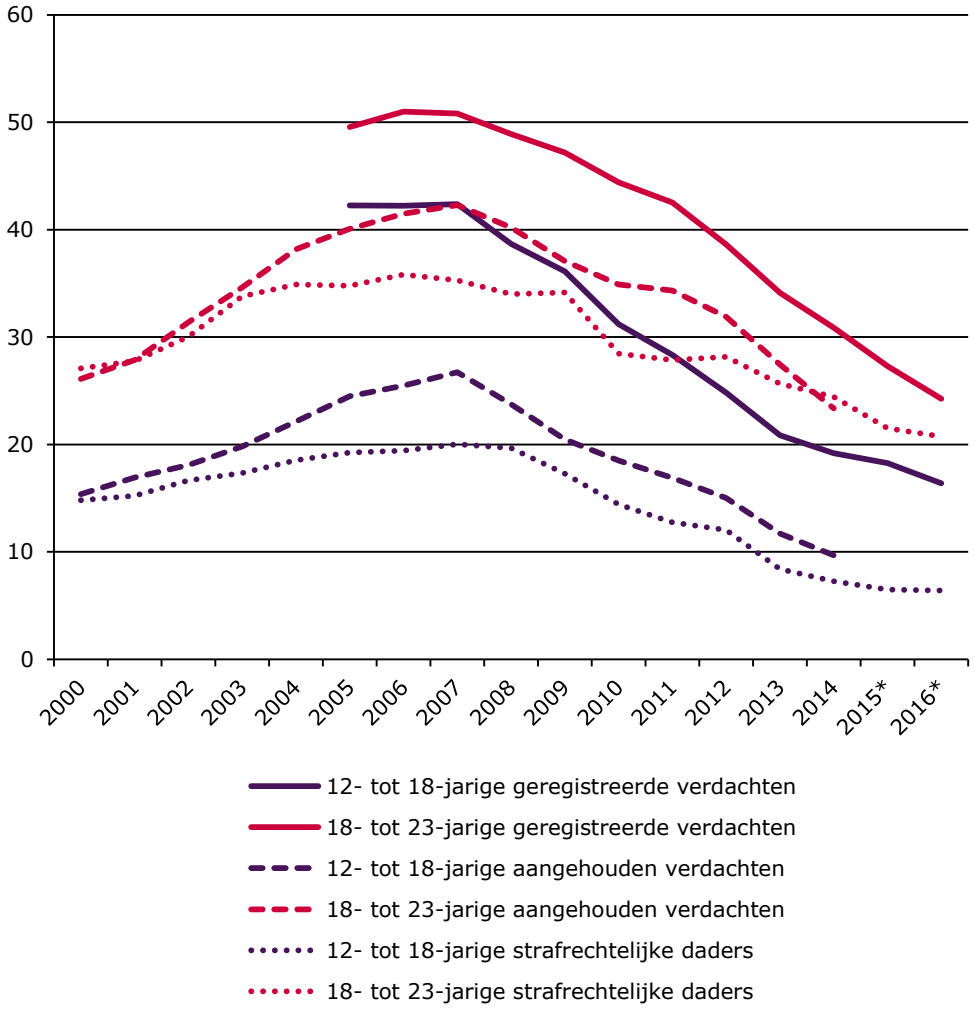
In 2016 zijn bij minderjarigen 16 verdachten van een misdrijf per 1.000 12- tot 18-jarigen geregistreerd, dat is 34% minder dan in 2012. In datzelfde jaar zijn er 6 strafrechtelijk daders per 1.000 12- tot 18-jarigen door het OM of de ZM gesanctioneerd, dat is 50% minder dan in 2012.

In 2016 zijn er bij jongvolwassenen 24 per 1.000 18- tot 23-jarigen geregistreerd als verdachte van een misdrijf, dat is 37% minder dan in 2012. In datzelfde jaar zijn er 21 per 1.000 18- tot 23-jarigen als strafrechtelijk dader door het OM of de ZM gesanctioneerd, dat is 25% minder dan in 2012.

Om na te gaan of de landelijke ontwikkelen zich ook voordoen op regionaal niveau, bij specifieke subgroepen of voorkomen bij diverse typen delicten, is ingegaan op ontwikkelingen in de jaren 2012 tot 2017 (in de MJC kortetermijnontwikkelingen genoemd). De politieregistraties bieden door een koppeling aan het Stelsel van Sociaal Statistische bestanden (SSB) van het CBS de mogelijkheid om ontwikkelingen te onderzoeken uitgesplitst naar individuele-, gezins-, regionale- en delictkenmerken (hoofdstuk 2). De justitiële registraties van OM en ZM (strafrechtelijke daders en afdoeningen) kunnen alleen worden uitgesplitst naar individuele kenmer-

ken of gemeentes waarin daders actief waren (dit is niet noodzakelijk de woongemeente van daders; zie hoofdstuk 3 en 4). De absolute aantallen zijn gecorrigeerd voor bevolkingsomvang in de betreffende jaren. Deze cijfers zijn afkomstig van Statline.

Figuur 7.1 Ontwikkelingen in geregistreerde jeugdige verdachten en strafrechtelijke daders, per 1.000 12- tot 23-jarigen

* Voorlopige cijfers.

Noot. Geregistreerde verdachten betreffen personen die wegens betrokkenheid bij een misdrijf met de politie in aanraking zijn gekomen (cijfers vanaf 2005 beschikbaar); aangehouden verdachten zijn personen waarvan de politie een proces-verbaal van aangifte wegens een misdrijf heeft doorgestuurd naar het OM (cijfers tot 2015 beschikbaar); strafrechtelijke daders betreffen personen waartegen door het OM of de ZM een afdoening is opgelegd (cijfers beschikbaar voor 2000-2017).

Zie hoofdstukk 2 en 3 en bijlage 2, tabel B7.1 voor corresponderende cijfers.

Bronnen: HKS/BVH/SSB/OBJD

Als we uitsplitsen naar verschillende subgroepen of regio's is, evenals het landelijk beeld, de ontwikkeling over de tijd overwegend dalend. Het niveau in 2016 is bij het merendeel van de onderscheiden subgroepen of regio's beneden het niveau van 2012. Wel blijkt de dalende trend niet binnen alle subgroepen of alle regio's even sterk. Verder is niet bij alle groepen of in alle regio's ieder jaar sprake van een

daling en is in een enkel geval het niveau van geregistreerde jeugdcriminaliteit stabiel over de tijd of zelfs stijgend.

De sterkte van de daling verschilt per subgroep, type delict of regio
Ten eerste blijken uit de MJC 2017 verschillen in de sterkte van de afname in de periode 2012 tot 2017. Hieronder volgt een korte opsomming (zie voor een meer uitgebreide beschrijving de hoofdstukken 2 tot en met 6).

- Het aandeel geregistreerde verdachten is in de periode 2012 tot 2017 onder minderjarigen minder sterk gedaald en onder jongvolwassenen sterker afgenomen dan het aandeel minderjarige en jongvolwassen strafrechtelijke daders. Het aandeel verdachten onder minderjarigen en onder jongvolwassenen is met een derde afgenomen (-34% en -37), terwijl het aandeel strafrechtelijke daders onder minderjarigen met de helft (-50%) en onder jongvolwassenen met een kwart (-25%) is afgenomen.
- Als we uitsplitsen naar individuele achtergrondkenmerken van verdachten (sekse, leeftijd, herkomstland, voortijdig schoolverlaten en participatie school/werk) dan blijkt het volgende. De daling onder 12-jarigen is sterker dan onder oudere leeftijden. De dalingen onder jongens/mannen en meisjes/vrouwen zijn daarentegen min of meer gelijk. De daling onder minderjarigen van Marokkaanse herkomst is sterker dan onder minderjarigen uit andere herkomstgroepen. Onder jongvolwassenen van westers allochtone herkomst is de daling sterker dan onder jongvolwassenen uit andere herkomstlanden. De afname onder minderjarige voortijdige schoolverlaters is sterker dan onder degenen die niet voortijdig hun opleiding hebben afgebroken. En onder werkende minderjarigen (16-17-jarigen) is de daling sterker dan onder schoolgaande minderjarigen, terwijl onder jongvolwassenen de afname sterker is onder degenen die naar school gaan maar geen inkomen hebben, dan onder andere schoolgaande of werkende jongvolwassenen.
- Als we uitsplitsen naar gezinskenmerken (inkomensniveau huishouden en type huishouden) blijkt in 2016 ten opzichte van 2012 de daling sterker onder de op een na hoogste inkomensgroepen dan onder de lagere (zowel bij minderjarigen als bij jongvolwassenen). Ook is de daling sterker onder minderjarigen die thuis wonen dan onder minderjarigen woonachtig in andere typen huishoudens (zoals een instelling). Onder jongvolwassenen is de daling onder alleenstaanden met een kind sterker dan onder andere typen huishoudens (zoals jongvolwassenen woonachtig in een instelling).
- De daling in de geregistreerde jeugdcriminaliteit is ongeacht, respectievelijk, de woon- of pleeglocatie van de verdachten en strafrechtelijke daders. Wel is er regionale variatie in de sterkte van de dalende trend.
- Onder strafrechtelijke daders van een misdrijf is de daling onder first offenders grotendeels vergelijkbaar met die onder jeugdigen die al eens eerder met justitie in aanraking zijn geweest.
- Ook uitgesplitst naar type sanctie blijkt een daling, maar deze is niet voor alle sancties even sterk. Zo daalt het aantal transacties in de periode 2012 tot 2017 sterker dan het aantal strafbeschikkingen door het OM. Dit zou een aanwijzing kunnen zijn dat transacties langzamerhand vervangen worden door de relatief nieuw ingevoerde strafbeschikkingen, hetgeen ook de bedoeling was van deze nieuwe sanctie. Ook valt op dat afdoeningen door Halt en het OM tegen minderjarigen vanaf 2013 min of meer gelijk blijft. Wat dit voor gevolgen heeft voor de interpretatie van de dalende (geregistreerde) jeugdcriminaliteit wordt later nader besproken.
- In Nederland omringende landen is sprake van een daling in het aantal minderjarige verdachten en veroordeelden per 100.000 leeftijdgenoten in de periode 2007 tot 2015 (voor de laatste twee jaren zijn nog geen internationale cijfers be-

schikbaar). De sterkte van de daling verschilt wel tussen de landen. In vergelijking met andere landen in Europa lijkt in Nederland sprake van de sterkste daling in het aantal geregistreerde verdachten per 100.000 minderjarigen. Voor aantallen veroordeelde jeugdigen per 100.000 leeftijdsgenoten is de daling in Nederland ook sterk, maar is deze daling in Engeland en Wales nog net iets sterker.

De daling is niet altijd jaarlijks en verloopt soms schoksgewijs
Ten tweede blijkt dat niet bij alle subgroepen of in alle regio's sprake is van een continue jaarlijkse daling van 2012 tot 2017, maar dat er sprake is van een schoksgewijze daling.

- Onder minderjarige voortijdig schoolverlaters neemt het aandeel verdachten van 2013 op 2014 eerst toe en daalt daarna conform de algemene landelijke ontwikkeling. Bij uitsplitsing van het aantal geregistreerde verdachten of strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdgenoten naar regionaal niveau is er sprake van een schoksgewijze daling. Zo is het aandeel verdachten onder 12- tot 18-jarigen in steden als Rotterdam en Amsterdam in de jaren 2014 en 2015 stabiel en daalt in het jaar erna weer. Het aandeel verdachten van een vermogensdelict (inclusief diefstal met geweld) onder minderjarigen is in de jaren 2013-2015 stabiel en vervolgens in 2016 afgenomen tot onder het niveau van 2012. Ook het aantal afdoeningen door het OM per 1.000 18- tot 23-jarigen laat over de periode 2012 tot 2017 een schoksgewijze daling zien.
- In Nederland is sprake van een jaarlijkse daling in de geregistreerde jeugdcriminaliteit, wat in meerdere Nederland omringende landen ook te zien is. Er zijn echter ook landen waar er periodes zijn waarin de geregistreerde jeugdcriminaliteit eerst toeneemt en dan weer daalt.

We vinden geen duidelijke aanknopingspunten waarom de trends in deze groepen schoksgewijs dalen. Zo kunnen er registratie-effecten zijn (zie Van Ham et al., 2018). Het kan bijvoorbeeld gaan om tijdelijke of incidentele vertragingen bij het registreren van misdrijven binnen een bepaald jaar, waardoor de aantallen misdrijven een jaar later iets hoger liggen.

Onder enkele subgroepen of sancties nauwelijks daling en soms stijging
Ten derde zijn er ook enkele typen delict en afdoeningen die in de jaren 2012 tot 2017 over meerdere jaren min of meer gelijk blijven.

- Het aandeel minderjarige verdachten van drugs- of verkeersmisdrijven blijft in de jaren 2012 tot 2017 min of meer gelijk zowel onder jongens als meisjes (evenals in de jaren ervoor; zie ook de MJC 2015, Van der Laan & Goudriaan, 2016). Deze stabiele trend kan mogelijk verklaard worden omdat deze types misdrijven nauwelijks voorkomen onder minderjarigen. Ook het aandeel minderjarigen verdachten onder minderjarigen die woonachtig zijn in huishouden met de 20% laagste inkomens neemt van 2012 tot 2014 af, maar stijgt in het jaar erna. Ondanks deze recente toename blijft het niveau van minderjarige verdachten uit deze groep wel onder dat van 2012. Het aantal HALT-straffen is, zowel absoluut als per 1.000 minderjarigen, over de jaren 2012 tot 2017 relatief stabiel.

Ten slotte, er blijken bij de afdoeningen enkele uitbijters waarbij een stijgende trend is te zien en het niveau in 2016 hoger is dan in 2012.

- De toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen (toepassing 77c Sr.) neemt toe. Ondanks de algemene daling in het aantal strafzaken in eerste aanleg tegen 18- tot 23-jarigen blijkt het percentage strafzaken tegen jongvolwassenen waarbij een jeugdsanctie opgelegd is in de jaren 2012-2017 toe te nemen. Deze stijging zit hem vooral in het jaar 2014, waarbinnen het wetpakket rondom het

adolescentenstraf-recht is ingevoerd. De sterke initiële stijging neemt in de jaren 2015 en 2016 al wel af.
- De financiële strafbeschikkingen dat het OM heeft opgelegd tegen minderjarigen in de periode 2012-2017 neemt toe. Het gaat hierbij echter vooral om een verplaatsing. De toename in financiële strafbeschikking onder minderjarigen is vooral te duiden doordat de financiële strafbeschikking in de plaats is gekomen van de financiële transactie, welke laatste ook een duidelijke daling laat zien.

Kortom, alle ontwikkelingen overwegend blijkt uit deze MJC dat de geregistreerde jeugdcriminaliteit onder minderjarigen en jongvolwassenen is afgenomen in de periode 2012 tot 2017, ongeacht achtergrondkenmerken van de geregistreerde jeugdigen. Wel zijn er verschillen in sterkte van de daling naar regio of subgroep, is de daling onder sommige groepen of in sommige gemeenten meer schoksgewijs dan continu en is in een enkel geval sprake van een stijging (bij twee typen sanctioneringen). In het hiernavolgende proberen we nader duiding te geven aan enkele meest opvallende ontwikkelingen.

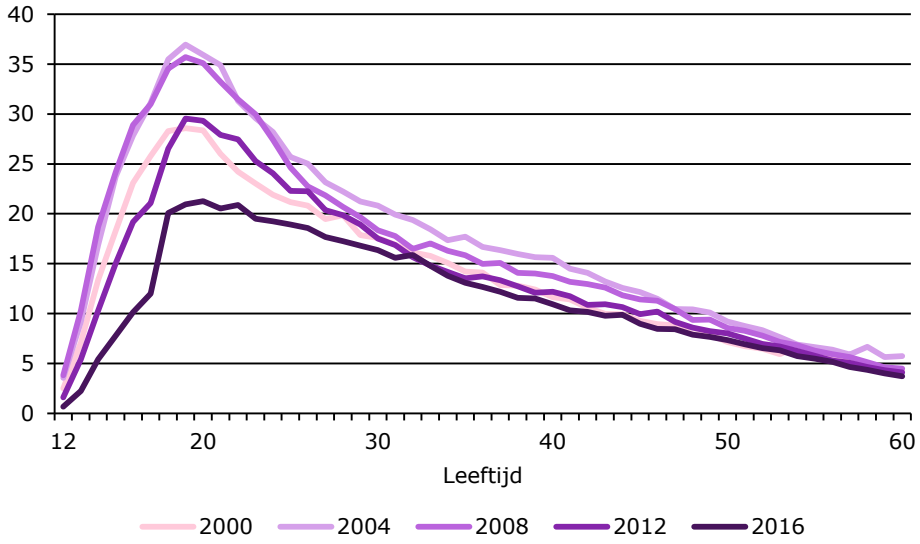
7.1.2 Enkele opvallende ontwikkelingen

Daling jeugdcriminaliteit doet zich voor bij alle leeftijdsgroepen, meest delinquente groep wordt wel iets ouder

Leeftijd en criminaliteit hangen samen. Ongeveer vanaf het twaalfde levensjaar neemt de betrokkenheid bij criminaliteit onder jeugdigen toe tot en met ongeveer het 18e tot 20e levensjaar. Hierna neemt deze betrokkenheid over het algemeen af of verdwijnt zelfs in zijn geheel. In politie- en justitiële statistieken zien wij dit terug doordat het aantal 18- tot 21-jarigen per 1.000 leeftijdsgenoten geregistreerd als verdachte of strafrechtelijke daders hoger ligt dan bij jongere jeugdigen of oudere volwassenen. Verder is deze zogeheten *age-crime curve* niet beperkt tot Nederland, maar wordt ook elders gesignaleerd (Farrington & Loeber, 2015).

Als we naar de trends kijken, blijkt de geregistreerde criminaliteit in de periode 2007 tot 2017 onder alle leeftijdsgroepen te dalen, waaronder ook niet-jeugdigen, zowel wat betreft het aandeel verdachten als het aandeel strafrechtelijke daders (zie figuur 7.2). De daling onder jeugdigen (minderjarigen en jongvolwassenen) is wel sterker dan onder andere oudere leeftijdsgroepen. Beerthuizen en Van der Laan (hoofdstuk 3) vinden ook een verschuiving in de grootste groep van strafrechtelijk daders. Daar waar tot 2012 de 18- tot 21-jarigen oververtegenwoordigd zijn in de strafrechtelijke daderpopulatie, verbreedt deze oververtegenwoordiging naar de 18- tot 25-jarigen in de jaren na 2012 (zie hoofdstuk 3, figuur 3.3).

Figuur 7.2 Leeftijdscriminaliteit curve voor meerdere jaren, per 1.000 leeftijdsgenoten

Voor corresponderende cijfers zie bijlage 2, tabel B3.3.

Bron: OBJD

De grootste leeftijdsgroep van strafrechtelijke daders waarmee justitie te maken krijgt, lijkt ietsjes ouder te worden. Ook internationaal wordt een verschuiving van de piekleeftijd waargenomen (Matthews & Minton, 2017). Matthews en Minton verklaren deze verschuiving vanuit de gedachte van *emerging adulthood* (Arnett, 2000), ofwel ontluikende volwassenheid (Pleysier, 2015). Kort gezegd komt dit erop neer dat de leeftijd waarop jongeren zelfstandig en autonoom worden lijkt op te schuiven en daarmee ook het moment waarop *desistance* van criminaliteit plaats vindt. Dit zou zich mogelijk kunnen reflecteren in verschuivende *age-crime* verhoudingen.

Daling in jeugddelinquentie: landelijk jaarlijks, binnen gemeenten schoksgewijs

Eerder werd al gerefereerd aan de constatering van sommige experts naar aanleiding van de MJC 2015 dat de landelijke daling niet overal werd herkent (Van Ham & Ferwerda, 2016). De deskundigen meldden dat er buurten in Nederland waren waar de jeugdcriminaliteit niet daalde en dat de criminaliteit door jongeren daar hoger is dan elders. Uit deze MJC blijkt dat de landelijke daling in jeugdige geregistreerde verdachten en strafrechtelijke daders zich voordoet ongeacht de woongemeente van de verdachten (zie hoofdstuk 2) of de gemeente waarin strafrechtelijke daders het delict hebben gepleegd (zie hoofdstuk 3; waar de splitsing naar gemeente zich beperkt tot de tien grootste gemeentes van Nederland). Wel merken we hierbij op dat de daling niet in alle gemeenten een jaarlijks continue daling is, maar eerder schoksgewijs dalend.

Ook daling in buurten met veel jeugdcriminaliteit, wel variatie in sterkte

In deze MJC zijn ook ontwikkelingen in buurten onderzocht waar veel incidenten van jeugdcriminaliteit per inwoner plaatsvonden (zie hoofdstuk 5). Die gegevens betreffen de jaren 2011 tot 2016. Uit de analyse blijkt dat de geregistreerde jeugdcriminaliteit clustert in buurten. Bijna 60% van alle in 2015 geregistreerde incidenten van jeugdcriminaliteit heeft in maar 20% van de Nederlandse buurten

plaatsgevonden. Deze bevindingen zijn in overeenstemming met (inter)nationaal onderzoek naar de concentratie van criminaliteit op specifieke plaatsen (bijvoorbeeld, straten of buurten; zie Weisburd, Morris & Groff, 2009). Volgens Weisburd et al (2009) is hierbij sprake van een wetmatigheid: criminaliteit blijkt zich sterk te concentreren binnen specifieke gebieden. Ook in Den Haag (Bernasco & Steekbeek, 2015) en Antwerpen en Gent (Hardyns, Snaphaan & Pauwels, 2017) werden dergelijke concentraties van criminaliteit gevonden.
Sleutjes en Beerthuizen (hoofdstuk 5) onderzochten in deze MJC voor de periode 2011 tot 2016 ook de ontwikkelingen in buurten met veel jeugdcriminaliteit per inwoner. In de buurten die in 2011 als *hot spots* gezien kunnen worden zijn, in vergelijking met de landelijke daling, sterkere dalingen in jeugdcriminaliteit geregistreerd met ongeveer 35-40% minder incidenten in de periode 2011 tot 2016. In de *hot spots* van 2015 zijn daarentegen minder sterke dalingen geregistreerd in dezelfde periode, met 15% minder incidenten of zelfs geen daling. Er is op lokaal niveau dus grote diversiteit in de mate waarin de geregistreerde jeugdcriminaliteit is afgenomen en in sommige buurten is zelfs geen sprake van een daling.

Aantal jeugdige veroordeelden voor cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit is gering en (nog steeds) niet goed in beeld in de landelijke registraties
Het aandeel jeugdigen dat veroordeeld is wegens een cyber- of gedigitaliseerd delict, zover te achterhalen is op basis van wetsartikel, is *minder dan 1%* van alle jeugdige strafrechtelijke daders. Vanwege de kleine absolute aantallen moeten we dan ook voorzichtig zijn met uitspraken over trends. Bij minderjarigen lijkt het aantal daders van dit type criminaliteit over de tijd stabiel rond de 20 daders per jaar. Onder jongvolwassenen neemt het aantal daders van cybercriminaliteit tot 2015 toe tot bijna 60 strafrechtelijke daders en daalt in 2016 tot aan het niveau van 2012 (rond de 40 strafrechtelijke daders).
Deze aantallen zijn een onderschatting van het aantal jeugdigen dat betrokken is bij cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit. Zo blijkt het percentage jeugdigen dat in zelfrapportage aangeeft betrokken te zijn geweest bij cyber-en gedigitaliseerde delicten vele malen hoger (Van der Laan & Beerthuizen, 2016). Hoewel de registratie van cybercriminaliteit lijkt te verbeteren (Rokven et al. aankomend) is het nog steeds niet goed mogelijk om op landelijk niveau een goede schatting te maken van de omvang van geregistreerde cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit (gepleegd door jeugdigen). Naar verwachting is hierover wel meer informatie beschikbaar in politiedossiers en aangiften. Het WODC is separaat en parallel aan deze MJC in samenwerking met de politie-eenheid Den Haag een onderzoek gestart naar mogelijkheden om middels *machine learning* informatie uit politiedossiers en aangiften te halen. De resultaten hiervan worden in 2018 verwacht (Rokven et al., aankomend).

Sterkste daling in afdoeningen tegen minderjarige strafrechtelijke daders is van 2007 tot 2013, daarna vlakt de daling af
Het aantal afdoeningen door HALT, OM en ZM daalt sterk van 2007 tot 2013 en vlakt daarna af. Met name onder de 12- tot 16-jarigen is de sterkte van de daling sinds 2013 sterk afgevlakt.
De afvlakking van de daling lijkt samen te hangen met de zwaarte van afdoeningen waarbij de daling bij lichtere afdoeningen lijkt te stabiliseren en bij zwaardere afdoeningen nog doorgaat. Het aantal afdoeningen door Halt per 1.000 minderjarigen is vanaf 2010 stabiel (rond de 6 minderjarigen per 1.000 12-17-jarigen). Vanaf 2013 is ook het aantal OM-afdoeningen tegen minderjarigen min of meer stabiel (rond de 4 per 1.000 minderjarigen). De daling in aantal ZM-afdoeningen tegen minderjarigen zet echter in de laatste jaren nog door.

De stabiliteit in HALT-straffen tegen minderjarigen kan vanaf 2013 deels het resultaat zijn van de invoering van de zogenoemde HALT+ variant die toen is ingevoerd. Hierbij gaat het om zaken waarbij het OM gebruik heeft gemaakt van haar discretionaire bevoegdheden en strafzaken seponeert door minderjarigen naar Halt te verwijzen.

Percentage jongeren dat recidiveert daalt licht

Enerzijds zien we dat het aantal minderjarigen en jongvolwassenen dat met politie en justitie in aanraking jaarlijks daalt. Anderzijds zien we ook dat een deel van de jeugdigen die reeds met politie of justitie in aanraking zijn geweest binnen twee jaar opnieuw van een misdrijf worden verdacht of daarvoor worden berecht. Het aantal strafrechtelijke recidivisten onder 12- tot 18-jarigen en 18- tot 25-jarigen is in de jaren 2008 tot 2013 afgenomen (respectievelijk, de recidiveprevalentie is afgenomen van 35% naar 32% en 31% naar 29%; een relatieve afname van 9% en 7%). Anders gezegd, de recidive onder minderjarigen en jongvolwassen daders uit de periode 2008 tot 2013 neemt beperkt af. De meest recente recidivecijfers over minderjarige daders laten echter in 2013 een lichte opleving van de recidive onder de recidivisten zien (Weijters, Verweij & Tollenaar, 2017). Of deze laatste trend doorzet of slechts een eenmalige opleving is moet worden bezien in toekomstige metingen.

Dit kan erop wijzen dat er in ieder cohort een steeds kleiner wordende, maar nog wel harde kern van delinquente jongeren resteert. Deze trend correspondeert met wat in ander onderzoek is gevonden (Andersen, Tegner-Anker & Andersen, 2016). Andersen en collega´s vonden in Denemarken dat het aantal jeugdige verdachten en daders daalt, maar dat recidive onder degenen die terugkomen nauwelijks verandert. Op basis van zelfrapportage vonden Van der Laan, Rokven, Beerthuizen en Weijters (2018) dat het percentage jongeren dat als ernstig delinquent gelabeld kon worden daalt, maar dat de ernstige delinquenten in de loop van de jaren wel in dezelfde mate en met dezelfde ernst delicten zeggen te plegen. Deze bevindingen kunnen erop wijzen dat in elk nieuw cohort wel een afname is in het aantal jongeren dat in aanraking komt met politie of justitie wegens een misdrijf, maar dat degenen die alsnog met politie of justitie te maken krijgen, nauwelijks minder in aantallen of minder ernstige feiten plegen.

Toepassing van jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen stijgt

Ondanks dat er een daling is in het aantal jongvolwassen strafrechtelijke daders en afdoeningen tegen daders in deze leeftijdsgroep neemt de toepassing van het jeugdstrafrecht in eerste aanleg bij strafzaken tegen jongvolwassenen duidelijk toe in de periode 2012 tot 2017. De stijging doet zich vooral voor onder 18- tot 21-jarigen. De sterkste stijging is te zien in de jaren 2014 en 2015. Het is waarschijnlijk dat de invoering van het adolescentenstrafrecht op 1 april 2014 hierin een belangrijke rol heeft gespeeld (zie Van der Laan, Beerthuizen, Barendregt & Beijersbergen, 2016).

Daling in geregistreerde jeugdcriminaliteit ook buiten Nederland

De daling in geregistreerde jeugdcriminaliteit in Nederland staat niet op zichzelf, maar doet zich ook internationaal voor in de periode 2007- tot 2015 (met uitzondering van Luxemburg; zie ook hoofdstuk 6.; zie ook Berghuis & De Waard, 2017). Uit de analyses van Rokven c.s. (hoofdstuk 6) blijkt dat de afname in de geregistreerde criminaliteit onder minderjarigen in Nederland wel een sterkere daling laat zien dan in het merendeel van de ons omringende landen. Op basis van de ons beschikbare informatie kunnen we dit verschil in sterkte (vooralsnog) niet goed duiden.

7.2 Enkele mogelijke verklaringen voor de daling

Een monitor als de MJC is primair bedoeld om ontwikkelingen te beschrijven en niet om deze ontwikkelingen te verklaren. Verklaringen voor criminaliteitstrends vragen andere methoden van onderzoek en behoeven ook bronnen met informatie over andere ontwikkelingen. Bijvoorbeeld, zoals gegevens over wanneer wat voor soort beleidsinterventie is ingevoerd of over andere maatschappelijke ontwikkelingen, zoals indicatoren van economische welvaart. Omdat de afname in de geregistreerde jeugdcriminaliteit al meerdere jaren op rij zichtbaar is en aanhoudt, vraagt dit echter wel om verklaringen voor deze dalende trend in Nederland. Onderzoek naar mogelijke verklaringen voor de daling in de (geregistreerde) jeugdcriminaliteit in de afgelopen tien jaar staat nog in de kinderschoenen (zie bijv. Van der Laan & Weijters, 2015; Van der Laan et al., 2018; Rokven et al., 2017). Internationale studies naar mogelijke verklaringen voor de daling hebben zich vooral gericht op de daling in de criminaliteit in het algemeen. Op deze plaats gaan we daar beknopt op in en putten uit enkele recente publicaties (Van Dijk et al., 2012; Tonry, 2014). Die vullen we aan met enkele recente Nederlandse publicaties waarin is ingegaan op mogelijke verklaringen voor de recente dalende (geregistreerde) jeugdcriminaliteit in Nederland (en daarbuiten). Het blijft een bescheiden bijdrage waarbij *niet* een systematische analyse van de literatuur aan ten grondslag ligt.

Opmerkingen vooraf

Ten eerste, in de internationale literatuur wordt erop gewezen dat de recente daling in de (geregistreerde, maar ook door slachtoffers gerapporteerde) criminaliteit een continuering is van een afname in de criminaliteit die al langer gaande is (Eisner, 2014; Tonry, 2014). Daarom vinden sommigen niet zozeer de recente daling in het afgelopen decennium opvallend, maar eerder de stijging die in sommige landen vanaf de jaren negentig van de vorige eeuw tot halverwege het eerste decennium van deze eeuw werd gevonden. Dit wordt door onderzoekers toegeschreven aan de afgenomen tolerantie voor geweld, de toegenomen bereidheid delicten te melden en vooral de toegenomen bereidheid bij de politie om misdrijven te registreren (zie voor een overzicht Tonry, 2014; zie ook Wittebrood & Nieuwbeerta, 2006).

Ten tweede, verklaringen richten zich vooral op de algemene *crime drop*. Er is weinig bekend over de daling in specifiek de jeugdcriminaliteit, hoewel recent daar enige verandering in is gekomen.

Ten derde wordt meer in het algemeen geopperd dat de daling in de door de politie geregistreerde criminaliteit mogelijk een resultaat kan zijn van een toenemend handhavingstekort in de opsporing (OM, 2016). Het handhavingstekort wijst erop dat een groot deel van de delicten buiten beeld blijft van de politie, bijvoorbeeld omdat het om nieuwe vormen van criminaliteit gaat als cybercrime of om criminaliteit die pas boven tafel komt als daarop gericht actie wordt genomen door de politie. Het is denkbaar dat capaciteitsproblemen bij de politie in de afgelopen jaren ertoe hebben bijgedragen dat de daling in de geregistreerde criminaliteit sterker is dan de werkelijke daling.

Ten vierde spelen bij geregistreerde criminaliteit registratie-effecten, veranderingen in de prioriteit van opsporing jeugdcriminaliteit of effecten van veranderende werkprocessen bij de politie (Van Ham et al., 2018) een rol. Zo signaleren Van Ham et al. (2018) dat de invoering van het bedrijfsprocessensysteem (BVH) en veranderingen in werkprocessen, zoals de invoering van het Salduz-arrest en de ZSM-werkwijze (ZSM staat voor 'zorgvuldig, snel en op maat'), hebben bijgedragen aan de daling in de geregistreerde jeugdcriminaliteit. Dat maakt het aannemelijk dat de geregistreerde jeugdcriminaliteit sterker is gedaald dan de werkelijke criminaliteit.

Verschillende type verklaringen

Mogelijke verklaringen voor de afname in de criminaliteit kunnen worden ingedeeld in wat Tonry (2014) simpele en complexe verklaringen noemt. Simpele verklaringen betreffen seculiere veranderingen die zich in een specifieke periode voordoen, zoals situationele beveiliging, aanpak van *hot spots* door politie, bureaucratisering van het moderne leven (waardoor er steeds meer wordt geregistreerd wordt, zowel door politie, justitie als daarbuiten) of culturele veranderingen. Zo concluderen Farrel, Tilley & Tseloni (2014) bijvoorbeeld dat de *crime drop* vooral wordt veroorzaakt door de toegenomen beveiliging in de Westerse samenleving sinds het begin van de jaren negentig, zoals die van woningen of auto's, omdat dit de enige ontwikkeling is die zich in alle westerse landen in min of meer dezelfde periode voordeed (de zogeheten *security* hypothese).

Complexe verklaringen voor de crime drop betreffen volgens Tonry interacties tussen (sociaal)culturele en seculiere ontwikkelingen die op hun beurt weer effect hebben op informele sociale controle en individuele zelfcontrole. Deze verklaringen benoemen *meerdere* maatschappelijke ontwikkelingen die gelijktijdig optreden en in interactie effect hebben op de dalende criminaliteit. Een voorbeeld hiervan is het onderzoek van Eisner (2014) naar verklaringen voor de trends in moordcijfers welke sinds de middeleeuwen schoksgewijs dalen. Volgens hem zijn op macroniveau ontwikkelingen als toegenomen civilisatie en sociale controle en op microniveau factoren als individuele zelfcontrole belangrijke factoren die op langere termijn hebben bijgedragen aan deze dalingen. Baumer en Wolff (2014) bestudeerden moordcijfers in de afgelopen dertig jaar en vonden bijvoorbeeld dat de dalende moordcijfers gepaard gaan met afname in armoede, toename van urbanisatie en een toenemende ratio volwassen ten opzichte van jeugdigen.

Enkele mogelijke verklaringen voor de dalende (geregistreerde) jeugdcriminaliteit

Zoals gezegd richten verklaringen voor de *crime drop* zich vooral op de algemene daling in de criminaliteit (Van Dijk et al., 2012; Farrell et al., 2014; Tonry, 2014). Recent zijn er enkele hypothesen geopperd die een mogelijke verklaring kunnen bieden voor de daling in de (geregistreerde) jeugdcriminaliteit in het afgelopen decennium, voor welke deels empirische ondersteuning gevonden is. Zonder uitputtend te zijn benoemen we er drie.

Ten eerste, de *debut crime* hypothese (Farrell et al., 2014; Farrell, Laycock & Tilley, 2015) of de instaphypothese (Berghuis & De Waard, 2017) welke in het verlengde ligt van de eerder genoemde *security* hypothese. De veronderstelling hier is dat eerste delicten voorspellend zijn voor de daaropvolgende delicten in iemands carrière. Volgens Farrell et al. heeft de toegenomen beveiliging in de samenleving, uiteenlopend van het beter beveiligen van woningen en auto's tot cameratoezicht, ook gevolgen voor de eerste delicten die jongeren plegen. De aanname is dat door de toegenomen beveiliging van, bijvoorbeeld, winkels, auto´s en huizen met name geweldloze vermogensdelicten worden voorkomen. Deze vermogensdelicten zonder geweld zijn nu juist die feiten waarmee veel delinquenten hun criminele carrière beginnen. Een centraal punt in het argument is dat opeenvolgende *age crime* curves met name onder adolescenten en jongvolwassenen de sterkste daling laten zien (zie ook hoofdstuk 3). Volgens Farrell et al. (2014, p. 479) gaat deze forse daling in criminaliteit onder adolescenten en jongvolwassenen gelijk op met de toename in beveiliging van bovengenoemde objecten. De gelegenheid voor het plegen van delicten is voornamelijk verminderd voor minder ervaren delinquenten van vermogensmisdrijven, degenen aan het begin van een criminele carrière staan. De hypothese kan volgens de auteurs ook de afname in geweld onder jeugdigen verklaren omdat daders zich in hun criminele carrières overwegend niet beperkten tot

één type delict, maar ook van vermogensfeiten overstappen (of doorgroeien) naar geweld. Er zijn echter twijfels over de geldigheid van deze *stepping stone* gedachte (Tonry, 2014).
Ten tweede, de *social media* hypothese. Weerman (2017) signaleert dat de afname in de geregistreerde jeugdcriminaliteit sinds 2007 gerelateerd kan worden aan het toenemend gebruik van *social media* en videogames. Door deze digitalisering zijn de vrijetijdspatronen van jongeren veranderd. Door *social media* gebruik en het spelen van games binnenshuis hangen jongeren minder rond op straat en in de openbare ruimte, terwijl dergelijk rondhangen zonder structuur juist een activiteit is die delinquentie kan bevorderen. En als ze elkaar ontmoeten in het openbaar is de aandacht meer verschoven naar wat er online gebeurt in plaats van naar wat er om hun heen gebeurd en naar elkaar. Weerman (2017, p. 76) zegt: '*Het is aannemelijk dat jongeren zowel binnenshuis als buitenshuis steeds meer tijd zijn gaan besteden aan games, filmpjes, social media en andere online activiteiten en minder aan het pure rondhangen met leeftijdsgenoten op straat.'* Daarnaast stelt hij dat *social media* en internet belangrijke mogelijkheden bieden voor jongeren om hun behoeften te bevredigen, welke eerst deels werden bevredigd door het plegen van delinquent gedrag. *Social media* en internet leidt tot erkenning en waardering bij leeftijdsgenoten, identiteitsvorming en vermaak. Deze positieve functies kunnen in toenemende mate risicogedrag bij jongeren hebben geremd. Ten derde is het volgens Weerman mogelijk dat door de digitalisering een verschuiving heeft plaatsgevonden van delinquent gedrag van offline naar online (zie Rokven et al., 2017). Omdat er nog geen goed zicht is op de omvang van delinquent gedrag online, zou (een deel van) de geconstateerde daling voort kunnen komen uit dat we geen kijk meer hebben op nieuwe vormen van jeugdcriminaliteit (cybercriminaliteit) en traditionele criminaliteit die online is gegaan (denk aan bedreiging via internet of internet aan en verkoopfraude). Empirisch bewijs voor de sociaal media hypothese ontbreekt vooralsnog, hoewel er wel een aantal aanknopingspunten zijn. Zo vinden Rokven et al. (hoofdstuk 6) dat de toename in het internet gebruik gerelateerd is aan de daling. Internetgebruik kan een proxy zijn voor veranderende vrijetijdsbestedingen van jongeren en geeft wel aan dat veel jongeren potentieel, zowel als dader en slachtoffer, online actief of bereikbaar kunnen zijn.
Ten derde, de *veranderende sociaal culturele houding* hypothese. Van der Laan, Rokven, Beerthuizen en Weijters (2018) signaleren dat zich in de afgelopen tien jaren veranderingen hebben voorgedaan in de sociaal culturele houding van jongeren en hun ouders ten aanzien van risicogedrag, zoals delinquentie, middelengebruik en voortijdig schoolverlaten (zie ook De Looze et al., 2014; Rokven et al., 2017). Deze houding zou vooral afwijzender zijn geworden ten opzichte van risicogedrag. In een analyse van zelfrapportagegegevens over de periode 2005 tot en met 2015 vinden zij dat de blootstelling aan beschermende factoren binnen het gezinsdomein is toegenomen en dat de blootstelling aan risicofactoren binnen het individuele en gezinsdomein is afgenomen. Bijvoorbeeld, in de periode 2005 tot en met 2015 ervaren steeds meer jongeren dat hun ouders op de hoogte zijn van hun vrijetijdsbestedingen. Ouders vragen meer naar wat hun kinderen hebben gedaan en kinderen vertellen hun ouders ook meer over wat er in hun leven speelt. Daarnaast signaleren ze ook een verminderde blootstelling aan alcoholgebruik en delinquente vrienden. De onderzoekers veronderstellen dan ook dat de een veranderende houding onder jongeren en hun ouders ten aanzien van risicogedrag in de afgelopen tien jaren een mogelijke verklaring kan bieden voor de daling in (zelfgerapporteerde) jeugdcriminaliteit.

7.3 Beperkingen

In deze MJC zijn de ontwikkelingen in de *geregistreerde* jeugdcriminaliteit in de periode 2000 tot 2017 beschreven, waarbij de ontwikkelingen in de laatste vijf jaar centraal staan. Er is gebruikgemaakt van politie- en justitieregistraties. Het zicht op jeugdcriminaliteit is daardoor beperkt. Deze registraties geven maar een deel van de werkelijk jeugdcriminaliteit weer. Er zijn vele factoren die ervoor zorgen de politie en justitie registraties slechts een beperkt deel van de feitelijke (jeugd)criminaliteit bevatten. Zo worden delicten niet altijd door slachtoffers herkend als zijnde een delict, wordt er niet altijd aangifte gedaan wanneer een delict wel herkend wordt en registreert de politie niet alle feiten waarvan aangifte gedaan wordt. Ook wordt bij slechts een deel van de gerapporteerde misdrijven een verdachte gevonden. Daarnaast kunnen over de tijd heen verschillen in de registratieprocedure van feiten voorkomen en verschuiven de prioriteiten voor welke groepen onder de aandacht komen van politie en justitie (zie hierover Algemene Rekenkamer, 2012; Coleman & Moynihan, 2002; Elffers, 2003; Van Kerckevoorde, 1995; Van Ham et al., 2015). Schattingen laten zien dat in Nederland rond de 25% van de ervaren misdrijven kon worden opgelost in de periode 2007 tot 2015, wat wil zeggen dat er een bekennende verdachte bij getraceerd kon worden (Kessels & Verkleij, 2015). Hoe groot het *dark number* is voor criminaliteit gepleegd door jeugdigen, is onbekend.[46] Eens in de vijf jaar wordt ook het door jongeren zelfgerapporteerde delinquentie gemeten, zodat meer zicht wordt verkregen op een deel van de niet voorkomende jeugddelinquentie in politie- en justitiële registraties. Over de laatste meting is in de MJC 2015 gerapporteerd (Van der Laan & Goudriaan, 2016). Daaruit blijkt overigens ook een daling in de gerapporteerde jeugddelinquentie tot aan 2015.

Een tweede beperking treft de mogelijke verklaringen voor de daling in de geregistreerde jeugdcriminaliteit. Een monitor als de MJC is primair bedoeld om trends te beschrijven, niet om ze te verklaren. Verklaringen voor de daling vragen om andere onderzoeksmethoden en -bronnen. De hier geschetste verklaringen moeten dan ook worden gezien als een beperkte verkenning.

Ondanks deze beperkingen bieden de gegevens in deze monitor jeugdcriminaliteit wel zicht op de ontwikkelingen in de criminaliteit door jeugdigen die in beeld zijn gekomen bij de politie wegens een misdrijf. Dit betreft de meer ernstige vormen van jeugddelinquentie.

7.4 Conclusie

Sinds 2007 daalt in Nederland de jeugdcriminaliteit. Deze daling betreft zowel de door politie en justitie geregistreerde criminaliteit, als door jongeren zelf gerapporteerde delinquentie (Van der Laan & Goudriaan, 2016). Uit de gegevens van deze Monitor Jeugdcriminaliteit 2017 blijkt dat de daling in de geregistreerde jeugdcriminaliteit, welke in 2007 is ingezet, continueert tot 2017. Hoewel de daling niet in alle subgroepen, regio's of voor alle typen delicten even sterk is, niet altijd jaarlijks en continue dalend is en schoksgewijs kan verlopen, is de algemene trend dat de jeugdcriminaliteit nog steeds afneemt.

[46] Door het WODC wordt onderzoek verricht naar het *dark number* voor de totale criminaliteit (Smit et al., aankomend). De resultaten hiervan worden medio 2018 verwacht.

Hierbij merken we op dat de registraties een deel van de werkelijke jeugdcriminaliteit meten. Onder meer door een handhavingstekort in de opsporing (hoewel dit niet van recente datum is, ook in de jaren negentig van de vorige eeuw werd hier al melding van gemaakt) en registratie-effecten (Van Ham et al., 2018) ontbreekt in de beschikbare statistieken een volledig beeld over de criminaliteit door jeugdigen. Zo worden bijvoorbeeld cyber- en gedigitaliseerde delicten nog niet voldoende geregistreerd en onderscheiden. Ook is het aannemelijk dat de introductie van het bedrijfsprocessensysteem (BVH) bij de politie, veranderingen in de prioriteit van opsporing jeugdcriminaliteit en veranderde werkprocessen – de invoering van het Salduz-arrest en de ZSM werkwijze – hebben bijgedragen aan de daling in de geregistreerde jeugdcriminaliteit (Van Ham et al., 2018). Deze ontwikkelingen maken het waarschijnlijk dat de geregistreerde jeugdcriminaliteit sterker afneemt dan de werkelijke criminaliteit.

De afnemende (geregistreerde) jeugdcriminaliteit in Nederland staat niet op zichzelf. In de Westerse wereld neemt namelijk de totale criminaliteit in de afgelopen dertig jaar af (Van Dijk, Tseloni & Farrel, 2011; Tonry, 2014). Na een stijging vanaf de jaren vijftig van de vorige eeuw, daalt de algemene criminaliteit sinds eind jaren tachtig, hoewel enkele landen aan het begin van deze eeuw een beperkte opwaartse trend ervoeren gedurende enkele jaren. De timing en sterkte van de daling van de criminaliteit verschilt tussen landen en naar type criminaliteit. In sommige landen, waaronder enkele Scandinavische landen, Groot Brittannië en ook Nederland, is de geregistreerde criminaliteit aan het begin van deze eeuw toegenomen, maar in de laatste tien jaar continueert ook in deze landen de reeds eerder ingezette daling (C&R, 2017; Van Dijk et al., 2011; Tonry, 2014). De geregistreerde jeugdcriminaliteit in Nederland sluit dus aan bij de internationaal gesignaleerde dalende trends in de criminaliteit, waarbij wel wordt gesignaleerd dat de daling in Nederland sterker lijkt te zijn dan in andere landen.

Literatuur

Algemene Rekenkamer (2012). *Prestaties in de strafrechtsketen*. Den Haag: Algemene Rekenkamer. Rep.nr. TK 33 173 nr. 1, vergaderjaar 2011-2012.

Andersen, L.H., Tegner-Anker, A.S., & Andersen, S.H. (2016). A formal decomposition of declining youth crime in Denmark. *Demographic Research, 35,* 1303-1316.

Arnett, J.J. (2000). Emerging adulthood: A theory development from the late teens through the twenties. *American Psychologist, 55,* 469-480.

Baumer, E.P., & Wolff, K.T. (2014). The breadth and causes of contemporary cross-national homicide trends. In M. Tonry (red.), *Why crime rates fall and why they don't. Crime & Justice, Volume 43* (pp. 231-288). Chicago: The University of Chicago press.

Berghuis, A.C., & Waard, J. de (2017). Verdampende jeugdcriminaliteit: Verklaringen van de internationale daling. *Justitiële verkenningen, 43*(1), 10-27.

Bernasco, W., & Steenbeek, W. (2015). More places than crimes: Implications for evaluating the law of crime concentration at place. *Journal of Quantitative Criminology, 33,* 451-467.

Coleman, C. & Moynihan, J. (2002). *Understanding crime data. Haunted by the dark figure*. Buckingham: Open University Press.

Dijk, J. van, Tseloni, A., & Farrell, G. (2012). The international crime drop. New York: Palgrave Macmillan.

Eisner, M. (2014). From swords to words: Does macro-level change in self-control predict long-term variations in the level of homicide? In M. Tonry (red.), *Why crime rates fall and* why they don't: Crime & Justice, Volume 43 (pp. 65-134). Chicago: The University of Chicago press.
Elffers, H. (2003). Leugens, verdraaide leugens, statistiek en ... MISDAADSTATISTIEK. STatOR, 10-16.
Farrell, G., Tilley, N., & Tseloni, A. (2014). Why the crime drop? In M. Tonry (red.), *Why crime rates fall and why they don't: Crime & Justice Volume 43* (pp. 421-490). Chicago: University of Chicago press.
Hardyns, W., Snaphaan, T., & Pauwels, L. (2017). Criminaliteitsconcentraties en microplaatsen: Weisburds 'law of crime concentration at places' in Belgische grootstedelijke context. *Tijdschrift voor Criminologie, 59*(3)*,* 227-244.
Ham, T. van, Bervoets, E. & Ferwerda, H. (2015). *Papier en werkelijkheid: Een hypothesevormend onderzoek naar de invloed van registratie-effecten op de omvang van de geregistreerde jeugdcriminaliteit*. Arnhem: Beke.
Ham, T. van, Bervoets, E., Scholten, L., & Ferwerda, H. (2018). *Realiteit of registratie-effect: De invloed van registratie-effecten op de daling in de jeugdcriminaliteit*. Arnhem: Beke.
Kerckvoorde, J. van (1995). *Een maat voor het kwaad? Over de meting van criminaliteit met behulp van officiële statistieken en door middel van enquêtes*. Leuven: Universitaire pers.
Laan, A.M. van der, Barendregt, C.S., Beerthuizen, M.G.C. J., & Beijersbergen, K.A. (2016). *Adolescentenstrafrecht: Beleidstheoriereconstructie en eerste empirische bevindingen*. Den Haag: Boom criminologie. Onderzoek en beleid 317.
Laan, A.M. van der, & Weijters, G. (2015). Daling in geregistreerde jeugdcriminaliteit. Enkele mogelijke verklaringen. *Tijdschrift voor Criminologie, 57,* 203-228.
Laan, A.M. van der, Rokven, J., Weijters, G., Beerthuizen, M.G.C.J. (2018). De daling in jeugddelinquentie: Minder risico's, meer bescherming? *Tijdschrift voor Criminologie, 60*(1)*.*
Matthews, B., & Minton, J. (2017). Rethinking one of criminology's 'brute facts': The age crime curve and the crime drop in Scotland. *European Journal of Criminology*, online first, doi: 10.1177/1477370817731706
Pleysier, S. (2015). *Jeugddelinquentie: Fenomeen en verklaringen*. Leuven: KU Leuven.
Roeder, O., Eisen, L.B., & Bowling, J. (2015). *What caused the crime decline?* New York: Brennan Centre for Justice.
Smit, P. […] (aankomend). *Tasten in het duister: Verkenning naar bronnen en methoden om de aard en omvang van de criminaliteit te meten.* Den Haag: WODC/Dialogic.
Tonry, M. (2014). Why crime rates are falling throughout the Western world. In M. Tonry (red.), *Why crime rates fall and why they don't.* (pp. 1-64). Chicago: The university of Chicago press. Crime and Justice, Volume 43.
Weerman, F.C. (2017). Social media en smartphones als verklaring voor de daling in jeugdcriminaliteit? *Justitiële verkenningen, 43,* 71-87.
Weijters, G., Verweij, S., & Tollenaar, N. (2017). *Recidive onder justitiabelen in Nederland: Een verslag over de periode 2004 tot en met 2016.* Den Haag: WODC. Factsheet 2017-5.
Weisburd, D., Morris, N., & Groff, E. R. (2009). Hot spots of juvenile crime: A longitudinal study of arrest incidents at street segments in Seattle, Washington. *Journal of Quantitative Criminology, 25,* 443-467.
Wittebrood, K. & Nieuwbeerta, P. (2006). Een kwart eeuw stijging in geregistreerde criminaliteit. Vooral meer registratie, nauwelijks meer criminaliteit. *Tijdschrift voor Criminologie, 48,* 227-242.

Summary

Juvenile Crime Monitor 2017

Developments in registered juvenile crime from 2000 to 2017

The Juvenile Crime Monitor 2017 describes developments in juvenile crime registered by the police, the Public Prosecution Service and the courts from 2000 to 2017. The aim of the Juvenile Crime Monitor program is to provide a broad overview of developments in juvenile crime from various sources, and to discuss and compare these developments. The different sources in the latest Monitor include: police records of juvenile suspects, sentencing records of juvenile criminal offenders, and judicial statistics from other countries as well. The 2015 edition of the Juvenile Crime Monitor also included self-report measures of offending behavior by Dutch juveniles, which are obtained from a representative sample every five years. Juveniles are individuals between the ages of 12 and 23 years old. Besides describing developments in registered juvenile crime on the national level, the current edition also examines youth crime in so-called *hots spots* and (selected) municipalities and also the developments of juvenile crime in neighbouring countries.

Significant trends from 2012 to 2017

Trends in registered juvenile crime are predominantly decreasing
To examine whether the more long term decrease in juvenile crime (see figure S1) is also prevalent at the regional level, among specific subgroups, and for all types of criminal behaviour, more in-depth examinations are performed for the years 2012 to 2017. For specific regions, subgroups and types of offenses, the developments in juvenile crime, too, exhibit a downwards trend. The level of juvenile crime in 2016 is predominantly below the level of crime in 2012, regardless of region or subgroup. That said, the magnitude of the observed crime drop does differ per region or subgroup. Moreover, for some of these regions or subgroups juvenile crime does not decrease year after year, as there are isolated cases of juvenile crime levels remaining stable or even increasing.

Juvenile crime drop is prevalent among all age groups, most delinquent group becomes slightly older
Registered crime decreased for all age groups from 2007 to 2017. While 18- to 21-year-olds were mostly overrepresented in the juvenile criminal offender population up to and through 2012, the upper age range of the most delinquent group expands to 25 years after 2012.

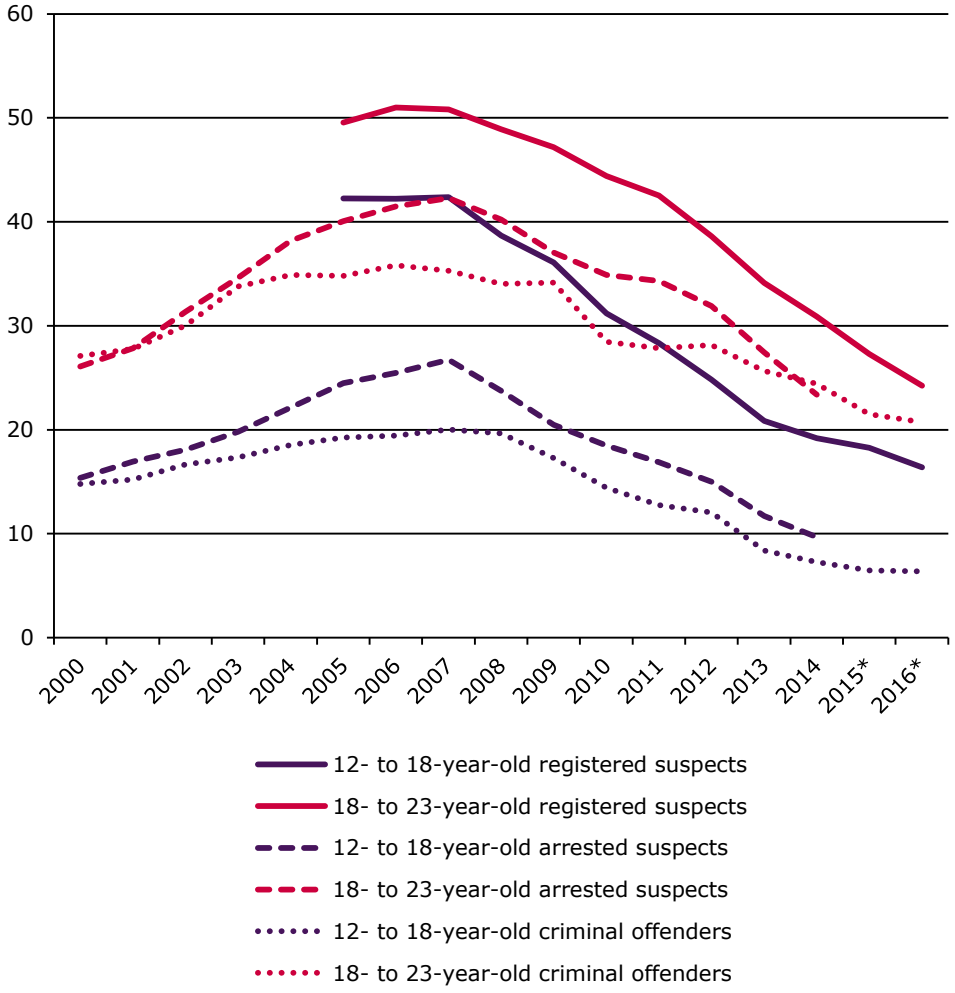
Juvenile crime drops annually at the national level, intermittently at the municipal level, but with variation at the level of neighbourhoods
The decrease in juvenile crime is observed regardless of where juvenile suspects live or in which cities juvenile offenders commit crimes. However, the decrease in juvenile crime is not annually for each of the observed municipalities, but can be characterized as a intermittent drop. Also, at the more local level of neighbourhoods there is significant variation in the magnitude of the juvenile crime drop. For instance, in *hot spots* (i.e., neighbourhoods with relatively high levels of juvenile crime) the level

of juvenile crime decreases more strongly than the national average, but less so or not at all in other neighbourhoods.

The number of juveniles sentenced for digitalized and cybercrime is small, and is (still) not clearly identifiable in registration sources on the national level

The number of juveniles sentenced for digitalized or cybercrime consist of less than 1% of all juvenile criminal offenders. This figure significantly underestimates the number of juveniles who are actually involved in digitalized and cybercrime, because these types of offences are not yet clearly identifiable in police and court records on the national level.

Figure S1 Number of registered juvenile suspects and criminal offenders per 1.000 capita

* Preliminary rates.

Note. Registered suspects are individuals who have had police contact due to criminal involvement (figures available from 2005 and onwards); arrested suspects are individuals who have been reported to the Public Prosecution Service by the police due to criminal involvement (figures available from 2000 to 2015); criminal offenders are individuals who have been sentenced by the Public Prosecution Service or the courts (figures available for 2000 to 2017).

See Chapters 2 and 3 as well as Appendix 2, Table B7.1, for corresponding statistics.

Sources: HKS/BVH/SSB/OBJD; CBS/WODC

Greatest decrease in sanctions against juvenile offenders was from 2007 to 2013, afterwards the decrease weakens
The number of juveniles sanctioned with alternative community sentences issued by the organisa-tion Halt, as well as the number of sanctions issued by the Publication Prosecution Service and the courts, decreases from 2007 to 2017. Up to 2013 this decrease was relatively strong, though it weakens afterwards. Particularly, the number of juveniles with a Halt referral stabilizes in recent years. This recent stability could be in part due to the introduction of the so-called Halt+ variant, which was introduced in 2013 and stimulates the referral of juvenile suspects and offenders to Halt by the Public Prosecution Service.
Also, the general decrease of the number of imposed sanctions is not observed for all types of sanctions. For example, the number of transactions (which are out-of-court settlements, usually involving a fine or community service) drops more sharply than penalty orders, which suggests that the latter is replacing the former (as intended by lawmakers).

Number of juvenile reoffenders decreases
The percentage of 12- to 18-year-olds and 18- to 25-year-olds that reoffend after at least one prior conviction decreases, though to a lesser extent than the general juvenile crime drop. In other words, while there is a general decrease in the number of juvenile offenders, the recidivism among those that remain remains more or less stable over time (whereas the latest cohort seems to show a slight increase in recidivism).

Prosecution of young adults as minors increases
Although there has been a decrease in the number of young adult criminal offenders, the percentage of criminal cases (with preliminary judgments) against young adults where they are sanctioned according to juvenile law increases.

Juvenile crime drop internationally observed
The Dutch drop in registered juvenile crime is not on its own. There is a similar decrease in the number of juvenile suspects and convicts in other countries as well, for 2007 to 2015. But, the number of registered juvenile suspects and convicts does fall more rapidly in the Netherlands, when compared with neighbouring nations.

Possible explanations for the juvenile crime drop
A monitor, such as the Juvenile Crime Monitor, is primarily a descriptive entity, and not necessarily means to clarify or explain observed developments. Still, some explanations for the juvenile crime drop are discussed, such as:
- Changes in registration practises, priority shifts regarding investigating juvenile crime as well as changes in police protocols have led to a shortage in enforcement practises, which may have contributed to the registered juvenile crime drop.
- The *crime debut* hypothesis suggests that an increase in security measures has made it more difficult for criminals to successfully commit crimes, particularly among less experienced offenders of property crimes, thus preventing criminal careers from 'taking off'.
- The *social media* hypothesis suggests that the registered drop in juvenile crime could be due to the increased digitalization of society, which includes, but is not limited to, the increased use of social media and mobile devices.
- The *changing sociocultural attitude* hypothesis suggests that the downward development in juvenile crime is due to a changing sociocultural attitude among

juveniles and parents towards risky behaviour, such as alcohol consumption, dropping out of school or delinquency.

Conclusion

Since 2007, juvenile crime has decreased in the Netherlands. This crime drop is observable in the registrations of the police and the judicial authorities as well as in self-report measures of juveniles themselves (see the Juvenile Crime Monitor 2015 for the results regarding self-report). The observed juvenile crime drop that started in 2007 continues up to 2017. Although the magnitude of the juvenile crime drop differs per region, subgroup or type of crime, and is not always annually, the overall trend shows a decrease in registered juvenile crime. That said, the monitor concerns *registered* juvenile crime. Hence, the monitor only concerns a part of all juvenile crime. It is likely that the juvenile crime registered by police is dropping more sharply than actual juvenile crime, for instance, due to changes in registration practises. A juvenile crime drop is also observed internationally, in countries surrounding the Netherlands, though the decrease in crime appears to be largest in the Netherlands.

Bijlage 1 Samenstelling begeleidingscommissie

Voorzitter	
Dr. A. Slotboom	Vrije Universiteit
Leden	
Em. prof. dr. H. Elffers	Vrije Universiteit / NSCR
Drs. T. Eijken	Ministerie van Justitie en Veiligheid, Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen (DGSenB)
P. van Hils	Ministerie van Justitie en Veiligheid, Directoraat-Generaal Politie (DGPol)

Tabel B1.1 Ontwikkelingen in het aantal 12- tot en met 22-jarigen in de periode 2000 tot 2017, naar leeftijdsgroep, in absolute aantallen en indices

	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16
Absoluut (x 1.000)																	
12- tot 18-jarigen	1.119	1.137	1.158	1.180	1.195	1.200	1.202	1.205	1.202	1.191	1.184	1.185	1.189	1.197	1.207	1.216	1.226
18- tot 23-jarigen	948	951	953	958	957	961	969	977	987	1.007	1.022	1.033	1.041	1.046	1.037	1.031	1.032
Index																	
12- tot 18-jarigen	94	96	97	99	100	101	101	101	101	100	100	100	100	101	101	102	103
18- tot 23-jarigen	91	91	91	92	92	92	93	94	95	97	98	99	100	100	100	99	99

Bron: SSB; CBS

Tabel B2.1 Aangehouden verdachten naar leeftijdsgroep, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14
12- tot 18-jarigen	15,4	16,9	18,1	19,8	22,1	24,5	25,5	26,7	23,8	20,5	18,5	16,9	15,0	11,7	9,7
12- tot 16-jarigen	10,2	11,5	12,1	13,1	15,3	17,3	17,9	18,6	16,4	13,5	11,9	10,6	9,4	7,2	5,9
16- tot 18-jarigen	26,3	28,2	30,6	33,6	36,1	39,3	41,2	43,0	37,9	34,0	31,3	29,2	26,2	21,1	17,5
18- tot 23-jarigen	26,1	27,9	31,4	34,6	38,2	40,1	41,5	42,3	40,2	37,1	34,9	34,3	31,9	27,4	23,4
23-jarigen en ouder	8,4	9,0	9,8	11,0	11,7	12,0	12,2	12,1	11,3	10,5	9,9	10,1	9,7	9,2	8,3

Bron: HKS/SSB; CBS

Tabel B2.2 Geregistreerde jeugdige verdachten, indices

	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15*	'16*
Per 1.000 leeftijdsgenoten												
12- tot 18-jarigen	42	42	42	39	36	31	28	25	21	19	18	16
12- tot 16-jarigen	34	34	34	30	28	23	21	18	15	14	13	12
16- tot 18-jarigen	60	60	59	55	53	47	43	38	32	29	28	25
18- tot 23-jarigen	50	51	51	49	47	44	43	39	34	31	27	24
Index (= 2012)												
12- tot 18-jarigen	170	170	171	156	146	126	114	100	84	77	74	66
12- tot 16-jarigen	187	184	185	167	152	126	114	100	85	78	74	67
16- tot 18-jarigen	155	155	154	142	137	123	113	100	83	76	73	64
18- tot 23-jarigen	128	132	132	127	122	115	110	100	88	80	71	63

* Voorlopige cijfers.

Bron: BVH/SSB; CBS

Tabel B2.3 Age-crime curves voor de jaren 2007, 2010, 2013 en 2016 van geregistreerde jeugdige verdachten, per 1.000 leeftijdsgenoten

Leeftijd	'07	'10	'13	'16*
12	12,0	6,5	4,8	3,4
13	26,1	16,6	11,7	8,6
14	42,6	29,5	19,4	15,6
15	53,4	39,6	26,2	20,6
16	59,2	44,9	30,8	23,8
17	59,4	49,7	33,5	25,7
18	56,9	48,2	35,4	26,5
19	54,7	48,1	35,6	25,7
20	50,7	45,2	35,0	24,0
21	47,7	42,0	33,2	22,9
22	44,1	38,4	31,7	22,2

* Voorlopige cijfers.

Bron: BVH/SSB; CBS

Tabel B2.4 Geregistreerde jeugdige verdachten naar geslacht, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

	'12	'13	'14	'15*	'16*
12- tot 18-jarige jongens	37,8	31,4	29,1	28,0	25,0
12- tot 18-jarige meisjes	11,2	9,8	8,8	8,0	7,4
18- tot 23-jarige mannen	63,1	55,4	50,3	44,6	39,9
18- tot 23-jarige vrouwen	13,3	12,1	10,7	9,3	8,0

* Voorlopige cijfers.

Bron: BVH/SSB; CBS

Tabel B2.5 Geregistreerde jeugdige verdachten naar migratieachtergrond, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

	'12	'13	'14	'15*	'16*
12- tot 18-jarigen					
Nederlandse achtergrond	18,1	14,6	13,5	12,7	11,7
Westerse migratie achtergrond	28,9	24,6	22,4	20,1	18,5
Marokko	83,0	74,9	65,3	62,9	52,2
Voormalig Nederlandse Antillen en Aruba	82,2	72,5	67,1	64,3	58,3
Suriname	57,2	50,0	47,1	48,5	39,0
Turkije	42,6	36,5	32,5	32,8	28,1
Overig niet-Westerse migratie achtergrond	41,6	36,7	33,9	32,5	28,4
18- tot 23-jarigen					
Nederlandse achtergrond	30,2	26,1	23,5	20,5	18,4
Westerse migratie achtergrond	33,7	30,2	28,3	23,5	19,5
Marokko	133,4	125,8	113,5	107,7	90,1
Voormalig Nederlandse Antillen en Aruba	95,1	89,1	80,6	70,5	65,0
Suriname	80,7	73,3	67,5	59,1	54,2
Turkije	64,6	58,3	53,0	46,3	42,0
Overig niet-Westerse migratie achtergrond	56,3	50,5	44,5	40,4	35,8

* Voorlopige cijfers.

Bron: BVH/SSB; CBS

Tabel B2.6 Geregistreerde jeugdige verdachten naar generatie, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

	'12	'13	'14	'15*	'16*
12- tot 18-jarigen					
Nederlandse achtergrond	18,1	14,6	13,5	12,7	11,7
Eerste generatie	52,2	43,4	39,3	35,6	29,3
Tweede generatie	46,9	41,8	38,0	37,1	32,1
18- tot 23-jarigen					
Nederlandse achtergrond	30,2	26,1	23,5	20,5	18,4
Eerste generatie	50,4	45,0	39,8	34,2	28,1
Tweede generatie	71,4	65,4	59,6	53,7	47,8

* Voorlopige cijfers.

Bron: BVH/SSB; CBS

Tabel B2.7 Geregistreerde jeugdige verdachten naar wel/geen voortijdig schoolverlater, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

	'13	'14	'15*	'16*
12- tot 18-jarigen				
Voortijdig schoolverlater	98,6	110,7	102,3	80,3
Geen voortijdig schoolverlater	20,6	18,9	18,0	16,2
18- tot 23-jarigen				
Voortijdig schoolverlater	124,4	116,1	109,6	100,6
Geen voortijdig schoolverlater	31,7	28,8	25,3	22,5

* Voorlopige cijfers.

Bron: BVH/SSB; CBS

Tabel B2.8 Geregistreerde jeugdige verdachten naar participatie school/ werk, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

	'12	'13	'14	'15*
16- tot 18-jarigen				
Schoolgaand met inkomen	28,4	22,7	21,5	21,3
Schoolgaand zonder inkomen	45,8	38,7	36,1	34,6
Werkend	65,2	62,1	52,3	39,6
Overig of onbekend	107,6	99,6	79,2	70,2
18- tot 23-jarigen				
Schoolgaand met inkomen	23,3	20,7	19,1	17,0
Schoolgaand zonder inkomen	36,4	33,0	30,8	24,2
Werkend	44,9	39,2	36,7	32,6
Uitkering	105,3	102,2	97,1	86,5
Overig of onbekend	96,2	84,3	70,2	58,7

* Voorlopige cijfers.

Bron: BVH/SSB; CBS

Tabel B2.9 Geregistreerde jeugdige verdachten naar huishoudinkomen, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

	'12	'13	'14	'15*
12- tot 18-jarigen				
20% laagste inkomens	49,2	42,4	39,4	41,7
20% één na laagste inkomens	30,3	26,2	24,7	23,8
20% middelste inkomens	19,5	16,3	14,7	13,9
20% één na hoogste inkomens	15,1	11,7	10,4	9,8
20% hoogste inkomens	11,3	8,6	8,2	7,8
18- tot 23-jarigen				
20% laagste inkomens	49,0	43,7	39,3	38,5
20% één na laagste inkomens	47,7	43,6	39,6	38,6
20% middelste inkomens	34,4	30,7	27,9	25,1
20% één na hoogste inkomens	30,8	26,0	23,6	19,2
20% hoogste inkomens	28,3	23,9	21,8	17,8

* Voorlopige cijfers.

Bron: BVH/SSB; CBS

Tabel B2.10 Geregistreerde jeugdige verdachten naar huishoudsamenstelling, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

	'12	'13	'14	'15*	'16*
12- tot 18-jarigen					
Thuiswonend kind, tweeoudergezin	18,1	14,8	13,3	12,6	11,0
Thuiswonend kind, eenoudergezin	45,6	38,6	36,0	34,4	31,2
Uitwonend instelling	162,3	166,0	147,1	133,5	125,4
Overig of onbekend	63,4	52,2	54,1	50,0	47,0
18- tot 23-jarigen					
Thuiswonend kind, tweeoudergezin	33,3	28,9	26,3	23,1	19,9
Thuiswonend kind, eenoudergezin	63,5	57,2	51,0	45,1	39,7
Uitwonend alleenstaand	33,3	29,1	26,8	22,7	21,2
Uitwonend samenwonend	25,3	22,3	20,7	17,7	15,9
Samenwonend met kind	45,7	47,0	36,0	33,1	35,8
Alleenstaand met kind	74,8	72,4	57,8	63,0	41,8
Uitwonend instelling	113,2	102,4	96,1	88,3	78,8
Overig of onbekend	53,4	43,1	38,6	33,9	34,8

* Voorlopige cijfers.

Bron: BVH/SSB; CBS

Tabel B2.11 Geregistreerde jeugdige verdachten naar woongemeente, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

	'12	'13	'14	'15*	'16*
12- tot 18-jarigen					
Amsterdam	49,8	42,5	41,0	41,1	35,9
Rotterdam	46,9	43,6	38,0	38,8	33,9
Den Haag	44,8	40,0	36,5	29,7	27,1
Utrecht	38,3	34,7	32,0	27,9	22,1
Overige gemeenten G25	29,0	25,1	22,9	21,9	19,5
Overige gemeenten of onbekend	20,6	16,8	15,4	14,7	13,3
18- tot 23-jarigen					
Amsterdam	53,1	46,6	43,2	38,7	34,3
Rotterdam	59,1	56,5	49,1	43,4	36,0
Den Haag	67,6	59,6	55,3	44,5	40,9
Utrecht	35,1	30,6	27,3	26,3	20,4
Overige gemeenten G25	35,4	31,8	28,6	25,0	22,6
Overige gemeenten of onbekend	20,6	16,8	15,4	14,7	13,3

* Voorlopige cijfers.

Bron: BVH/SSB; CBS

Tabel B2.12 Geregistreerde jeugdige verdachten naar type misdrijf en geslacht, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

	'12	'13	'14	'15*	'16*
12- tot 18-jarige jongens					
Vermogen	18,1	15,3	14,9	14,7	12,7
Vernieling en openbare orde	12,0	9,2	7,8	7,2	6,7
Geweld	9,0	7,8	6,8	6,3	5,5
Verkeer	1,4	1,0	1,1	1,1	0,9
Drugs	1,3	1,4	1,4	1,4	1,1
12- tot 18-jarige meisjes					
Vermogen	6,6	5,9	5,4	4,9	4,8
Vernieling en openbare orde	2,1	1,6	1,5	1,3	1,0
Geweld	2,6	2,2	1,8	1,7	1,4
Verkeer	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2
Drugs	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
18- tot 23-jarige mannen					
Vermogen	19,7	18,2	16,3	14,7	12,6
Vernieling en openbare orde	15,3	12,4	10,9	9,3	8,0
Geweld	17,4	15,1	13,2	12,0	10,6
Verkeer	12,2	10,2	9,6	8,5	8,2
Drugs	6,0	5,6	5,5	4,7	4,4
18- tot 23-jarige vrouwen					
Vermogen	6,4	6,2	5,1	4,4	3,5
Vernieling en openbare orde	1,5	1,3	1,1	0,9	0,8
Geweld	2,9	2,5	2,3	1,9	1,7
Verkeer	2,2	1,9	1,9	1,6	1,5
Drugs	0,6	0,6	0,6	0,5	0,4

* Voorlopige cijfers.

Bron: BVH/SSB; CBS

Tabel B2.13 Geregistreerde jeugdige verdachten naar aantal misdrijven in twee kalenderjaren, procentuele verdeling

	'12	'13	'14	'15*	'16*
12- tot 18-jarigen					
1 misdrijf	62,6	62,7	64,1	63,4	64,9
2 tot 6 misdrijven	33,2	32,4	31,2	31,7	30,6
6 of meer misdrijven	4,2	4,9	4,7	5,0	4,6
18- tot 23-jarigen					
1 misdrijf	55,9	56,2	58,0	58,4	59,2
2 tot 6 misdrijven	37,4	36,9	35,3	34,9	34,1
6 of meer misdrijven	6,7	6,9	6,7	6,7	6,7

* Voorlopige cijfers.

Bron: BVH/SSB; CBS

Tabel B2.14 Geregistreerde jeugdige verdachten naar leeftijdsgroep, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

	'12	'13	'14	'15*	'16*
12- tot 16-jarigen	18,2	15,4	14,3	13,4	12,1
16- tot 18-jarigen	38,5	32,1	29,3	28,0	24,7
18- tot 23-jarigen	38,6	34,1	30,9	27,3	24,2

* Voorlopige cijfers.

Bron: BVH/SSB; CBS

Tabellen bij hoofdstuk 3

Tabel B3.1 Wetsartikelen gedigitaliseerde en cyberdelicten

Wetsartikel	Korte omschrijving
Gedigitaliseerde delicten	
SR 231a	Identiteitsfraude
SR 232	Vervalsen digitale betaalmiddelen
SR 240b	Kinderpornografie
SR 248e	Grooming
SR 273/1/2	Bekendmaking/heling bedrijfsgeheimen
SR 273d	Schending telecommunicatiegeheim
SR 317/2	Afpersing onder dreiging vernieling digitale gegevens
SR 326c	Misbruik publicatie telecommunicatiedienst
Cyberdelicten	
SR 138ab	Hacking
SR 138b	Belemmeren toegang/gebruik geautomatiseerd werk
SR 139c	Aftappen of opnemen van gegevens
SR 139d	Opname-, aftap- of afluisterenapparatuur plaatsen
SR 139e	Bezitten of verspreiden afgetapte gegevens
SR 161sexies	Vernielen van geautomatiseerd werk (intentioneel)
SR 161septies	Vernielen van geautomatiseerd werk (schuld)
SR 350a	Vernieling van gegevens op geautomatiseerd werk (intentioneel)
SR 350b	Vernieling van gegevens op geautomatiseerd werk (schuld)

Tabel B3.2 Jeugdige strafrechtelijke daders in de periode 2000 tot 2017, absoluut en per 1.000 leeftijdsgenoten

Y	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16
Absoluut																	
12- tot 18-jarigen	16.550	17.300	19.300	20.470	22.140	23.100	23.350	24.130	23.620	20.600	17.060	15.110	14.320	10.040	8.760	7.890	7.830
12- tot 16-jarigen	7.700	8.260	9.220	9.570	10.560	11.300	11.380	11.780	11.370	9.560	7.520	6.440	6.340	4.260	3.770	3.330	3.320
16- tot 18-jarigen	8.850	9.040	10.080	10.910	11.570	11.800	11.960	12.350	12.260	11.040	9.533	8.660	7.980	5.780	4.990	4.560	4.510
18- tot 23-jarigen	25.680	26.430	28.600	32.360	33.390	33.430	34.710	34.480	33.580	34.400	29.080	28.770	29.320	26.840	25.350	22.180	21.390
Per 1.000 leeftijdsgenoten																	
12- tot 18-jarigen	14,8	15,2	16,7	17,3	18,5	19,3	19,4	20,0	19,7	17,3	14,4	12,7	12,0	8,4	7,3	6,5	6,4
12- tot 16-jarigen	10,2	10,7	11,8	12,1	13,2	14,0	14,1	14,7	14,3	12,2	9,6	8,2	8,0	5,3	4,6	4,1	4,1
16- tot 18-jarigen	24,4	24,6	26,7	28,2	29,5	30,1	30,5	30,7	29,9	27,2	23,7	21,6	20,1	14,8	12,8	11,4	11,1
18- tot 23-jarigen	27,1	27,8	30,0	33,8	34,9	34,8	35,8	35,3	34,0	34,2	28,5	27,9	28,2	25,7	24,4	21,5	20,7

Bron: OBJD; WODC

Tabel B3.3 Strafrechtelijke daders in de jaren 2000, 2004, 2008, 2012 en 2016, per 1.000 leeftijdsgenoten, naar individueel levensjaar

Leeftijd	'00	'04	'08	'12	'16
12	2,5	3,5	3,8	1,6	0,6
13	7,1	9,2	10,3	5,4	2,2
14	13,4	16,9	18,7	10,3	5,4
15	18,3	23,7	24,2	15,0	7,8
16	23,1	27,9	28,9	19,2	10,1
17	25,8	31,1	31,0	21,1	12,0
18	28,3	35,5	34,6	26,5	20,1
19	28,6	36,9	35,7	29,5	20,9
20	28,3	35,9	35,1	29,3	21,3
21	26,0	34,9	33,2	27,9	20,5
22	24,2	31,3	31,5	27,5	20,9
23	23,0	29,6	30,0	25,3	19,5
24	21,9	28,2	27,4	24,0	19,3
25	21,2	25,7	24,6	22,3	18,9
26	20,8	25,0	22,7	22,3	18,6
27	19,5	23,2	21,8	20,3	17,7
28	19,8	22,2	20,7	19,9	17,3
29	17,9	21,2	19,7	18,9	16,8
30	17,6	20,8	18,3	17,5	16,4
31	16,9	19,9	17,8	16,9	15,6
32	16,1	19,4	16,5	15,6	15,9
33	15,8	18,4	17,0	14,8	14,8
34	15,1	17,3	16,3	14,2	13,8
35	14,2	17,7	15,8	13,5	13,1
36	14,1	16,7	15,0	13,7	12,7
37	12,9	16,3	15,1	13,3	12,2
38	12,8	16,0	14,1	12,7	11,6
39	12,4	15,6	14,0	12,1	11,5
40	11,6	15,6	13,8	12,2	10,9
41	11,4	14,5	13,2	11,7	10,3
42	10,6	14,1	13,0	10,9	10,2
43	10,0	13,2	12,6	10,9	9,8
44	9,9	12,6	11,8	10,6	9,9
45	9,2	12,1	11,4	9,9	9,0
46	8,9	11,5	11,3	10,2	8,5
47	8,8	10,5	10,5	9,2	8,4
48	7,9	10,4	9,4	8,6	7,9
49	7,9	10,1	9,4	8,2	7,7
50	7,1	9,2	8,5	8,0	7,3
51	6,7	8,7	8,3	7,5	6,9
52	6,5	8,3	7,8	6,9	6,5
53	5,9	7,6	7,1	6,7	6,3
54	6,7	6,9	6,8	6,2	5,7
55	6,0	6,6	6,3	5,7	5,5
56	5,5	6,4	5,9	5,3	5,1
57	5,3	5,9	5,6	5,1	4,6
58	4,9	6,7	5,1	4,6	4,3
59	4,4	5,6	4,6	4,3	4,0
60	4,2	5,7	4,5	4,1	3,7

Bron: OBJD; WODC

Tabel B3.4 12- tot 23-jarige strafrechtelijke daders binnen pleeggemeentes in de periode 2012 tot 2017, in indices (2012=100)

	'12	'13	'14	'15	'16
12- tot 18-jarigen					
Almere	100	82	62	48	52
Amsterdam	100	60	55	57	49
Breda	100	81	65	50	51
Den Haag	100	70	67	61	48
Eindhoven	100	73	53	44	41
Groningen	100	88	96	75	87
Nijmegen	100	61	57	60	60
Rotterdam	100	73	67	58	61
Tilburg	100	99	70	56	63
Utrecht	100	62	54	43	45
18- tot 23-jarigen					
Almere	100	103	93	80	90
Amsterdam	100	90	85	78	81
Breda	100	97	92	77	91
Den Haag	100	87	83	72	75
Eindhoven	100	99	79	69	71
Groningen	100	115	95	78	86
Nijmegen	100	105	101	78	67
Rotterdam	100	96	105	90	81
Tilburg	100	111	94	90	96
Utrecht	100	94	79	57	62

Bron: OBJD; WODC

Tabel B3.5 Jeugdige strafrechtelijke daders in de periode 2012 tot 2017, naar leeftijd en geslacht, per 1.000 leeftijdsgenoten

	'12	'13	'14	'15	'16
12- tot 18-jarige mannen	19,1	13,5	11,7	10,4	10,3
12- tot 18-jarige vrouwen	4,7	3,0	2,6	2,4	2,3
18- tot 23-jarige mannen	46,6	41,8	39,9	35,0	33,8
18- tot 23-jarige vrouwen	9,1	9,0	8,4	7,5	7,1

Bron: OBJD; WODC

Tabel B3.6 Jeugdige strafrechtelijke daders in de periode 2012 tot 2017, naar delict, per 1.000 leeftijdsgenoten

	'12	'13	'14	'15	'16
12- tot 18-jarigen					
Geweld	4,1	3,0	2,7	2,4	2,2
Vermogen	4,5	3,2	2,9	2,5	2,5
VLAOO	3,5	2,3	1,9	1,7	1,7
Overig	2,6	1,8	1,5	1,5	1,5
18- tot 23-jarigen					
Geweld	6,1	5,6	5,5	4,8	4,2
Vermogen	8,5	8,0	7,7	6,5	5,8
VLAOO	5,5	4,7	4,5	3,7	3,4
Overig	6,0	5,7	5,6	5,1	5,9
Verkeer	6,7	5,9	5,3	4,8	4,6

Bron: OBJD; WODC

Tabel B3.7 Jeugdige strafrechtelijke daders van cyber- of gedigitaliseerde criminaliteit in de periode 2012 tot 2017, in absolute aantallen

	'12	'13	'14	'15	'16
12- tot 18-jarige strafrechtelijke daders van cybercrim.	12	<5	13	8	10
12- tot 18-jarige strafrechtelijke daders van gedig crim.	22	22	14	20	15
18- tot 23-jarige strafrechtelijke daders van cybercrim.	16	17	18	22	7
18- tot 23-jarige strafrechtelijke daders van gedig crim.	32	36	42	56	33

Bron: OBJD; WODC

Tabel B3.8 Jeugdige 'first offender' strafrechtelijke daders in 2012 tot 2017, naar leeftijd, in percentages

	'12	'13	'14	'15	'16
12- tot 18-jarigen	69	65	65	66	69
12- tot 16-jarigen	80	77	76	77	79
16- tot 18-jarigen	60	56	57	58	62
18- tot 23-jarigen	48	47	48	49	53

Bron: OBJD; WODC

Tabel B3.9 Tweejaarlijkse strafrechtelijke recidive van jeugdigen in 1997 tot 2013, in percentages

	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12
12- tot 18-jarigen	36,4	36,7	38,0	38,9	39,5	39,9	40,0	37,3	35,4	35,1	35,0	32,6	32,3
12- tot 16-jarigen	37,5	37,2	38,9	40,2	40,4	41,2	41,0	37,9	36,4	35,0	35,0	31,6	31,4
16- tot 18-jarigen	35,5	36,2	37,2	37,8	38,6	38,7	39,0	36,8	34,5	35,2	35,0	33,3	33,1
18- tot 23-jarigen	33,2	33,2	34,3	34,3	34,7	34,5	33,7	32,7	31,3	30,6	31,2	30,7	29,2

Bron: OBJD; WODC

Tabel B3.10 Tweejaarlijkse strafrechtelijke recidive van jeugdigen in 2008 tot 2013, naar geslacht, in percentages

	'08	'09	'10	'11	'12
12- tot 18-jarige mannen	38,9	38,9	38,6	36,0	35,8
18- tot 25-jarige mannen	40,5	39,1	39,6	35,2	35,0
12- tot 18-jarige vrouwen	20,7	19,2	19,2	18,5	17,7
18- tot 25-jarige vrouwen	22,3	21,1	18,6	19,1	18,7

Bron: OBJD; WODC

Tabel B3.11 Tweejaarlijkse strafrechtelijke recidive van jeugdigen in 2008 tot 2013, naar delict, in percentages

	'08	'09	'10	'11	'12
12- tot 18-jarigen					
Geweld	40,2	40,9	39,4	38,7	36,3
Vermogen	39,5	39,4	40,4	37,9	40,1
VLAOO	36,3	35,9	36,2	35,1	34,4
Overig	33,3	31,6	32,5	27,9	27,2
18- tot 23-jarigen					
Geweld	38,8	38,7	37,9	37,2	34,7
Vermogen	36,1	35,8	36,5	36,3	36,4
VLAOO	35,0	33,7	34,0	33,5	32,6
Overig	28,3	27,5	28,8	27,8	26,7
Verkeer	28,6	28,0	27,6	26,7	24,2

Bron: OBJD; WODC

Tabel B4.1 Aantallen jeugdigen met een Halt-straf in de periode 2005 tot 2017

	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16
Absoluut												
12- tot 18-jarigen	12.540	12.570	12.630	11.820	10.650	7.910	7.140	7.300	6.750	7.240	7.280	6.660
12- tot 16-jarigen	9.130	9.040	9.190	8.620	7.650	5.640	4.920	4.980	4.430	4.760	4.680	4.380
16- tot 18-jarigen	3.410	3.530	3.440	3.200	3.000	2.270	2.220	2.320	2.320	2.480	2.600	2.280
Per 1.000 leeftijdsgenoten												
12- tot 18-jarigen	10,5	10,5	10,5	9,8	8,9	6,7	6,0	6,1	5,6	6,0	6,0	5,4
12- tot 16-jarigen	11,3	11,2	11,4	10,9	9,7	7,2	6,3	6,3	5,5	5,8	5,7	5,4
16- tot 18-jarigen	8,7	9,0	8,6	7,8	7,4	5,7	5,5	5,9	5,9	6,3	6,5	5,6

Bron: AuraH; CBS

Tabel B4.2 Aantallen OM-afdoeningen tegen jeugdigen in de periode 2000 tot 2017

	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16
Absoluut																	
12- tot 18-jarigen	10.790	11.790	13.320	14.330	15.670	16.700	16.820	17.010	16.010	13.630	11.090	9.250	9.180	5.750	5.010	4.700	4.760
12- tot 16-jarigen	5.260	5.890	6.740	7.040	7.990	8.830	8.820	8.890	8.190	6.920	5.280	4.430	4.490	2.710	2.390	2.180	2.200
16- tot 18-jarigen	5.530	5.900	6.580	7.290	7.680	7.870	7.990	8.120	7.820	6.710	5.810	4.820	4.690	3.040	2.620	2.530	2.550
18- tot 23-jarigen	12.770	13.310	14.930	16.840	18.230	17.800	18.300	18.550	17.340	18.210	15.170	16.560	20.090	17.740	17.540	14.480	14.730
Per 1.000 leeftijdsgenoten																	
12- tot 18-jarigen	9,6	10,4	11,5	12,1	13,1	13,9	14,0	14,1	13,3	11,4	9,4	7,8	7,7	4,8	4,2	3,9	3,9
12- tot 16-jarigen	7,0	7,7	8,6	8,9	10,0	10,9	10,9	11,1	10,3	8,8	6,7	5,6	5,7	3,4	2,9	2,7	2,7
16- tot 18-jarigen	15,3	16,1	17,4	18,8	19,6	20,1	20,4	20,2	19,1	16,5	14,5	12,0	11,9	7,8	6,7	6,3	6,3
18- tot 23-jarigen	13,5	14,0	15,7	17,6	19,0	18,5	18,9	19,0	17,6	18,1	14,8	16,0	19,3	17,0	16,9	14,0	14,3

Bron: OBJD; WODC

Tabel B4.3 Aantallen ZM afdoeningen tegen jeugdigen in de periode 2000 tot 2017

	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16
Absoluut																	
12- tot 18-jarigen	13.460	13.530	16.060	17.370	19.110	19.600	19.380	19.180	18.660	16.020	13.280	12.400	11.500	8.940	7.870	6.870	6.390
12- tot 16-jarigen	5.640	5.910	6.810	7.010	7.960	8.180	8.260	8.270	7.980	6.340	4.910	4.340	4.220	3.160	2.920	2.540	2.270
16- tot 18-jarigen	7.820	7.620	9.250	10.360	11.160	11.420	11.120	10.920	10.690	9.680	8.360	8.060	7.280	5.790	4.960	4.330	4.130
18- tot 23-jarigen	24.330	24.730	26.310	30.210	30.910	31.080	31.600	29.860	29.560	29.440	25.440	23.600	22.290	21.520	19.490	17.530	15.400
Per 1.000 leeftijdsgenoten																	
12- tot 18-jarigen	12,0	11,9	13,9	14,7	16,0	16,3	16,1	15,9	15,5	13,4	11,2	10,5	9,7	7,5	6,5	5,6	5,2
12- tot 16-jarigen	7,5	7,7	8,7	8,8	9,9	10,1	10,2	10,3	10,1	8,1	6,3	5,5	5,3	3,9	3,6	3,1	2,8
16- tot 18-jarigen	21,6	20,8	24,5	26,7	28,4	29,1	28,3	27,2	26,1	23,8	20,8	20,1	18,4	14,8	12,7	10,9	10,1
18- tot 23-jarigen	25,7	26,0	27,6	31,5	32,3	32,3	32,6	30,6	30,0	29,2	24,9	22,8	21,4	20,6	18,8	17,0	14,9

Bron: OBJD; WODC

Tabel B4.4 Gecombineerde aantallen afdoeningen (Halt, OM en ZM) in de periode 2005 tot 2017

	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16
Absoluut												
12- tot 18-jarigen	48.850	48.770	48.830	46.490	40.300	32.270	28.790	27.980	21.450	20.120	18.850	17.810
12- tot 16-jarigen	26.140	26.120	26.350	24.790	20.910	15.830	13.690	13.690	10.300	10.070	9.390	8.850
16- tot 18-jarigen	22.710	22.650	22.480	21.700	19.390	16.440	15.100	14.290	11.150	10.060	9.460	8.960
18- tot 23-jarigen	48.890	49.900	48.410	46.900	47.650	40.610	40.160	42.380	39.260	37.030	32.010	30.130
Per 1.000 leeftijdsgenoten												
12- tot 18-jarigen	40,7	40,6	40,5	38,7	33,8	27,3	24,3	23,5	17,9	16,7	15,5	14,5
12- tot 16-jarigen	32,4	32,3	32,8	31,3	26,6	20,2	17,4	17,3	12,8	12,3	11,5	10,8
16- tot 18-jarigen	57,9	57,7	55,9	53,0	47,8	40,9	37,7	36,1	28,6	25,7	23,7	22,0
18- tot 23-jarigen	50,9	51,5	49,5	47,5	47,3	39,7	38,9	40,7	37,5	35,7	31,0	29,2
Indices (2012 = 100)												
12- tot 18-jarigen	187	187	190	181	154	117	101	100	74	72	67	63
12- tot 16-jarigen	160	160	155	147	132	113	104	100	79	71	66	61
16- tot 18-jarigen	173	172	172	164	144	116	103	100	76	71	66	62
18- tot 23-jarigen	125	127	122	117	116	98	96	100	92	88	76	72

Bron: AuraH/OBJD; CBS/WODC

Tabel B4.5 Toepassing in eerste aanleg 77b Sv bij 16- tot 18-jarigen en toepassing in eerste aanleg 77c Sv bij 18- tot 23-jarigen

	'12	'13	'14	'15	'16
% strafzaken 16- tot 18-jarigen met volwassenstrf.	0,6	1,0	2,1	0,4	<5
% strafzaken 18- tot 23-jarigen met jeugdstrafrecht			3,1	4,3	4,7
% strafzaken 18- tot 21-jarigen met jeugdstrafrecht	0,9	1,6	4,4	6,6	7,3
% strafzaken 21- tot 23-jarigen met jeugdstrafrecht			0,8	1,1	1,1

Bron: RAC-min; WODC

Tabel B4.6 Verdeling afdoeningen binnen het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen

	'12	'13	'14	'15	'16
% PIJ- en soortgelijke maatregelen	5	5	3	2	2
% Onvoorwaardelijke vrijheidsstraf (langer dan drie maanden)	21	20	12	10	11
% Onvoorwaardelijke vrijheidsstraf (tot en met drie maanden)	19	18	18	16	15
% Voorwaardelijke vrijheidsstraf	30	34	30	31	27
% Werkstraf	21	19	31	33	39
% Overig	4	5	5	7	6

Bron: RAC-min; WODC

Tabellen bij hoofdstuk 6

Tabel B6.1 Trends in aantal jeugdige verdachten voor Nederland, vier omringende landen en Europese regio's, indices (2007=100)

	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14
Nederland	100	89	76	64	57	52	45	41
België	100	98	97	96	87	76	73	69
Duitsland	100	97	94	87	81	77	73	74
Frankrijk	100	102	105	105	100	97	93	90
Luxemburg	100	93	107	109	100	102	117	107
West Europa	100	100	101	98	91	87	87	85
Noord Europa	100	97	92	82	84	77	72	66
Zuid Europa	100	108	109	118	106	107	103	90
Oost Europa	100	98	86	82	81	72	70	63

Bron: UNODC

Tabel B6.2 Trends in aantal jeugdige veroordeelden voor Nederland, vier omringende landen en Europese regio's, in indices (2007=100)

	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14
Nederland	100	103	91	77	71	66	52	47
Denemarken	100	95	98	96	99	97	93	93
Duitsland	100	99	98	90	85	75	66	59
Frankrijk	100	100	97	93	89	89	85	81
Engeland en Wales	100	90	83	75	65	48	36	31
West Europa	100	100	98	91	84	79	70	65
Noord Europa	100	90	90	85	79	69	68	66
Zuid Europa	100	99	93	102	93	93	97	93
Oost Europa	100	96	91	84	81	76	71	65

Bron: UNODC

Tabel B6.3 Beschrijvende statistieken macrofactoren

Land	Variabelen	N	Min.	Max.	Gem.	Sd.
België	Dagelijks internetgebruik (%)	8	75	91	82	6,2
	Inactieve jongeren (%)	9	5,2	7,4	6,3	0,8
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	258,4	277,7	266,7	6,3
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	1,7	1,9	1,8	0,1
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	338	367,8	353,5	12,7
Bulgarije	Dagelijks internetgebruik (%)	8	40	79	64,9	13,7
	Inactieve jongeren (%)	9	13,7	16,4	14,9	0,8
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	58	81,6	73,8	8,9
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	2,2	2,8	2,6	0,2
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	7	369,1	449,8	400,6	25,4
Duitsland	Dagelijks internetgebruik (%)	8	69	93	83,8	8,5
	Inactieve jongeren (%)	9	2,6	4	3,4	0,5
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	1.450,8	1.595	1.525,8	41,3
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	1,5	1,6	1,6	0,1
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	8	302,4	309,6	305,4	2,8
Finland	Dagelijks internetgebruik (%)	8	87	94	90,6	3
	Inactieve jongeren (%)	9	3,4	6,3	4,7	0,9
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	35	46,2	40,3	3,6
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	1,2	1,5	1,3	0,1
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	139,9	157,8	149,9	6,2
Frankrijk	Dagelijks internetgebruik (%)	8	56	88	77,3	11,2
	Inactieve jongeren (%)	9	5,5	6,7	6,3	0,4
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	1.333,4	1.758,6	1.476,6	134,9
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	1,5	1,7	1,6	0,1
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	288,6	318,1	301,2	11,7
Griekenland	Dagelijks internetgebruik (%)	8	34	84	63,9	17,4
	Inactieve jongeren (%)	9	6,4	10,2	8,1	1,5
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	67,7	83,1	76,7	4,9
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	1,4	2,1	1,7	0,2
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	355,2	503,9	446,3	62,6
Hongarije	Dagelijks internetgebruik (%)	8	57	92	76,9	11,5
	Inactieve jongeren (%)	9	4,8	7,1	5,9	0,8
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	140,2	180,8	166,2	13
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	1,8	2,1	1,9	0,1
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	83,7	91,3	87	2,3
Italië	Dagelijks internetgebruik (%)	8	55	86	73,9	11,3
	Inactieve jongeren (%)	9	10,8	12	11,5	0,4
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	489,3	728,3	602,1	82,1
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	1,8	2	1,9	0,1
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	8	379,4	550,5	457,6	56,1
Kroatië	Dagelijks internetgebruik (%)	8	43	90	74,9	17,2
	Inactieve jongeren (%)	9	9,3	12,5	10,5	1,2
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	24,2	31	26,9	2,5
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	2	2,4	2,2	0,1
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	430,9	497,8	473,8	20,6

Bron: UNODC

Tabel B6.3 Beschrijvende statistieken macrofactoren

Land	Variabelen	N	Min.	Max.	Gem.	Sd.
Letland	Dagelijks internetgebruik (%)	8	73	93	85,4	7,5
	Inactieve jongeren (%)	9	4	9	7,6	1,7
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	42	53,6	48	3,7
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	1,8	2,6	2,1	0,3
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	8	407,5	627	458,3	71
Litouwen	Dagelijks internetgebruik (%)	8	61	91	82,4	10,2
	Inactieve jongeren (%)	9	2,9	4,2	3,4	0,5
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	62,7	94,1	85,2	11,8
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	1,7	1,9	1,8	0,1
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	315,9	345,4	333,1	12,3
Luxemburg	Dagelijks internetgebruik (%)	8	75	95	86,3	6,2
	Inactieve jongeren (%)	9	1,7	4,1	2,9	0,7
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	6,4	10,6	9	1,7
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	0,9	1	1	0
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	318,8	327,7	322,9	3,1
Malta	Dagelijks internetgebruik (%)	8	64	96	83,4	10,8
	Inactieve jongeren (%)	9	8,6	11,8	9,9	1
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	2,6	4,8	3,5	0,7
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	1,3	1,5	1,4	0,1
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	438,9	515,9	467	21,5
Nederland	Dagelijks internetgebruik (%)	8	84	97	91,1	4,9
	Inactieve jongeren (%)	9	1,9	2,4	2,1	0,1
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	300,8	328,6	314,7	11,9
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	1,8	2	1,9	0,1
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	214,7	307,8	274	44,4
Oostenrijk	Dagelijks internetgebruik (%)	8	61	89	77,4	10
	Inactieve jongeren (%)	9	4,4	5,5	5,2	0,4
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	113,2	121,4	117,6	2,9
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	1,3	1,4	1,3	0,1
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	318,4	328,4	324,4	4,2
Polen	Dagelijks internetgebruik (%)	8	55	89	78,3	11,9
	Inactieve jongeren (%)	9	2,6	3,8	3,5	0,4
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	454,4	559,3	505,2	35,5
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	2,2	2,4	2,3	0,1
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	249,5	261,2	255	3,4
Portugal	Dagelijks internetgebruik (%)	8	59	89	75,4	9
	Inactieve jongeren (%)	9	5,5	8,4	7,2	0,8
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	106,7	174,9	142,9	25,9
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	1,8	2,3	2	0,2
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	438,3	472,9	453	10,3
Roemenië	Dagelijks internetgebruik (%)	8	26	65	47,5	14,2
	Inactieve jongeren (%)	9	9	10,9	10,1	0,5
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	143,5	209,3	176,5	24,5
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	2,1	2,4	2,2	0,1
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	237	270,9	253,3	13

Bron: UNODC

Tabel B6.3 Beschrijvende statistieken macrofactoren

Land	Variabelen	N	Min.	Max.	Gem.	Sd.
Slovenië	Dagelijks internetgebruik (%)	8	73	92	85,1	7,5
	Inactieve jongeren (%)	9	3,5	5,4	4,2	0,7
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	21,8	27,1	24,3	1,9
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	1,6	1,9	1,8	0,1
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	339,5	395,1	372,2	19,5
Slowakije	Dagelijks internetgebruik (%)	8	51	93	81,4	14,2
	Inactieve jongeren (%)	9	5	7,9	6	1
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	49,1	63,1	54,2	4,5
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	1,9	2,2	2,1	0,1
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	372,7	414,1	394,4	15,9
Spanje	Dagelijks internetgebruik (%)	8	52	87	72	12,9
	Inactieve jongeren (%)	9	8,8	12,5	10,7	1,1
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	271,6	641,8	428,2	131
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	1,8	2,2	2	0,1
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	337	530,6	403	73,2
Tsjechië	Dagelijks internetgebruik (%)	8	43	93	70,6	16,6
	Inactieve jongeren (%)	9	2,6	4,3	3,4	0,5
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	9	192,5	219,5	209,1	9,2
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	1,7	2	1,8	0,1
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	363,8	445,5	396,5	29,8
Zweden	Dagelijks internetgebruik (%)	8	75	94	89	6,7
	Inactieve jongeren (%)	9	3,9	6,4	4,5	0,8
	Eenoudergezinnen (per 1.000 huishoudens)	6	240	290,1	264,9	20,1
	Uitgaven aan veiligheid (% BBP)	9	1,3	1,4	1,4	0,1
	Politiesterkte (per 100.000 inwoners)	9	191,7	216,3	205	8,5

Bron: UNODC

Figuur B6.1 Landen die binnen een straal van 500 kilometer van Amsterdam liggen

Bron: Google Maps

Figuur B7.1 Ontwikkelingen in geregistreerde jeugdige verdachten en strafrechtelijke daders per 1.000 12- tot 23-jarigen in de periode 2000 tot 2017

	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16
Geregistreerde verdachten																	
12- tot 18-jarigen						42	42	42	39	36	31	28	25	21	19	18	16
18- tot 23-jarigen						50	51	51	49	47	44	43	39	34	31	27	24
Aangehouden verdachten																	
12- tot 18-jarigen	15	17	18	20	22	24	25	27	24	20	18	17	15	12	10		
18- tot 23-jarigen	26	28	31	35	38	40	41	42	40	37	35	34	32	27	23		
Strafrechtelijke daders																	
12- tot 18-jarigen	15	15	17	17	19	19	19	20	20	17	14	13	12	8	7	6	6
18- tot 23-jarigen	27	28	30	34	35	35	36	35	34	34	28	28	28	26	24	22	21

Bron: BVH/SSB/OBJD; CBS/WODC